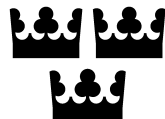

Kultur, medier, trossamfund och fritid

17

Förslag till statsbudget för 2001

Kultur, medier, trossamfund och fritid

Innehållsförteckning

1	Förslag till riksdagsbeslut	11
2	Lagförslag	15
2.1	Förslag till lag om ändring i begravningslagen (1990:1144)	15
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift	16
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde	17
3	Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid	19
3.1	Omfattning	19
3.2	Utgiftsutveckling	20
3.3	Skatteavvikelser	20
4	Politikområde 28 Kulturpolitik	21
4.1	Omfattning	21
4.2	Utgiftsutveckling	22
4.3	Mål	23
4.4	Politikens inriktning	23
4.5	Insatser	31
4.5.1	Statliga insatser inom politikområdet	31
4.5.2	Insatser utanför politikområdet	38
4.6	Resultatbedömning	40
4.7	Revisionens iakttagelser	56
4.8	Ändring i begravningslagen	56
4.9	Budgetförslag	57
4.9.1	28:1 Statens kulturråd	57
4.9.2	28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	58
4.9.3	28:3 Nationella uppdrag	59
4.9.4	28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel	60
4.9.5	28:5 Bidrag till Riksteatern, Operan, Dramaten, Dansens Hus och Svenska rikskonserter	60
4.9.6	28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	63

4.9.7	28:7 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål.....	64
4.9.8	28:8 Bidrag till regional biblioteksverksamhet	66
4.9.9	28:9 Litteraturstöd.....	66
4.9.10	28:10 Stöd till kulturtidskrifter.....	67
4.9.11	28:11 Stöd till bokhandeln	68
4.9.12	28:12 Talboks- och punktskriftsbiblioteket.....	68
4.9.13	28:13 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur.....	70
4.9.14	28:14 Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden	71
4.9.15	28:15 Statens konstråd.....	72
4.9.16	28:16 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	72
4.9.17	28:17 Nämnden för hemslöjdsfrågor	73
4.9.18	28:18 Främjande av hemslöjden.....	74
4.9.19	28:19 Bidrag till bild- och formområdet	74
4.9.20	28:20 Konstnärsnämnden.....	75
4.9.21	28:21 Ersättningar och bidrag till konstnärer	76
4.9.22	28:22 Riksarkivet och landsarkiven	77
4.9.23	28:23 Bidrag till regional arkivverksamhet.....	79
4.9.24	28:24 Språk- och folkminnesinstitutet	80
4.9.25	28:25 Svenskt biografiskt lexikon.....	81
4.9.26	28:26 Riksantikvarieämbetet	81
4.9.27	28:27 Bidrag till kulturmiljövård	83
4.9.28	28:28 och 28:29 Centrala museer.....	84
4.9.29	28:30 Bidrag till regionala museer.....	88
4.9.30	28:31 Bidrag till vissa museer	89
4.9.31	28:32 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	90
4.9.32	28:33 Riksutställningar	92
4.9.33	28:34 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	92
4.9.34	28:35 Filmstöd	93
4.9.35	28:36 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	93
4.9.36	28:37 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund.....	94
4.9.37	28:38 Stöd till trossamfund.....	95
5	Politikområde 27 Mediepolitik.....	97
5.1	Omfattning	97
5.2	Utgiftsutveckling.....	97
5.3	Mål	98
5.4	Politikens inriktning.....	98
5.5	Insatser	102
5.5.1	Statliga insatser inom politikområdet.....	102
5.6	Resultatbedömning.....	104
5.7	Revisionens iakttagelser	106
5.8	Utbyggnad av digital marksänd TV	106
5.9	Budgetförslag	107
5.9.1	27:1 Statens biografbyrå	107
5.9.2	27:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	109
5.9.3	27:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete.....	109

5.9.4	27:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	110
5.9.5	Radio och TV i allmänhetens tjänst	110
6	Politikområde 29 Ungdomspolitik.....	115
6.1	Omfattning.....	115
6.2	Utgiftsutveckling	115
6.3	Mål.....	116
6.4	Politikens inriktning	116
6.5	Insatser.....	117
6.5.1	Statliga insatser inom politikområdet	117
6.5.2	Övriga insatser.....	118
6.6	Resultatbedömning	119
6.6.1	Resultat	119
6.6.2	Analys och slutsatser.....	120
6.7	Revisionens iakttagelser	121
6.7.1	29:1 Ungdomsstyrelsen	121
6.7.2	29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet m.m.....	121
7	Politikområde 30 Folkrörelsepolitik	123
7.1	Omfattning.....	123
7.2	Utgiftsutvecklingen	123
7.3	Mål.....	124
7.4	Politikens inriktning	124
7.5	Insatser.....	127
7.5.1	Statliga insatser inom politikområdet	127
7.5.2	Insatser utanför politikområdet	129
7.6	Resultatbedömning	130
7.6.1	Analys och slutsatser.....	131
7.6.2	30:1 Stöd till idrotten.....	131
7.6.3	30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	133
7.6.4	30:3 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet.....	133
7.6.5	30:4 Stöd till friluftorganisationer	134
8	Politikområde 25 Utbildningspolitik under utgiftsområde 17.....	135
8.1	Budgetförslag.....	135
8.1.1	25:1 Bidrag till folkbildningen.....	135
8.1.2	25:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen.....	136
8.1.3	25:3 Bidrag till kontakttolkutbildning.....	137
9	Politikområde 26 Forskning under utgiftsområde 17	139
9.1	Budgetförslag.....	139
9.1.1	26:1 Statens ljud- och bildarkiv	139
10	Politikområdet 2 Finansiella system och tillsyn under utgiftsområde 2.....	141
10.1	Omfattning.....	141
10.2	Budgetförslag.....	141
10.2.1	2:1 Lotteriinspektionen	141

Bilaga 1 Nya anslagsbenämningar

Tabellförteckning

Anslagsbelopp	12
3.1 Utgiftsutvecklingen	20
3.2 Skatteavvikelse inom utgiftsområde 17	20
4.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet	22
4.2 Antal besökare vid de centrala museerna	48
4.3 Regionalt utfall för Riksteatern, Riksställningar och Rikskonserter	52
4.4 procentuell fördelning av vissa bidrag	53
4.5 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner under år 1999	55
4.6 Anslagsutveckling	57
4.7 Statliga utställningsgarantier	57
4.8 Beräkning av anslaget för år 2001	57
4.9 Anslagsutveckling	58
4.10 Beräkning av anslaget för år 2001	59
4.11 Anslagsutveckling	59
4.12 Beräkning av anslaget för år 2001	60
4.13 Anslagsutveckling	60
4.14 Beräkning av anslaget för år 2001	60
4.15 Anslagsutveckling	60
4.16 Ekonomisk redovisning för år 1999	61
4.17 Beräkning av anslaget för år 2001	63
4.18 Anslagsutveckling	63
4.19 Anslaget fördelning år 2000	64
4.20 Beräkning av anslaget för år 2001	64
4.21 Anslagsutveckling	64
4.22 Beräkning av anslaget för år 2001	66
4.23 Anslagsutveckling	66
4.24 Anslaget fördelning	66
4.25 Beräkning av anslaget för år 2001	66
4.26 Anslagsutveckling	66
4.27 Beräkning av anslaget för år 2001	67
4.28 Anslagsutveckling	67
4.29 Anslagsutveckling	68
4.30 Anslagsutveckling	68
4.31 Bemyndiganden	69
4.32 Beräkning av anslaget för år 2001	70
4.33 Anslagsutveckling	70
4.34 Beräkning av anslaget för år 2001	71
4.35 Anslagsutveckling	71
4.36 Beräkning av anslaget för år 2001	71
4.37 Anslagsutveckling	72
4.38 Beräkning av anslaget för 2001	72
4.39 Anslagsutveckling	72

4.40 Bemyndigande	73
4.41 Anslagsutveckling.....	73
4.42 Beräkning av anslaget för år 2001	74
4.43 Anslagsutveckling.....	74
4.44 Beräkning av anslaget för år 2001	74
4.45 Anslagsutveckling.....	74
4.46 Beräkning av anslaget för 2001	74
4.47 Anslagsutveckling.....	75
4.48 Beräkning av anslaget för år 2001	76
4.49 Anslagsutveckling.....	76
4.50 Beräkning av anslaget för år 2001	77
4.51 Anslagsutveckling.....	77
4.52 Redovisning av vissa mätbara prestationer	78
4.53 Redovisning av arkivbeståndens omfattning vid Riksarkivet och landsarkiven	78
4.54 Beräkning av anslaget för år 2001	79
4.55 Anslagsutveckling.....	79
4.56 Beräkning av anslaget för år 2001	80
4.57 Anslagsutveckling.....	80
4.58 Beräkning av anslaget för år 2001	80
4.59 Anslagsutveckling.....	81
4.60 Beräkning av anslaget för år 2001	81
4.61 Anslagsutveckling.....	81
4.62 Uppdragsverksamhet	82
4.63 Entrébelagda besök vid RAÄ:s fastigheter	82
4.64 Beräkning av anslaget för år 2001	83
4.65 Anslagsutveckling.....	83
4.66 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser.....	83
4.67 Beräkning av anslaget för år 2001	84
4.68 Anslagsutveckling 28:28.....	84
4.69 Anslagsutveckling 28:29.....	84
4.70 Sammanställning över avgiftsinkomsterna år 1999 till de centrala museerna	85
4.71 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museerna: Myndigheter.....	85
4.72 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Stiftelser	86
4.73 Budget för avgiftsbelagd verksamhet.....	86
4.74 Budget för avgiftsbelagd verksamhet.....	86
4.75 Beräkning av anslaget Centrala museer: Myndigheter för år 2001	88
4.76 Beräkning av anslaget Centrala museer: Stiftelser för år 2001	88
4.77 Anslagsutveckling.....	88
4.78 Beräkning av anslaget för år 2001	89
4.79 Anslagsutveckling.....	89
4.80 Sammanställning över medelstildelningen.....	90
4.81 Beräkning av anslaget för år 2001	90
4.82 Anslagsutveckling.....	90
4.83 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser.....	91
4.84 Anslagsutveckling.....	92
4.85 Beräkning av anslaget för år 2001	92
4.86 Anslagsutveckling.....	92

4.87 Anslagsutveckling	93
4.88 Anslagsutveckling	93
4.89 Beräkning av anslaget för år 2001	94
4.90 Anslagsutveckling	94
4.91 Anslagsutveckling	95
4.92 Fördelning av bidrag.....	95
4.93 Beräkning av anslaget för år 2001	95
5.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet	97
5.2 Anslagsutveckling	107
5.3 Budget för avgiftsbelagd verksamhet	108
5.4 Beräkning av anslaget för år 2001	108
5.5 Anslagsutveckling	109
5.6 Beräkning av anslaget för år 2001	109
5.7 Anslagsutveckling	109
5.8 Anslagsutveckling	110
5.9 Beräkning av anslaget för år 2001	110
5.10 Ordinarie medelstildelning	111
5.11 Särskilda medel.....	111
29.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet	115
29.2 Anslagsutveckling	121
29.3 Beräkning av anslaget för år 2001	121
29.4 Anslagsutveckling	121
29.5 Beräkning av anslaget för år 2001	122
7.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet	123
7.2 Anslagsutveckling	131
7.3 Beräkning av anslaget för år 2001	132
7.4 Anslagsutveckling	133
7.5 Beräkning av anslaget för år 2001	133
7.6 Anslagsutveckling	133
7.7 Anslagsutveckling	134
8.1 Anslagsutveckling	135
8.2 Beräkning av anslaget för 2001	136
8.3 Anslagsutveckling	136
8.4 Beräkning av anslaget för 2001	137
8.5 Anslagsutveckling	137
8.6 Beräkning av anslaget för 2001	137
9.1 Anslagsutvecklingen för Statens ljud- och bildarkiv	139
9.2 Beräkning av anslaget för år 2001	140
10.1 Anslagsutveckling	141
10.2 Budget för avgiftsbelagd verksamhet	141
10.3 Beräkning av anslaget för 2001	141
1.1 Anslagsbenämningar 2000 och 2001.....	145

1 Förslag till riksdagsbeslut

Regeringen föreslår att riksdagen

1. antar regeringens förslag till lag om ändring i begravningslagen (1990:1144) (avsnitt 4.8),
2. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift (avsnitt 5.9.5),
3. antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde (avsnitt 8.1.1),
4. godkänner det föreslagna målet för politikområdet Mediepolitik (avsnitt 5.3),
5. godkänner det föreslagna målet för politikområdet Folkrorelsepolitik (avsnitt 7.3),
6. bemyndigar regeringen att besluta om ändrade riktlinjer för statens stöd till produktion och utgivning av fonogram, att gälla under en provotid av tre år (avsnitt 4.9.7),
7. bemyndigar regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget 28:12 *Talboks- och punktskriftsbiblioteket*, beställa talböcker, punktskriftsböcker och informationsmaterial som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 4 000 000 kronor under år 2002 (avsnitt 4.9.12),
8. bemyndigar regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget 28:16 *Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön*, beställa konstverk som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 15 000 000 kronor efter år 2001 (avsnitt 4.9.16),
9. bemyndigar regeringen att under år 2001, i fråga om ramanslaget 28:27 *Bidrag till kulturmiljövård*, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 70 000 000 kronor efter år 2001, dock längst t.o.m. år 2004 (avsnitt 4.9.27),
10. bemyndigar regeringen att, i fråga om ramanslaget 28:32 *Stöd till icke-statliga kulturlokaler*, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 2 000 000 kronor efter år 2001, dock längst t.o.m. år 2004 (avsnitt 4.9.31),
11. godkänner vad regeringen föreslår om att digital marksänd TV får byggas ut till att omfatta hela landet (avsnitt 5.8),
12. godkänner regeringens förslag till medelsberäkning för år 2001 för den avgiftsfinansierade verksamhet som bedrivs av Sveriges Television AB (inkl. Dövas TV), Sveriges Radio AB (inkl. Radio Sweden) och Sveriges Utbildningsradio AB (avsnitt 5.9.5),
13. godkänner regeringens förslag till medeltilldelning för år 2001 från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida avseende Granskningsnämnden för Radio och TV (avsnitt 5.9.5),
14. godkänner regeringens förslag att Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB sammanlagt för år 2001 tilldelas 45 000 000 kronor ur

- rundradiokontot för satsning på förnyelse (avsnitt 5.9.5),
15. godkänner regeringens förslag att Sveriges Television AB för år 2001 skall tilldelas särskilda medel på 75 000 000 kronor ur rundradiokontot för särskilt kvalificerad programproduktion (avsnitt 5.9.5),
16. godkänner regeringens förslag att Sveriges Radio AB för år 2001 skall tilldelas särskilda medel på 5 000 000 kronor ur rund-
- radiokontot för att värna mångfald och kvalitet i programutbudet (avsnitt 5.9.5),
17. godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma år 2001 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett stöd till idrotten i form av ett bidrag på 60 000 000 kronor (avsnitt 7.6.2),
18. för år 2001 anvisar anslagen under utgiftsområde 17 *Kultur, medier, trossamfund och fritid* enligt följande uppställning:

Anslagsbelopp

Tusental kronor

Anslag	Anslagstyp	
2:1 Lotteriinspektionen	ramanslag	28 878
25:1 Bidrag till folkbildningen	obetecknat anslag	2 513 068
25:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen	obetecknat anslag	73 422
25:3 Bidrag till kontakttolkutbildning	obetecknat anslag	9 237
26:1 Statens ljud- och bildarkiv	ramanslag	35 092
27:1 Statens biografbyrå	ramanslag	9 172
27:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	obetecknat anslag	23 454
27:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete	ramanslag	821
27:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	obetecknat anslag	1 288
28:1 Statens kulturråd	ramanslag	37 503
28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	ramanslag	224 463
28:3 Nationella uppdrag	ramanslag	8 000
28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel	obetecknat anslag	143 073
28:5 Bidrag till Riksteatern, Operan, Dramaten, Dansens Hus och Svenska rikskonserter	obetecknat anslag	779 264
28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner	obetecknat anslag	544 933
28:7 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	ramanslag	113 000
28:8 Bidrag till regional biblioteksverksamhet	obetecknat anslag	36 657
28:9 Litteraturstöd	ramanslag	91 917
28:10 Stöd till kulturtidskrifter	ramanslag	20 650
28:11 Stöd till bokhandeln	ramanslag	9 801
28:12 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	ramanslag	62 529
28:13 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur	obetecknat anslag	14 211
28:14 Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden	obetecknat anslag	4 569
28:15 Statens konstråd	ramanslag	5 558
28:16 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	ramanslag	40 438
28:17 Nämnden för hemslöjdsfrågor	ramanslag	1 509
28:18 Främjande av hemslöjden	ramanslag	17 712
28:19 Bidrag till bild- och formområdet	ramanslag	29 234
28:20 Konstnärnämnden	ramanslag	10 176
28:21 Ersättningar och bidrag till konstnärer	ramanslag	264 933

Anslag	Anslagstyp	
28:22 Riksarkivet och landsarkiven	ramanslag	256 913
28:23 Bidrag till regional arkivverksamhet	obetecknat anslag	4 699
28:24 Språk- och folkminnesinstitutet	ramanslag	26 489
28:25 Svenskt biografiskt lexikon	ramanslag	3 878
28:26 Riksantikvarieämbetet	ramanslag	163 934
28:27 Bidrag till kulturmiljövård	ramanslag	247 038
28:28 Centrala museer: Myndigheter	ramanslag	665 966
28:29 Centrala museer: Stiftelser	obetecknat anslag	192 919
28:30 Bidrag till regionala museer	obetecknat anslag	117 857
28:31 Bidrag till vissa museer	obetecknat anslag	30 500
28:32 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	ramanslag	10 000
28:33 Riksställningar	ramanslag	38 046
28:34 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	ramanslag	80
28:35 Filmstöd	ramanslag	205 161
28:36 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	ramanslag	36 236
28:37 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund	ramanslag	2 500
28:38 Stöd till trossamfund	ramanslag	50 750
29:1 Ungdomsstyrelsen	ramanslag	16 829
29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet m.m.	ramanslag	89 889
30:1 Stöd till idrotten	ramanslag	457 240
30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	ramanslag	19 000
30:3 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet	obetecknat anslag	3 432
30:4 Stöd till friluftsförbund	obetecknat anslag	13 000
Summa		7 806 918

2 Lagförslag

Regeringen har följande förslag till lagtext.

2.1 Förslag till lag om ändring i begravningslagen (1990:1144)

Härigenom föreskrivs att 9 kap. 5 § begravningslagen (1990:1144) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 kap.
5 §¹

Vid *beräkning*, debitering, redovisning och betalning av begravningsavgiften gäller skattebetalnings-lagen (1997:483).

Vid *bestämmande*, debitering, redovisning och betalning av begravningsavgiften gäller skattebetalnings-lagen (1997:483).

Vid tillämpningen av 1 och 2 §§ skall den avgiftsskyldiges folkbokföring den 1 november året före inkomståret anses gälla hela inkomståret.

Denna lag träder i kraft den 31 december 2000 och tillämpas första gången i fråga om preliminär skatt för 2001 och slutlig skatt enligt 2001 års taxering.

¹ Senaste lydelse 1999:306.

2.2 Förslag till lag om ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift

Härigenom föreskrivs att 7 § lagen (1989:41) om TV-avgift skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

7 §²

TV-avgiften är 1 644 kronor för ett år. Den skall betalas i fyra poster om 411 kronor.

TV-avgiften är 1 668 kronor för ett år. Den skall betalas i fyra poster om 417 kronor.

Varje post avser en avgiftsperiod om tre månader och skall betalas senast sista vardagen före avgiftsperiodens början.

För innehav av TV-mottagare under tiden före den första avgiftsperioden skall avgiften betalas med så stort belopp i förhållande till årsavgiften som motsvarar innehavstiden. Beloppet avrundas nedåt till jämnt antal kronor.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

² Senaste lydelse 1999:1345.

2.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde

Härigenom föreskrivs att 7 b § lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområde skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

<p>Folkbildningsrådet prövar frågor om fördelning av statsbidrag mellan folkhögskolor <i>och</i> studieförbund.</p>	<p>7 b §³</p>	<p>Folkbildningsrådet prövar frågor om fördelning av statsbidrag mellan folkhögskolor, studieförbund <i>och</i> <i>studerandeorganisationer</i> inom folkhögskolan.</p>
---	--------------------------	---

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2001.

³ Senaste lydelse 1991:1125.

3 Utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid

3.1 Omfattning

Utgiftsområdet består av politikområdena Kulturpolitik, Mediepolitik, Ungdomspolitik och Folkrorelsepolitik. Dessutom ingår delar av politikområdena Finansiella system och tillsyn, Forskningspolitik och Utbildningspolitik.

I årets budgetproposition har den statliga verksamheten delats in i politikområden, vilket är en förändring jämfört med föregående år. Regeringen redogör i volym 1 för syftet med denna förändring. För utgiftsområde 17 innebär förändringen följande. Kulturpolitik består av de tidigare verksamhetsområdena Allmän kulturverksamhet, Teater, dans och musik, Bibliotek, litteratur och kulturtidskrifter, Bild och form samt konsthantverk, Ersättningar och bidrag till konstnärer, Arkiv (frånsett anslaget Arkivet för ljud och bild), Kulturmiljö, Museer och utställningar samt Trossamfund. Dessutom ingår anslagen Filmstöd samt Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet.

Mediepolitik består av anslag under både utgiftsområde 17 och 1. Under utgiftsområde 17 ingår anslagen Statens biografbyrå, Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland,

Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediesamarbete samt Forskning och dokumentation om medieutvecklingen. Under utgiftsområde 1 ingår det tidigare verksamhetsområdet Mediefrågor.

Sammanlagt omfattar förslag till anslag för 2001 inom kultur- och mediepolitiken 5,2 miljarder kronor.

Ungdomspolitik består av det tidigare verksamhetsområdet Ungdomsfrågor och Folkrorelsepolitik består av det tidigare verksamhetsområdet Folkrorelse- och idrottsfrågor.

Anslaget Arkivet för ljud och bild ingår i politikområdet Forskningspolitik och det tidigare verksamhetsområdet Folkbildning i Utbildningspolitik. Båda dessa politikområden beskrivs under utgiftsområde 16. Anslaget Lotteriinspektionen ingår i politikområdet Finansiella system och tillsyn.

Av bilaga 1 framgår benämningen på anslagen åren 2000 och 2001 för att underlätta övergången till de nya benämningar som följer av att politikområden införts.

3.2 Utgiftsutveckling

Tabell 3.1 Utgiftsutvecklingen
Miljoner kronor

	Utfall 1999	Anslag 2000 ¹	Utgifts- prognos 2000	Förslag anslag 2001	Beräknat anslag 2002	Beräknat anslag 2003
Kulturpolitik	4 277	4 324	4 372	4 513	4 639	4 772
Mediepolitik ²	53	35	36	35	35	35
Ungdomspolitik	112	110	111	107	107	107
Folkrörelsepolitik	492	494	496	493	493	493
Forskningspolitik ³	28	28	28	35	36	36
Utbildningspolitik ⁴	2 570	2 571	2 571	2 596	2 626	2 618
Finansiella system och tillsyn ⁵	22	26	28	29	29	30
Totalt för utgiftsområde 17	7 554	7 588	7 642	7 807	7 965	8 092

¹ Inklusivt beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2000 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

² Delar av politikområdet Mediepolitik ingår i utgiftsområde 1. Dessa delar omfattar fem anslag, som för år 2001 föreslås summera till ca 691 miljoner kronor. Sammanlagt omfattar förslag till anslag för 2001 inom kultur- och mediepolitiken 5,2 miljarder kronor.

³ Politikområdet beskrivs under utgiftsområde 16.

⁴ Politikområdet beskrivs under utgiftsområde 16.

⁵ Politikområdet beskrivs under utgiftsområde 2.

3.3 Skatteavvikelser

Ett antal olika särregler i skattelagstiftningen, s.k. skatteavvikelser, berör verksamheter inom utgiftsområde 17. En skatteavvikelse innebär att det existerande skattesystemet sätts i relation till en jämförelsenorm. Den jämförelsenorm som har använts vid beräkningen av skatteavvikelsena baserar sig i huvudsak på principen om en enhetlig beskattning av olika ekonomiska aktiviteter. För en närmare redogörelse av jämförelsenormer hänvisas till 1997 års ekonomiska vårproposition.

Inom utgiftsområde 17 kan följande redovisas. Mervärdesskatt utgår t.ex. inte på TV-avgifter, lotterier eller idrottsevenemang som anordnas av en allmännyttig ideell förening, staten eller kommuner. Kulturevenemang med entréavgift och bioföreställningar var tidigare befriade från mervärdesskatt, men fr.o.m. den 1 januari 1996 utgår mervärdesskatt med 6 procent. Inom utgiftsområdet finns förutom de avvikelser som redovisas i tabellen nedan ett antal skatteavvikelser som inte kan uppskattas i pengar, bl.a. underskott i litterär verksamhet m.m. och undantag

från mervärdesskatt på periodiska medlemsblad. Regeringen har i bilaga 4 till 2000 års ekonomiska vårproposition (prop. 1999/2000:100) redovisat skatteavvikelsena inom varje utgiftsområde.

Tabell 3.2 Skatteavvikelser inom utgiftsområde 17
Miljarder kronor netto

Namn på skatteavvikelsen	2000	2001
Registrerade trossamfund, allmännyttiga stiftelser m.fl.	0,10	0,10
Utländska artister	0,05	0,05
Bidrag från Sveriges författarfond och Konstnärskommittén	0,00	0,00
TV-avgifter	1,55	1,61
Lotterier	3,67	4,03
Idrottsevenemang	0,05	0,05
Skidliftar	0,08	0,08
Biografföreställningar	0,22	0,21
Konserter, teatrar m.m.	0,15	0,15
Kommersiell idrott	0,26	0,27
Upphovsrätter	0,01	0,01
Ideella föreningar	0,05	0,05

4 Politikområde 28 Kulturpolitik

4.1 Omfattning

Kulturpolitik omfattar frågor om allmän kulturverksamhet, teater, dans och musik, bibliotek, litteratur och kulturtidskrifter, arkitektur, bild och form samt konsthantverk, ersättningar och bidrag till konstnärer, film, arkiv, kulturmiljö, museer och utställningar, forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet samt trossamfund. Genom 1996 års kulturpolitiska beslut (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129) lades inriktningen för kulturpolitiken fast. Även insatser inom andra politikområden bidrar till att uppnå målen för den nationella kulturpolitiken, liksom insatser inom det kulturpolitiska området bidrar till att uppnå mål inom andra politikområden.

Inom politikområdet finns följande myndigheter: Statens kulturråd, Talboks- och punktskriftsbiblioteket, Statens konstråd, Nämnden för hemslöjdsfrågor, Konstnärsnämnden, Riksarkivet och landsarkiven, Språk- och folkminnesinstitutet, Svenskt biografiskt lexikon, Riksantikvarieämbetet, Statens historiska museer,

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet, Statens sjöhistoriska museer, Arkitekturmuseet, Statens musiksamlingar, Statens försvarshistoriska museer, Moderna museet, Riksutställningar samt Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund. Vidare finns tre statliga bolag med verksamhet inom området: Operan, Dramaten och Voksenåsen – Norges nationalgåva till Sverige. Dessutom finns ett stort antal övriga institutioner med verksamhet inom området, varav följande kan nämnas: Riksteatern, Dansens Hus, Svenska rikskonserter, Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur, Svenska språknämnden, Sverigefinska språknämnden, Nordiska museet, Skansen, Tekniska museet, Arbetets museum, Dansmuseifonden för Dansmuseet, Drottningholms teatermuseum, Carl och Olga Milles Lidingöhem, Thielska galleriet, Föremålsvård i Kiruna samt Svenska Filminstitutet.

4.2 Utgiftsutveckling

Tabell 4.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet
Miljoner kronor

	Utfall 1999 ¹	Anslag 2000 ²	Utgifts- prognos 2000 ¹	Förslag anslag 2001	Beräknat anslag 2002	Beräknat anslag 2003
<i>Anslag inom utgiftsområde 17:</i>						
28:1 Statens kulturråd	31,1	35,5	35,7	37,5	38,3	39,2
28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete	126,1	128,7	136,8	224,5³	227,5	228,5
28:3 Nationella uppdrag	7,0	7,0	7,0	8,0	8,0	8,0
28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördel- ning av kulturpolitiska medel	138,6	141,1	141,1	143,1	148,1	152,6
28:5 Bidrag till Riksteatern, Operan, Dramaten, Dansens Hus och Svenska rikskonserter	750,5	764,1	764,1	779,3	793,4	809,6
28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinsti- tutioner	532,2	537,3	537,3	544,9	561,5	576,8
28:7 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål	110,3	115,2	121,0	113,0	113,0	113,0
28:8 Bidrag till regional biblioteksverksamhet	35,7	36,1	36,1	36,7	37,9	39,1
28:9 Litteraturstöd	84,8	89,9	94,6	91,9	91,9	91,9
28:10 Stöd till kulturtidskrifter	20,9	20,7	20,7	20,7	20,7	20,7
28:11 Stöd till bokhandeln	10,9	9,8	12,0	9,8	9,8	9,8
28:12 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	57,3	59,7 ⁴	66,9	62,5	63,8	65,1
28:13 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhets- information och litteratur	13,3	13,5	13,5	14,2	14,5	14,8
28:14 Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden	4,0	4,4	4,4	4,6	4,7	4,7
28:15 Statens konstråd	5,0	5,5	5,5	5,6	5,7	5,8
28:16 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön	42,8	40,4	43,8	40,4	40,4	40,4
28:17 Nämnden för hemslöjdsfrågor	1,4	1,5	1,5	1,5	1,5	1,6
28:18 Främjande av hemslöjden	17,1	17,5	17,9	17,7	18,1	18,4
28:19 Bidrag till bild- och formområdet	27,3	27,8	27,8	29,2	29,2	29,2
28:20 Konstnärsnämnden	10,0	10,0	10,1	10,2	10,4	10,6
28:21 Ersättningar och bidrag till konstnärer	248,9	259,7	261,6	264,9	269,7	275,1
28:22 Riksarkivet och landsarkiven	233,1	246,4 ⁴	246,7	256,9	262,2	267,8
28:23 Bidrag till regional arkivverksamhet	3,0	4,6	4,6	4,7	4,8	4,9
28:24 Språk- och folkminnesinstitutet	25,4	26,2	26,2	26,5	27,1	27,6
28:25 Svenskt biografiskt lexikon	3,7	3,8	3,6	3,9	4,0	4,1
28:26 Riksantikvarieämbetet	154,6	166,8 ⁴	160,7	163,9	167,4	170,7
28:27 Bidrag till kulturmiljövård	327,7	249,6	250,4	247,0	239,9	216,9
28:28 Centrala museer: Myndigheter	610,0	641,7 ⁴	654,4	666,0	682,4	722,0
28:29 Centrala museer: Stiftelser	172,9	174,0	174,0	192,9⁵	196,4	200,3
28:30 Bidrag till regionala museer	102,3	103,4	103,4	117,9	121,6	125,1
28:31 Bidrag till vissa museer	41,3	40,7	40,7	30,5⁵	31,0	31,5
28:32 Stöd till icke-statliga kulturlokaler	3,8	10,0	13,6	10,0	10,0	10,0
28:33 Riksutställningar	36,3	37,7 ⁴	39,1	38,0	38,8	39,7
28:34 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
28:35 Filmstöd	141,8	205,2	205,5	205,2	205,2	205,2

	Utfall 1999 ¹	Anslag 2000 ²	Utgifts- prognos 2000 ¹	Förslag anslag 2001	Beräknat anslag 2002	Beräknat anslag 2003
28:36 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet	37,2	35,5	36,4	36,2	37,0	37,7
28:37 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund	-	-	-	2,5	2,6	2,6
28:38 Stöd till trossamfund	54,7	53,3	53,3	50,8	50,8	50,8
<i>Äldre anslag:</i>						
1995/96: 11B13 Sysselsättningsinsatser inom kulturområdet	-2,4	-	-	-	-	-
1995/96: 11C2 Bidrag till utvecklingsverksamhet inom kulturområdet m.m.	0,3	-	-	-	-	-
1995/96: 11C17 Litteraturstöd	0,9	-	-	-	-	-
1995/96: 11C19 Stöd till bokhandel	1,7	-	-	-	-	-
1995/96: 11C31 Stöd till fonogram och musikalier	2,8	-	-	-	-	-
1998: 17A3 Kulturåret 1998	0,7	-	0,5	-	-	-
1999: 17G3 Restaureringsarbeten vid de kungliga slotten och rikets fästningar	50,0	-	-	-	-	-
Totalt för politikområde Kulturpolitik	4 277,1	4 324,3	4 372,5	4 513,1	4 639,2	4 771,8

¹ Inklusivt ev. anslagssparande eller anslagskredit.

² Inklusivt beslut till följd av förslag till tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2000 i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

³ Ca 78 mkr av ökningen förklaras av ändrade beräkningar av pensionspremier för vissa arbetstagare med icke-statlig anställning vid offentligstödda teater-, dans- och musikinstitutioner.

⁴ Anslagen har i regleringsbrevet minskats på grund av att för hög kompensation för pensionspremier beräknats.

Disponibelt anslag

28:12 Talboks- och punktskriftsbiblioteket	59,7
28:22 Riksarkivet och landsarkiven	245,5
28:26 Riksantikvarieämbetet	161,7
28:28 Centrala museer: Myndigheter	638,9
28:33 Riksställningar	37,5

⁵ Bidraget till Arbetets museum på 11,3 mkr överförs från anslaget 28:31 Bidrag till vissa museer till anslaget 28:29 Centrala museer: Stiftelser.

4.3 Mål⁴

Riksdagen har beslutat om målen för en nationell kulturpolitik (prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129). Målen är att värna yttrandefriheten och skapa reella förutsättningar för alla att använda den; att verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt till eget skapande; att främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse

och kvalitet och därigenom motverka kommersialismens negativa verkningar; att ge kulturen förutsättningar att vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft i samhället; att bevara och bruka kulturarvet; att främja bildningssträvandena samt att främja internationellt kulturutbyte och möten mellan olika kulturer inom landet.

4.4 Politikens inriktning

Inledning

I detta avsnitt redogör regeringen närmare för de reformer som presenteras i årets budgetproposition samt för planerade utredningar och pågående arbete inom politikområdet.

Genom 1996 års kulturpolitiska beslut lades inriktningen på kulturpolitiken fast. Regeringens arbete utifrån detta beslut fortsätter. I årets budgetproposition har regeringen valt att prioritera

⁴ Dessutom har riksdagen antagit mål för vissa verksamheter inom politikområdet, så t.ex. mål för den statliga arkivverksamheten, som har införts i 3 § arkivlagen (1990:782) (prop. 1989/90:72, bet. 1989/90:KrU29, rskr. 1989/90:307), mål för statens arbete med arkitektur, formgivning och design (prop. 1997/98:117, bet. 1997/98:KrU14, rskr. 1997/98:225), mål för statens bidrag till trossamfund, vilka har införts i 2 § lagen (1999:932) om stöd till trossamfund (prop. 1998/99:124, bet. 1999/2000:KU5, rskr. 1999/2000:45) samt mål för arbetet för kulturmiljön (prop. 1998/99:114, bet. 1999/2000:KrU7, rskr. 1999/2000:196).

satsningar på i första hand konstnärernas villkor samt kulturinstitutionerna, främst de centrala och regionala museerna.

Konstnärernas villkor

Statens insatser för att förbättra konstnärernas villkor är en fortsatt prioriterad fråga inom kulturpolitiken. Syftet är att skapa sådana villkor för de professionella konstnärerna att de kan basera sin försörjning på ersättning för utfört konstnärligt arbete.

Konstnärernas arbetsmarknad

Efter förslag i 2000 års ekonomiska vårproposition har riksdagen beslutat om att permanenta och delvis utöka de försöksverksamheter och de tidsbegränsade stödinsatser som inleddes 1999 för att stimulera konstnärernas arbetsmarknad (prop. 1999/2000:100, bet. 1999/2000: FiU27, rskr. 1999/2000:262). För dessa ändamål avsätts sammanlagt 40 miljoner kronor.

Därigenom är det möjligt att fortsätta stödet till den utvecklade och intensifierade arbetsförmedling som bedrivits vid olika konstnärliga centrumbildningar som Musikcentrum, Teatercentrum, Filmcentrum, Centrum för fotografi, Författarcentrum, Konsthantverkscentrum, Danscentrum, Konstnärscentrum, Illustratörscentrum, Översättarcentrum och Folkparkerna. Gemensamt för samtliga centrumbildningar är att de formats av frilansande yrkesverksamma konstnärer med syfte att främja konststartens ställning samt deras egna villkor och arbetsmöjligheter.

Stödet till en tredje anställningsform inom teatern (TeaterAlliansen AB) kan permanentas och utökas. Alliansen fungerar som arbetsgivare för ett antal frilansande skådespelare, vilka får en garanterad grundlön under perioder då den anställde inte har anställning hos andra arbetsgivare inom teaterområdet. Syftet är att öka skådespelarnas trygghet och kompetensutveckling samt att öka den konstnärliga friheten.

Vidare permanentas de tidsbegränsade resurser som ställts till myndigheternas förfogande för ersättningar och bidrag inom konstnärsområdet.

Bild- och formkonstnärer

Med utgångspunkt från senare års utredningar och analyser av konstnärernas situation kan regeringen konstatera att bild- och formkonstnärer har särskilt svårt att försörja sig på sitt konstnär-

liga yrke. Beroendet av olika stödformer är större än för andra grupper. Regeringens slutsats är att det finns behov av att följa upp senare års reformer med en satsning på bild- och formkonstnärerna. Regeringen föreslår därför en särskild satsning på denna konstnärsgrupp för att ge dem ökade möjligheter att ägna sig åt konstnärligt utvecklingsarbete och att möta sin publik. Förslaget innebär förstärkningar av visningsersättningen, den individuella visningsersättningen, det särskilda verksamhetsbidraget till vissa utställare av bild- och formkonst samt en försöksverksamhet med ett nytt stöd till arrangerande konstföreningar.

Bristen på ekonomiskt stöd till arrangerande konstföreningar har uppmärksamats av bl.a. Sveriges konstföreningars riksförbund och Folkörelsernas Konstfrämjande. Kulturrådet, som hösten 1999 inbjöd till ett seminarium i frågan, har sedan framfört önskemål om att på försök få komplettera den befintliga utställningsersättningen till konstnärer med ett sådant stöd. Stödet stärker utställningsmöjligheterna för bildkonstnärer, framför allt utanför landets storstadsområden. Mot den bakgrunden föreslår regeringen att ett försök med stöd till arrangerande konstföreningar bör genomföras. Sammanlagt omfattar satsningen på bild- och formkonstnärer 7,5 miljoner kronor.

Biblioteksersättningen

Regeringen har den 8 juni 2000 godkänt en överenskommelse med Sveriges Författarförbund m.fl. om biblioteksersättningen för år 2001. Enligt denna skall grundbeloppet för hemlån av originalverk vara 107 öre, vilket är en höjning med 3 öre jämfört med nivån för år 2000. Medelsberäkningen utgår från den senaste slutgiltigt fastställda biblioteksstatistiken från år 1998. Den totala kostnaden för biblioteksersättningen år 2001 uppgår till 112 369 000 kronor.

Nya a-kasseregler

Konstnärernas arbetsmarknad skiljer sig i väsentliga delar från den som gäller för de flesta andra yrken. I propositionen (prop. 1999/2000:139) En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring uttalar regeringen att rimlig hänsyn bör tas till de särskilda behov som kan gälla för grupper med projektanställningar och andra tillfälliga anställningar och osäkra anställningsförhållanden eller andra speciella förhållanden, liksom till villkor som gäller för per-

soner som har upprepade perioder av arbetslöshet. Detta gäller bl.a. kulturarbetsmarknaden.

Socialförsäkringsfrågor m.m.

Det är viktigt att fördjupa kunskapen om hur sociala skyddsnät och regelverk som styr avgiftsuttag och villkor för förmåner tillämpas på de speciella villkor som kännetecknar konstnärlig verksamhet. Regeringen överväger därför att under år 2001 inleda en kartläggning av bl.a. socialförsäkringsfrågor i förhållande till konstnärlig verksamhet.

Pensioner på teater-, dans- och musikområdet

För konstnärer inom teater-, dans- och musikområdet gäller delvis särskilda pensionsförhållanden. Vissa pensionsfrågor med anknytning till dessa konstnärsgupper är f.n. aktuella för övervägande.

Statens nuvarande pensionsåtaganden för anställda vid statsunderstödda teater-, dans- och musikinstitutioner kostnadsberäknas till totalt ca 162 miljoner kronor. Av detta belopp ingår ca 84 miljoner kronor i de befintliga statsbidragen. Resterande ca 78 miljoner kronor är en dold utgift i statsbudgeten genom att institutionerna f.n. betalar låga schabloniserade pensionspremier. I denna budgetproposition föreslår regeringen att premierna fr.o.m. år 2001 anpassas till de faktiska kostnaderna, dvs. höjs med totalt ca 78 miljoner kronor, samtidigt som statsbidragen till institutionerna justeras i motsvarande mån. Därmed tydliggörs den totala statliga insatsen för de institutionsanställdas pensioner.

Inom Regeringskansliet pågår vidare en översyn av statens tjänstepensionsåtaganden för olika grupper av konstnärer inom teater-, musik- och dansområdet och av hur bestämmelserna kring dessa samverkar med reglerna för den reformerade allmänna pensionen. Arbetet bedrivs i fortlöpande samråd med arbetsmarknadens parter.

För fria teatergrupper utan tillgång till det statliga tjänstepensionssystemet har Teaterförbundet och Teatercentrum preliminärt enats om att införa en kompletterande avtalspension. Regeringen ser positivt på initiativet och har för avsikt att se över villkoren för statsbidragen till fria grupper i syfte att underlätta en anslutning till pensionsavtal.

Kulturinstitutionerna

Centrala museer

De offentligt finansierade museerna har en viktig roll i att bevara, förmedla och bygga upp kunskap om kulturarvet.

Satsningarna på industrisamhällets kulturarv, på arkitektur, formgivning och design, på samtida konst och på att uppmärksamma kulturarvets betydelse för en demokratisk samhällsutveckling är prioriterade och ställer höga och delvis nya krav på dem.

Regeringen anser att det är angeläget att anslaget till vissa av de centrala museerna höjs för att säkra utvecklingen av verksamheten inom området. Regeringen föreslår fr.o.m. år 2001 en förstärkning av anslaget till de centrala museerna om sammanlagt 15,3 miljoner kronor enligt följande:

Statens historiska museer ges fr.o.m. år 2001 en förstärkning med 2 miljoner kronor, utöver den museipedagogiska satsning som redogörs för nedan.

År 2000 höjdes Moderna museets anslag med 3,5 miljoner kronor. Regeringen föreslår nu att *Moderna museet* ges en ytterligare anslagsförstärkning med 6,5 miljoner kronor. Det tillfälliga anslag för inköp av samtida konst, som tidigare beräknats i form av en treårig satsning 2000–2002, föreslås i stället omvandlas till ett permanent årligt inköpsstöd på 3,2 miljoner kronor fr.o.m. 2001.

Till *Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde* ges ett förstärkt stöd med sammanlagt 4,3 miljoner kronor. Till Nationalmuseum har beräknats 3,5 miljoner kronor och till Prins Eugens Waldemarsudde 800 000 kronor. I tilläggsbudgeten för år 2000 föreslås dessutom en förstärkning av anslagen till Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde och Moderna museet om sammanlagt 8,5 miljoner kronor. Regeringen avser att inom anslaget omfördela medel till Moderna museet och Nationalmuseum med Waldemarsudde på ytterligare sammanlagt 2,5 miljoner kronor år 2000.

För att utveckla verksamheten vid *Marinmuseum i Karlskrona*, föreslås en höjning av anslaget till *Statens sjöhistoriska museer* med 1 miljon kronor fr.o.m. år 2001. Detta innebär att

myndigheten, inklusive den anslagsförstärkning som föreslogs i förra årets budgetproposition, ges en permanent förstärkning med 2 miljoner kronor. Mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande den 10 december 1999 avser regeringen att vidta åtgärder så att den organisationsförändring inom Statens sjöhistoriska museer som riksdagen har föreslagit kommer att genomföras.

Arkitekturmuseets anslag höjs med 1,5 miljoner kronor fr.o.m. år 2001 och ytterligare 1 miljon kronor i förstärkning beräknas fr.o.m. år 2002. Regeringen avser att inom anslaget omfördela medel till *Arkitekturmuseet* på 2 miljoner kronor under år 2000.

Statens museer för världskultur

Som regeringen tidigare aviserat är det nödvändigt med en förstärkning av anslaget till Statens museer för världskultur i samband med öppnandet av det nya museet i Göteborg år 2003. Regeringen beräknar därför en anslagshöjning till myndigheten med 28 miljoner kronor fr.o.m. år 2003.

Operan och Dramaten

Nationalscenernas uppdrag är omfattande och betydelsefulla för den konstnärliga utvecklingen i stort. Detta ställer särskilda krav på en strikt och framsynt ekonomisk planering. Trots den stränga utgiftskontroll som nationalscenerna ålagt sig själva är deras ekonomiska ställning inte stabil.

I statsbudgeten för år 2000 har Operan fått en förstärkning av sitt årliga bidrag med 5,9 miljoner kronor. Operan räknar med att kunna redovisa ett balanserat resultat vid årets slut medan prognoserna för 2001 och framåt är negativa, varför det blir nödvändigt för regeringen att uppmärksamt följa utvecklingen.

Dramaten befinner sig i en extraordinär situation, eftersom teatern får årliga avräkningar på sitt statsbidrag med anledning av ett övertaget lån. Tack vare god publiktillströmning och egna rationaliseringar har Dramaten bemästrat situationen över förväntan, men det är ingen realistisk bedömning att de återstående tre åren med avräkning på statsbidraget kan klaras utan allvarliga återverkningar på verksamheten. Dramaten bör därför få en förstärkt anslagsbas. Förstärkningen beräknas till 4,6 miljoner kronor.

Hyror

En framgångsrik och långsiktig kulturpolitik bygger på en infrastruktur av väl fungerande kulturinstitutioner. I 2000 års ekonomiska vårproposition uppmärksammade regeringen att kulturinstitutionernas ekonomiska läge är bekymmersamt och att den ekonomiska basen allmänt sett behöver stärkas. För vissa statliga myndigheter och bolag – däribland många kulturinstitutioner – utgör hyreskostnaden en betydande del av tilldelat anslag, vilket dessa uppmärksammat som en orsak till ekonomiska problem. Med anledning av detta skall Regeringskansliet skyndsamt se över frågan om lokal-försörjning för statliga myndigheter och vissa bolag.

Museipedagogisk satsning

De regionala museerna har i olika sammanhang uppmärksammat behovet av att samarbetet mellan centrala och regionala museer stärks och att museerna får särskilda resurser för att genomföra ett utvecklingsarbete inom museipedagogikens område. Redan i dag genomförs en rad viktiga åtgärder men bristen på resurser, framför allt rörliga medel, tvingar museerna att sänka sin ambitionsnivå.

Genom att stärka anslaget Bidrag till regionala museer med 10 miljoner kronor, som särskilt anvisas samarbetsprojekt inom museipedagogikens område, får museerna en ekonomisk möjlighet att genomdriva många av de projekt inom området som planerats men där bristen på pengar tidigare varit ett hinder. Medlen skall fördelas av Statens kulturråd genom ett ansökningsförfarande.

Statens historiska museum och Nordiska museet är ansvarsmuseer inom sina respektive områden. För att en museipedagogisk satsning skall fungera i praktiken är det viktigt att dessa institutioner medverkar och stödjer de regionala museernas arbete samt bidrar till erfarenhetsutbyte, metodutveckling och forskning inom museisektorn. En förstärkning av dessa museers anslag med vardera 2,5 miljoner kronor föreslås. Dessa medel skall särskilt avse insatser som främjar samverkan med de regionala museerna.

I satsningen skall även insatser för att utveckla kunskapsförmedling, IT och marknadsföring rymmas.

Regeringen föreslår att sammanlagt 15 miljoner kronor årligen under tre år anvisas till de regionala museerna samt till Statens historiska museer och Nordiska Museet för denna satsning.

Utvecklingsbidraget till de regionala museerna

Det särskilda utvecklingsbidraget till de regionala museerna, som avser riktade, tidsbegränsade insatser, uppgår år 2000 till 1,7 miljoner kronor. En ökning av anslagsposten är en viktig åtgärd för att få en bredare samverkan med institutioner och organisationer på regional och lokal nivå. Regeringen föreslår därför att utvecklingsbidraget till de regionala museerna höjs med 3 miljoner kronor fr.o.m. år 2001.

Judiska museet

Judiska museet i Stockholm bedriver en nationellt angelägen verksamhet. Regeringen föreslår därför en ökning med 100 000 kronor av bidraget till Judiska museet.

Museum Vandalarum

Projektet Museum Vandalarum i Värnamo är ett intressant initiativ för att bl.a. stärka den regionala utvecklingen inom konst- och designområdet. Förutsatt att projektet realiserar har regeringen beräknat ett årligt verksamhetsstöd med ca 8 miljoner kronor fr.o.m. år 2003.

Länsteaterorganisation i Södermanland

Utan ett nätverk av konstnärligt producerande regionala och lokala institutioner är det inte möjligt att nå ut till alla med god scenkonst och musik. Riksdag och regering har under senare år prioriterat insatser för att stärka dansens regionala ställning, vilket bl.a. lett till att Skånes Dans-teater och Norrdans kunnat etableras som fasta regionala dansensembler. I nuläget vill regeringen prioritera fullföljandet av länsteaternätets utbyggnad och genom ett statligt stöd på 1,5 miljoner kronor medverka till att en länsteaterorganisation i Södermanlands län – det sista länet utan regional teaterverksamhet – kan byggas upp.

Svenska rikskonserter

För år 2000 har medel anvisats för etablering av en folkmusikscen i anslutning till Svenska rikskonserterns lokaler i Stockholm. Syftet är att där skapa en mötesplats för hela landets folkmusik och folkmusik från andra delar av världen. För

att den tanken skall bli verklighet behöver Rikskonserter utveckla ett nära och aktivt samarbete med folkmusikcentrum som Folkmusikens Hus i Rättvik och Eric Sahlström-institutet i Tobo samt med folkmusikens intresseorganisationer. För insatser i anslutning till den nyinrättade folkmusikscenen föreslår regeringen att Rikskonserter får en ökning av det årliga anslaget med 400 000 kronor.

Litteraturen, läsandet och språket

Digitalisering av talböcker och lättläst litteratur för barn och unga

Tillgången till språket och litteraturen är ytterst en fråga om yttrandefrihet och demokrati, men även en jämlikhets- och rättvisefråga.

I enlighet med riksdagens beslut med anledning av 2000 års ekonomiska vårproposition samt propositionen (prop. 1999/2000:79, bet. 1999/2000:SoU14, rskr. 1999/2000:240) Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken, föreslås en förstärkning på 2,5 miljoner kronor till digitalisering av talböcker och utgivning av lättläst litteratur för barn och unga. Satsningen sker inom ramen för de sammanlagt 10 miljoner kronor som i enlighet med propositionen bör anvisas för att öka tillgängligheten inom kultursektorn för alla med funktionshinder.

En bok för alla

Staten stödjer sedan 1970-talet utgivningen av bokserien En bok för alla. Utgivningen uppgår årligen till ca 40 titlar, varav 20 för vuxna och 20 för barn och ungdom. Förutom bilderböcker för barn och antologier är utgivningen i pocketformat. Upplagorna ligger i genomsnitt på mellan 10 000–25 000 exemplar och priset är ungefär hälften av andra pocketbokpriser. Det låga priset, titelbredden, utgivningens kvalitet och det etablerade varumärket samverkar med en bred och väl förankrad läsfrämjande verksamhet som visar på positiva resultat. I syfte att förbättra tillgången till barn- och ungdomslitteratur och förstärka de läsfrämjande insatserna föreslår regeringen att de årliga medlen till En bok för alla AB ökar med 2 miljoner kronor till sammanlagt 10,2 miljoner kronor. Förstärkningen är främst avsedd för en utökad utgivning av barn- och ungdomsböcker till ett lågt pris.

Barents Litteraturcentrum

För att främja litteraturen och författarskap i Barentsregionen föreslår regeringen att Barents Litteraturcentrum i Överkalix får ett statligt verksamhetsbidrag på 500 000 kronor årligen.

Språkutredning

Mot bakgrund av Svenska språknämndens förslag och riksdagens beslut hösten 1999 har regeringen för avsikt att inom kort besluta om direktiv till en parlamentarisk kommitté med uppdrag att lägga fram förslag till ett handlingsprogram för det svenska språket. Syftet skall vara att främja svenska språkets ställning, samt att ge alla i Sverige, oavsett språklig och social bakgrund, likvärdiga möjligheter att tillägna sig.

Bibliotekslagen

Bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet regleras i bibliotekslagen (1996:1596). Lagen som varit i kraft i snart fyra år ses nu över. Utvecklingen på biblioteksområdet har bl.a. visat att det allttjämt är stora skillnader mellan olika kommuner vad gäller tillgänglighet och kvalitet i biblioteksverksamheten. Regeringen anser därför att det är angeläget att bibliotekslagen kompletteras på flera punkter. Förslag till ändringar av bibliotekslagen planeras att föreläggas riksdagen under år 2001.

Övriga prioriteringar*Funktionshindrades deltagande i kulturlivet*

Möjligheten för personer med funktionshinder att delta i kulturlivet har på många områden förbättrats avsevärt. Deltagandet är dock fortfarande lägre bland personer med funktionshinder än bland befolkningen i övrigt. I enlighet med riksdagens ställningstagande till 2000 års ekonomiska vårproposition samt propositionen Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken föreslås därför att insatserna för att genomföra och fortsätta det handlingsprogram för ökad tillgänglighet till kulturlivet för funktionshindrade personer, som Statens kulturråd påbörjat under år 1999, ökas med 7,5 miljoner kronor. Satsningen sker inom ramen för de sammanlagt 10 miljoner kronor som i enlighet med propositionen bör anvisas för att öka tillgängligheten inom kultursektorn för funktionshindrade personer.

Drottningholmsteatern

Drottningholmsteatern samarbetar med Operan när det gäller att levandegöra äldre tiders opera och danskonst. Drottningholmsteatern har ett årligt verksamhetsbidrag på ca 6,6 miljoner kronor. För att samarbetet med Operan skall kunna fortgå föreslår regeringen att Drottningholmsteatern, i likhet med de två senaste åren, får ett engångsstöd på 1 miljon kronor.

Vadstena-Akademien

Vadstena-Akademien bedriver en verksamhet, som inte bara berikar det egna länets musikliv utan även har allmän betydelse för operakonstens utveckling. I dag utgår ett årligt stöd på 2,3 miljoner kronor till Vadstena-Akademien. Det stödet bör förstärkas med 750 000 kronor. Regeringen förutsätter att även regionala reformmedel av av samma omfattning tillskjuts.

Dalhallas festspelsscen

Dalhallas festspelsscen i Rättvik är ett exempel på hur en naturresurs – i detta fall ett övergivet kalkbrott med särskilda akustiska förutsättningar – kan ges ett nytt användningsområde med kulturell inriktning. År 1999 fick Dalhallas ett statligt engångsbidrag på 500 000 kronor för ett nytt scentak. Då verksamheten i ett inledningskede belastas av höga kostnader för investeringar och marknadsföring finns det skäl att gå in med ytterligare ett tillfälligt stöd på 500 000 kronor avseende år 2001.

Teatro Avenida

Teatro Avenida i Maputo, Moçambique, arbetar för att återerövra gamla kulturtraditioner och levandegöra dem för en ung publik. Sedan mitten av 1990-talet samarbetar Teatro Avenida med svenska scenkonstnärer. Teatern har erhållit ekonomiskt stöd bl.a. genom Sida. Backa Teater i Göteborg och Teatro Avenida har gemensamt producerat två teaterföreställningar, som spelats både i Sverige och Moçambique. För båda teatern har samarbetet inneburit konstnärlig utveckling och möjligheter att erbjuda den unga publiken annorlunda teaterupplevelser. På grund av akuta problem med lokaler och utrustning i Maputo riskerar nu samarbetet med Sverige att avbrytas. Regeringen anser det angeläget att detta konstnärliga kan fortsätta. Regeringen föreslår därför att 2,5 miljoner kronor anvisas för ett tillfälligt stöd till Teatro Avenida under år 2001.

Arkiv

Kyrkliga arkiv

Till följd av de ändrade relationerna mellan staten och Svenska kyrkan har arkivmyndigheternas uppgifter utökats. För att förbättra arkivmyndigheternas möjligheter att fullgöra sina uppgifter vad gäller de kyrkliga arkiven i enlighet med vad som anges i propositionen Staten och trossamfunden – begravningsverksamheten, kulturminnena, personalen, avgiftsbetalningen, m.m. (prop. 1998/99:38) ökas anslaget till Riksarkivet och landsarkiven med 500 000 kronor.

Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek

Stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek förvaltar en viktig del av vår samtidshistoria. För att främja stiftelsens verksamhet ökas anslaget till Riksarkivet och landsarkiven med 800 000 kronor för förstärkning av bidraget till Stiftelsen Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek (se prop. 1999/2000:1, utg.omr. 17, avsnitt 9).

Arkivutredning

Arkiven är en viktig del av kulturarvet och har stort värde när det gäller att belysa samhället och dess utveckling. Tillgängligheten till allmänna handlingar och annat arkivmaterial är av stor betydelse för möjligheten till insyn och till att bygga upp kunskap på olika områden. Regeringen avser att under hösten 2000 tillkalla en särskild utredare för att se över arkivväsendet. Ett av syftena är att föreslå åtgärder som underlättar för nya grupper att använda arkiven och som förbättrar arkivens tillgänglighet. Avsikten är att utredaren skall redovisa sina förslag till regeringen under år 2001.

Filmvårdscentral i Grängesberg

Regeringen tillkallade i maj 1998 en särskild utredare (Ku 1998:03) med uppgift att se över förutsättningarna för att bevara respektive göra dokumentära filmer tillgängliga i framtiden samt att analysera förutsättningarna för att etablera en filmvårdscentral i Grängesberg. Betänkandet (SOU 1999:41) Bevara dokumentärfilmens kulturarv lämnades till regeringen i mars 1999 och har därefter remissbehandlats. Regeringskansliet utreder nu hur en filmvårdscentral i Grängesberg på sikt kan organiseras och finansieras och regeringen avser att återkomma i denna fråga.

Museer och utställningar

Genusperspektiv i museernas verksamhet

I arbetet med att öka medvetenheten om kulturarvets betydelse för en demokratisk samhällsutveckling är genusperspektiven en viktig utgångspunkt. Regeringen gav i regleringsbrevet för år 1999 de centrala museerna i uppdrag att redovisa och analysera hur kvinnofrågorna behandlas på museerna. Detta uppdrag redovisades till regeringen den 1 mars 2000. Av redovisningarna framkommer att museerna har uppmärksammat kvinnofrågor såväl i sin utställningsverksamhet, som när det gäller bevarande och kunskapsuppbyggnad. Det finns dock ett behov av ytterligare utvecklingsarbete inom detta område. Kontakterna mellan museerna och forskarsamhället behöver stärkas. Museerna bör i högre grad ses som en resurs för att föra ut forskningsinformation till en bredare allmänhet så att samlingar och arkiven utnyttjas bättre. För att föra fram och sprida goda exempel bör kontakter och erfarenhetsutbyte uppmuntras, både på ett nationellt och ett internationellt plan.

Regeringen avser därför att under hösten 2000 tillsätta en särskild arbetsgrupp med uppgift att ta fram förslag till hur genusperspektivet kan få större genomslag i museernas verksamhet. Arbetet bör genomföras i nära samverkan med universitet och högskolor.

Forum för Levande historia

Regeringen tillkallade i september 1999 en kommitté med uppgift att utreda etablerandet av ett Forum för Levande historia (Ku 1999:196). Detta forum skall med utgångspunkt i Förintelsen stärka medvetenheten om alla människors lika värde. Kommittén skall lägga fram ett slutbetänkande senast den 15 december 2000 och avsikten är att det nya forumet skall inleda sin verksamhet senast år 2003. För att fortsätta den utåtriktade verksamhet som bedrivs av kommittén och som pågått sedan projektet Levande historia började år 1998, avser regeringen att tillsätta en särskild arbetsgrupp. Regeringen avser att återkomma med förslag om Forum för Levande historia under år 2001.

Nobelcenter

Regeringen tillkallade i januari 1997 en särskild utredare för att se över frågan om etablering av ett Nobelcenter i Stockholm. Uppdraget redovisades i september samma år (SOU 1997:117). Av olika skäl, främst oklarheter kring lokalisering, ledde inte förslaget till vidare åtgärder. Regeringen bereder nu på nytt frågan om ett Nobelcenter i Stockholm, tillsammans med Stockholms stad och Nobelstiftelsen. Regeringen avser att under den kommande treårsperioden närmare redogöra för omfattningen och inriktningen av det statliga engagemanget i satsningen.

Kulturmiljö*Kulturresevat*

Kulturresevat är en ny skyddsform som infördes med miljöbalken. Skyddsformen, som innebär en möjlighet att skydda värdefulla kulturpräglade landskap, har mötts av ett stort intresse runt om i landet och fyller ett mycket viktigt behov. Genom att 5 miljoner kronor årligen avsätts från anslaget Bidrag till kulturmiljövård finansierar staten värdering, intrångsersättning, restaurering samt skötsel och löpande underhåll av de statligt beslutade kulturresevaten. I syfte att förbättra förutsättningarna för bildande, tillsyn och underhåll av kulturresevaten föreslår regeringen en höjning av det statliga anslaget till kulturresevaten med 5 miljoner kronor fr.o.m. år 2001.

Utredning om kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Riksdagen har under våren 2000 fastställt nya övergripande mål för kulturmiljöarbetet (prop. 1998/99:114, bet 1999/2000:KrU7, rskr. 1999/2000:196). De nya målen innebär bl.a. ett förtydligande av kulturmiljösektorns ansvar för att i sitt arbete integrera frågor om resurshushållning och hållbarhet, bevarande, delaktighet, tolerans för olika gruppers kulturarv samt ett internationellt engagemang.

I propositionen Kulturarv – kulturmiljöer och kulturföremål (1998/99:114) uppmärksammade regeringen behovet av en fortsatt utredning av bebyggelseskyddet. Regeringen avser därför att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda och lämna förslag om ett förbättrat skydd för kulturhistoriskt värdefull bebyggelse samt att överväga möjligheten att låta byggnadsminnes-

förklaringar omfatta även lösöre. Resultatet av denna utredning avses redovisas under år 2002.

Uppdragsarkeologin

Arkeologiska undersökningar skall vara av vetenskapligt god kvalitet och genomföras till en kostnad som inte är högre än vad som är motiverat med hänsyn till omständigheterna. De mycket stora svängningarna mellan olika år vad gäller omfattningen av offentliga infrastrukturinvesteringar innebär problem för den avgiftsfinansierade uppdragsarkeologin. Bland annat har Riksantikvarieämbetet uppmärksammat problemen inom myndighetens avdelning för uppdragsarkeologisk verksamhet. Med anledning av detta genomförs en analys och översyn av formerna för den arkeologiska uppdragsverksamheten. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i dessa frågor.

Arkitektur, formgivning och design*Arkitekturåret 2001*

Regeringen fortsätter den långsiktiga satsningen på arkitektur, formgivning och design. År 2001 har av regeringen utnämnts till Arkitekturår i Sverige. Verksamheter i hela landet berörs och kampanjen leds av Arkitekturmuseet. Regeringen föreslår bl.a. mot bakgrund av detta att Arkitekturmuseets årliga anslag förstärks med 1,5 miljoner kronor.

Form- och designutredningen

Regeringen tillsatte i februari 1999 en utredning om statens ansvar för formgivnings- och designområdet. I ett delbetänkande har utredningen bl.a. föreslagit att en Mötesplats för form och design etableras som en ny myndighet i Stockholm (SOU 1999:123). Förslaget har remissbehandlats. I september 2000 avser kommittén att lämna sitt slutbetänkande och detta kommer att remitteras under hösten 2000. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i dessa frågor under 2001.

Forskning

Kulturens ökade betydelse för samhällsutveckling, samhällsdebatt och normbildning innebär att kraven på forskningens inriktning delvis förändrats. Av tradition bedriver kulturinstitutionerna ett omfattande forsknings- och utveck-

lingsarbete inom sina respektive områden. Betydelsen av att behålla och vidareutveckla kvaliteten på detta arbete har bl.a. uppmärksammats av Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) i den rapport som presenterades i mars 2000 (dnr Ku97/711/Ka). För att uppnå detta är det viktigt att skapa goda förutsättningar för utbyte av erfarenheter och spridning av forskningsresultat, såväl nationellt som internationellt. Det är också angeläget med en ökad samverkan mellan kultursektorn och universitetsforskningen. Bland annat med anledning av detta föreslår regeringen att ett nytt nationellt uppdrag med inriktning mot samverkan mellan barnkultur och forskning inrättas.

Inom kulturområdet finns ett stort behov av erfarenhetsutbyte, metodutveckling och forskning. Detta gäller inte minst inom museiområdet. Regeringens riktade satsning på museipedagogik är ett led i att möta detta behov.

Vissa övergripande frågor

Forum för världskultur

En försöksverksamhet, benämnd Forum för världskultur, med syfte att lyfta fram andras kulturer i det svenska kulturlivet startade hösten 1998 enligt avtal mellan staten, Stockholms stad och Stockholms läns landsting. Verksamheten, som bedrivs inom kommittén (Ku 1998:01) för Forum för världskultur, skall pågå till och med år 2000 (dir.1998:14 och 1999:55). En delrapport lämnades den 1 mars 2000 och en slutrapport över försöksverksamheten skall lämnas senast den 31 december 2000.

För kommittékostnader har anvisats 1,5 miljoner kronor för vart och ett av åren 1998 och 1999 inom detta utgiftsområde. Härutöver har kommittén under en tvåårsperiod disponerat verksamhetsmedel på sammanlagt 10 miljoner kronor, varav 4 miljoner kronor är statliga medel anvisade från utgiftsområde 8 Invandrare och flyktingar samt totalt 6 miljoner kronor tillskott från Stockholms läns landsting och Stockholms stad.

Eftersom Stockholms stad och Stockholms läns landsting inte är beredda till fortsatta långsiktiga åtaganden vad gäller Forum för världskultur finns enligt regeringens bedömning inte förutsättningar för att fortsätta verksamheten i självständig organisatorisk form efter år 2000. Kommitténs delrapport visar dock att utvecklingen inom kulturlivet behöver drivas på

när det gäller att ta till vara influenser från andra kulturer. Regeringen föreslår därför att Statens kulturråd får en anslagshöjning med 1,5 miljoner kronor för initiativtagande insatser inom det mångkulturella området. Det är regeringens uppgift att besluta om närmare riktlinjer för den fortsatta verksamheten bl.a. med utgångspunkt i det slutbetänkande som kommittén för Forum för världskultur kommer att lämna vid utgången av år 2000.

Nytt nationellt uppdrag

Den konstnärliga processens roll och betydelse för unga människors utveckling och deras egna kreativa skapande är ett område som bör utforskas ytterligare. Dessutom bör samverkan mellan det professionella kulturlivet och den etablerade forskningen kring barns och ungdomars utveckling stärkas. Regeringen föreslår därför att ett nytt tidsbegränsat nationellt uppdrag med inriktning mot samverkan mellan barnkultur och forskning inrättas samt att 1 miljon kronor avsätts för detta ändamål.

Kulturen och EU-ordförandeskapet

Att bidra till att utvidgningen förverkligas har högsta prioritet för det svenska ordförandeskapet. Ett informellt kulturministermöte kommer att äga rum i Falun den 20–22 maj 2001. I anslutning till detta möte kommer ett särskilt möte att hållas med kandidatländerna.

Sverige kommer på kulturområdet att leda förhandlingarna inom rådsarbetsgruppen för kultur. Ett informellt möte i rådsarbetsgruppen kommer att hållas i Jokkmokk den 31 januari till och med den 1 februari 2001. Ett expertmöte/seminarium om villkor för konstnärligt skapande kommer att äga rum i Visby den 30 mars till och med den 1 april 2001.

4.5 Insatser

4.5.1 Statliga insatser inom politikområdet

Inledning

I detta avsnitt redovisar regeringen inriktningen på de insatser som tidigare gjorts inom politikområdet.

Konstnärernas villkor

Statens insatser för konstnärerna handlar både om direkta stöd- och stimulansåtgärder för konstnärligt arbete, om upphovsrättsliga frågor, men också om att anpassa generella regelverk på andra samhällsområden till de speciella villkor som gäller för konstnärer.

Under perioden 1997–2000 har totalt 90 miljoner kronor satsats på nivåhöjande reformverksamhet. Sammantaget uppgår insatserna för bidrag och ersättningar till konstnärer år 2000 till drygt 260 miljoner kronor. Därutöver beräknas upphovsrättsligt grundade ersättningar till konstnärer och rättighetshavare, s.k. kassettersättning och vidareförsäljningsersättningen, s.k. droit de suite, under år 2000 uppgå till närmare 50 miljoner kronor.

Med de förslag som lämnas i denna proposition för år 2001 kommer ytterligare ca 48 miljoner kronor att satsas på att förbättra konstnärernas villkor. Statens insatser på området har därmed ökat med 138 miljoner kronor sedan år 1997. Delar av dessa medel fördelas som stöd inom områdena teater, dans och musik samt bild och form.

Bland de reformer i syfte att förbättra konstnärernas villkor som genomförts sedan 1997 kan nämnas införandet av den individuella visningsersättningen, kassettersättning, fonogramersättning, dramatikerstöd, verksamhetsbidrag till vissa utställare av bild- och formkonst samt införandet av den s.k. vidareförsäljningsersättningen (droit de suite). Regeringen har även satsat stora resurser på det internationella utbytet, bl.a. genom att inrätta ett internationellt ateljécentrum i Sverige (IASPIS – International Artists' Studio Program in Sweden).

Vidare lämnas bidrag i form av konstnärsbidrag, projektbidrag och långtidsstipendier. För år 2000 utgår 102 långtidsstipendier. Inkomstgarantier fördelas till konstnärer som står för konstnärlig verksamhet av hög kvalitet och betydelse för svenskt kulturliv. Regeringen har fastställt antalet inkomstgarantier till 157. Stöd lämnas även till produktion av kortfilm. Bidraget ges företrädesvis antingen som startbidrag till unga filmare för film- och videoexperiment i mindre skala eller i form av bidrag till icke kommersiell, konstnärligt syftande film.

Försöksverksamheter har bedrivits inom ramen för arbetsmarknadspolitiken med statligt stöd till arbetsförmedling vid centrumbildningarna och till TeaterAlliansen AB. Avsikten är att förbättra villkoren för de yrkesverksamma

konstnärerna genom tryggare anställningsformer och förbättrad effektivitet vid förmedling av konstnärliga uppdrag. Dessa försöksverksamheter permanentas fr.o.m. år 2001 genom riksdagens beslut i anslutning till 2000 års ekonomiska vårproposition.

Teater, dans och musik

En viktig del av de kulturpolitiska insatserna är den infrastruktur av konstnärliga institutioner som med statligt stöd byggts upp på nationell, regional och lokal nivå. Nationalscenerna Operan och Dramaten har tillsammans med Riksteatern, Rikskonserter och Dansens Hus viktiga initierande, främjande och producerande uppgifter. Genom länsmusiken samverkar staten och landstingen om att göra musiken tillgänglig för så många som möjligt. Staten lämnar även ett betydande stöd till det fria teater- och musiklivet genom bidrag till bl.a. fria grupper, arrangörsföreningar och fonogramproduktion.

Teater, dans och musik är det största insatsområdet inom den statliga kulturpolitiken. Insatserna uppgår år 2000 totalt till 1,4 miljarder kronor. Under perioden 1997–2000 har drygt 77 miljoner kronor satsats på långsiktiga åtgärder inom teater-, dans- och musikområdet, varav 22 miljoner kronor ingår i 1999 års konstnärspolitiska reform. Med de förslag som lämnas i denna proposition uppgår reformerna sedan år 1997 till ca 86 miljoner kronor. Härtill kommer ett antal engångsinsatser på sammanlagt ca 40 miljoner kronor för bl.a. krisdrabbade institutioner. Som ett led i satsningen på förbättrade villkor för konstnärerna har vidare avsatts 10 miljoner kronor under åren 1999 och 2000 inom utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv till försök med en ny anställningsform inom teatern, den s.k. TeaterAlliansen. Som tidigare nämnts kommer denna verksamhet, i enlighet med riksdagens beslut, att permanentas och utökas fr.o.m. år 2001.

Inom området har bl.a. följande åtgärder möjliggjorts under den senaste treårsperioden:

Dansen har tillförts medel för regional verksamhet samt för utökad verksamhet vid bl.a. Dansens Hus. Stödet till fria teater-, dans- och musikgrupper har ökat med 15 miljoner kronor och bidragen till musiklivets arrangörsorganisationer har i det närmaste fördubblats. En ny regional musikteaterinstitution (Norrlands Musik- och Dansteater), två dansinstitutioner (Skånes Dansteater och Norrdans) samt tre musikinstitutioner (Göteborgsmusiken, Musica

Vitae i Växjö och Norrbottens kammarorkester) har införlivats i det regionala stödsystemet. Ett särskilt stöd lämnas under tre år försök med att bygga upp en länsteaterorganisation i Jämtlands län.

I anslutning till den av riksdagen år 1997 beslutade anslagsjusteringen avseende länsmusiken har särskilda nivåhöjande insatser gjorts för ett antal länsmusikorganisationer med fast orkester eller annan specialinriktad verksamhet. Ett förstärkt stöd har sålunda lämnats till bl.a. Svenska Kammarorkestern i Örebro och Gotlandsmusiken samt till Dala-Sinfoniettan för samverkan med festspelsscenen Dalhalla. Särskilda insatser har gjorts för att förstärka folkmusikens ställning i landet genom att Eric Sahlström-institutet i Tobo, Uppland, tilldelats ett årligt verksamhetsstöd och Rikskonserter getts möjlighet inrätta en scen för folkmusik i lokalerna Nybrokajen 11 i Stockholm.

Från och med år 1998 har medel avsatts för riktade utvecklingsinsatser inom ramen för verksamhetsstödet till regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner. Denna avsättning, som under åren 1998 och 1999 utgjort 2 procent av det totala bidraget, har fr.o.m. år 2000 permanentats som en särskild anslagspost.

Under åren 1998 och 1999 fördelades tillfälliga stöd med sammanlagt drygt 31 miljoner kronor till kulturinstitutioner i olika delar av landet med akuta ekonomiska problem, huvudsakligen inom teaterområdet.

Dramaten har beviljats engångsmedel med anledning av Lilla scenens ombyggnad. Operan har med hjälp av engångsanslag givits möjlighet att år 1998 förvärva Vasateatern som andrascen. Operan har därefter även fått allmänna förstärkningar av sitt driftsstöd.

Litteraturen, läsandet och språket

Under senare år har flera reformer genomförts för att förbättra villkoren för litteraturen och läsandet. År 1997 infördes, tillsammans med en bibliotekslag ett nytt permanent stöd för inköp av barn- och ungdomsböcker till folkbiblioteken. Därutöver anvisades medel för läsfrämjande insatser. Från och med år 1999 utökades de statliga insatserna ytterligare och då handlade det i första hand om att förstärka och utveckla utgivningsstödet till att även omfatta distribution av kvalitetslitteratur till bibliotek och bokhandel samt att införa ett permanent stöd för läsfrämjande insatser för barn och ungdom. Därutöver utökades stödet till bokhandeln och kultur-

tidskrifterna samt till Statens kulturråd för att utveckla statistiken på bokmarknaden. Från och med år 2000 har en förstärkning skett med 1 miljon kronor för att särskilt kunna beakta de nationella minoriteterna vid fördelning av stöd till litteratur och kulturtidskrifter. Perioden 1997–2000 uppgick reformerna till sammanlagt 60 miljoner kronor, vilket innebär en fördubbling av det årliga litteraturstödet. Sammantaget uppgår statens insatser till ca 347 miljoner kronor år 2000, inkl. den s.k. bibliotekersättningen till författare.

Det statliga stödet rymmer även tal- och punktskriftsböcker, lättläst litteratur, tidskrifter samt studentlitteratur riktad till personer med olika former av läshandikapp och lässvårigheter. Under senare år har omfattande insatser gjorts i syfte att göra litteraturen och tidskrifterna tillgängliga för människor med olika typer av läshandikapp.

Med de förslag som lämnas i denna proposition kommer ytterligare drygt 5 miljoner kronor att satsas på litteraturen, läsandet och språket. Den totala ökningen sedan år 1997 uppgår därmed till 65 miljoner kronor. Dessutom tillkommer bibliotekersättningen som under samma period ökat med drygt 10 miljoner kronor.

Bild och form samt konsthantverk

De statliga insatserna är inriktade på att göra den samtida bild- och formkonsten tillgänglig för så många som möjligt, samtidigt som förutsättningar ges för hög kvalitet i det konstnärliga arbetet.

Ända sedan inrättandet av Statens konstråd har staten tagit en ledande roll vad gäller den offentliga konsten i landet. Sedan år 1997 har Konstrådet ett vidgat uppdrag att, utöver ansvaret att förvärva konst för de statliga lokalerna, även verka för att konst blir ett naturligt och framträdande inslag i hela samhällsmiljön. För sitt vidgade uppdrag har Konstrådet successivt tillförts 12 miljoner kronor och rådets sammanlagda anslag för konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön uppgår därmed år 2000 till 36,5 miljoner kronor.

Vidare fördelar Statens kulturråd 3,9 miljoner kronor till folkparker, Folkets Hus, bygdegårdar och nykterhetsorganisationer för inköp och utplacering av konst i samlingslokaler.

Nämnden för hemslöjdsfrågor har till uppgift att öka intresset för, kunskapen om och utövan- det av hemslöjd i hela landet. Detta gör man bl.a. genom ett nätverk av hemslöjdskonsulenter.

Totalt finns det 48 konsulenter i landet. Statens insats för hemslöjden uppgår år 2000 till 18,9 miljoner kronor.

Staten stöder utställningar av samtida bild- och formkonst genom Moderna museets och Riksställningars verksamhet, genom Nationalmuseums verksamhet inom formområdet och genom det statliga stödet till läns museerna, där vissa museer arrangerar utställningar med samtidskonst. Vidare lämnar staten verksamhetsstöd till utställande institutioner som Rooseum, Millesgården och Thielska galleriet, förutom till konstfrämjande och landsomfattande organisationer som Sveriges Konstförenings Riksförbund (SKR) och Folkrorelsernas Konstfrämjande (FKf). De två senare organisationerna, Konsthantverkscentrum och ett tiotal konstnärdrivna gallerier har därtill möjlighet att fördela en statligt finansierad utställningsersättning, i syfte att bredda de konstnärliga uttrycksformerna i verksamheten och att förbättra konstnärernas intäkter i samband med utställningen. Utställningsersättningen tillfördes år 1999 ytterligare medel, vilket möjliggjorde en bidragsgivning på totalt 7,7 miljoner kronor.

Det nya bidrag för vissa utställare inom bild- och formområdet som inrättades år 1999 har inneburit att 5 miljoner kronor årligen har kunnat fördelas till utvalda institutioner från olika delar av landet. Med det förslag som lämnas i denna proposition kommer fr.o.m. år 2001 totalt 6,5 miljoner kronor att kunna fördelas till denna grupp av utställare.

Staten lämnar bidrag till ett antal mindre främjandeorganisationer inom bild- och formområdet, i syfte att förbättra möjligheterna att visa bild- och formkonst i hela landet, nå ny publik, utveckla metoder, samverkansformer och erfarenhetsutbyte samt att främja konstnärernas villkor. År 1999 inrättades också ett nytt stöd för utrustning till konstnärers kollektivverkstäder, vilket möjliggjort att 2,5 miljoner kronor kunnat fördelas i bidrag till verkstäderna.

Sedan år 1997 har Röhsska museet ett nätverksansvar inom form- och konsthantverksområdet. År 2000 fick Bildmuseet i Umeå ett nationellt uppdrag inom samtidskonsten. Den konstnärliga utvecklingen inom området får ett betydelsefullt stöd genom Konstnärsnämndens bidragsgivning.

Arkitektur, formgivning och design

Regeringen vill främja en utveckling där arkitektur, formgivning och design ges goda förutsättningar för sin utveckling. Utgångspunkten för det statliga engagemanget på området är den proposition med ett handlingsprogram för arkitektur, formgivning och design som regeringen beslutade i mars 1998 (prop. 1997/98:117). Riksdagen beslutade i maj 1998 om nya mål, en förändrad lagstiftning och vissa riktlinjer för områdets inriktning. I Regeringskansliet finns sedan år 1996 en särskild arbetsgrupp för arkitektur, formgivning och design.

Av de statliga myndigheterna har länsstyrelserna, Boverket och Riksantikvarieämbetet centrala uppgifter när det gäller utvecklingen av den fysiska miljön i hela landet. De har därför fått särskilda mål och återrapporteringskrav för att bidra till en positiv utveckling för i första hand arkitekturområdet. För att utveckla formgivnings- och designområdet tillsatte regeringen i februari 1999 en särskild utredning om statens ansvar på området.

Kravet på funktionalitet och tillgänglighet för så många som möjligt är ett starkt allmänt intresse. Konceptet Design för alla bör därför genomsyra statens arbete inom arkitektur, formgivning och design. I den nationella handlingsplanen för handikappolitiken (prop. 1999/2000:79) utvecklas bakgrunden till detta.

Föreningen Svensk Form innehar under perioden 1999–2001 ett nationellt uppdrag på formområdet och Arkitekturmuseet är en av de centrala statliga institutioner som har viktiga uppgifter inom ramen för handlingsprogrammet.

För att etablera hela detta tvärssektoriella område på ett tydligare sätt beslutade regeringen under våren 1998 om att ta initiativ till en särskild kampanj; Arkitekturåret 2001. Arkitekturmuseet samordnar arbetet och den långsiktiga målsättningen är att efterfrågan på och förståelsen för god arkitektur, formgivning och design ska öka i hela landet. I februari 2000 lämnade regeringen uppdrag till 44 myndigheter och inbjöd samtidigt ytterligare ungefär 500 institutioner, organisationer och myndigheter att delta i Arkitekturåret 2001. Det är angeläget att också verksamheter på form- och designområdet kommer till stånd under Arkitekturåret 2001. Sambanden mellan de olika områden som ingår i

regeringens handlingsprogram för arkitektur, formgivning och design är många. Enligt regeringens bedömning bör de kunna ge dragkraft åt varandra genom nya typer av samverkan under Arkitekturåret 2001.

Film

Till och med år 1999 omfattade stödet till svensk film produktionsstöd och andra branschrelaterade stöd inom ramen för 1993 års finansieringsavtal för Stiftelsen Svenska Filminstitutet, stöd till filmkulturell verksamhet och till regionala resurscentrum för film och video, samt Konstnärsnämndens stöd till produktion av kortfilm. Ett nytt filmavtal mellan staten, filmbranschen och TV-företagen trädde i kraft den 1 januari 2000 och gäller t.o.m. den 31 december 2004. Avtalet innebär en kraftig förstärkning av produktionsstöden till svensk film, liksom en satsning på lanseringsstöd, stöd till distribution av parallellkopior och stimulansbidrag till biografägare för visning av svensk film. Avtalet omfattar också ett ökat stöd till visningsorganisationer och regional verksamhet samt medel för internationell lansering av svensk film, stöd till textning på svenska av film och video och till syntolkning, liksom medel för bevarande och tillgängliggörande av det svenska filmarvet. Avtalet innefattar alla filmpolitiska stöd som hanteras av Filminstitutet.

Statens bidrag till Filminstitutet enligt det nya filmavtalet uppgår år 2000 till 200,5 miljoner kronor. Det innebär en ökning med 67,6 miljoner kronor jämfört med år 1999, varav 5 miljoner kronor utgörs av de medel som regeringen år 1999 disponerade för restaurering av svensk färgfilm i Ingmar Bergmans namn. Den sistnämnda satsningen möjliggör en fortsättning på det arbete som påbörjades år 1996, då regeringen beviljade Filminstitutet ett engångsbidrag på 12 miljoner kronor ur de s.k. SESAM-medlen för restaurering av färgfilm. Sammanlagt har de statliga insatserna för filmen under perioden 1997–2000 ökat med ca 83 miljoner kronor.

Utöver ökningen i samband med 2000 års filmavtal har reformerna bl.a. möjliggjort ett stöd till regionala resurscentrum för film och video. Det infördes år 1997 och har därefter förstärkts i omgångar åren 1998 och 1999. År 1997 inrättades också ett nationellt uppdrag inom området regional filmverksamhet. Under perioden 1997–1999 innehades uppdraget av Film i Väst, och för perioden 2000–2002 har uppdraget gått till Film-pool Nord i Luleå. Konstnärsnämndens filmstöd

förstärktes fr.o.m. år 1999 med 2 miljoner kronor som ett led i den konstnärspolitiska reformen.

Arkiv

Staten anvisar årligen ca 290 miljoner kronor till arkivområdet inom ramen för anslagen till Riksarkivet och landsarkiven, Bidrag till regional arkivverksamhet, Språk- och folkminnesinstitutet och Svenskt biografiskt lexikon.

Den statliga verksamheten på området syftar bl.a. till att öka möjligheterna att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial samt till att tydliggöra arkivens betydelse som källa för information och kunskap.

Under åren 1997–2000 har anslagen till Riksarkivet och landsarkiven samt Bidrag till regional arkivverksamhet förstärkts med totalt 3,45 miljoner kronor. Av detta belopp avser 400 000 kronor förstärkning till Riksarkivet och landsarkiven för ökade kostnader i samband med mottagandet av kyrkliga arkiv med anledning av stat-kyrkareformen, 850 000 kronor avser Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek samt 2,2 miljoner kronor avser bidrag till regional arkivverksamhet.

Museer och utställningar

Statens insatser inom musei- och utställningsområdet sker främst inom ramen för anslagen till de centrala museerna, till Riksutställningar och till de regionala museerna. Vidare ges statliga bidrag till ett antal andra museer och institutioner inom området. Genom de statliga medlen samt systemet med statliga utställningsgarantier och stödet till icke-statliga kulturlokaler främjas musei- och utställningsverksamhet i hela landet. År 2000 uppgår det samlade statliga stödet till musei- och utställningssektorn till drygt 1,1 miljarder kronor. De förslag som nu lämnas innebär en ökning med 33,3 miljoner kronor fr.o.m. år 2001.

Samarbete med utländska institutioner sker främst vad gäller forskning och utställningsverksamhet. Museerna deltar i flera internationella nätverk och samarbetsprojekt. Regeringens satsning på samarbetet mellan länderna i Östersjöregionen genom den s.k. Östersjömiljarden har delvis tillfallit museiområdet. Samarbete med andra Östersjöländer har prioriterats i museernas internationella arbete.

Samtida konst är ett prioriterat område inom regeringens kulturpolitik. Yngre svenska konstnärer har på senare år fått stor uppmärksamhet

nationellt och internationellt och bidragit till en vitalisering av konstscenen. Moderna museet har ett särskilt ansvar för att spegla den samtida konstutvecklingen och att tillgängliggöra den för en större publik. Museet har därför föreslagits få särskilda medel under tre år för att kunna förbättra samlingarna av samtida konst. Regeringen föreslår i denna budgetproposition att inköpsstödet permanentas redan från år 2001.

Regeringen har tidigare i en skrivelse till riksdagen redogjort för satsningen på sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet, det s.k. Sesam-projektet (skr. 1999/2000:65, bet. 1999/2000:KrU14, rskr. 1999/2000:199). Staten satsade 235 miljoner kronor mellan åren 1995 och 1998 för att bl.a. skapa bättre förutsättningar för ett långsiktigt bevarande av kulturarvet. Sesam-projektets syfte var utöver ökad sysselsättning att möta det stora behov av vård, ändamålsenlig magasinering, registrering och digitalisering som uppstått på främst museerna och arkiven.

Frågor om museernas struktur har behandlats i flera olika utredningar under senare år och inom det statliga museiområdet har en rad förändringar genomförts. Den 1 januari 1999 bildades den nya myndigheten Statens museer för världskultur. I myndigheten ingår Folkens museum – etnografiska, Medelhavsmuseet, Östasiatiska museet och Göteborgs etnografiska museum. År 2003 kommer det nya Världskulturmuseet i Göteborg att öppnas. Myndigheten har bl.a. till uppgift att visa och levandegöra världens kulturer och att dokumentera och belysa kulturmöten historiskt och i dagens samhälle. Den 1 juli 1999 avskildes Moderna museet från Statens konstmuseer. Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde bildar därmed också en egen myndighet. Statens musiksamlingar fick den 1 juli 1999 en förstärkt ledningsorganisation samtidigt som Svensk visarkiv fördes till denna myndighet. År 1998 avskildes Statens historiska museer från Riksantikvarieämbetet och bildar sedan dess en egen myndighet. Marinmuseum fördes den 1 juli 1997 organisatoriskt över från Statens försvarshistoriska museer till Statens sjöhistoriska museer.

Ett internt översynsarbete av museiområdet pågår inom Kulturdepartementet. Det tar sin utgångspunkt i olika konkreta problem som regeringen uppmärksammat på.

Sedan år 1997 har exempelvis regeringen gett de centrala museerna i uppdrag att årligen redovisa sina planer för samlingarnas långsiktiga be-

varande. Av bl.a. dessa redovisningar framgår att det generellt finns ett fortsatt stort eftersläpande behov av vård, registrering, dokumentation och digitalisering.

Museerna har inte minst inom Sesam-projektet arbetat för en förbättrad magasinering av sina samlingar och flera av museerna har de senaste åren flyttat sina samlingar till magasin med bättre klimat- och säkerhetsförhållanden m.m. Trots detta kvarstår betydande behov av ändamålsenlig förvaring för samlingarna. Regeringen avser att som en del av genomlysningen av museiområdet göra en särskild granskning av de centrala museernas magasinssituation.

Museernas ekonomiska situation är på flera håll ansträngd, det gäller inte minst de centrala museerna.

Regeringen bedömer att ökad samordning och samarbete inom flera av för sektorn viktiga områden, som exempelvis magasinering, vård, konservering, IT och kompetensutveckling, kan ge goda utvecklingsmöjligheter. Möjligheterna att främja samverkan kommer att undersökas. I den fortsatta analysen av de centrala museerna kommer även hyres- och lokalfrågor att beaktas.

Kulturmiljö

De statliga insatserna på kulturmiljöområdet syftar bl.a. till att öka intresset samt tillgängligheten och hänsynstagandet till kulturmiljön.

Inom ramen för anslagen till Riksantikvarieämbetet, Bidrag till kulturmiljövård och Bidrag till regionala museer fördelar staten årligen ca 520 miljoner kronor till kulturmiljöområdet. Dessutom har länsstyrelserna en mycket viktig roll i det regionala kulturmiljöarbetet.

Regeringen genomför under åren 1999–2001 en särskild satsning på industrisamhällets kulturarv. En delegation – Delegationen för Industrisamhällets kulturarv (Ku 1999:06) – har tillkallats med uppgift att, tillsammans med berörda myndigheter och institutioner, praktiskt genomföra satsningen och bl.a. utarbeta förslag till regeringen för fördelning av de medel som avsatts. Sammanlagt har 24,5 miljoner kronor anvisats för satsningen. Under åren 1999–2001 genomförs vidare en satsning på storstädernas kulturmiljöer. Till ändamålet har regeringen totalt anvisat 24 miljoner kronor.

En treårig försöksverksamhet (Kulturarvs-IT) påbörjades under år 1999 i syfte att erbjuda personer med arbetshandikapp arbete och att öka tillgängligheten till kulturarvet. Riksantikvarieämbetet har ett samordningsansvar för länsmu-

seernas deltagande i verksamheten och Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna för verksamheten i Kiruna, Grängesberg och Ulriksfors.

Inom ramen för regeringens satsning på Östersjösamarbetet har ett flertal kulturmiljövårdande insatser genomförts. Med medel från regeringens s.k. Östersjömiljard har byggnadsvårdsprojekt i Polen, Lettland och Estland genomförts. Sammanlagt har ca 71 miljoner kronor använts till kulturmiljövårdande projekt i Östersjöområdet.

Med miljöbalken infördes möjligheten att skydda värdefulla kulturpräglade landskap som kulturreservat. För närvarande har ett kulturreservat inrättats och ytterligare tre befinner sig i slutfasen för att bli inrättade. Målsättningen är att det vid utgången av år 2001 skall finnas ett tiotal väl fungerande kulturreservat.

Forskning inom kulturområdet

Humanistisk-samhällsvetenskapliga forskningsrådet (HSFR) fick i mars 1997 (dnr Ku97/711/Ka) i uppdrag att utreda och föreslå åtgärder för uppbyggnad och utveckling av sektorsforskningen inom kulturområdet. I uppdraget ingick att kartlägga befintlig forskning inom området, delvis i ett internationellt jämförande perspektiv, samt att identifiera forskningsområden som inte uppmärksammas tillräckligt inom dagens organisation.

Utredningen visar på att sektorsforskningen inom kulturområdet spänner över ett vidsträckt område som inte bara innefattar konstarter, kulturarv eller kulturinstitutioner utan även berör grundläggande värderingar och förhållningssätt. Forskningsbehovet motiveras och definieras av sektorn, men forskningen och utvecklingsarbetet som bedrivs kan organiseras på många olika sätt och vara tillämpad eller av grundforskningskaraktär.

I forskningspropositionen (prop. 2000/2001:3) föreslås att kulturområdets forskning och utvecklingsarbete i första hand inriktas mot insatser inom det museivetenskapliga området, forskning om kulturmiljön, forskning om kulturarvet och kulturpolitisk forskning. HSFR framhåller i sin rapport att kultursektorns sektorsforskningsresurser är små i förhållande till de medel andra sektorer förfogar över, men av stor betydelse för att kunna bedriva en verkingsfull kulturpolitik. Det särskilda anslaget för forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet uppgår år 2000 till 36 miljoner kronor.

Trossamfund

Vårt samhälle präglas i allt högre grad av religiös mångfald. Det är av stor betydelse för vitaliteten i den svenska demokratin att olika ideologier och trosriktningar som verkar för att vårt demokratiska statsskick upprätthålls, stärks och utvecklas, får goda möjligheter att göra sig gällande.

Under senare delen av 1990-talet bedrevs ett omfattande arbete för att förbereda och genomföra stat-kyrkareformen som trädde i kraft den 1 januari 2000. En av utgångspunkterna för reformen är att öka likställigheten mellan olika trossamfund. Genom lagen (1998:1593) om trossamfund öppnas en möjlighet för trossamfund att verka i en ny juridisk form, registrerat trossamfund.

Principerna för statens stöd till trossamfund anges i lagen (1999:932) om stöd till trossamfund. Målet för det statliga stödet, som kan ges i form av statsbidrag eller statlig avgiftshjälp, är att bidra till att skapa förutsättningar för trossamfunden att bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet i form av gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg (prop. 1998/99:124, bet. 1999/2000:KU5, rskr. 1999/2000:45).

Anslaget för stöd till trossamfund uppgår år 2000 till ca 53 miljoner kronor.

Regeringen har under år 2000 beslutat att det skall inrättas ett särskilt råd för kontakt mellan staten och trossamfunden. Rådet, som skall bestå av representanter för staten och trossamfunden, skall vara ett forum för diskussion i övergripande frågor av gemensamt intresse.

Konstområdesövergripande verksamhet

De statliga insatser som kan hänföras till konstområdesövergripande verksamhet uppgår år 2000 till ca 300 miljoner kronor. Under perioden 1997–2000 har reformmedel på totalt ca 22 miljoner kronor tillförts det konstområdesövergripande området. Under åren 1997 och 1998 anvisades dessutom totalt 148,6 miljoner kronor för att bidra till genomförandet av Kulturåret 1998. Med de förslag som lämnas i denna proposition har de statliga insatserna till konstområdesövergripande verksamhet ökat med 32 miljoner kronor sedan år 1997.

I syfte att ta till vara kunnande och idéer från hela landet för att bidra till utveckling och förnyelse inom olika delar av kulturområdet har fr.o.m. år 1997 sex tidsbegränsade nationella uppdrag inom områdena barn- och ungdoms-

teater, regional filmverksamhet, ungdomskultur, musik, samtidskonst samt museiverksamhet inrättats. Från och med år 1999 har ytterligare ett tidsbegränsat nationellt uppdrag inrättats inom området formgivning och design. Sammanlagt år 2000 avsätts 7 miljoner kronor till nationella uppdrag.

Vidare har ett stöd på totalt 7,6 miljoner kronor till verksamhet med s.k. länskonstnärer inrättats fr.o.m. år 1997. Syftet med denna verksamhet är att sprida, stimulera och öka kunskapen om konst och kultur, framför allt bland barn och ungdom, samt att höja kvaliteten inom amatorkulturen.

Ett särskilt stöd på 2 miljoner kronor har inrättats fr.o.m. år 1999 för att förverkliga delar av det handlingsprogram för att främja funktionshindrades tillgång till kultur som Statens kulturråd på regeringens uppdrag presenterade år 1998.

Bidragen till samisk kultur har förstärkts med 4 miljoner kronor för att möjliggöra satsningen på en samisk teater. Vidare erhåller Kurdiska biblioteket numera ett årligt verksamhetsbidrag på 1 miljon kronor.

För att stärka och vidareutveckla arbetet med kultur i skolan på nationell nivå har en gemensam handlingsplan för Kulturrådet och Skolverket utarbetats. Handlingsplanen utgår från FN:s konvention om barns rättigheter, läroplanerna och de nationella målen för kulturpolitiken. Kulturrådet och Skolverket arbetar gemensamt för att samordna och informera om de statliga insatserna; stimulera till nätverksbygge och ordna möten och seminarier på nationell, regional och lokal nivå; samla och sprida kunskap om skapande processers betydelse för aktivt lärande; stimulera och stödja metodutvecklingsarbete, forskning och utvärdering; dokumentera och sprida praktiska erfarenheter samt ta fram material av olika slag som stöd för lärare och kulturpedagoger. Från och med år 2000 har en barn- och ungdomsteaterkonsulent knutits till Kulturrådet, vilket bl.a. underlättar arbetet med att följa utvecklingen inom området.

Insatser på det mångkulturella området har bl.a. gjorts inom ramen för försöksverksamheten med Forum för världskultur. Verksamheten har varit initiativtagande och stödjande samt inriktad på att stimulera det svenska kulturlivet till att uppmärksamma och ta till sig kulturyttringar som tillförts vårt samhälle genom invandring. För verksamheten har sammanlagt disponerats 13 miljoner kronor, varav 6 miljoner tillskjutits

av Stockholm läns landsting och Stockholms stad.

Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel inleddes den 1 juli 1998 i Skåne, Gotlands och Kalmar län. En parlamentariskt tillsatt kommitté (In 1997:08) har att utvärdera hela den försöksverksamhet som enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning skall pågå t.o.m. år 2002. Kommittén skall överlämna sitt slutbetänkande till regeringen senast den 1 oktober 2000.

4.5.2 Insatser utanför politikområdet

En rad andra politikområden bidrar på olika sätt till arbetet för att uppnå de kulturpolitiska målen. Detta gäller inte minst Mediepolitik som från och med i år redovisas som ett eget politikområde. Andra exempel som bör nämnas i detta sammanhang är Arbetsmarknadspolitik, Utbildningspolitik och Storstadspolitik.

Arbetsmarknadspolitik

Som redovisats under avsnittet Politikens inriktning uttalar regeringen i propositionen En rättvisare och tydligare arbetslöshetsförsäkring att rimlig hänsyn bör tas till de särskilda behov som kan gälla för grupper med projektanställningar och andra tillfälliga anställningar och osäkra anställningsförhållanden eller andra speciella förhållanden, liksom till villkor som gäller personer som har upprepade perioder av arbetslöshet. Detta gäller bl.a. kulturarbetsmarknaden. Vidare får ett stort antal museer och arkiv arbete utfört delvis genom personal som deltar i arbetsmarknadspolitiska program eller har anställning med lönebidrag.

Utbildningspolitik m.m.

Insatser inom utbildningspolitiken är viktiga. Statens bidrag till folkbildningen skall bl.a. syfta till att bredda kulturintresset i samhället, öka delaktigheten i kulturlivet samt främja kulturupplevelser och eget skapande. Under år 1999 arrangerade studieförbunden drygt 200 000 kulturarrangemang med ca 17,9 miljoner deltagare. Utöver detta genomför folkhögskolorna och studieförbund flera kurser med en estetisk inriktning. Folkbildningens resultat redovisas under utgiftsområde 16. Förutom folkbildningen kan nämnas att de konstnärliga högskoleutbildningarna innebär viktig stimulans till det lokala

och nationella konstlivet. Insatserna inom ramen för t.ex. miljö-, jordbruks- och trafikpolitiken har stor betydelse för kulturmiljön. I arbetet med arkitektur, formgivning och design deltar åtta departement och många politikområden berörs. Insatser för det internationella kulturutbytet sker även inom andra politikområden.

Regeringen har också inom ramen för de förslag som presenteras i den handikappolitiska propositionen lämnat förslag till åtgärder som syftar till att öka tillgängligheten för funktionshindrade inom kulturlivet. Inom Socialdepartementets område kommer ett nationellt tillgänglighetscenter, med uppgift att vara ett rådgivande organ i frågor om tillgänglighet för funktionshindrade, att tillskapas under 2001. Det sker bl.a. med anledning av att stora eller besöksviktiga statliga myndigheter senast den 31 december 2001 skall redovisa handlingsplaner för hur myndighetens lokaler, information och övrig verksamhet skall göras tillgänglig för personer med funktionshinder. Begreppet Design för alla och frågor om estetik och kvalitet kommer att vara viktiga inom det nya centrat.

Storstadspolitik

Även inom storstadspolitiken har betydande insatser gjorts på kulturområdet. Kulturinsatser har stor betydelse för en positiv utveckling av storstadsregionerna. Utöver de satsningar på 10 miljoner kronor per år som görs inom ramen för kulturpolitiken när det gäller storstädernas kulturmiljö, avsattes i samband med propositionen (1997/98:165) Utveckling och rättvisa – en politik för storstaden på 2000-talet särskilda medel om minst 10 miljoner kronor per år till kulturverksamhet. Syftet med denna satsning är förbättra barns och ungdomars uppväxtvillkor i utsatta stadsdelar inom storstadsregionerna. Fördelningen av dessa medel sker inom ramen för de lokala utvecklingsavtal som tecknas mellan staten och berörda kommuner. I de avtal som hittills tecknats uppgår de sammanlagda kultursatsningarna till drygt 20 miljoner kronor. Regeringen ser mycket positivt på berörda kommuners ambitioner att satsa på kultur i dessa sammanhang.

Regionala tillväxtavtal m.m.

I de regionala tillväxtavtal som lämnats till regeringen framhålls ofta kulturens roll för regional attraktivitet och identitet liksom kulturens betydelse för skapande av nya företag och arbetstillfällen.

Under utgiftsområde 19, regional utjämning och utveckling, har regeringen under perioden 1998–2000 avsatt 30 miljoner kronor för projekt som stärker kulturell utveckling och infrastruktur, främst i de regionalpolitiska stödområdena. Medlen har fördelats av Statens kulturråd som i en delredovisning framhållit att de projekt som erhållit stöd i flertalet fall fungerat väl enligt uppsatta mål.

Kommuner och landsting

Av avgörande betydelse för måluppfyllelsen inom kulturområdet är även de insatser som görs av kommuner och landsting som tillsammans står för drygt hälften av det offentliga stödet till kulturen.

Norden

Kultursamarbetet i Norden har en omslutning på 150 miljoner svenska kronor. Island har haft ordförandeskapet under år 1999. Västnorden har varit ett prioriterat område. Den stora vikingautställningen "The North Atlantic Saga" invigdes i Washington i januari 2000. Inom Östersjö-samarbetet har satsningar skett på kulturarvsområdet. Under året har rapporten "Cultural Heritage in the Baltic Sea States" färdigställts och antagits vid ett kulturministermöte i Gdansk, Polen.

EU

EU ger olika former av bidrag till kultur- och medieverksamhet. Under år 1999 tilldelades svenska projekt eller projekt med svenskt deltagande ca 10,2 miljoner kronor ur kulturarvsprogrammet Raphael, ca 10,1 miljoner kronor ur kulturprogrammet Kalejdoskop, ca 4,3 miljoner kronor ur litteraturprogrammet Ariane och ca 16 miljoner kronor ur MEDIA II-programmet.

EU:s bidrag genom strukturfonderna till svenska projekt med kulturanknytning under perioden den 1 november 1998 till och med den 31 december 1999 uppskattas till ca 260 miljoner kronor. För perioden den 1 januari 1995 till och med den 31 oktober 1999 har därmed totalt 960 miljoner kronor fördelats ur strukturfonderna till svenska projekt med kulturanknytning.

EU bidrar även till vård av odlingslandskapet. Det svenska miljö- och landsbygdsprogrammet utgår från rådets förordning (EG) nr 1257/1999 om stöd till utveckling av landsbygden. Programmet är en utveckling av tidigare program. Stöd utgår till värdefulla natur- och kulturmiljöer i och i anslutning till åkermark samt till biologisk

mångfald och kulturhistoriska värden i betesmarker och slätterängar. Dessutom utgår stöd till natur- och kulturvärden i renkötselområdet. 177 miljoner kronor utbetalades år 1999 till hävd av värdefulla natur- och kulturmiljöer medan 334 miljoner kronor utbetalades för skötsel av betesmarker och slätterängar. En utvärdering utförd av Jordbruksverket, Naturvårdsverket och Riksantikvarieämbetet (SJV Rapport 1999:28) visar att ersättningarna är mycket viktiga för kulturlandskapets hävd.

Europarådet

När det gäller Europarådet kan bl.a. nämnas att under 1999 erhöll svenska projekt stöd med drygt 12 miljoner kronor ur Europarådets filmstödsfond Eurimages.

4.6 Resultatbedömning

Inledning

I detta avsnitt redovisar regeringen olika resultat av insatser både inom och utom kulturpolitiken och analyserar hur väl regeringen har lyckats i sin strävan att uppnå målen. Regeringen har bedömt resultatet inom politikområdet i förhållande till de av riksdagen beslutade målen för den nationella kulturpolitiken. Vidare drar regeringen sina slutsatser utifrån dessa resultatanalyser.

Att beskriva och bedöma resultaten av de kulturpolitiska insatserna är dock svårt, vilket även riksdagens kulturutskott har påpekat i sitt betänkande 1999/2000:1. Kulturområdet är ett politikområde där målen inte så lätt låter sig uttryckas i siffror, utan snarare måste vara mer kvalitativt formulerade. Regering och riksdag har betonat att mål- och resultatstyrning inom kulturområdet inte handlar om att styra innehållet i den konstnärliga utövningen. Inom Regeringskansliet pågår ett utvecklingsarbete kring mål- och resultatstyrning i syfte att ge riksdagen ett bättre beslutsunderlag.

Konstnärernas villkor

Resultaten inom konstnärsområdet visar att i stort sett samtliga bidrags- och stipendieformer, bortsett från ett fåtal s.k. efterlevandebidrag, leder till att mottagarnas möjligheter att arbeta med sitt konstnärliga skapande ökar. Stipendierna är också direkt avgörande för bidragsmottagarnas möjligheter att upprätthålla och utveckla det yrkeskunnande som är själva grunden för

deras möjligheter att skaffa inkomster av konstnärligt arbete. När det gäller exempelvis Bildkonstnärsfondens tvååriga arbetsstipendier bedömer ca 85 procent av bidragsmottagarna att de under de närmaste åren kommer att ha bättre möjligheter att försörja sig på konstnärligt arbete.

De internationella stipendierna leder ofta till att svenska konstnärers verk säljs utomlands. Dessutom skapas kontakter som är av betydelse för kommande arbetsmöjligheter. Regeringens satsning på det internationella utbytet inom bild- och formområdet har bidragit till att IASPIS på några få år utvecklats till en vital kulturinstitution, något som givit återverkningar över hela landet. Med relativt små resurser har IASPIS kunnat arrangera internationella utställningar och konferenser i Sverige. Man har också under det gångna året verkat som en aktiv agent som skapar nya förbindelser i det svenska kulturlivet och öppnar den svenska konstscenen för impulser från andra länder. Under år 1999 genomfördes 34 seminarier och utställningar. Ateljéverksamheten har under året utökats till att utöver Stockholm även omfatta verksamhet i Göteborg, Malmö och Umeå. Därtill samarbetar man med ateljéhus i bl.a. London, New York, Berlin och San Francisco.

Den konstnärliga arbetsmarknaden kännetecknas fortfarande av strukturella problem. Betänkandet Konstnärernas verksamhetsinriktning och ekonomiska förhållanden (SOU 1997:190) visade att konstnärer har i genomsnitt 17 procent lägre inkomster än befolkningen i övrigt. Utredningen visade bl.a. att bland gruppen bildkonstnärer var den genomsnittliga årliga bruttoinkomsten 98 500 kronor. En fjärdedel av bildkonstnärerna redovisade bruttoinkomster på under 40 000 kronor per år. Arbetstillfällen av mer fast karaktär finns endast i begränsad omfattning och då främst för ett begränsat antal konstnärsgrupper som scenartister och vissa musiker kategorier. Även för dessa har dock under senare år möjligheterna till anställning inskränkts genom att många kulturinstitutioner minskat sin fasta personal. De har därigenom blivit allt mer beroende av kortare projektanställningar. En följd av detta är bl.a. att efterfrågan på de olika bidragssystemen stadigt ökar.

Regeringen bedömer att den statliga bidragsgivningen och de statliga ersättningarna ger många yrkesverksamma konstnärer ekonomisk grundtrygghet och möjlighet att försörja sig på sitt arbete. På grund av de förhållanden som

råder på den konstnärliga arbetsmarknaden har de statliga stödformerna för konstnärer ytterligare ökat i betydelse då inkomsterna av konstnärligt arbete oftast är mycket låga. Utan statliga bidrag och ersättningar skulle många konstnärer, även bland de mest etablerade, få väsentligt större svårigheter att försörja sig på sitt konstutövande.

Teater, dans och musik

Den svenska teatern, dansen och musiken befinner sig konstnärligt på en i internationell jämförelse mycket hög nivå. Scenkonsten och musiken ligger också i frontlinjen när det gäller att ta till sig nya uttrycksformer. Den preliminära föreställnings- och besöksstatistik som regeringen har tagit del av pekar på en fortsatt god efterfrågan på teater, dans och musik även efter Kulturåret 1998. Den regionala spridningen av utbudet är dock fortfarande ojämn. Ett rikt och varierat utbud året runt finns alltså bara i storstadsområdena. Många av institutionerna har en tydlig ambition att satsa mer på turnéer, men ofta saknas de nödvändiga organisatoriska och finansiella resurserna för att turnerande skall bli en reguljär del av verksamheten. Härtill kommer att många mindre orter inte har de lokaler och den arrangörskompetens som krävs för att ta emot större turnéproduktioner.

Danskonsten har fått en starkare ställning ute i landet bl.a. genom goda insatser från de regionala danskonsulenter som numera finns i ett stort antal län. Det finns också ett ökat intresse hos bl.a. länsteatrarna att arbeta med dans. Inom ramen för projektet Dans i hela landet prövas vidare nya former av arrangörsskap för dans. Dansen har dock en svag regional förankring i den meningen att det finns få fasta dansensembler. Det är därför viktigt att värna om dessa och ta till vara alla möjligheter till samverkan nationellt, regional och lokalt för att utveckla och sprida intresset för danskonsten.

En förhållandevis omfattande barn- och ungdomsverksamhet ingår numera i spelplanen hos de allra flesta institutioner. En mycket stor del av de fria teater- och dansgrupperna ägnar sig huvudsakligen åt att producera föreställningar för skolor och förskolor, men de har ofta svårt att få avsättning för sitt utbud ute i kommunerna.

Regeringen bedömer att de statliga insatserna på teater-, dans- och musikområdet har haft god effekt, sett i förhållande till de kulturpolitiska målen för verksamheten. Regeringen bedömer

vidare att institutionerna bedriver ett publikarbete på hög ambitionsnivå, vilket i många fall återspeglas i ökade besöksiffror. Det återstår dock att finna rimliga och lämpliga verksamhetsformer för att nå en publik utanför hemkommunen, vilket det riktade statliga utvecklingsstödet till de regionala institutionerna bl.a. har som syfte att främja. Det är svårt att hitta belägg för att de ökade besöksiffrorna också innebär att teatern, dansen och musiken lyckats med uppgiften att nå nya publikgrupper. På många håll bedrivs dock ett omfattande utåtriktat arbete i syfte att bredda publikunderlaget. Särskilt påtaglig är den starka satsning som görs för att nå en ung publik. Fortfarande återstår emellertid enligt regeringens bedömning ett utvecklingsarbete för att bredda publiken och hitta former för att möta det mångkulturella samhället. Statens stöd bör därför även i fortsättningen knytas till villkor om ökad tillgänglighet, socialt och geografiskt.

Litteraturen, läsandet och språket

Folkbiblioteken är den mest spridda av alla kulturinstitutioner. Antalet besök på bibliotek var under år 1998 närmare 50 miljoner. De allt mer frekventa besöken på folkbiblioteken sammanfaller med den expansiva utbildningspolitiken. Utlåningsverksamheten visar på en positiv utveckling för barnböcker och AV-medier. Bokbeståndet på folkbiblioteken har de senaste fyra åren varit i stort sett oförändrat, dvs. 44 miljoner böcker. Barnböcker utgör 30 procent av bokbeståndet. De årliga bokinköpen har totalt sett börjat öka men det föreligger stora skillnader mellan kommunerna. Inköpen varierar mellan 13 och 100 kronor per invånare och år.

De sedan år 1997 införda bidragen till bokinköp till folk- och skolbibliotek och det sedan år 1999 nya distributionsstödet har bidragit till att biblioteken årligen får bättre tillgång till ny och efterfrågad litteratur och att bokbeståndet, särskilt för barn och unga, kan öka. En god låneservice kan fortsatt upprätthållas vid de lokala biblioteken tack vare länsbiblioteken, länecentralerna och depåbiblioteken. De statliga bidragen innebär också att viss utvecklingsverksamhet kommer till stånd. De statliga IT-satsningarna medverkar till att förbättra tillgängligheten till information för allmänheten.

En ökad utgivning av barn- och ungdomslitteratur har sannolikt samband med det statliga inköpsstödet med ökad efterfråga från biblioteken. Utgivningsstödet, som efterfrågas i större ut-

sträckning än tidigare, innebär för de mindre och medelstora förlagen att en bredd i utgivningen kan upprätthållas. Distributionsstödet har, förutom att tillgången på kvalitetslitteratur förbättrats, gett upphov till en mängd aktiviteter som bokinformation på nätet, litteraturkurser för bibliotekspersonal, bokmässor, skrivarkurser, författarturnéer och bokcirkclar. Möjligheten att få statligt stöd för litterära evenemang har inspirerat nya aktörer. Författare som skriver på annat språk än svenska får ökad möjlighet att hitta en plats i det litterära fältet.

Genom de statliga åtgärderna har möjligheterna att främja läsning förbättrats. Bokhandeln har fått utökade möjligheter att hålla ett brett sortiment och följa med i den tekniska utvecklingen. Vidare har kulturtidskrifterna fått bättre möjligheter att marknadsföra sig på folkbiblioteken.

Utvecklingen på den svenska bokmarknaden har under de senaste åren inte inneburit några större förändringar. Kulturrådet bedömer att det finns ca 300 allmänutgivande förlag med regelbunden utgivning, omkring 400 bokhandlar och ytterligare minst 5000 försäljningsställen för böcker. Den totala försäljningen av böcker beräknas uppgå till drygt 5,7 miljarder kronor (exkl. moms). Bokhandeln står för den största delen av detaljhandelns försäljning med intäkter på 2,13 miljarder kronor, inkl. läromedel. Förläggareföreningens medlemmar uppvisar för år 1999 en fortsatt mycket positiv utgivnings- och försäljningsutveckling. Utgivningen av nya barn- och ungdomstitlar och nya upplagor ökade med 155 st. och försäljningen (inklusive backlist) ökade med närmare 15 procent. De barn- och ungdomsböcker som förekommit inom utgivningsstödet har i genomsnitt ett förlagsnettopris på 75 kronor, vilket kan jämföras med år 1990 då förlagsnettopriset var 41 kronor. Enligt Statens kulturråds beräkningar är det särskilt under de två senaste åren som prisökningar skett. Under år 1999 har marginella förändringar inträffat i det bokhandelsbestånd som omfattas av förordningen om statligt stöd till bokhandeln, dvs. den fullsorterade bokhandeln och servicebokhandeln.

Antalet bidragsansökningar till läsfrämjandeprojekt har visat på att det finns ett stort intresse för denna verksamhet. Prioriterade områden har under år 1999 varit skolbibliotek, barn och unga med behov av särskilt stöd i sin språkutveckling samt projekt med inriktning på att sprida kunskaper om barns språkutveckling till föräldrar och personal inom barnomsorgen. Barnbokska-

talogen har tryckts i 400 000 exemplar och distribuerats till skolor, bibliotek, bokhandel, barnomsorg m.m.

Det finns dock oroande tecken på att den unika svenska bibliotekstraditionen ifrågasätts, att den svenska bokutgivningen alltmer präglas av kommersialisering och likriktning samt att tillgången på kvalitetslitteratur fortfarande är en klassfråga.

Under år 1999 fanns totalt 1 472 folkbibliotek, varav 289 huvudbibliotek och 1 183 filialer vilket innebär att antalet filialbibliotek minskat med 19 bibliotek jämfört med 1998, enligt preliminära uppgifter från SCB. Vidare visar statistiken att antalet folkbibliotek som integreras med skolbibliotek fortsätter att öka.

När det gäller talboksverksamheten har antalet registrerade bibliotek och enskilda låntagare minskat. Utlåningen fortsätter dock att öka. Beståndet av talböcker som överförts till digitalt medium har ökat från noll titlar år 1998 till 780 titlar år 1999. Talboksförvärven uppgick år 1999 till 25 procent av den årliga bokutgivningen i Sverige, vilket är en ökning med 1,5 procent jämfört med år 1998. Antalet låntagare av punktskriftsböcker har ökat något till sammanlagt 682 personer (605 personer år 1998). Produktionen och förvärven av titlar fortsätter också att öka. Trycket på de s.k. utskrivningstjänsterna har ökat med 31 procent. Utskriftstjänsten spelar en viktig roll när det gäller berörda gruppers möjligheter att ta del av exempelvis tidskrifter.

Lättläst litteratur vänder sig till en mängd olika grupper. Bland dessa finns personer som inte fullt ut behärskar det svenska språket. Regeringen beräknar att det finns ett behov av lättläst hos minst en halv miljon människor. Under år 1999 gavs 33 lättlästa böcker ut vilket är en bok mindre än föregående år. Även inom detta område fortsätter intäkterna att öka. Antalet läsombud fortsätter att öka kraftigt. Antalet läsombud under år 1999 var 2 100 vilket är en ökning med 300 jämfört med år 1998. Nyhetsstidningen 8 SIDOR kom ut med 52 nummer under år 1999. Upplagan fortsätter att öka, under år 1999 med närmare 500 till en genomsnittlig upplaga på 11 670. Försäljnings- och uppdragsintäkterna fortsätter också att öka.

I ett helhetsperspektiv är svenskans ställning som nationalspråk stabil, men de senaste årens samhällsutveckling har ändå inneburit att svenska språkets ställning i viss mån förändrats och att språkvården ställts inför stora uppgifter av delvis nytt slag. Sverige framträder allt tydli-

gare som ett mångspråkigt samhälle. Fem språk har fått ställning som minoritetsspråk med särskilda rättigheter och ett par hundra s.k. invandrarspråk är modersmål för många svenskar. Samtidigt ökar bruket av engelska inom åtskilliga områden.

Regeringens bedömning är att de statliga insatserna på litteraturområdet har en avgörande betydelse för att stimulera en bred utgivning av kvalitetslitteratur, öka tillgången till och intresset för litteratur i hela landet och därmed även främja svenska språket. Regeringens slutsats är dock att ytterligare insatser är nödvändiga.

Bild och form samt konsthantverk

Den aktuella samtidskonstens tillgänglighet har genom statens insatser ökat på många orter och i många miljöer över hela landet. Genom statens inköp får konstnärer i de flesta delar av landet ökade försörjningsmöjligheter. Inköpen har också stor ekonomisk betydelse för gallerier och andra inköpställen som är öppna för allmänheten. Kravet att sprida uppdragen stöder konstnärlig mångfald och leder till inkomster för många konstnärer, inte bara till de mest etablerade. Genom den statliga bidragsgivningen får utställningslivet i landet ett viktigt stöd. Statliga projektbidrag och resestipendier har haft stor betydelse för det internationella utbytet och möjligheter till konstnärligt utvecklingsarbete. Det stöd till konstinköp som fördelas till folkparker, Folkets Hus, bygdegårdar och nykterhetsorganisationernas samlingslokaler berör många, förutom miljontals besökare i landets omkring 2 400 föreningshus och folkparker, även de många yrkesverksamma konstnärer som inbjuds att delta i inköpsutställningarna.

Internationaliseringen av framför allt den unga bild- och formkonsten fortsätter. Utbyte och samverkan mellan de nordiska länderna har stärkts, liksom med länderna runt Östersjön. Ett allt större antal både yngre och mer etablerade konstnärer förlägger i dag delar av eller hela sin verksamhet i utlandet. Samtidigt är närvaron av utländska konstnärer i Sverige i dag större än tidigare.

Ny statistik visar en ökning av antalet besök på utställningar inom bild- och formområdet. Under 1998 hade konstmuseerna och konsthallarna i landet ca 3,8 miljoner besök och de 55 gallerier som är medlemmar av Svenska Galleriförbundet ca en halv miljon besök, eller sammantaget ca 4,3 miljoner besök. Till detta kommer besök på de många oorganiserade galle-

riernas utställningar, utställningar i Konstfrämjandets och Riksutställningars regi och de många arbetsplatsutställningar som arrangeras av konstföreningar. I statistiken ingår inte heller den offentliga konstens möte med publiken.

Konstmuseer och konsthallar är företrädesvis lokaliserade till landets större städer. Därav följer att dessa i högre grad besöks av den storstadsboende befolkningen jämfört med dem som bor i övriga landet. Förhållandet utjämnas något av den kontakt med konsten som möjliggörs genom den omfattande utställningsverksamheten inom de konstfrämjande organisationerna på arbetsplatser och i föreningslivet över hela landet, även om detta arbete bedrivs med betydligt mindre resurser. Dock finns det även på lokal nivå ett mindre antal utställningsarrangörer som bedriver en verksamhet av nationellt intresse, som t.ex. Virserums konsthall i Småland och Stiftelsen Wanås i Skåne.

Det fortsatt låga nybyggandet av framför allt bostäder har återverkningar på konstnärers möjligheter till uppdrag för den offentliga miljön. Men det innebär också att allmänhetens möjligheter att möta de nyaste konstuttrycken i den gemensamma miljön är mindre i dag än för tio år sedan.

I motsats till många andra offentliga beställare av konst fortsätter dock Statens konstråds verksamhet att öka i omfattning, huvudsakligen genom samverkan med kommuner och andra aktörer för satsningar i icke-statliga miljöer. Det är påfallande att det är en stor andel unga konstnärer som får uppdrag i projekten, liksom att den geografiska spridningen av verksamheten som helhet är god. Antalet avslutade konstansökningar (placering av kollektioner av lös konst till statliga myndigheter) är i nivå med året dessförinnan, vilket innebär god service till de flesta myndigheter. Inom informations- och utvecklingsverksamheten har, förutom den löpande rådgivningen och informationen till allmänheten och till mottagare av konsten, flera utvecklingsprojekt, seminarier och utställningar genomförts där Konstrådet på ett mer kraftfullt sätt än tidigare axlat uppgiften att vara nationell inspiratör på området offentlig konst.

Statens kulturråd har vid bidragsfördelningen 1999 inom området lagt särskild vikt vid verksamheter som främjar konstnärernas villkor och möten med publiken. Vidare prioriteras verksamheter som når olika publikkategorier och ger ökade möjligheter att se bild- och formkonst över hela landet, liksom verksamheter som ut-

vecklar olika metoder och samverkansformer eller innebär erfarenhetsutbyte nationellt och internationellt.

När det nya verksamhetsstödet till vissa utställare på bild- och formområdet inrättades 1999 fördelade Kulturrådet ett treårigt bidrag med belopp på 800 000–900 000 kronor till Färgfabriken i Liljeholmen, Form/Design Center i Malmö och Wanås utställningar utanför Kristianstad. Under år 2000 har ytterligare elva institutioner från olika orter fått ettåriga bidrag med belopp som varierat mellan 50 000 och 500 000 kronor. Kulturrådet har valt att inte splittra resurserna på alltför många utställare, vilket har inneburit att flera institutioner som är väl meriterade inte har kunnat få verksamhetsstöd. Erfarenheterna från bidragsgivningen motiverar enligt regeringens uppfattning en förstärkning av stödet till vissa utställare.

Nämnden för hemslöjdsfrågor driver flera större externfinansierade projekt, bl.a. en medveten satsning på att stärka hemslöjden som forskningsområde, samt en breddning av verksamheten mot mångfald och näringspolitik. Vidare har hemslöjdens barn- och ungdomsverksamhet stärkts under år 1999 genom bildandet av Riksförbundet Unga slöjdare.

Regeringen bedömer att statens insatser för bild och form har haft stor betydelse för utvecklingen inom området. De bidrar till att göra den samtida bild- och formkonsten tillgänglig för så många som möjligt, oavsett var de bor i landet, samtidigt som förutsättningar ges för hög kvalitet i det konstnärliga arbetet. Spridningen av kvalificerad samtidskonst utanför storstadsmiljöerna är fortfarande en prioriterad uppgift, liksom den konstfrämjande uppgiften att göra inbrytningar i nya publikgrupper.

Arkitektur, formgivning och design

Regeringens handlingsprogram för arkitektur, formgivning och design utgör en bas för arbetet. De fastighetsförvaltande myndigheterna Riksantikvarieämbetet, Statens fastighetsverk, Fortifikationsverket, Luftfartsverket, Sjöfartsverket, Vägverket, Banverket och Statens järnvägar, har utvecklat sina kvalitetsprogram för hur arkitektoniska och gestaltningsmässiga kvaliteter kan främjas. Enligt regeringens bedömning har det hittillsvarande arbetet lagt en god grund för utvecklingen av verkens fastighetsförvaltning. Samtidigt återstår det ett långsiktigt och strate-

giskt arbete för att förankra de riktlinjer och arbetssätt som kvalitetsprogrammen innehåller.

Statens fastighetsverk har genom ett särskilt regeringsuppdrag verkat för ett ökat samarbete mellan myndigheterna i de frågor som handlingsprogrammet tar upp. Verket har bl.a., i samarbete med Boverket, Riksantikvarieämbetet och Arkitekturmuseet, publicerat en skrift Hur bra hus blir till och förvaltas.

Statens konstråd har i uppdrag att verka för estetiska förbättringar i den offentliga miljön. Under år 1999 har byggkeramik lyfts fram genom utställningar, bl.a. på bomässan H99 i Helsingborg och på Röhsska museet i Göteborg, samt genom en bok. Det vidgade intresset för byggkeramik har resulterat i ett antal keramiska uppdrag med både Konstrådet och olika fastighetsägare som uppdragsgivare. Under år 2000 är temat Stadsförnyelse – på konstnärlig grund. Flera projekt har inletts och några av dessa har gällt bostadsområden från 1960- och 70-talen.

Arkitekturmuseet har påbörjat arbetet med kampanjen för Arkitekturåret 2001. Regeringens långsiktiga målsättning är att efterfrågan på och förståelsen för god arkitektur, formgivning och design skall öka i hela landet.

Svensk Form har inom ramen för sitt nationella uppdrag på formområdet etablerat en ny publik verksamhet med bl.a. utställningar på Skeppsholmen i Stockholm.

Genom den statliga utredningen om formgivning och design som tillsattes i februari 1999 har nu detta område för första gången getts en mer grundlig genomgång och kartläggning.

Högskoleverket har på regeringens uppdrag utrett de högre designutbildningarna i Sverige. I uppdraget utfördes, som ett underlag för Högskoleverket, en särskild utvärdering av en internationellt sammansatt grupp av sakkunniga. Högskoleverkets rapport har bl.a. lett till ett utvecklingsarbete inom högskolorna och universitetet.

Många av länsstyrelserna redovisar att handlingsprogrammet för arkitektur, formgivning och design fungerat som utgångspunkt för olika regionala insatser och flera länsstyrelser har påbörjat ett utvecklingsarbete tillsammans med kommunerna. Också Boverket har genomfört verksamheter för att utveckla arkitekturfrågorna. Det har bl.a. gällt samarbete med enskilda kommuner i syfte att utveckla lokala handlingsprogram för kvalitet i stadsbyggnad och arkitektur.

Film

Trots konkurrensen från TV och IT-medier har Sverige flitiga biobesökare. Under år 1999 uppgick antalet biobesök till nästan 16 miljoner, vilket är en ökning med 1 procent jämfört med år 1998. En genomsnittlig vecka går 7 procent av svenskarna på bio. Ungdomar mellan 20 och 24 år är biobesökare i större utsträckning än andra.

Svensk film har en stark ställning på hemmamarknaden. Under år 1999 har svensk films andel av det totala antalet biobesök ökat från 16,2 procent år 1998 till 21,5 procent. Under året har 23 svenska långfilmer haft premiär, varav 10 med utländska samproducenter.

Svensk filmproduktion är beroende av offentligt stöd, vilket är en situation som Sverige delar med alla länder i Europa. Till filmpolitikens främsta uppgifter hör att upprätthålla och utveckla värdefull svensk filmproduktion. Stödet till svensk filmproduktion finansierades t.o.m. år 1999 genom 1993 års finansieringsavtal för Stiftelsen Svenska Filminstitutet. Under år 1999 ingick inte längre videobranschen i avtalet. Detta medförde att intäkterna från filmavtalet blev omkring 30 miljoner kronor lägre år 1999 jämfört med året innan, vilket innebar att färre filmer kunde få stöd. Under året har förhandsstöd getts till 15 långfilmer och 30 filmer i annat format. Andelen kvinnliga regissörer var på långfilmssidan 26 procent och för annan film 36 procent. Inom ramen för förhandsstödet har också utvecklingsstöd, manuskriptstöd och planeringsstöd fördelats. Under året utdelades 72 fortbildningsstipendier, varav hälften till kvinnor. Nio svenska filmer fick efterhandsstöd under år 1999. Genom filmavtalet har också biografstöd samt stöd till paralleldistribution fördelats.

Stöd till filmkulturell verksamhet samt till regionala resurscentrum för film och video finansierades t.o.m. år 1999 helt med statliga medel. Stöd har fördelats av Filminstitutet för spridning och visning av värdefull film i hela landet, bl.a. till visningsorganisationer och filmfestivaler. En av filmpolitikens viktigaste uppgifter är att regionalt och lokalt stärka filmens roll i kulturlivet. En viktig del i denna verksamhet är att stimulera en fortsatt uppbyggnad av regionala resurscentrum för film och video. Under år 1999 har 16 regionala resurscentrum fått stöd. Totalt fördelades 13,5 miljoner kronor, vilket genererade en regional motprestation på 30,8 miljoner kronor. För innevarande år får 17 resurscentrum del av stödet. Därutöver räknar Filminstitutet med att ytterligare tre län kommer att kunna

etablera regional filmverksamhet under kommande år under förutsättning att tillräckliga filmpolitiska medel kan ställas till förfogande. De aktuella länen är Gävleborg, Jönköping och Östergötland. Enligt vad regeringen inhämtat kommer Filminstitutet att kunna stödja en fortsatt regional utbyggnad, bl.a. genom värdefulla insatser från Stiftelsen framtidens kultur.

Till filmpolitikens många viktiga uppgifter hör att prioritera insatser som riktar sig till barn och ungdomar. Det blir allt viktigare för barn och ungdomar att lära sig tyda de budskap och den information som möter dem i det omfattande mediebruset. Skolbio är i dag ett betydelsefullt inslag i skolans undervisning, och har under läsåret 1998/99 bedrivits i 164 av landets kommuner. Det innebär en ökning med tio kommuner jämfört med läsåret 1997/98.

När det gäller Sveriges deltagande i internationellt samarbete på filmområdet har Filminstitutet fortsatt sitt arbete med bl.a. EU:s stödprogram MEDIA II och Europarådets produktionsfond Eurimages. När det gäller MEDIA II har Sverige under 1999 uppnått den bästa utdelningen hittills. Programmet löper ut den 31 december 2000, och förhandlingar om en fortsättning för perioden 2001-2005 (MEDIA Plus) pågår.

Filminstitutet arbetar också för att sprida svensk film och svensk filmkultur i olika delar av världen. Sammanlagt förmedlade Filminstitutet 35 svenska långfilmer och 63 svenska kortfilmer för visning vid 170 olika internationella festivaler under året.

Filminstitutets filmarkiv ökade år 1999 med 828 titlar och sammanlagt finns nu knappt 19 000 lång- och kortfilmer arkiverade. Filmerna måste förvaras i kylkasematter som håller en viss temperatur och luftfuktighet för att inte förstöras. Omkopieringen av den brandfarliga nitratfilmen från perioden 1897-1953 fortsätter. I stort sett all långfilm från nitratperioden är omkopierad. Antalet kortfilmer som ännu inte omkopierats är emellertid betydande.

Konstnärsnämndens bidrag till projekt inom filmområdet har kommit att få allt större betydelse för filmerna. Antalet beviljade bidrag låg år 1999 kvar på samma nivå som året dessförinnan, nämligen 34 stycken. Av dessa utgör två projektbidrag till filmorganisationer, nämligen bidrag till Stiftelsen Filmform för distribution och arkivverksamhet samt till Folkets Bio för dagliga gratisvisningar av kortfilm. Det genomsnittliga bidragsbeloppet har ökat även om dessa orga-

nisationsbidrag räknas bort. Kvinnornas andel av antalet bidrag var 44 procent år 1999.

Regeringen bedömer att det statliga filmstödet är av avgörande betydelse för svensk filmkultur. Enligt riksdagens beslut (prop. 1998/99:131, bet. 1999/2000:KrU5, rskr. 1999/2000:13) samlas alla filmpolitiska stöd som hanteras av Filminstitutet i 2000 års filmavtal, som trädde i kraft den 1 januari 2000. Avtalet innebär såväl förändringar av tidigare stödformer som en kraftig förstärkning av stödet. Det nya filmavtalet sträcker sig t.o.m. år 2004. Därmed har det skapats en god grund för ett kreativt filmklimat i Sverige. Samtidigt kan det under en så pass lång avtalsperiod naturligtvis inte uteslutas att delvis nya och förändrade behov uppstår inom filmområdet och att det därför kan finnas anledning att göra vissa omprioriteringar inom ramen för de av avtalsparterna givna förutsättningarna. 2000 års filmavtal innehåller därför en viss flexibilitet för Filminstitutet att göra sådana bedömningar.

Hösten 1999 notifierades 2000 års filmavtal till Europeiska kommissionen, som godkände avtalets stödformer i februari 2000. Diskussioner fortgår inom EU om förhållandet mellan nationella filmstöd och unionens statsstödsregler. Regeringen följer denna fråga noga, eftersom den påverkar Sveriges möjligheter att föra en aktiv och självständig filmpolitik.

Konstnärsnämndens stöd till produktion av kortfilm har stor betydelse för unga filmares möjligheter att utöva sin konstnärliga verksamhet. Som tidigare redovisats arbetar regeringen med att på sikt etablera en filmvårdscentral i Grängesberg.

Sesam-projektet på filmområdet

Riksdagen anslog våren 1995 sammanlagt 235 miljoner kronor för sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet (prop. 1994/95:100 bil. 12, bet. 1994/95:KrU18, rskr. 1994/95:251). Riksdagen menade därvid att en del av de anvisade medlen borde användas för restaurering av svenska filmer. I maj 1996 beviljade regeringen Svenska Filminstitutet ett bidrag på 12 miljoner kronor för ett projekt rörande restaurering av färgfilm.

I skrivelsen Sysselsättningsåtgärder inom kulturområdet, Sesam-projektet (skr. 1999/2000:65) har regeringen redogjort för Sesam-projektet. Riksdagen har därvid förutsatt att regeringen i kommande budgetproposition lämnar en redogörelse för det filmrestaureringsprojekt som kunde genomföras tack vare Sesam-medlen (bet. 1999/2000:KrU14, rskr. 1999/2000:199).

Filmrestaureringsprojektet, som avsåg svensk färgfilm producerad under perioden 1953–1979, påbörjades år 1996. Projektet inleddes med lokalisering av originalnegativ, eftersom en stor del av de aktuella filmerna inte var deponerade i Filminstitutets arkiv. Av de 312 filmer som producerats under perioden 1953–1979 har 225 originalnegativ lokaliserats. För att få en uppfattning om filmernas kondition och vilken restaureringsmetod som var lämplig att tillämpa beslöt man att välja ut tio titlar från den aktuella perioden, representerande olika produktionsbolag, olika lagringsförhållanden och olika ålder på originalnegativen. De tio inledningsvis utvalda titlarna visade upp många olika skador och problem, där färgblekningen inte alltid var det största.

I restaureringsarbetet har Filminstitutet samarbetat bl.a. med filmernas fotografer och regissörer, vilket har haft stor betydelse för arbetet. I ett tidigt skede arrangerade Filminstitutet ett seminarium där bl.a. restaureringsmetoder diskuterades. Filminstitutets beslut om omfattningen och inriktningen av restaureringen har fått stöd av upphovsmännen och laboratoriepersonalen. Vid utgången av år 1998, då projektet avslutades, hade 16 filmer färdigrestaurerats, exempelvis Änglar, finns dom? (1961), Utvandrarerna (1971) och Bröderna Lejonhjärta (1977). Tio av dessa hade visats för publik i regi av Filminstitutets filmklubb. Nyrestaurerade filmkopior har också visats under Göteborg Film Festival samt under kulturhuvudstadsåret.

I vissa fall är digital teknik nödvändig för restaurering av filmmaterial. En del av Sesam-medlen har därför använts för att delfinansiera digital utrustning. I övrigt har medlen i huvudsak använts till personalkostnader samt laboratoriearbete. Filminstitutet anställde hösten 1996 ytterligare en filmtekniker. För arbetet med digital färgfilmsrestaurering anställde Filminstitutets dotterbolag Rotebro Filmservice två datatekniker och en filmtekniker. Därutöver har ordinarie personal inom Filminstitutet engagerats i arbetet.

Restaureringen och visningarna har fått stor uppmärksamhet i press och av allmänhet. Uppmärksamheten har lett till ökad kunskap om problem som hänger samman med vård, bevarande och restaurering av film. Arbetet har fått starkt gensvar hos regissörer och filmare som varit verksamma under den aktuella perioden.

Med hjälp av de ytterligare medel som i Ingmar Bergmans namn tilldelats för färgfilmsrestaurering fr.o.m. år 1999 fortgår arbetet med

den stora mängd filmer som återstår att restaurera. Totalt har hittills 31 svenska långfilmer i färg omkopierats.

Arkiv

Arkivmyndigheterna skapar genom sin verksamhet förutsättningar för en god arkivhantering hos bl.a. arkivbildande myndigheter, något som är av grundläggande betydelse för att offentlighetsprincipen skall fungera på ett tillfredsställande sätt. Vidare bidrar insatserna på området till att kulturarvet bevaras.

Den ökade användningen av informationsteknik och digitalisering medför att man kan nå fler och nya grupper av användare, bl.a. eftersom information finns tillgänglig på andra ställen än på arkivinstitutionerna. Samtidigt minskar risken för slitage på originalhandlingar. Genom arbetet med att utveckla digitala register och förteckningar samt med referensdatabaser ökar överblicken över arkiven.

Arkivmyndigheternas utåtriktade verksamhet, t.ex. konferenser, utställningar och andra arrangemang, bidrar till att tydliggöra arkivens betydelse när det gäller att bygga upp kunskap om samhällsutvecklingen och människors levnadsförhållanden. Regionala projekt inom arkivområdet speglar regionen och dess villkor genom tiderna och påvisar arkivens betydelse för regional utveckling, bl.a. genom att bidra till att skapa arbetstillfällen, och för att stärka den regionala identiteten. Arkivens betydelse som del av kulturarvet stärks.

Förutsättningarna för arkivmyndigheternas verksamhet förändras ständigt. Bland annat innebär den ökade användningen av ny informationsteknik att villkoren ändras när det gäller mottagande, bevarande, vård och gallring samt tillhandahållande av arkivmaterial. Härigenom ökar möjligheterna att tillgängliggöra arkivmaterial och att nå nya och flera grupper av användare. Samtidigt ställs arkivmyndigheterna inför nya frågeställningar, t.ex. i fråga om hantering och förvaring av elektroniskt material, samt ökade krav på kompetens. Även strukturförändringar inom den offentliga förvaltningen liksom

de ändrade relationerna mellan staten och Svenska kyrkan får konsekvenser för arkivmyndigheterna, bl.a. genom ökade leveranser av material. Det är många gånger fråga om material som fortfarande är aktuellt och som i förhållandevis stor utsträckning efterfrågas av såväl förvaltningen som forskningen. Tillhandahållandet får delvis en annan karaktär än när det gäller äldre material, bl.a. i fråga om sekretessprövningar och krav på kompetens inom olika sakområden. Andra faktorer som påverkar arkivmyndigheternas verksamhet är den ökande mängden information i samhället samt internationaliseringen som medför krav på anpassning till internationella regler och normer t.ex. i fråga om personlig integritet och upphovsrätt. Det allt större allmänna intresset för arkiven innebär bl.a. en ökad efterfrågan på information och uppgifter. Detta gäller inte minst inom släkt- och hembygdsforskningen.

Regeringen bedömer att de statliga insatserna på arkivområdet har gett goda resultat i förhållande till uppställda mål. Genom arkivmyndigheternas arbete ökar möjligheterna att ta del av allmänna handlingar och annat arkivmaterial och därmed också möjligheterna till insyn och till ökad kunskap om samhället och dess utveckling. De ändrade förutsättningarna för verksamheten på området innebär dock ständigt ökande krav och förväntningar på arkivmyndigheterna. Det är angeläget att myndigheternas medvetna arbete för att möta dessa krav och förväntningar fortsätter.

Museer och utställningar

Under år 1998 besökte drygt halva svenska befolkningen något museum. Statens kulturråds statistik för museiområdet har visat på ca 15–17 miljoner besök årligen under 1990-talet. Omkring hälften av museibesöken görs på statliga museer.

Jämfört med år 1998, då Stockholm var Europas kulturhuvudstad och då Moderna museet och Arkitekturmuseet återöppnade i nya lokaler har besökssiffror för de centrala museerna totalt sett minskat. Vissa museer har dock ökat antalet besökare.

Tabell 4.2 Antal besökare vid de centrala museerna

Museum	1997	1998	1999
Statens historiska museer	193 000	150 000	122 000
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	480 000	407 000	428 000
Naturhistoriska riksmuseet	844 000	820 000	846 000
Statens museer för världskultur	172 000	187 000	179 000
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	209 000	234 000	196 000
Statens sjöhistoriska museer	826 000	1 065 000	953 000
Arkitekturmuseet	15 000	160 000	88 000
Statens musiksamlingar (Musikmuseet)	32 000	38 000	24 000
Statens försvarshistoriska museer	45 000	47 000	43 000
Moderna museet	134 000	566 000	283 000
Stiftelsen Nordiska museet	233 000	254 000	292 000
Stiftelsen Skansen	1 319 000	1 371 000	1 274 000
Stiftelsen Tekniska museet	189 000	157 000	207 000
Stiftelsen Arbetets museum	152 000	158 000	186 000
Summa	4 843 000	5 605 000	5 121 000

Museerna har fortsatt att arbeta med samlingarnas långsiktiga bevarande, att öka tillgängligheten till samlingarna och att nå nya grupper av besökare. Arbetet för att motverka främlingsfientlighet och rasism är fortsatt prioriterat.

Särskilda satsningar har gjorts för barn och ungdom. Så har t.ex. Sjöhistoriska museet haft ett museipedagogiskt utvecklingsarbete inriktat på gymnasieungdomar och Vasamuseet har samarbetat med Lärarhögskolan i Stockholm. Östasiatiska museet har haft särskild verksamhet för förskolebarn och Skoklosters slott har samarbetat med skolor och med stiftelsen Abrahams barn. På Nationalmuseum öppnade under året Ateljén, där man bl.a. har Barnens konstskola. Teknorama på Tekniska museet öppnade efter att under en tid ha varit stängd för ombyggnad.

Utställningar och aktiviteter med utgångspunkt i det mångkulturella samhället har genomförts på t.ex. Medelhavsmuseet (Bosnien – ett islamiskt kulturarv i Europa) och på Hallwylska museet (Kvinna i världen). Medel-

havsmuseet har också skapat ett nätverk för islamiska samlingar i hela landet inom ramen för projektet Sverige och den islamiska världen – ett svenskt kulturarv.

Många museer arbetar med att öka tillgängligheten till sina samlingar genom att visa föremål i digitaliserad form. Etnografiska museet i Göteborg, inom Statens museer för världskultur, har målet att samlingarna i sin helhet skall finnas tillgängliga i digitaliserad form vid öppnandet av Världskulturmuseet år 2003. Naturhistoriska riksmuseet har under året ökat antalet föremål som kan ses via Internet och museets hemsida har haft nära dubbelt så många besökare som under föregående år.

De centrala museerna bedriver alla någon form av forskningsverksamhet. Forskningsresultaten presenteras genom utställningar och publikationer. Naturhistoriska riksmuseet har i detta avseende en särställning genom sin omfattande forskning. Se även anslaget 28:36 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet.

Museerna och Riksutställningar har aktivt deltagit i flera internationella nätverk och samarbetsprojekt. Samverkan med andra Östersjöländer har prioriterats. Som exempel kan nämnas Nationalmuseums och Livrustkammarens samarbete med ryska museer.

Många museer har ett omfattande och aktivt samarbete med andra museer och övriga kulturinstitutioner samt med universitet och högskolor. Till exempel samarbetar Statens musiksamlingar med Kungl. musikaliska akademien i projektet Musik- Medier-Mångkultur och med Arkivet för ljud och bild m.fl. för att bygga upp ett svenskt rockarkiv. Arkitekturmuseet har ett pågående samarbete med det allmännyttiga hyresbolaget Familjebostäder. Flera museer samarbetar inom ramen för satsningen på industrisamhällets kulturarv.

Trots att flera positiva resultat har redovisats konstaterar regeringen att det inom museiområdet finns vissa genomgående problem. Det är angeläget att de centrala museernas ekonomiska situation ses över. I detta sammanhang bör även museernas hyreskostnader beaktas. Sesam-projektet har förbättrat situationen för samlingarna, men betydande behov av vård, registrering och digitalisering av museernas samlingar kvarstår ännu. Stora problem finns även vad gäller ändamålsenlig förvaring av samlingarna. Regeringen avser att inom ramen för den genomlysning av museernas verksamhet som görs på departe-

mentet, göra en översyn av de centrala museernas magasinssituation.

De centrala museerna har på regeringens uppdrag under försommaren 2000 redovisat vilka etiska riktlinjer som tillämpas i samband med föremålsförvärv. Redovisningarna ger vid handen att museerna i allt väsentligt följer den internationella museiorganisationen ICOM:s rekommendationer vad gäller förvärv av museiföremål. Detta innebär att illegal handel med kultur- och naturföremål motverkas bl.a. genom att museerna inte förvärvar föremål med osäkert ursprung till sina samlingar.

Kulturmiljö

De insatser som görs inom kulturmiljösektorn, av Riksantikvarieämbetet, länsstyrelserna m.fl. har lett till att kulturmiljöhänsyn allt mer uppmärksammas inom olika samhällssektorer bl.a. när det gäller infrastrukturinvesteringar, byggnad, jord- och skogsbruk samt energiutvinning. I detta sammanhang är samverkan med andra centrala verk t.ex. Vägverket, Jordbruksverket och Naturvårdsverket, men också Svenska kyrkan och Svenska kommunförbundet av stor betydelse. Det tvärssektoriella arbetet har under senare år fått en allt större betydelse för kulturmiljöarbetets inriktning och resultat. Till exempel väntas miljömålsarbetet och de regionala tillväxtavtalen på sikt få stora effekter för kulturmiljön. Olika omvärldsfaktorer och förändringar i samhället påverkar kulturvärdena i miljön och utgör både hot och möjligheter. Omstruktureringarna inom jord- och skogsbruket, omfattningen av de offentliga infrastrukturinvesteringarna, förändringarna inom Försvarsmakten och de ändrade relationerna mellan staten och Svenska kyrkan är exempel på samhällsförändringar som påverkar kulturmiljösektorns arbete.

Genom de olika projekt som nu är under genomförande och genom uppbyggnaden av register, t.ex. fornminnesregistret, kommer kunskap om och tillgänglighet till kulturarvet att fortsätta öka, vilket är nödvändigt för att på sikt svara mot bl.a. samhällsplaneringens behov och allmänhetens intresse.

Det nya regelverket för uppdragsarkeologin har gett positiva effekter bl.a. när det gäller att bestämma undersökningarnas inriktning och omfattning. Däremot har urvalsförfarandet inte nått den omfattning som avsågs, vilket till stor del beror på ett begränsat utbud av undersökare. Då omfattningen av större offentliga infra-

struktursatsningar varierat stort de senaste åren har Riksantikvarieämbetets avdelning för arkeologisk uppdragsverksamhet (UV) tvingats göra omfattande omstruktureringar.

Förutsättningarna för att bevara kulturvärden i byggda och obebyggda miljöer har förbättrats under året. Kunskapsuppbyggnaden när det gäller stads- och industrimiljöer, skogens kulturlämningar och kulturvärden i landskapet, har prioriterats. Besluts- och planeringsunderlagen för samhällsplaneringen i stort har förbättrats.

Länsstyrelserna arbetar aktivt för att integrera kulturarvsaspekterna inom andra samhällsområden. Kulturarvets betydelse för den regionala utvecklingen har tydliggjorts. Länsstyrelsernas samverkan med de regionala museerna bör dock vidareutvecklas.

Bidraget till kulturmiljövård möjliggör att vård och information om vårt kulturarv kommer till stånd i hela landet. Medlen bidrar dessutom i hög grad till att skapa förutsättningar för och bidra till en ökad tillväxt och sysselsättning.

Av de medel som år 1999 betalades ut från anslaget har 92 procent beslutats av länsstyrelserna och den resterande delen av RAÄ. De medel som beslutades av länsstyrelserna har använts till vård av 1 700 byggnadsmiljöer, 2 200 fornlämningsmiljöer och 150 kulturlandskapsmiljöer. Därutöver har medlen använts till olika typer av inventerings- och informationsinsatser. Satsningen på bevarande av fädbodkulturen och det samiska kulturarvet har fortsatt. Medel har också betalats ut inom ramen för regeringens satsning på industrisamhällets kulturarv.

Kulturutskottet föreslog i betänkandet 1991/92:KrU18 att det förslag som lagts fram i betänkandet Att förvalta kulturmiljöer (SOU 1991:64) om inrättandet av en nationell stiftelse för kulturmiljöförvaltning, skulle bli föremål för ingående överväganden. Riksdagen biföll utskottets hemställan (rskr. 1991/92:204). Enligt regeringens bedömning finns det i dag inte ekonomiska förutsättningar för att inrätta en sådan stiftelse och det är därför inte aktuellt att överväga frågan ytterligare.

Forskning inom kulturområdet

Myndigheterna har fortsatt att öka forskningsinformationen till både verksamma inom kultur- och utbildningssektorerna och allmänheten. Inom ramen för EU:s femte ramprogram för forskning och utveckling (1998–2002) finns flera tematiska program som innehåller delområden för kulturområdet bl.a. Morgondagens stad

och kulturarvet och Multimediamnehåll. Flera av myndigheterna har ett etablerat nationellt och internationellt samarbete med universitet, högskolor och andra myndigheter.

Trossamfund

Den religiösa mångfalden i vårt samhälle liksom intresset för etiska och existentiella frågor innebär ett ökat intresse av insatser från trossamfundet.

Den verksamhet som bedrivs bidrar till att fylla framför allt de religiösa behoven och till att ge den enskilde en grundläggande identitet samt social och kulturell gemenskap. Under senare år har trossamfundens insatser i krissituationer uppmärksammas i olika sammanhang. Trossamfundet fyller genom sin verksamhet en viktig funktion i samhället. De statliga insatserna på området bidrar till att främja den religiösa mångfalden i landet.

Konstområdesövergripande verksamhet

Regeringens bedömning är att Statens kulturråds bidragsgivning till kulturverksamhet på regional och lokal nivå och inom organisationslivet har haft en positiv inverkan på kulturlivets utveckling och bidrar till att uppfylla flertalet av målen för en nationell kulturpolitik. Viktiga kulturprojekt har genomförts med hjälp av statliga bidrag och betydelsefull kulturverksamhet utanför kulturinstitutionerna har kunnat fortleva i betydande utsträckning. Även de statliga insatserna för att främja samisk kultur samt för att stärka det internationella kulturutbytet har haft positiv effekt på utvecklingen.

År 1999 var det sista året i den första treårsperioden för de tidsbegränsade nationella uppdragen inom områdena barn och ungdomsteater, regional filmverksamhet, ungdomskultur, musik, samtidskonst samt museiverksamhet. Innehavare av dessa uppdrag under denna period var Backateatern i Göteborg, Film i Väst i Trollhättan, Kulturskolan Rosteriet i Luleå, Falu Folkmusik Festival, Malmö Konsthall och Arbetets museum i Norrköping. Statens kulturråd och Svenska Filminstitutet har utvärderat uppdragen vilket redovisades i budgetpropositionen för 2000 (prop. 1999/2000:1 utg.omr. 17 s. 39). Regeringen har för treårsperioden 2000–2002 utsett följande innehavare av ovanstående nationella uppdrag: Gottsunda Teater i Uppsala, Filmpool Nord i Luleå, Cirkus Cirkör i Stockholm, Sveriges Musik- och Kulturskoleråd (SMOK), BildMuseet i Umeå samt Kalmar läns

museum. Det tidsbegränsade nationella uppdraget inom området form och design innehas under perioden 1999–2001 av Föreningen Svensk Form. De nationella uppdragen uppfyller enligt regeringens bedömning syftet att ta till vara kunnande och idéer från hela landet för att bidra till utveckling och förnyelse inom olika områden. Uppdragen medverkar på ett betydelsefullt sätt till att de nationella kulturpolitiska målen uppfylls. Den tydliga inriktning mot barn och ungdomar som flera av uppdragen med nuvarande innehavare har är något som bör utvecklas och förstärkas.

Statens kulturråd har på regeringens uppdrag utvärderat Kulturåret 1998. Inom K 98, Kulturhuvudstadsprojektet, fanns enligt utvärderingen en tydlig strävan att medverka till utveckling inom kultursektorn och dess institutioner men man hade svårt att fullfölja denna ambition. Detta berodde enligt utvärderingen främst på bristande målformuleringar, otydliga organisationsformer och problem med de interna processerna.

När det gäller satsningen Kultur i hela landet under år 1998 konstateras att de statliga bidragen i flera fall varit direkt avgörande för den lokala eller regionala satsning som genomförts. De långsiktiga effekterna av satsningen är dock mindre uppenbara. I många fall har genomförda satsningar haft tydlig engångskaraktär.

Sammanfattningsvis konstaterar utvärderingen att olika former av kulturprojekt kan innebära en välbehövlig injektion i stelnade strukturer, såväl i huvudstadsregionen med sina stora institutioner som i det lilla glesbygdssamhället med mycket knappa resurser. Det är dock viktigt att erfarenheterna tas tillvara och används i det fortsatta, långsiktiga arbetet.

Kulturrådet har regeringens uppdrag att även kartlägga de långsiktiga effekterna av Kulturåret. Denna rapport skall lämnas i början av år 2002.

Regional fördelning av statens stöd till kultur

Ett av målen för den nationella kulturpolitiken är att verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser. Detta innebär bl.a. att kulturpolitiken skall främja ett rikt kulturutbud i hela landet och skapa möjligheter för kulturutbyte mellan olika regioner. Alla skall ha möjlighet att uppleva kultur och ägna sig åt eget skapande oberoende av var de bor. Medlen för att uppnå detta mål är flera. Förutom de satsningar som görs av stat, landsting och kommuner har t.ex. radio och TV i allmänhetens tjänst

en viktig roll som kulturbärare. Även informationstekniken utnyttjas för att göra kulturen tillgänglig i hela landet.

En av huvudfrågorna vid riksdagens beslut i mitten av 1970-talet om nya statliga satsningar inom kulturområdet gällde uppbyggnaden av kulturens infrastruktur i hela landet. Nya stödformer infördes för regionala och lokala kulturinstitutioner som ett komplement till statens insatser för bl.a. nationalscenerna och de centrala museerna. Den kulturella infrastrukturen är en viktig bas för regionernas kulturliv och för värandet av kulturarvet. Statens bidrag till regionala teater-, dans- och musikinstitutioner, länsmusikverksamhet, regional biblioteksverksamhet, regionala museer och länskonstnärer syftar till att möjliggöra en mångsidig verksamhet av hög kvalitet; att ge varje medborgare en god tillgång till böcker och information; att stödja museerna i deras uppgift att samlas in, bearbeta och förmedla kunskap om regionens kulturarv, dess konstutveckling samt om samhället och miljön i övrigt samt att sprida, stimulera och öka kunskapen om konst och kultur, framför allt bland barn och ungdomar.

I samband med 1996 års kulturpolitiska beslut aktualiserades frågan om fördelningen av det statliga kulturstödet till storstadsområdena och till övriga delar av landet. Riksdagen gav regeringen till känna att det var motiverat med en skyndsamt utredning som omfattar samtliga områden där staten ger stöd till kulturinstitutioner. Resultaten av utredningen borde läggas till grund för statsmakternas ställningstagande till principerna för fördelningen av stödenheter till den regionala och lokala kulturen. Regeringen har i de senaste budgetpropositionerna redovisat resultaten av det pågående kartläggnings- och analysarbetet inom både myndigheter och Regeringskansliet. Kulturutskottet utgår i bet. 1999/2000:KrU1 från att regeringen i nästa budgetproposition presenterar en analys av den regionala fördelningen av de statliga insatserna på kulturområdet och sin bedömning av vilka åtgärder som bör vidtas för en bättre regional spridning av insatserna. För det fall att det fortfarande skulle finnas hinder vid denna tidpunkt för slutförandet av analysutvecklingen och av analysen förutsätter utskottet att regeringen redovisar hur dessa eventuella hinder skall undanröjas.

Statens kulturråd har regeringens uppdrag att kartlägga och analysera det regionala utfallet av myndighetens verksamhet samt att sammanställa och analysera motsvarande redovisningar från

vissa andra myndigheter och institutioner inom Kulturdepartementets ansvarsområde. Vidare skall Kulturrådet redovisa resultatet av det fortsatta utvecklingsarbetet med att analysera det regionala utfallet av statens stöd till kultur. Kulturrådet skall bl.a. redovisa och analysera eventuella hinder och lämna förslag på hur dessa kan undanröjas. Kulturrådet har till regeringen redovisat utfallet för år 1999 (dnr Ku2000/2353/Sam). Utifrån detta underlag har regeringen gjort följande analys.

Statens insatser inom kulturområdet har både en lokal, regional, nationell och internationell inriktning. Myndigheterna och de centrala institutionerna inom kulturområdet har alla ett nationellt ansvar inom sina respektive områden. För flera av dessa är det endast en del av verksamheten som har regionalt mätbara inslag och det regionala inslaget varierar dessutom starkt i sina praktiska uttryck. Regeringen har därför valt att i sin analys dela in statens insatser i fyra kategorier.

Den *första kategorin* avser nationella verksamheter där publiken och användarna, oavsett hemort, har samma tillgång till kulturutbudet, men där regionen där verksamheten är lokaliserad kan ha vissa fördelar, t.ex. i fråga om sysselsättnings-tillfällen. Exempel på sådana insatser är stöd till litteraturutgivning, tidskriftstöd, bidrag till riksorganisationer samt verksamheten vid ett flertal myndigheter vilka huvudsakligen är lokaliserade till Stockholms län.

Regeringens bedömning av det regionala utfallet av statens insatser inom denna kategori är att de flesta nationellt inriktade verksamheterna visserligen geografiskt är belägna i Stockholms län men att den verksamhet som bedrivs kommer hela landet till godo.

Den *andra kategorin* avser nationella verksamheter där publiken och användarna på den aktuella orten har bättre tillgång till kulturutbudet än man har i landet i övrigt, t.ex. de centrala museerna, arkiven och nationalscenerna. Flertalet av dessa nationella institutioner är belägna i Stockholms län. Ett antal institutioner har dock verksamheter i flera län, såsom Riksarkivet och landsarkiven, Språk- och folkminnesinstitutet samt vissa museer. Vad gäller Riksarkivet och landsarkiven bedrivs verksamhet i nio län. Nästan två tredjedelar av forskarbesöken sker utanför Stockholms län. Nationalscenerna har i sina regionala analyser bl.a. redovisat antal föreställningar i Sverige utanför Stockholms län. Knappt 4 procent av Dramatens och knappt 1 procent av

Operans föreställningar ägde rum utanför Stockholms län.

Nationalscenernas möjligheter att turnera begränsas dock av deras uppdrag att hålla en stor repertoar av material- och personalkrävande produktioner. Noteras bör att nationalscenernas utbud också görs tillgängligt för en bred publik i hela landet genom att ett antal av deras föreställningar sänds i radio eller visas i TV. Det förekommer också ett nära samarbete med bl.a. reseföretag som erbjuder paketresor i kombination med rabatterade biljetter till nationalscenerna. Dramatens sommarföreställningar har regelmässigt en mycket stor andel besökare från övriga landet

Regeringens bedömning av utfallet inom den andra kategorin är att de flesta nationellt inriktade verksamheterna visserligen geografiskt är belägna i Stockholms län men att den verksamhet som bedrivs kommer hela landet till godo i skilda former.

Den tredje kategorin avser regionala och lokala uppgifter och verksamheter som kulturpolitiskt huvudsakligen är motiverade för kulturlivet i en region eller centrala insatser som till stor del förbrukas regionalt och lokalt inom en kulturinstitution, kommun eller annan organisation, t.ex. bidrag till regionala och lokala kulturinstitutioner samt verksamheten vid Riksutställningar, Rikskonserter och Riksteatern.

Riksutställningar redovisar för 1999 högsta antalet bokningar och visningsdagar i Skåne län och att man nådde 21 procent av landets kommuner. Svenska Rikskonserter redovisar liksom förra året att 45 procent av statsbidraget gick till regional verksamhet. Flest antal konserter hölls liksom förra året i Stockholms län (inkl. konsertsalen Nybrokajen 11). Även Riksteatern redovisar ett mycket stort antal föreställningar i Stockholms län (inkl. Södra teatern), se tabell nedan.

Tabell 4.3 Regionalt utfall för Riksteatern, Riksutställningar och Rikskonserter

Län	Riksteatern		Riksutställningar		Rikskonserter Antal konserter
	Antal föreställningar	Publik	Antal bokningar	Antal visningsdagar	
Stockholm	540	98735	12	275	131
Uppsala	21	3623	2	37	5
Södermanland	41	9601	3	46	18
Östergötland	57	9856	7	242	14
Jönköping	45	7852	7	139	14
Kronoberg	43	9794	2	28	15
Kalmar	76	12647	2	36	8
Gotland	10	2040	3	66	4
Blekinge	38	7029	7	223	13
Skåne	112	23026	16	513	49
Halland	92	16631	2	57	22
Västra Götaland	170	29540	9	260	48
Värmland	96	19023	2	38	12
Örebro	38	8010	7	157	4
Västmanland	50	6888	4	103	33
Dalarna	70	13597	7	197	29
Gävleborg	123	20629	4	124	50
Västernorrland	118	17595	3	130	9
Jämtland	41	7088	3	46	4
Västerbotten	122	21288	6	208	43
Norrbotten	127	17476	10	236	23
Riket totalt	2 030	361 968	118	3 161	548

Källa: Statens kulturråd

Vad gäller bidragsgivningen kan följande konstateras. Sammanlagt uppgick det bidrag som Statens kulturråd betalade ut under år 1999 till knappt 1,2 miljarder kronor (inkl. medel som fördelas av respektive regionförbund i de tre län där regional försöksverksamhet pågår). År 1999 var 79 procent av bidragen från Kulturrådet regionala (bl.a. bidrag till regionala och lokala kulturinstitutioner), 19 procent nationella (bl.a. litteraturstöd och bidrag till riksorganisationer)

och 2 procent internationella (bl.a. bidrag för gästspel utomlands). I tabellen nedan redovisas den regionala fördelningen av Kulturrådets och Riksantikvarieämbetets regionala bidrag. Dessutom redovisas den regionala fördelningen av Konstnärsnämndens bidrag och stipendier, bokhandelsstödet, stöd till regionala resurscentrum för film samt stödet till trossamfunden. Som referens anges i tabellen nedan de olika länens andel av rikets totala folkmängd.

Tabell 4.4 procentuell fördelning av vissa bidrag

Län	Folkmängd	Bidrag från Kulturrådet	Utbetalningar från RAA	Bidrag och stipendier från Konstnärsnämnden	Bokhandelsstödet	Stöd till regionala resurscentrum för film	Stöd till trossamfund
Stockholm	20,4	11,6	11,9	63,9	15,3	0	26,1
Uppsala	3,3	3,2	4,4	1,6	2,2	1,5	2,8
Södermanland	2,9	1,8	2,4	0,6	3,7	3,0	3,2
Östergötland	4,6	5,5	4,6	0,6	2,1	0	4,9
Jönköping	3,7	3,0	3,0	0,1	1,0	0	4,6
Kronoberg	2,0	2,7	2,7	0,6	1,5	4,4	1,5
Kalmar *	2,7	2,0	4,4	0,6	2,9	1,5	1,7
Gotland *	0,6	1,6	4,6	1,6	0,9	3,7	0,9
Blekinge	1,7	1,2	1,8	0,5	1,6	0	1,6
Skåne *	12,7	14,3	8,2	11,2	15,7	7,4	10,7
Halland	3,1	2,0	4,8	0,9	0,1	3,0	1,4
Västra Götaland	16,8	21,4	14,2	12,4	19,1	17,0	18,1
Värmland	3,1	3,3	2,7	0,6	3,9	8,9	1,6
Örebro	3,1	2,8	3,2	0,9	2,9	3,7	4,9
Västmanland	2,9	2,5	3,8	0,7	1,8	3,7	2,5
Dalarna	3,2	3,0	4,2	0,8	8,5	8,9	2,3
Gävleborg	3,2	3,2	5,2	0,2	7,1	0	1,8
Västernorrland	2,8	3,5	3,0	0,3	3,6	8,9	2,5
Jämtland	1,5	2,0	3,4	0,4	1,2	5,9	1,1
Västerbotten	2,9	5,9	3,2	0,7	1,2	6,7	3,2
Norrbotten	2,9	3,4	4,3	0,8	3,7	11,8	2,6
Riket totalt	100,1	99,9	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
<i>Summa tkr</i>		<i>932 751</i>	<i>352 761</i>	<i>78 053</i>	<i>14 457</i>	<i>13 500</i>	<i>48 851</i>

Källa: Statens kulturråd

* Län med regional försöksverksamhet. Bidragsmedel som fördelats av Kulturrådet via regionförbunden ingår.

Vad avser Kulturrådets regionala bidrag gick den största bidragssumman till Västra Götalands län (ca 200 miljoner kronor), Skåne län (ca 134 miljoner kronor), Stockholms län (ca 108 miljoner kronor) och Västerbottens län (ca 55 miljoner kronor). Omräknat till kronor per invånare fick Gotlands län det största bidraget (265 kr per invånare). Därefter följde Västerbottens län (216 kr per invånare), Jämtlands län och Kronobergs län (båda 141 kr per invånare) samt Västra Götalands län (134 kr per invånare). Det lägsta beloppet noterades för Stockholms län (60 kr per invånare). Det regionala utfallet för de olika konstområdena visar inga större skillnader jämfört med föregående år.

Vad gäller de av Riksantikvarieämbetet under år 1999 utbetalade medlen, sammanlagt nära 353 miljoner kronor, kan konstateras att de största beloppen gått till Västra Götalands län (ca 50 miljoner kronor) och Stockholms län (ca 42 miljoner kronor). Därefter följer Skåne, Gävleborgs och Hallands län. De höga siffrorna för Gävleborgs län beror på inlösen av fängelset i Gävle. Omräknat till kronor per invånare fick Gotlands län mest medel (240 kr per invånare), vilket förklaras av att länet får ett särskilt bidrag för vård av kyrkor och att det i länet finns ett stort antal medeltida byggnader. Även Jämtlands län får ett relativt högt belopp (ca 91 kr per invånare), vilket förklaras av en särskild satsning på same- och fåboddkultur samt anslagssparande.

Svenska Filminstitutet fördelar stöd till regionala resurscentrum i 16 län. Under år 1999 fick 69 kommuner i 18 län stöd för skolbioverksamhet. 54 biografer i 16 län fick medel för teknisk upprustning. Drygt 60 procent av antalet stipendier och bidrag som Konstnärskommittén fördelade under året gick till mottagare i Stockholms län.

Regeringens bedömning är att de regionalt fördelningsbara verksamheterna inom kategori tre har en relativt god spridning, särskilt vad gäller myndigheternas bidragsgivning. En jämförelse mellan länen vad avser andel av rikets folkmängd och andel av Kulturrådets regionala bidrag visar att det för endast tre län finns en avvikelse som är större än två procentenheter. Detta gäller Stockholms län, vars andel av folkmängden är betydligt större än andelen av bidragen från Kulturrådet samt Västra Götalands län och Västerbottens län där andel av folkmängden är mindre än andelen av bidragen. Konstnärskommitténs bidragsgivning är dock starkt koncentrerad till storstads länen, vilket kan förklaras

av att konstnärgruppen också till stor del återfinns i storstäderna. Även Riksteatern och Rikskonserter redovisar liksom föregående år en relativt stor verksamhet i Stockholms län.

Den fjärde kategorin avser internationell verksamhet, t.ex. bidrag för gästspel utomlands eller andra projekt i syfte att främja det internationella kulturutbytet. Denna verksamhet ingår inte i den regionala analysen.

Regeringens slutsats är att en god regional spridning fortsatt är en viktig del av målen för en nationell kulturpolitik och därmed en viktig utgångspunkt för den långsiktiga kulturpolitiken, som lades fast genom 1996 års riksdagsbeslut. Insatser bör därför fortlöpande göras för att bättre sprida de statliga kultursatsningarna i landet. Regeringen har i tidigare budgetpropositioner redovisat flera satsningar av regional natur som vidtagits under senare år. Som exempel på åtgärder som gjorts för innevarande år kan nämnas att regeringen i regleringsbrev för år 2000 har angivit som mål för Riksteatern att föreställningarna skall ha en bred spridning över landet samt att publikalen utanför Stockholmsområdet ytterligare skall ökas. För Operan och Dramaten har regeringen satt som mål att de om möjligt skall ge fler människor utanför Stockholmsområdet tillfälle att se föreställningarna, i Stockholm eller genom gästspel. Rikskonserter har getts målet att få en god spridning över landet på sina musikproduktioner.

Regeringen kommer att noggrant följa upp hur kulturinstitutionernas regionala mål uppfylls. I den fortlöpande dialogen med institutionerna avser regeringen att genom ytterligare precisering i regleringsbrev och på annat sätt tydliggöra vikten av en god regional balans. Det är av stor vikt att verksamheten vid Riksteatern, Rikskonserter och Riksutställningar kommer hela landet till godo.

Årets regionala analys föranleder inte några förändringar i principerna för fördelningen av statsbidrag till regional och lokal kultur. Staten har under de senaste decennierna medverkat till att bygga upp en regional infrastruktur inom kulturområdet. I denna budgetproposition redovisas fortsatta satsningar som bidrar till en bättre regional spridning, bl.a. stöd till utveckling av en länsteaterorganisation i Södermanlands län och en satsning på regionala museer. Vidare redovisas ett nytt nationellt uppdrag, en förstärkning av statens stöd till Vadstena-Akademien, ett statligt engångsstöd till Dalhalla festspelsscen i Rättvik, samarbete mellan Teatro Avenida och Backatea-

tern i Göteborg, en ökning av anslaget till Marinmuseum i Karlskrona, ett stöd till arrangerande konstföreningar, en satsning på Barents Litteraturcentrum i Överkalix samt en satsning på TeaterAlliansen och centrumbildningarna som arbetar över hela landet.

Redovisning av vissa kulturinstitutioners hyreskostnader

Riksdagen beslöt under våren 1999 på kulturutskottets förslag att begära redovisning i kommande budgetpropositioner av hur stor andel av

föregående års bidrag till olika institutioner som använts till att betala hyreskostnader (bet. 1998/99:KrU6, rskr. 1998/99:188). Utskottet ansåg att det är viktigt att bidragen till verksamheten vid olika kulturinstitutioner kan jämföras med varandra och att det kan utläsas hur stor del av bidragen som är avsatta till den faktiska verksamheten vid institutionerna respektive till hyreskostnader.

Av tabellen nedan framgår hyreskostnader m.m. för ett antal kulturinstitutioner under år 1999.

Tabell 4.5 Hyreskostnader m.m. för vissa kulturinstitutioner under år 1999

Institution	Hyreskostnad inkl. uppvärmning och el	Statligt anslag	Hyreskostnadens, inkl. uppvärmning och el, andel av statligt anslag
Riksteatern	19 941	222 985	8,9%
Operan	49 283	286 605	17,2%
Dramaten	29 402	159 700	18,4%
Dansens hus	8 113	15 432	52,6%
Rikskonserter	7 299	58 260	12,5%
Riksarkivet	85 049	242 550	35,1%
Språk och folkminnesinstitutet	4 996	27 326	18,3%
Riksantikvarieämbetet	26 304	165 961	15,8%
Statens historiska museer	23 422	62 595	37,4%
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde ¹	47 815	96 357	49,6%
Naturhistoriska riksmuseet	46 873	115 969	40,4%
Statens museer för världskultur	23 056	83 204	27,7%
Livrustkammaren, Skoklosters slott, Hallwyska museet	10 764	27 983	38,5%
Statens sjöhistoriska museer	52 855	77 812	67,9%
Arkitekturmuseet ²	11 500	26 607	43,2%
Statens försvarshistoriska museer	22 665	46 204	49,1%
Statens musiksamlingar	10 302	32 248	31,9%
Moderna museet ³	21 200	39 991	53,0%
Tekniska museet	20 399	38 498	53,0%
Nordiska museet	23 459	95 333	24,6%
Arbetets museum	1 474	11 955	12,3%
Dansmuseet	3 428	7 824	43,8%
Drottningholms teatermuseum	1 636	5 316	30,8%
Thielska galleriet	1 038	2 336	44,4%

¹ Moderna museet och Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde ingick i Statens konstmuseer under första halvåret 1999. Moderna museets anslag och hyreskostnad under det första halvåret ingår därför i beloppen för Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde.

² Endast en uppskattning av hyreskostnaden är gjord då det inte finns något gällande hyreskontrakt.

³ Endast en uppskattning av hyreskostnaden är gjord då det inte finns något gällande hyreskontrakt. Moderna museet ingick i Statens konstmuseer under första halvåret 1999. Hyres- och anslagsbeloppet avser därför endast andra halvåret 1999.

Denna redovisning visar att hyreskostnadens andel av tilldelat anslag varierar mellan olika kulturinstitutioner. För många institutioner utgör hyreskostnaden en betydande del av tilldelat anslag. Utvecklingen av hyreskostnaden är därför av stor betydelse för kulturinstitutionerna.

När det gäller förvaltningen av s.k. ändamålsfastigheter skall särskilda hänsyn tas enligt riksdagens beslut 1997/98 (prop. 1997/98:137, bet. 1997/98:FiU25, rskr. 1997/98:252). Bland annat uttalades att fastighetsverksamheten bör utformas så att den är ett stöd till den verksamhet som bedrivs i lokalerna.

4.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har granskat de inkomna årsredovisningarna och har bedömt att årsredovisningarna i allt väsentligt varit rättvisande, med undantag för Moderna museets årsredovisning, som har fått invändning i revisionsberättelsen för år 1999.

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde och Moderna museet rekommenderas i en kommentar att skyndsamt klarlägga mellanhavandena mellan myndigheterna och att reglera eventuella skulder och fordringar. Riksrevisionsverket har också anmärkt på Arkitekturmuseets redovisning av skattepliktiga förmåner m.m.

Regeringens åtgärder med anledning av revisionens iakttagelser redovisas under anslaget Centrala museer: Myndigheter.

4.8 Ändring i begravningslagen

Ärendet och dess beredning: Riksskatteverket har i en skrivelse till regeringen föreslagit vissa ändringar i begravningslagen (1990:1144). Riksskatteverkets förslag har remitterats till Kamrarrätten i Sundsvall, Länsrätten i Stockholms län, Kammarkollegiet, Stockholms kommun, Tranås kommun, Svenska kyrkan och Svenska kyrkans församlingsförbund.

De föreslagna ändringarna är av enklare beskaffenhet och Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

Regeringens förslag: Det förtydligas att folkbokföringen den 1 november året före inkomståret är avgörande för frågan om skyldigheten att betala begravningsavgift.

Riksskatteverkets förslag överensstämmer med regeringens.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker förslaget.

Skälen till regeringens förslag: Enligt 9 kap. 1 § begravningslagen skall den som är folkbokförd i Sverige betala en avgift för begravningsverksamheten (begravningsavgift). Enligt 9 kap. 2 § samma lag skall avgiften betalas till huvudmannen för begravningsverksamheten, inom vars förvaltningsområde den avgiftsskyldige är folkbokförd. Begravningsavgiften beräknas på grundval av den beskattningsbara förvärvsinkomsten (9 kap. 3 §) och tas in med hjälp av skattebetalningssystemet. Enligt 9 kap. 5 § gäller skattebetalningslagen (1997:483) vid beräkning, debitering, redovisning och betalning av begravningsavgiften. De som tillhör Svenska kyrkan och är folkbokförda i ett område där en församling i Svenska kyrkan är huvudman för begravningsverksamheten betalar begravningsavgiften som en del av kyrkoavgiften till församlingen.

I begravningslagen anges inte vid vilken tidpunkt en person skall vara folkbokförd för att vara skyldig att betala begravningsavgift. Detta innebär att det kan vara oklart om betalningsskyldighet alls föreligger, t.ex. för personer som flyttar till Sverige. Vidare kan det vara oklart vilken huvudman som har rätt till avgiften när personer flyttar.

Uppgifter om de som är skyldiga att betala begravningsavgift skall för att följa den tidscykel som gäller för avgifter och skatter som tas in med hjälp av skattebetalningssystemet, avse förhållandena den 1 november året före inkomståret och gälla för hela inkomståret. Detta gäller enligt 5 § lagen (1999:291) om avgift till registrerat trossamfund för kyrkoavgiften till Svenska kyrkan och andra trossamfund vars avgifter tas in med hjälp av staten. Av prop. 1998/99:38 framgår att avsikten var att i fråga om tidpunkter och rutiner samma bestämmelser skulle gälla för begravningsavgiften som för kyrkoavgiften (s. 120). Således bör begravningslagen ändras så att

det framgår att förhållandena den 1 november året före inkomståret är avgörande för skyldigheten att betala begravningsavgift.

Riksskatteverket har också föreslagit att begreppet "beräkning" i 9 kap. 5 § begravningslagen ändras till "bestämmande" för att stämma överens med de begrepp som används i skattebetalningslagen (1997:483). Regeringen föreslår att en sådan ändring görs.

Regeringens lagförslag redovisas under avsnitt 2 Lagtext.

4.9 Budgetförslag

4.9.1 28:1 Statens kulturråd

Tabell 4.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Resultat
1999	Utfall	31 066		152
2000	Anslag	35 510	Utgifts-prognos	35 662
2001	Förslag	37 503		
2002	Beräknat	38 302 ¹		
2003	Beräknat	39 152 ²		

¹ Motsvarar 37 503 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 37 503 tkr i 2001 års prisnivå.

Statens kulturråd är en central förvaltningsmyndighet inom kulturområdet. Rådet skall följa utvecklingen och ge ett samlat underlag för den statliga kulturpolitiken samt bistå regeringen med genomförandet av denna. I den uppgiften ligger en skyldighet att verka för samordning och effektivitet i de statliga åtgärderna på kulturområdet. Kulturrådet handlägger ärenden som rör teater, dans, musik, konst, museer, utställningar, litteratur, folkbibliotek, folkbildning och folk-rörelser i den mån sådana ärenden inte ankommer på någon annan myndighet. Statens kulturråd är vidare tillsammans med Riksantikvarieämbetet kontaktkontor för EU:s ramprogram för kultur, Kultur 2000-programmet.

För Statens kulturråd gäller förordningen (1988:676) med instruktion för Statens kulturråd.

Myndighetens avgiftsinkomster uppgick under år 1999 till 1 428 000 kronor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Statliga utställningsgarantier

Statens kulturråd hanterar sedan den 1 juni 1998 verksamheten med statliga utställningsgarantier. Kostnaderna har under 1998 och 1999 finansierats över anslaget. Från och med 2000 finansieras verksamheten genom avgifter. Eventuella överskott skall vid utgången av resp. budgetår redovisas på statsbudgetens inkomstsida under rubriken 2511 Expeditions- och ansökningsavgifter.

Tabell 4.7 Statliga utställningsgarantier

Tusental kronor

	Intäkter till inkomstitel	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat
Utfall 1999	725	–	–	–
Prognos 2000	250	750	750	+ 250
Budget 2001	250	750	750	+ 250

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att Statens kulturråds verksamhet stämmer väl med uppsatta mål och att någon förändring av inriktningen inte är aktuell. I enlighet med den bedömning som regeringen redovisat under inledningen till politikområdet får Kulturrådet ett utökat ansvar för insatser inom det mångkulturella området. Med anledning av detta föreslår regeringen att anslaget förstärks med 1,5 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 ansvisas 37 503 000 kronor.

Tabell 4.8 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	35 510
Pris- och löneomräkning	+ 493
Utökade uppgifter	+ 1 500
Förslag 2001	37 503

4.9.2 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete

Tabell 4.9 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	126 067	Anslags-sparande	8 089
2000	Anslag	128 696 ¹	Utgifts-prognos	136 785
2001	Förslag	224 463		
2002	Beräknat	227 463		
2003	Beräknat	228 463		

¹ Varav 12 500 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2000.

Under detta anslag beräknas medel till en rad skilda ändamål på kulturområdet. Inom anslaget beräknas bl.a. medel till Statens kulturråds disposition för tillfälliga insatser av utvecklingskaraktär eller som på annat sätt är kulturpolitiskt angelägna. Vidare beräknas inom anslaget bidrag till centrala amatörorganisationer, centrumbildningar, lokalhållande organisationer för kulturverksamhet, organisationer med mångkulturell inriktning samt bidrag till internationellt kulturutbyte och samarbete.

Inom anslaget beräknas också medel för kulturinsatser i arbetslivet, bidrag till länsbildningsförbund m.fl. för kultur- och föreläsningverksamhet, bidrag till länskonstnärer, bidrag till samisk kultur samt bidrag till Svenska institutet. Svenska statens bidrag till svenskhemmet Voksenåsen i Norge och Hanaholmens Kulturcentrum för Sverige och Finland finns uppförda under anslaget.

För bidragsgivningen gäller förordningen (1984:326) om statsbidrag till kulturella ändamål, förordningen (1991:975) om statsbidrag till ideella föreningars kulturprogram, förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet och sametingslagen (1992:1433).

Anslagssparandet beror på dels den försening av projektstarten för Forum för världskultur som uppstod 1998, dels beslutade men ej utbetalda bidrag. Regeringen har beslutat att ställa 754 000 kronor av anslagssparandet till regeringens disposition. Resterande anslagssparande beräknas förbrukas under år 2000.

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att bidragsgivningen och medelsförbrukningen under anslaget skett i enlighet med fastställd inriktning. Det bör ankomma på regeringen att i regleringsbrev fördela medlen mellan de olika ändamålen. Regeringen vill redovisa följande förändringar.

Med anledning av riksdagens ställningstagande till 2000 års ekonomiska vårproposition (prop. 1999/2000:100 s. 184, bet. 1999/2000:FiU27, rskr. 1999/2000:262) med beslut om att permanenta det statliga stödet till centrumbildningarnas arbetsförmedlande verksamhet samt att permanenta och utöka stödet till en tredje anställningsform inom teatern (TeaterAlliansen AB) föreslås att 25 miljoner kronor överförs till anslaget från utgiftsområde 14 Arbetsmarknad och arbetsliv. Satsningen sker inom ramen för de totalt 40 miljoner kronor som i enlighet med 2000 års ekonomiska vårproposition beräknas tillföras utgiftsområdet i syfte att permanenta de konstnärpolitiska försöksverksamheter och de tidsbegränsade stödinsatser riktade till konstnärer som pågått under åren 1999 och 2000.

I enlighet med riksdagens ställningstagande till propositionen (prop. 1999/2000:79, bet. 1999/2000:SoU14, rskr. 1999/2000:240) Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken föreslås insatserna för att genomföra och fortsätta Statens kulturråds handlingsprogram för ökad tillgänglighet till kulturlivet för funktionshindrade personer öka med 7,5 miljoner kronor. Satsningen sker inom ramen för de totalt 10 miljoner kronor som i enlighet med propositionen beräknas tillföras utgiftsområdet i syfte att öka tillgängligheten inom kultursektorn för funktionshindrade personer

I enlighet med den bedömning som regeringen redovisat under inledningen till politikområdet föreslås en förstärkning av Kulturrådets utvecklingsanslag med 1 miljon kronor för försöksverksamhet med stöd till arrangerande konstföreningar. Vidare har ytterligare 1,5 miljoner kronor beräknats för bidrag till ett treårigt försök med länsteaterverksamhet i Sörmland.

Kulturrådets medel för internationellt kulturutbyte bör förstärkas med 3 miljoner kronor för att möjliggöra dels ett verksamhetsbidrag på

500 000 kronor till Barents Litteraturcentrum, dels ett engångsstöd på 2,5 miljoner kronor till Teatro Avenida i Maputo, Moçambique.

Slutligen har under anslaget för 2001 beräknats 2,5 miljoner kronor för engångsvis förstärkning av vissa teaterinstitutioner. Härigenom möjliggörs särskilda insatser för bl.a. Drottningholms slottsteater och festspelsarenan Dalhalla i Rättvik.

De anställda vid flertalet offentligstödda teater-, dans- och musikinstitutioner har rätt till statlig pension enligt förordningen (1999:1427) om tjänstepension och tjänstegruppplivförsäkring för vissa arbetstagare med icke-statlig anställning (den s.k. PISA-förordningen). För pensionsrätten betalar institutionerna för närvarande premier av en storlek som anknyter till äldre pensionsavgiftssystem inom den statliga sektorn. Som redan skett vad gäller statliga myndigheter bör premierna vid teater-, dans- och musikinstitutionerna fr.o.m. år 2001 anpassas till de faktiska pensionskostnaderna, vilket medför ett betydligt högre premieuttag. Statsbidragen till institutionerna bör i likhet med anslagen till statliga myndigheter justeras med hänsyn till detta. De institutioner på teater-, dans- och musikområdet som berörs av premieomläggningen är Riksteatern, Operan, Dramaten och Rikskonserter, flertalet regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner samt länsmusiken. Av tekniska skäl har det samlade justeringsbeloppet, beräknat till ca 78 miljoner kronor, förts upp under detta anslag. Det ankommer på regeringen att meddela föreskrifter om medlens fördelning.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 224 463 000 kronor. För år 2002 beräknas medel för vissa engångsinsatser.

Tabell 4.10 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	116 196
Pris- och löneomräkning	+ 195
Överföring från utg.omr. 14	+ 25 000
Reformer	+ 15 500
Engångsanvisning för Kulturbro 2000 upphör	- 2 500
Omprioriteringar	- 7 900
Pensionspremier	+77 972
Förslag 2001	224 463

4.9.3 28:3 Nationella uppdrag

Tabell 4.11 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	7 000	Anslags-sparande	-
2000	Anslag	7 000	Utgifts-prognos	7 000
2001	Förslag	8 000		
2002	Beräknat	8 000		
2003	Beräknat	8 000		

Under anslaget beräknas medel för tidsbegränsade nationella uppdrag inom områdena barn- och ungdomsteater, regional filmverksamhet, ungdomskultur, musik, samtidskonst, museiverksamhet samt formgivning och design. Under perioden 1999–2001 är Föreningen Svensk Form innehavare av det nationella uppdraget inom området formgivning och design. Inom de sex övriga områdena är i nämnd ordning Gottsunda Teater i Uppsala, FilmPool Nord i Luleå, Cirkus Cirkör i Botkyrka, Sveriges Musik- och Kulturskoleråd (SMOK), BildMuseet i Umeå och Kalmar läns museum innehavare av nationella uppdrag under treårsperioden 2000–2002.

Regeringens överväganden

Samverkan mellan det professionella kulturlivet och den etablerade forskningen kring barns och ungdomars utveckling bör stärkas. Som ett led i denna process, samt för att ytterligare stärka de nationella uppdragens inriktning mot barn och ungdomar, föreslår regeringen att ett tidsbegränsat nationellt uppdrag med inriktning mot samverkan mellan barnkultur och forskning inrättas fr.o.m. år 2001. Syftet är att samla nya erfarenheter och bygga upp bredare kunskaper om den konstnärliga processens roll för unga människor och det egna kreativa skapandet. För detta ändamål föreslår regeringen att anslaget förstärks med 1 miljon kronor.

Regeringen avser att för perioden 2001–2003 ge detta uppdrag till Regionteatern Blekinge-Kronoberg som under flera år nära samarbetat med Växjö universitet, Institutionen för pedagogik och Centrum för kulturforskning med inriktning mot barn- och ungdomskultur. Hit-

tills har samarbetet skett kring konst, konststupp-levelse, konstutövande, kreativitet och kulturpolitik. Inom ramen för ett nationellt uppdrag får Regionteatern möjlighet att utveckla detta samarbete ytterligare samt föra värdefull erfarenhet vidare till andra institutioner i landet.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 8 000 000 kronor.

Tabell 4.12 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	7 000
Reform	+ 1000
Förslag 2001	8 000

4.9.4 28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel

Tabell 4.13 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	138 626		
2000	Anslag	141 056	Utgifts- prognos	141 056
2001	Förslag	143 073		
2002	Beräknat	148 115 ¹		
2003	Beräknat	152 561 ²		

¹ Motsvarar 143 073 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 143 073 tkr i 2001 års prisnivå.

Enligt lagen (1996:1414) om försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning genomförs under tiden den 1 juli 1997–31 december 2002 en försöksverksamhet med ändrad regional ansvarsfördelning i Kalmar, Gotlands och Skåne län. I dessa försökslän har regionala självstyrelseorgan fr.o.m. den 1 juli 1998 från Statens kulturråd övertagit befogenheten att besluta om fördelningen av statsbidrag till regional kulturverksamhet. Under anslaget beräknas medel för denna försöksverksamhet.

För verksamheten gäller förordningen (1998:305) om försöksverksamhet med ändrad fördelning av statsbidrag till regional kulturverksamhet.

Regeringens överväganden

Försöksverksamheten med ändrad regional ansvarsfördelning på kulturpolitikens område inleddes den 1 juli 1998. Regeringen har den 29 maj 1997 utfärdat direktiv (dir. 1997:80) för en parlamentarisk kommitté (In 1997:08) med uppdrag att följa upp och utvärdera hela försöksverksamheten samt utforma vissa förslag om den framtida regionala organisationen. Kommittén skall redovisa sina överväganden och förslag till regeringen senast den 1 oktober 2000.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 143 073 000 kronor.

Tabell 4.14 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	141 056
Pris- och löneomräkning	+ 2 017
Förslag 2001	143 073

4.9.5 28:5 Bidrag till Riksteatern, Operan, Dramaten, Dansens Hus och Svenska rikskonserter

Tabell 4.15 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	750 501		
2000	Anslag	764 055	Utgifts- prognos	764 055
2001	Förslag	779 264		
2002	Beräknat	793 449 ¹		
2003	Beräknat	809 574 ²		

¹ Motsvarar 779 264 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 779 264 tkr i 2001 års prisnivå.

Från anslaget lämnas bidrag till fem riksinstitutioner på teater-, dans- och musikområdet, nämligen Riksteatern, Operan, Dramaten, Dansens Hus och Svenska rikskonserter. *Riksteatern* bedriver turnerande teaterverksamhet och är organiserad som en folkrörelse med lokala och regionala arrangörsföreningar samt en central enhet med producerande, förmedlande och främjande uppgifter. *Operan* och *Dramaten* är nationalsce-

ner för talteater respektive opera och balett. Nationalscenerna drivs genom två av staten helägda aktieföretag, Kungliga Operan AB och Kungliga Dramatiska Teatern AB. *Dansens Hus* är en stiftelse, bildad av de institutioner som har större fasta danssembler. Stiftelsen har till ändamål att främja och utveckla den samtida dansen,

främst genom att ta emot svenska och internationella dansgästspel. Verksamheten samfinansieras med Stockholms stad. *Svenska rikskonserter* är en av staten bildad stiftelse med uppgift att främja utvecklingen av musiklivet i hela landet genom kompletterande musikproduktion, service till musiklivet och presentation av svensk musik i utlandet.

Tabell 4.16 Ekonomisk redovisning för år 1999

	Verksamhets- medel Tkr	%	Lokalkost- nader Tkr	%	Anslag Tkr	Avgifts- inkomster Tkr	Bidrag Tkr	Summa inkomster Tkr
Riksteatern	245 753	91	23 419	9	222 985	39 000	16 831	278 816
Operan	291 058	84	55 990	16	286 605	46 573	14 165	347 343
Dramaten	178 474	84	33 172	16	159 700	28 828	21 880	210 408
Dansens Hus	20 032	69	8 960	31	15 432	4 572	6 842	26 845
Rikskon- serter	80 531	90	8 712	10	58 260	17 641	16 244	92 145
Summa	815 848		130 253		742 982	136 614	75 962	955 557

Regeringens överväganden

Riksteatern

Riksteaterns publik har sedan år 1997 ökat med närmare 70 procent i Stockholmsområdet och med 67 procent i övriga landet. Antalet föreställningar och uppsättningar i samarbete med andra producenter av scenkonst har också ökat väsentligt.

Egenproduktionen av barn- och ungdomsteater har bibehållits och särskilda insatser görs för att öka teaterintresset hos de unga. Regeringen vill i detta sammanhang betona vikten av en fortsatt stark satsning på stöd och service till amatörteatern.

Regeringen utgår vidare från att Riksteatern fortsätter ansträngningarna att omvandla Södra teatern till en mötesplats för skilda kulturer. I likhet med andra kulturinstitutioner har Riksteatern också ett allmänt krav på sig att i verksamheten beakta de nationella minoriteternas behov. Regeringen noterar att ett samarbete inletts med den nyinrättade Finska Teatern i Sverige.

Riksteaterns redovisar för år 1999 ett överskott på ca 10 miljoner kronor, vilket medger en ökning av produktionsreserven till drygt 23 miljoner kronor.

Bidraget till Riksteatern pris- och löneomräknas med 3 020 000 kronor.

Operan

Operan har under år 1999 haft något färre produktioner på repertoaren än under år 1998, då extra resurser stod till förfogande med anledning av Kulturhuvudstadsåret. Trots detta har antalet föreställningar och andra arrangemang i Operans regi fortsatt att öka. Besökstalen överstiger totalt sett 1997 års nivå. Förutom att bedriva egen verksamhet på Vasateatern har Operan under perioder upplåtit teatern till andra producenter. Avsikten är dock att successivt öka den egna verksamheten med inriktning bl.a. på barnföreställningar och produktioner anpassade för turné.

Det ekonomiska resultatet för år 1999 visar ett överskott på 0,9 miljoner kronor till följd av egen rationalisering och ett extra medelstillskott på 3,9 miljoner kronor från staten. Med stöd av den permanenta anslagsförstärkning på 5,9 miljoner kronor som anvisats i statsbudgeten för år 2000 räknar Operan med att redovisa ett balanserat

resultat även för år 2000. Däremot är prognoserna för år 2001 och framåt negativa. Detta understryker vikten av en fortsatt sträng utgiftskontroll

Regeringen förutsätter att samarbetet med Stiftelsen Drottningholms teatermuseum fortsätter enligt den gemensamma spelplan som upprättats för perioden 2000–2002. Enligt denna svarar Operan för 7–9 föreställningar och stiftelsen för 16–20 föreställningar per säsong.

Bidraget till Operan pris- och löneomräknas med 3 908 000 kronor. Mot bakgrund av den redovisade prognosen avseende år 2001 och framåt kommer regeringen att uppmärksammat följa Operans ekonomiska utveckling.

Dramaten

Verksamhetsmässigt har år 1999 varit framgångsrikt med fler produktioner på repertoaren än t.o.m. under Kulturåret 1998 och – med beaktande av att Lilla scenen hållits stängd för ombyggnad under större delen av året – goda publikal. Barn- och ungdomsverksamhetens omfattning har ökat markant under de senaste två åren.

För år 1999 redovisar Dramaten ett underskott på ca 1 miljon kronor, vilket bör betraktas mot bakgrund av att 6,4 miljoner kronor har avräknats från statsbidraget för ränta och amortering på det lån i Riksgäldskontoret som regeringen har övertagit från Dramaten. Prognosen fram t.o.m. år 2003 pekar dock på nya underskott. I år räknar Dramaten med att balansera ekonomin med hjälp av reserverade medel, men fr.o.m. år 2001 måste åtgärder vidtas.

Bidraget till Dramaten pris- och löneomräknas med 2 250 000 kronor. Av skäl som redovisats i inledningen till politikområdet beräknas härutöver en bidragsförstärkning med 4 600 000 kronor. Regeringen utgår från att Dramaten fortsätter att ha en sträng utgiftskontroll.

Dansens Hus

Sedan år 1998 disponerar Dansens Hus båda sina scener under såväl höst- som vårsäsong. För att möjliggöra konstnärlig verksamhet av en omfattning som motsvarar den större scenkapaciteten har Dansens Hus i år fått en permanent anslagshöjning av staten och Stockholms stad på sammanlagt närmare 3 miljoner kronor. På grund av ändrade hyresförhållanden fr.o.m. den 1 januari 2000 beräknas dock större delen av anslagsökningen gå åt till att täcka mervärdesskatt på lokalhyran.

Dansens Hus bidrar till danskonstens utveckling i Sverige genom att tillgängliggöra svensk och internationell samtida koreografi på hög professionell nivå. Regeringen har dock inte bedömt det möjligt att ge prioritet åt ytterligare en kraftig uppräknings av anslaget till Dansens Hus. En rimlig åtgärd för att på sikt frigöra verksamhetsmedel är att pröva möjligheterna till samlokalisering med annan dansverksamhet. Erfarenheterna av vad Dansens Hus hittills åstadkommit med begränsad tillgång till scenutrymme talar för att en konstnärlig verksamhet av högsta kvalitet går att bedriva även under sådana förhållanden.

Bidraget till Dansens Hus pris- och löneomräknas med 236 000 kronor.

Rikskonserter

Regeringen noterar att Rikskonserter åter ökat sina insatser ute i landet efter en tillfällig koncentration på Stockholmsaktiviteter under Kulturåret 1998. Samarbetet med länsmusiken har utvecklats ytterligare.

Insatserna för smala musikgenrer har fortsatt. En särskild satsning har gjorts på utlandslansering av svensk jazz. Den nutida musiken främjas genom en rad återkommande insatser. Kompositionsbeställningar är en viktig del av verksamheten och avsättningen av medel till sådana har ökat. Regeringen utgår från att Rikskonserter ger fortsatt hög prioritet åt beställningsverksamheten och vill även betona vikten av ett nära samarbete mellan Rikskonserter och radio/TV-bolagen om framförande av nyskriven musik.

I år befinner sig folkmusiken och den mångkulturella musiken i fokus hos Rikskonserter bl.a. genom förberedelserna för att inrätta en scen för folkmusik i det gamla stallet på Nybrokajen 11. Staten har markerat den kulturpolitiska vikten av denna satsning genom att bevilja ett årligt driftstöd på 400 000 kronor till Stallet. Om Stallet skall bli den samlingspunkt för hela landets folkmusik och för musik från andra kulturer som är avsikten krävs stora samordnande insatser. Samtidigt är det angeläget att verksamheten inte blir en belastning för Rikskonserterns andra viktiga ansvarsområden. Mot den bakgrunden förordar regeringen ett ökat stöd för verksamhet med anknytning till Stallet.

Pris- och löneomräkningen beräknas till 795 000 kronor. För insatser inom folkmusikens

område bör bidraget till Rikskonserter härutöver öka med 400 000 kronor.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 779 264 000 kronor.

Tabell 4.17 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	764 055
Pris- och löneomräkning	+ 10 209
Ökat resursbehov	+ 5 000
Förslag 2001	779 264

4.9.6 28:6 Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner

Tabell 4.18 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	532 223		
2000	Anslag	537 250	Utgifts- prognos	537 250
2001	Förslag	544 933		
2002	Beräknat	561 506 ¹		
2003	Beräknat	576 848 ²		

¹ Motsvarar 544 933 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 544 933 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel till länsmusikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner.

Från anslaget har under år 1999 lämnats verksamhetsbidrag till 17 länsmusikinstitutioner, 11 orkestrar samt 25 teater- och dansinstitutioner. Härutöver har utvecklingsbidrag beviljats vissa institutioner efter särskild ansökan. Fr.o.m. år 1999 lämnas även särskilda bidrag för samarbete med tonsättare.

Med anledning av pågående försöksverksamhet i Skåne, Kalmar och Gotlands län med regional fördelning av kulturpolitiska medel lämnas från detta anslag endast utvecklingsbidrag samt bidrag för samarbete med tonsättare till institutioner i nämnda län. Övriga medel som berör dessa län beräknas under anslaget Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel.

Tabell 4.19 Anslaget fördelning år 2000

Tusental kronor

Länsmusikverksamhet	177 807
Orkesterinstitutioner	68 947
Teater- och dansinstitutioner	275 480
Utvecklingsbidrag	13 016
Samarbete med tonsättare	2 000
Summa	537 250

Regeringens överväganden

Statens kulturråd håller på med en systematisk genomgång av verksamheten inom statligt understödda teater-, dans- och musikinstitutioner. Hittills har rapporter publicerats avseende musikteatrar, länsteatrar och orkestrar. Rapporter om stadsteatrar, inklusive Dramaten och Riksteatern, och om dansinstitutioner kommer att presenteras under hösten 2000. Länsmusiken, slutligen, kommer att avrapporteras under våren 2001. Den samlade kartläggningen av institutionerna blir ett referensmaterial för framtida överväganden.

I förra årets budgetproposition tog regeringen initiativ till en omläggning av medelsanvisningen till riktade utvecklingsinsatser samt till en omförelse av medel avseende dans för att möjliggöra ett förstärkt stöd till Skånes Dansteater. Regeringen har i denna budgetproposition under anslaget Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete beräknat medel för justering av statsbidragen till teater-, dans och musikinstitutioner med anledning av höjda pensionspremier. I övrigt är regeringen för närvarande inte beredd att lägga fram några förslag som berör institutioner med stöd från detta anslag.

Som framhållits i inledningen till politikområdet finner regeringen det dock angeläget att samtliga län ges möjlighet att utveckla en fast länsteaterverksamhet. Regeringen har därför beräknat medel under anslaget Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete för ett treårigt försök med länsteaterverksamhet i fria former i Södermanlands län. Regeringen erinrar om att ett stöd lämnas fr.o.m. innevarande budgetår för ett motsvarande försök i Jämtlands län.

I samband med beslutet om statsbudget för år 2000 uttalade riksdagen (bet. 1999/2000:KrU1, rskr. 1999/2000:87) att den ser positivt på en ut-

veckling som leder till att en länsmusikorganisation kan komma till stånd inom Stockholms läns landstings område i enlighet med förutsättningarna i gällande överenskommelse mellan staten och Landstingsförbundet om huvudmannaskap, musikpolitiska utgångspunkter m.m. för länsmusiken. Stockholms läns landsting har inkommit till regeringen med förslag till utformning av ett länsmusikuppdrag för Stockholms län samt begärt statsbidrag för verksamheten. Regeringen har den 7 september 2000 uppdragit åt Statens kulturråd att överlägga med landstinget om förutsättningarna och formerna för en regional musikverksamhet. Kulturrådet skall redovisa sina slutsatser för regeringen senast den 31 december 2000.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 544 933 000 kronor.

Tabell 4.20 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	537 250
Pris- och löneomräkning	+ 7 683
Förslag 2001	544 933

4.9.7 28:7 Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål

Tabell 4.21 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
1999	Utfall	110 299		12 724
2000	Anslag	115 240	Utgifts-prognos	120 964
2001	Förslag	113 000		
2002	Beräknat	113 000		
2003	Beräknat	113 000		

Under detta anslag beräknas medel för bidrag till fria teater-, dans- och musikgrupper samt arrangerande musikföreningar, stöd till utgivning och distribution av fonogram, bidrag till vissa mindre teaterinstitutioner av nationellt intresse såsom Drottningholmsteatern, Ulriksdals slottsteater (Confidencen), Internationella Vadstena-akademien och Marionetteatern, bidrag till Musikaliska akademien samt till skådebaneverksamhet. Från anslaget lämnas även särskilda bidrag till Musikaliska akademien och Svenska tonsättares internationella musikbyrå (STIM)–Svensk Musik för notutgivning, information m.m.

Anslagssparandet avser av Statens kulturråd beslutade men inte utbetalade bidrag till bl.a. fonogramutgivning.

Regeringens överväganden

Medelsanvisningen under detta anslag möjliggör insatser av stor betydelse för det fria kulturlivet.

Fria grupper

Stödet till fria teater-, dans- och musikgrupper har förstärkts med sammanlagt 15 miljoner kronor i två etapper under perioden 1997–1999. Ett viktigt syfte med statens stöd till grupperna är att underlätta turnéverksamhet. Det statliga stödet, tillsammans med eventuellt kommunalt stöd, utgör också en viktig ekonomisk bas för löner och andra anställningsvillkor inom grupperna. Kulturarbetare med upprepade men korta anställningar avbrutna av perioder av arbetslöshet eller arbetsmarknadsåtgärder löper stor risk att gå miste om avtalspension. Frågan om pensionerna för sådana kategorier övervägs för närvarande inom regeringskansliet med företrädare för arbetstagar- och arbetsgivarorganisationer.

Vissa teaterinstitutioner

I enlighet med vad som anförts i inledningen till politikområdet bör Vadstena-Akademien tilldelas ett förstärkt stöd. För detta ändamål bör anslaget öka med 750 000 kronor.

Enligt den gemensamma spelplan som Operan och Stiftelsen Drottningholms teatermuseum upprättat för föreställningsverksamheten vid Drottningholms Slottsteater under perioden 2000–2002 svarar Operan för 7–9 föreställningar och stiftelsen för 16–20 föreställningar per säsong. För att säkerställa det antal föreställningar som stiftelsen förväntas svara för har regeringen för år 2000 tilldelat stiftelsen ett engångsanslag på 1 miljon kronor utöver det ordinarie verksamhetsstöd, som Kulturrådet beviljat från detta anslag. Ett motsvarande engångsbidrag bör lämnas för år 2001. Beloppet beräknas under anslaget Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.

Fonogram och musikaler

Regeringens förslag: Regeringen bemyndigas att besluta om ändrade riktlinjer för statens stöd till produktion och utgivning av fonogram, att gälla under en prövotid av tre år.

Riksdagen har år 1982 godkänt riktlinjer för statens stöd till produktion och utgivning av fonogram (prop. 1981/82:128, bet. 1981/82:KrU30, rskr. 1981/82:360). Enligt dessa riktlinjer skall stödet huvudsakligen tilldelas fonogramföretag med regelbunden utgivning, även om en mindre del av stödet bör kunna avsättas för stöd till tillfälliga producenter. Stöd får endast avse enskilda produktioner eller projekt och inte samlade utgivningar. Beslut om produktionsstöd skall meddelas i förhand.

Med hänvisning till den tekniska utvecklingens påverkan på produktion och distribution av musik har Statens kulturråd hemställt om medgivande att under en treårsperiod pröva ett mer differentierat fonogramstöd. Förutom nuvarande stödformer föreslås försök med artist- och upphovsmannastöd, efterhandsstöd och allmänna verksamhetsstöd.

Regeringen delar uppfattningen att det nu finns anledning att pröva nya modeller för bidragsgivning, som medger en anpassning till ändrade förutsättningar på fonogrammarknaden. Regeringen bör därför bemyndigas att besluta om ändrade riktlinjer för fonogramstödet, att gälla under en prövotid av tre år. Samtidigt anser regeringen att det finns skäl till viss återhållsamhet med tanke på den snabba förändring som musiklivet genomgår. Mot den bakgrunden förordas att försöken med bidragsgivning i friare former genomförs inom en totalt sett minskad medelsram för bidrag till fonogram och musikaler. Denna bidragsram uppgår nu till 13,2 miljoner kronor. Regeringen beräknar anslagsminskningen till 3 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 113 miljoner kronor.

Tabell 4.22 Beräkning av anslaget för år 2001*Tusental kronor*

Anslag 2000	115 240
Pris- och löneomräkning	+ 10
Fonogram och musikalier	- 3000
Vadstena-Akademien	+ 750
Förslag 2001	113 000

4.9.8 28:8 Bidrag till regional biblioteksverksamhet

Tabell 4.23 Anslagsutveckling*Tusental kronor*

1999	Utfall	35 740		
2000	Anslag	36 140	Utgifts- prognos	36 140
2001	Förslag	36 657		
2002	Beräknat	37 949 ¹		
2003	Beräknat	39 088 ²		

¹ Motsvarar 36 657 tkr i 2001 års prisnivå.² Motsvarar 36 657 tkr i 2001 års prisnivå.

Bidrag till regional biblioteksverksamhet lämnas enligt förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbibliotek och förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Från anslaget utgår dessutom statsbidrag till tre lånecentraler, en invandrarlånecentral samt ett depåbibliotek. Den statliga invandrarlånecentralen utgör även bas för det Internationella biblioteket som bildades i Stockholm under år 2000 och som inrymmer böcker på mer än 100 språk.

Syftet med bidragen till den regionala biblioteksverksamheten är i första hand att handha fjärrlån och att stödja utvecklingsverksamhet. Medel under detta anslag fördelas av Statens kulturråd.

Bibliotekslagen (1996:1596, omtryck 1998:1249) innehåller bestämmelser om det allmänna biblioteksväsendet.

Regeringens överväganden

Tabell 4.24 Anslagets fördelning

	1998	1999
Verksamhetsbidrag	23 000	21 768
Utvecklingsbidrag	2 700	2 800
Lånecentraler och depåbibliotek	11 082	11 172
Totalt	36 872	35 740

Under året har 245,7 stödenheter fördelats till länsbiblioteken varav 28 utgick som utvecklingsbidrag. Det minskade antalet fördelade stödenheter beror på att Kalmar, Gotlands och Skåne län ingår i en försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel och bidragen utgår från anslaget 28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel. Drygt 40 procent av utvecklingsbidragen fördelades till projekt med läsfrämjande syfte. Bidrag till läsfrämjande projekt för barn och ungdom och stöd för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek anvisas även under anslaget 28:9 Litteraturstöd. Vidare utgår bidrag till biblioteksprojekt och övriga arrangemang inom litteraturområdet från anslaget 28:2 Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 36 657 000 kronor för år 2001.

Tabell 4.25 Beräkning av anslaget för år 2001*Tusental kronor*

Anslag 2000	36 140
Pris- och löneomräkning	+ 517
Förslag 2001	36 657

4.9.9 28:9 Litteraturstöd

Tabell 4.26 Anslagsutveckling*Tusental kronor*

1999	Utfall	84 814	Anslags- sparande	10 650
2000	Anslag	89 917	Utgifts- prognos	94 567
2001	Förslag	91 917		
2002	Beräknat	91 917		
2003	Beräknat	91 917		

Under anslaget anvisas medel för stöd till utgivning av litteratur enligt förordningen (1998:1469) om statligt litteraturstöd (som fr.o.m. år 1999 även inkluderar distributionsstöd till folkbibliotek och bokhandel), stöd till läsfrämjande insatser enligt förordningen (1998:1386) om statsbidrag till läsfrämjande insatser, utgivning av en barnbokskatalog och marknadsföring av utgivningsstödd litteratur. Frågor om utgivningsstöd och distributionsstöd liksom stöd till läsfrämjande insatser prövas av Statens kulturråd. Inom ramen för utgivningsstödet utgår även medel för utgivning av klassisk litteratur för skolans behov, utgivning av August Strindbergs samlade verk, till Svenska Vitterhets-samfundet, Samfundet De Nio och till stöd för författarverkstäder. Vidare utgår från anslaget stöd för inköp av litteratur till folk- och skolbibliotek enligt förordningen (1996:1608) om statsbidrag till folkbibliotek, stöd till En bok för alla AB för utgivning och spridning av kvalitetslitteratur till lågpris enligt avtal mellan staten och bolaget, samt stöd till Expertkommittén för översättning av finsk facklitteratur till svenska.

Anslagssparandet på 10 650 000 kronor hänförs till att det för vissa stödordningar inom utgivningsstödet lämnas förhandsbesked om stöd men att utbetalning av bidrag sker först efter utgivning. Förslagen har mellan ett och två år på sig att fullfölja utgivningen. Bestämmelserna för anslaget medför således att ett visst anslagssparande uppkommer varje år. Utvecklingen med ökat anslagssparande har även att göra med de reformer som infördes fr.o.m. 1999. Utgivningsstödet som därefter även innefattar distributionsstöd innebär att vissa bokhandlare får del av de utgivningsstödda titlarna. Bokhandeln har under år 1999 successivt slussats in i systemet och ca 100 bokhandlare beräknas först år 2000 fullt ut få del av stödet. Utgiftsprognosen för år 2000 visar på ett anslagssparande på 6 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Nuvarande avtal mellan staten och En bok för alla AB löper ut den 31 december 2000. I enlighet med den bedömning som regeringen redovisat under inledningen till politikområdet föreslås att verksamheten med En bok för alla tillförs 2 miljoner kronor främst för utvidgad utgivning av barn- och ungdomslitteratur. För riksdagens information kan meddelas att regeringen, med förbehåll för riksdagens godkännande av an-

slagstilldelning, under hösten 2000 avser att omförhandla avtalet mellan staten och En bok för alla AB för tiden den 1 januari 2001–den 31 december 2004.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 91 917 000 kronor för år 2001.

Tabell 4.27 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	89 917
Reform	+ 2 000
Förslag 2001	91 917

4.9.10 28:10 Stöd till kulturtidskrifter

Tabell 4.28 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
1999	Utfall	20 933		-
2000	Anslag	20 650	Utgifts-prognos	20 650
2001	Förslag	20 650		
2002	Beräknat	20 650		
2003	Beräknat	20 650		

Anslaget disponeras för produktionsstöd och utvecklingsstöd enligt förordningen (1993:567) om statligt stöd till kulturtidskrifter. Inom utvecklingsstödet utgår även verksamhetsbidrag till tidskriftsverkstäder. Fr.o.m. år 1999 utgår dessutom särskilt prenumerationsstöd till biblioteken. Frågor om stöd prövas av Statens kulturråd i enlighet med nämnda förordning och förordning (1988:676) med instruktion för Statens kulturråd. Syftet med statens stöd till kulturtidskrifter är att garantera en kulturellt värdefull mångfald i tidskriftsutbudet.

Regeringens överväganden

Antalet tryckta tidskrifter fortsätter att öka, trots ökningen av elektroniska tidskrifter och beställtryck. Av 248 ansökningar om tidskriftsstöd beviljades 131 tidskrifter bidrag. Antalet ansökningar minskade med 38 jämfört med 1998.

Flera kulturtidskrifter har med tidskriften som bas utvecklat årliga återkommande evenemangsverksamheter i form av författarframträdanden, poesifestivaler, debattkvällar m.m. Förutom att dessa verksamheter är av stor kulturpolitisk betydelse så är de också viktiga för

tidskriftens spridning och existens. Men verksamheterna kräver vissa planeringsförutsättningar för att kunna bedrivas i någon större omfattning. Eftersom många kulturtidskrifter lever under svåra ekonomiska villkor saknas i många fall sådana förutsättningar.

Utvecklingsstöd inklusive stöd till tidskriftsverkstäder utgör i dag ca 20 procent (4 miljoner kronor) och syftar till att tidskrifter på sikt skall kunna bli självbärande. Regeringen bedömer att det, utöver de möjligheter till evenemangsbidrag som finns inom litteraturstödet, inom ramen för kulturtidskriftsstödets utvecklingsmedel även bör ges visst utrymme för ekonomiskt stöd till kulturtidskrifter för årligt återkommande evenemangsverksamhet. Därmed skulle planering av sådan verksamhet liksom förutsättningar för tidskriftens utvecklingsmöjligheter förbättras. Prövningen av sådana årliga bidrag bör naturligtvis följa tidskriftsstödets grundprincip, dvs. att verksamheten håller hög kvalitet och att intäkter inte beräknas täcka kostnaderna. Regeringen avser att påbörja en sådan försöksverksamhet under en 3-årsperiod med utvärdering av Kulturrådet.

Regeringen avser att analysera orsakerna till att antalet ansökningar om tidskriftsstöd sjunker medan antalet tryckta tidskrifter fortsätter att öka. Regeringen kommer också att noga följa och analysera utvecklingen med avseende på vilka följdverkningar uppdelningen av stödet på såväl produktion och utveckling som evenemangsverksamhet får.

Regeringen föreslår att 20 650 000 kronor anvisas under anslaget för år 2001.

4.9.11 28:11 Stöd till bokhandeln

Tabell 4.29 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
1999	Utfall	10 895	Anslags-sparande	3 434
2000	Anslag	9 801	Utgifts-prognos	12 000
2001	Förslag	9 801		
2002	Beräknat	9 801		
2003	Beräknat	9 801		

Under anslaget anvisas medel för kreditstöd, sortimentsstöd, stöd till rådgivning samt katalogdatorstöd enligt förordningen (1985:525) om statligt stöd till bokhandeln. Syftet med statens stöd till bokhandeln är att behålla och om möj-

ligt förstärka ett vittförgrenat bokhandelnät och öka tillgängligheten av kvalitetslitteratur i bokhandeln.

Bidraget fördelas av Bokbranschens Finansieringsinstitut AB (BFI). Från bidraget utgår även administrationsbidrag till BFI för den statliga stödverksamheten.

Anslagssparandet på 3 434 000 kr har sin grund dels i beviljade men ännu ej utbetalade lån och bidrag, dels i att investeringstakten i bokhandeln fördröjts. Utgiftsprognosen för 2000 visar på ett anslagssparande på 1 235 000 kr.

Regeringens överväganden

Efterfrågan på det statliga bokhandelsstödet fortsätter att öka enligt BFI. Under budgetåret 1999 beviljades 10 bokhandlare kreditstöd, 96 sortimentsstöd och 171 drifts- och investeringsstöd.

Regeringen har under inledningen till politikområdet redovisat och bedömt resultaten av statens stöd till bokhandeln. Inga förändringar av de olika stödformerna till bokhandeln är aktuella.

Regeringen föreslår att 9 801 000 kronor anvisas under anslaget för år 2001.

4.9.12 28:12 Talboks- och punktskriftsbiblioteket

Tabell 4.30 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
1999	Utfall	57 250	Anslags-sparande	13 105
2000	Anslag	59 690 ¹	Utgifts-prognos	66 914
2001	Förslag	62 529		
2002	Beräknat	63 765 ²		
2003	Beräknat	65 117 ³		

¹ Anslaget har i regleringsbrevet minskats till 59 684 tkr till följd av att för hög kompensations för pensionspremier beräknats.

² Motsvarar 62 529 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Motsvarar 62 529 tkr i 2001 års prisnivå.

Talboks- och punktskriftsbiblioteket (TPB) är en statlig myndighet som i samverkan med andra bibliotek skall förse synskadade samt personer med andra läs- och skrivsvårigheter med litteratur. Biblioteket skall särskilt framställa och låna ut talböcker och punktskriftsböcker, sälja punktskriftsböcker samt ge upplysningar och råd till främst kommunalbibliotek. Biblioteket har vidare en central utskrivningstjänst för dövblinda

och synskadade punktskriftsläsare samt svarar för framställning av studielitteratur för högskolestuderande med synskador eller andra läs- och skrivsvårigheter. Medlen anvisas under utgiftsområde 15 anslaget Bidrag till vissa studiesociala ändamål. Till biblioteket är knuten en punktskriftsnämnd som skall främja och utveckla punktskriften för synskadade.

För TPB gäller förordningen (1988:341) med instruktion för Talboks- och punktskriftsbiblioteket samt förordningen (1985:391) om talboks- och punktskriftsbibliotekets punktskriftsnämnd.

Myndighetens intäkter uppgick under år 1999 till 1 225 000 kronor som utgörs av avgifter, andra ersättningar och bidrag.

Anslagssparandet är ett resultat av att TPB kraftigt rationaliserat sin verksamhet. Anslagssparandet skall användas för delfinansiering av övergången till ett nytt talboksmedium (DAISY). Prognosen för år 2000 tyder på ett betydligt mindre anslagssparande då överföringen nu är i full gång.

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att göra beställningar av talböcker, punktskriftsböcker och informationsmaterial som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 4 miljoner kronor under år 2002.

Tabell 4.31 Bemyndiganden

Tusental kronor

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	3 069	2 789	3 500		
Nya förpliktelser	2 789	3 500	3 500		
Infriade förpliktelser*	3 069	2 789	3 500	2 000	1 500
Utestående förpliktelser vid årets slut	2 789	3 500	3 500		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	3 000	4 000	4 000		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Regeringens överväganden

Regeringen har under inledningen till politikområdet redovisat och bedömt resultaten inom litteraturområdet. I propositionen (prop. 1999/2000:79, bet. 1999/2000:SoU14, rskr. 1999/2000:240) Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken har regeringen föreslagit en mängd åtgärder som syftar till att öka tillgängligheten inom kultursektorn för funktionshindrade personer, bl.a. medel till TPB för överföring av analog talböcker till det nya digitala mediet. TPB har under en följd av år lett utvecklingen av en ny digital talboksstandard. Detta arbete sker inom ram för ett internationellt konsortium benämnt DAISY (Digital Audiobased Information System). Under en period fram till år 2010 planeras det samlade talboksbeståndet överföras till den nya standarden. TPB har under senare år kraftigt rationaliserat sin verksamhet i syfte att skapa ett ekonomiskt utrymme för genomförande av projektet. Det anslagssparande som därmed möjliggjorts räcker dock endast till att föra över en del av beståndet. Mot bakgrund av den digitala teknikens stora betydelse för läshandikappade är det regeringens bedömning att stödet till TPB bör förstärkas i syfte att fullfölja projektet. För detta ändamål och i enlighet med riksdagens ställningstagande till propositionen Från patient till medborgare föreslås att, inom ram för de totalt 10 miljoner kronor som beräknas tillföras utgiftsområdet i syfte att öka tillgängligheten inom kultursektorn för funktionshindrade personer, anslaget förstärks med 2 miljoner kronor. Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 62 529 000 kronor.

Tabell 4.32 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	59 684
Pris- och löneomräkning	+ 845
Reform	+ 2 000
Förslag 2001	62 529

4.9.13 28:13 Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur

Tabell 4.33 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	13 305		
2000	Anslag	13 517	Utgifts- prognos	13 517
2001	Förslag	14 211		
2002	Beräknat	14 466	¹	
2003	Beräknat	14 756	²	

¹ Motsvarar 14 211 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 14 211 tkr i 2001 års prisnivå.

Enligt stadgarna för Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur (Centrum för lättläst – LL-stiftelsen) som fastställdes av regeringen den 22 maj 1988, har stiftelsen till ändamål att äga och ge ut en nyhetstidning för utvecklingsstörda samt att ge ut lättlästa böcker (LL-böcker). Verksamheten skall bedrivas utan vinstsyfte och inom ram för avtal som träffas mellan staten och stiftelsen. Det gällande avtalet avser perioden den 1 januari 2000–den 31 december 2002.

De sammanlagda försäljningsintäkterna uppgick år 1999 till ca 11,5 miljoner kronor. Av en total omsättning på närmare 27 miljoner kronor innebär det en självförsörjningsgrad på ca 43 procent.

Regeringens överväganden

I propositionen Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken (prop. 1999/2000:79, bet. 1999/2000:SoU 14, rskr. 1999/2000:240) har regeringen föreslagit en mängd åtgärder som syftar till att öka tillgängligheten inom kultursektorn för funktionshindrade personer, bl.a. förstärkt stöd till LL-stiftelsen (Centrum för lättläst) för utgivning av litteratur riktade till ungdomar i åldrarna 9–14 år. Behovet av lättläst litteratur för åldrarna 9–14 år påtalas

ofta från handikapprörelsen och pedagoger inom skolan. Det kan gälla utvecklingsstörda barn och ungdomar liksom ungdomar med dyslexi. Det är här fråga om en grupp för vilka småbarnsböcker är ett passerat stadium, men där traditionella ungdoms- och vuxenböcker är för svåra. Får inte den här gruppen barn och ungdomar åldersanpassad litteratur är risken att det läsintrasse och de läsvanor som etablerats genom de vanliga barnböckerna försvinner. För deras del behövs en länk till vuxenlitteraturen. LL-stiftelsen har i begränsad skala påbörjat en utgivning med lättlästa böcker riktade till ungdomar. För detta ändamål och i enlighet med riksdagens ställningstagande till propositionen Från patient till medborgare föreslås att, inom ram för de totalt 10 miljoner kronor som beräknas tillföras utgiftsområdet i syfte att öka tillgängligheten inom kultursektorn för funktionshindrade personer, anslaget förstärks med 500 000 kronor. Regeringen föreslår att anslaget anvisas 14 211 000 kronor för år 2001.

Tabell 4.34 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	13 517
Pris- och löneomräkning	+ 194
Reform	+ 500
Förslag 2001	14 211

4.9.14 28:14 Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden

Tabell 4.35 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	4 070	
2000	Anslag	4 393	Utgifts- prognos 4 393
2001	Förslag	4 569	
2002	Beräknat	4 652 ¹	
2003	Beräknat	4 747 ²	

¹ Motsvarar 4 569 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 4 569 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för bidrag till Svenska språknämndens och Sverigefinska språknämndens verksamheter. Cirka 10 procent av Svenska språknämndens verksamhet bekostas av anslag från olika fonder.

Sverigefinska språknämnden har även bidrag från finska staten.

Syftet med statens bidrag till Svenska språknämnden är att nämnden skall följa utvecklingen av det svenska språket i tal och skrift och med denna kunskap som utgångspunkt ge råd till språkanvändarna i syfte att främja gott språkbruk. Det är också angeläget att den nordiska språkgemenskapen stärks. Sverigefinska språknämnden skall vårda och utveckla finska språket i Sverige.

Regeringens överväganden

Svenska språknämndens verksamhet innefattar dokumentationsarbete, tillämpad forskning, folkbildning och opinionsbildning, rådgivning samt rent normerande verksamhet med utgivning av skrivregler, ordlistor m.m. Under 1999 har ca 12 400 språkfrågor besvarats och efterfrågan fortsätter att öka. Nämnden deltar också fortlöpande i nordiskt samarbete, liksom i utomnordiska sammanhang, bl.a. om europeisk språkpolitik. Tidskriften Språkvård utkommer med 4 nummer per år och har drygt 6 300 prenumeranter.

Sverigefinska språknämnden har under år 1999 besvarat 2 100 språkfrågor och utfört ett antal textgranskningsuppdrag. Nämndens tidskrift, Kieliviesti, har utkommit med fyra nummer under året och har ca 800 prenumeranter, varav 15 procent är bosatta i Finland.

Regeringen bedömer att nämndernas språkforskning och rådgivning är av största vikt. Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att kompensera förändring i sättet att beräkna premier för de statliga avtalsförsäkringarna.

Regeringen föreslår att 4 569 000 kronor anvisas under anslaget för år 2001.

Tabell 4.36 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	4 393
Pris- och löneomräkning	+ 60
Pensionspremier	+ 116
Förslag 2001	4 569

4.9.15 28:15 Statens konstråd**Tabell 4.37 Anslagsutveckling***Tusental kronor*

1999	Utfall	5 014	Anslags- sparande	20
2000	Anslag	5 484	Utgifts- prognos	5 504
2001	Förslag	5 558		
2002	Beräknat	5 680 ¹		
2003	Beräknat	5 808 ²		

¹ Motsvarar 5 558 tkr i 2001 års prisnivå.² Motsvarar 5 558 tkr i 2001 års prisnivå.

Statens konstråd har till uppgift att verka för att konsten blir ett naturligt och framträdande inslag i samhällsmiljön genom att Konstrådet förvärvar god samtidskonst till statens byggnader och andra lokaler för statlig verksamhet, medverkar till att konst tillförs även andra gemensamma miljöer än sådana som brukas av staten och sprider kunskap om konstens betydelse för en god samhällsmiljö.

För Statens konstråd gäller förordningen (1996:1597) med instruktion för Statens konstråd.

Myndighetens avgiftsintäkter uppgick 1999 till 1 851 000 kronor.

Regeringens överväganden

Det är regeringens uppfattning att verksamheten har motsvarat de mål som har satts upp för Statens konstråd. Regeringen föreslår därför att anslaget anvisas 5 558 000 kronor för 2001.

Tabell 4.38 Beräkning av anslaget för 2001*Tusental kronor*

Anslag 2000	5 484
Pris- och löneomräkning	+ 74
Förslag 2001	5 558

4.9.16 28:16 Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön**Tabell 4.39 Anslagsutveckling***Tusental kronor*

1999	Utfall	42 758	Anslags- sparande	4 366
2000	Anslag	40 438	Utgifts- prognos	43 804
2001	Förslag	40 438		
2002	Beräknat	40 438		
2003	Beräknat	40 438		

Från anslaget bekostas dels konstförvärv beslutade av Statens konstråd, dels, fram till den 1 juli 2000, bidrag enligt förordningen (1987:316) om bidrag till konstnärlig utsmyckning i bostadsområden. Under anslaget beräknas även medel som fördelas av Statens kulturråd till folkparkerna och vissa samlingslokalhållande organisationer för konstinköp.

Anslagssparandet är en följd dels av att Boverkets utbetalningar av redan beslutade bidrag senarelagts samt till en mindre del av att vissa påbörjade projekt i Konstrådets verksamhet förskjutits över årsskiftet. Regeringen har beslutat om indragning med 1 miljon kronor av det anslagssparande som disponeras av Boverket.

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att göra beställningar av konstverk som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter på högst 15 miljoner kronor efter 2001.

Tabell 4.40 Bemyndigande

Tusental kronor

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	7 248	5 742	10 000		
Nya förpliktelser	11 047	17 000	22 000		
Infriade förpliktelser*	12 553	12 742	17 000	13 000	2 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	5 742	10 000	15 000		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	15 000	15 000	15 000		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Regeringens överväganden

För det vidgade uppdraget att verka med konstnärliga satsningar även utanför det statliga området har Konstrådet sedan 1997 i tre steg tillfört drygt 12 miljoner kronor i verksamhetsmedel. Detta medförde de första åren ett anslagssparande, men i och med 1999 kan konstateras att den ekonomiska infasningen av det vidgade uppdraget är genomförd.

Regeringen har under inledningen till politikområdet redovisat och bedömt statens insatser vad gäller den konstnärliga gestaltningen av den gemensamma miljön.

Regeringen föreslår att anslaget anvisas 40 438 000 kronor för 2001.

4.9.17 28:17 Nämnden för hemslöjdsfrågor

Tabell 4.41 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	1 432	Anslags- sparande	49
2000	Anslag	1 488	Utgifts- prognos	1 537
2001	Förslag	1 509		
2002	Beräknat	1 543 ¹		
2003	Beräknat	1 578 ²		

¹ Motsvarar 1 509 tkr i 2001 års prisnivå.² Motsvarar 1 509 tkr i 2001 års prisnivå.

Nämnden för hemslöjdsfrågor skall enligt förordningen med instruktion för Nämnden för hemslöjdsfrågor (1988:315) ta initiativ till, planera, samordna och göra insatser för att främja hemslöjd i den mån sådana uppgifter inte ankommer på annan statlig myndighet. Nämnden

skall inom sitt verksamhetsområde fördela statligt stöd till hemslöjdsfrämjande verksamhet.

Nämnden står som samordnare för hemslöjds-konsulentverksamheten och har bemyndigande att pröva frågan om huvudmannaskap för konsulenterna.

Närings- och teknikutvecklingsverket (NUTEK) svarar för nämndens medelsförvaltning och personaladministration.

Regeringens överväganden

Nämnden för hemslöjdsfrågor har under året aktivt arbetat för att stärka hemslöjdens forskningsanknytning. Bl.a. har ett tvärvetenskapligt forskningsprojekt kring hemslöjdens utveckling, verksamhet och ideologi initierats. Ett annat viktigt led i myndighetens forskningssatsning är utgivningen av antologin *Den vackra nyttan*. Hemslöjdens barn- och ungdomsverksamhet har stärkts genom bildandet av riksförbundet Unga Slöjdare. Vidare har nämnden initierat arbetsgruppen Slöjden och mångfalden i syfte att finna arbetsformer, samla kunskap och bygga upp nätverk kring slöjden i det mångkulturella samhället.

Insatser har gjorts för att tillvarata och förnya hemslöjdens material- och teknikkunskap, form- och språk och tradition. Detta bedöms ha gett goda effekter bl.a. som en resurs för tillväxt och utveckling i samband med arbetet med de regionala tillväxtavtalen.

Verksamheten vid Nämnden för hemslöjdsfrågor har gett goda resultat. Regeringen finner att inriktningen på verksamheten bör förbli oförändrad. Regeringen föreslår att anslaget för 2001 anvisas 1 509 000 kronor.

Tabell 4.42 Beräkning av anslaget för år 2001*Tusental kronor*

Anslag 2000	1 488
Pris- och löneomräkning	+ 21
Förslag 2001	1 509

4.9.18 28:18 Främjande av hemslöjden**Tabell 4.43 Anslagsutveckling***Tusental kronor*

1999	Utfall	17 087	Anslags- sparande	399
2000	Anslag	17 462	Utgifts- prognos	17 861
2001	Förslag	17 712		
2002	Beräknat	18 056 ¹		
2003	Beräknat	18 435 ²		

¹ Motsvarar 17 712 tkr i 2001 års prisnivå.² Motsvarar 17 712 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget disponeras av Nämnden för hemslöjdsfrågor för bidrag till hemslöjds-konsulenternas verksamhet, Svenska Hemslöjds-föreningarnas Riksförbund och projekt inom hemslöjdsområdet.

Svenska Hemslöjdsföreningarnas Riksförbund är en ideell förening som har till uppgift att främja den svenska hemslöjden och dess utveckling samt fungera som centralt organ för landets hemslöjdsföreningar.

Regeringens överväganden

Hemslöjds-konsulentverksamheten bestod under budgetåret 1999 av två hemslöjds-konsulenter i varje län, med undantag för Skåne län som hade fyra och Västra Götalands län som hade sex läns-hemslöjds-konsulenter. Antalet rikskonsulenter var fem, en rikskonsulent i hemslöjd för barn och ungdom, en spetskonsulent och tre same-slöjds-konsulenter.

Resultatet av verksamheten redovisas under anslaget Nämnden för hemslöjdsfrågor.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 17 712 000 kronor.

Tabell 4.44 Beräkning av anslaget för år 2001*Tusental kronor*

Anslag 2000	17 462
Pris- och löneomräkning	+ 250
Förslag 2001	17 712

4.9.19 28:19 Bidrag till bild- och formområdet**Tabell 4.45 Anslagsutveckling***Tusental kronor*

1999	Utfall	27 273	Anslags- sparande	23
2000	Anslag	27 805	Utgifts- prognos	27 828
2001	Förslag	29 234		
2002	Beräknat	29 234		
2003	Beräknat	29 234		

Under anslaget anvisas medel för bidrag till organisationer m.m. på bild- och formområdet. Under anslaget anvisas också medel till Akademien för de fria konsterna. Akademien skall bl.a. främja utvecklingen inom bild- och byggnads-konsten samt bevaka och informera om viktiga frågor inom området. År 1999 inrättades ett nytt verksamhetsstöd till vissa utställare inom bild- och formområdet, ett nytt utrustningsbidrag till konstnärliga kollektivverkstäder samt tillfördes ytterligare medel till utställningsersättningen.

Regeringens överväganden

I den resultatbedömning som regeringen redovisar under inledningen till politikområdet konstateras att det statliga verksamhetsbidraget till vissa utställare inom bild- och formområdet bör förstärkas. Regeringen föreslår att bidraget förstärks med 1,5 miljoner kronor, till sammanlagt 6,5 miljoner kronor.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att kompensera för ändring i sättet att beräkna premier för de statliga avtalsförsäkringarna.

Regeringen föreslår att anslaget för 2001 anvisas 29 234 000 kronor.

Tabell 4.46 Beräkning av anslaget för 2001*Tusental kronor*

Anslag 2000	27 805
Reformmedel	+ 1 500
Pensionspremier	- 71
Förslag 2001	29 234

4.9.20 28:20 Konstnärnämnden

Tabell 4.47 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	9 979	Anslags- sparande	64
2000	Anslag	10 036	Utgifts- prognos	10 100
2001	Förslag	10 176		
2002	Beräknat	10 391 ¹		
2003	Beräknat	10 620 ²		

¹ Motsvarar 10 176 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 10 176 tkr i 2001 års prisnivå.

Konstnärnämnden har till uppgift att besluta om statliga ersättningar och bidrag till bild-, form-, ton-, scen- och filmkonstnärer. Nämnden skall vidare hålla sig underrättad om konstnärernas ekonomiska och sociala förhållanden. Till sammans med styrelsen för Sveriges författarfond skall nämnden avge förslag till innehavare av inkomstgarantier. Syftet med verksamheten är att genom fördelning av ersättningar och bidrag verka för att förbättra konstnärernas villkor. Konstnärnämnden har även att fördela stöd till produktion av kortfilm under anslaget Filmstöd. För Konstnärnämnden gäller förordningen (1997:1153) med instruktion för Konstnärnämnden och för Sveriges författarfond förordningen (1962:652) om Sveriges författarfond.

Myndighetens avgiftsinkomster uppgick under år 1999 till 722 000 kronor.

Regeringens överväganden

Konstnärnämnden har under året aktivt arbetat med fördelning av statliga ersättningar och bidrag samt att bevaka konstnärernas ekonomiska och sociala situation. Verksamheten har regeringen redovisat och bedömt under inledningen till politikområdet.

I propositionen (prop. 1996/97:3) om kulturpolitik gjorde regeringen bedömningen att fem av ledamöterna i Konstnärnämndens styrelse bör utses efter förslag av Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd (KLYS) och att, vad gäller styrelsen för Sveriges bildkonstnärnsfond, vissa bildkonstnärnsorganisationer bör få förslagsrätt för sju av fondstyrelsens tretton ledamöter. Utskottet delade regeringens bedömning (bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129).

Riksdagen har därefter tillkännagett att regeringen bör se över frågan om hur konstnärernas förslagsrätt skall kunna vidgas för ledamöter i Konstnärnämndens styrelse och styrelsen för Sveriges bildkonstnärnsfond (bet. 1998/99:KrU9, rskr. 1998/99:189). I budgetpropositionen för år 2000 (prop. 1999/2000:1, utg.omr. 17) redogjorde regeringen sina slutsatser. Det huvudsakliga syftet med förslagsrätten är att representativa organisationer inom konstnärnsområdet på detta sätt skall bistå regeringen i arbetet med att finna lämpliga styrelseledamöter. Detta utesluter inte att även andra organisationer kan lämna förslag. Regeringen gjorde därvid bedömningen att de bakomliggande ambitionerna vid införandet av den formaliserade förslagsrätten på ett tillfredsställande sätt tillgodoses med den då rådande ordningen. Riksdagen har dock på nytt hemställt om att regeringen snarast bör se över frågan om hur konstnärernas förslagsrätt skall kunna vidgas för ledamöterna i styrelserna för Konstnärnämnden och Sveriges bildkonstnärnsfond och att regeringen därefter för riksdagen redovisar hur regeringen avser att öka kretsen av nominerande organisationer (bet. 1999/2000:KrU1, rskr. 1999/2000:87).

I regeringens översyn av förslagsrätten har regeringen noga övervägt på vilket sätt den kan utvidgas så att syftet tillgodoses. Inom konstnärnsområdet finns ett stort antal organisationer som företräder konstnärer inom samtliga genrer. En bedömning är att det finns mellan 20 och 30 organisationer inom området. Medlemsantalet kan variera från ett tjugotal till åtskilliga tusen medlemmar.

Regeringen har mot denna bakgrund nyligen beslutat om ändring i förordningen (1997:1153) med instruktion för Konstnärnämnden med följande innebörd. Vid tillsättning av styrelseledamöter i Konstnärnämnden och Bildkonstnärnsfondens tillkommer förslagsrätten konstnärnsorganisationer. Därmed utpekade inte längre ett antal namngivna organisationer som förslagsställare. När det gäller Konstnärnämndens styrelse handlar det om fem platser som utses efter förslag. För styrelsen för Sveriges bildkonstnärnsfond utses sju ledamöter efter förslag. Det ankommer därefter på regeringen att med utgångspunkt från de förslag som lämnats göra ett urval. Fortfarande gäller att ledamöterna i styrelserna för Konstnärnämnden och Bildkonstnärnsfondens bör ha en bred och genreöverskridande kompetens i syfte att uppnå största möjliga bredd i styrelserna. Vidare bör ledamö-

terna äga mycket god kännedom om den aktuella utvecklingen inom sina respektive konstområden, såväl den nationella som den internationella, en mycket god kännedom om nu verksamma konstnärer samt en stor personlig integritet. Det bör därtill vara meriterande med ett eget konstnärligt utövande på professionell nivå. Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 10 176 000 kronor.

Tabell 4.48 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	10 036
Pris- och löneomräkning	+ 140
Förslag 2001	10 176

4.9.21 28:21 Ersättningar och bidrag till konstnärer

Tabell 4.49 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	248 851	Anslags- sparande	13 512
2000	Anslag	259 684 ¹	Utgifts- prognos	261 631
2001	Förslag	264 933		
2002	Beräknat	269 712 ²		
2003	Beräknat	275 131 ³		

¹ Varav 7 500 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen 2000.

² Motsvarar 264 933 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Motsvarar 264 933 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för ersättning åt bild- och formkonstnärer för att deras verk i offentliga institutioners ägo visas för allmänheten eller används på annat allmännyttigt sätt (visningsersättning). Anvisade medel fördelas efter beslut av styrelsen för Sveriges bildkonstnärarfond. Verksamheten regleras i förordningen (1997:1153) med instruktion för Konstnärsnämnden samt i förordningen (1982:600) om Sveriges bildkonstnärarfond.

Vidare lämnas även individuell visningsersättning. Ersättningen fördelas individuellt på basis av det offentliga innehavet av konstnärens verk i enlighet med kriterier vilka fastställts av upphovsrättsorganisationen Bildkonst Upphovsrätt i Sverige (BUS). Fördelningen av den s.k. IV-ersättningen regleras för övrigt i förordningen (1996:1605) om individuell visningsersättning.

Biblioteksersättning lämnas i enlighet med förordningen (1962:652) om Sveriges författarond.

Vidare lämnas bidrag enligt förordningen (1976:528) om bidrag till konstnärer. Bidragen har formen av exempelvis konstnärarbidrag, projektbidrag, stöd till internationellt kulturutbyte och långtidsstipendier. För år 2000 utgår 102 långtidsstipendier. Styrelsen för Sveriges författarfond fördelar bidragen till författare, översättare, kulturjournalister och dramatiker och Konstnärsnämnden fördelar bidrag till övriga konstnärer.

Anslagssparandet beror huvudsakligen på att flera av nämndens bidrag måste rekvireras av mottagaren innan de betalas ut samt att många bidrag betalas ut i delar. I vissa fall kan därför lång tid förflyta mellan beslut och slutlig utbetalning. Regeringen har beslutat om indragning med 3 265 000 kronor av anslagssparandet.

Regeringens överväganden

Statsbidraget för beställning av nyskriven dramatik vilket fördelas av styrelsen för Sveriges författarfond har varit i bruk sedan år 1999. Under 1999 ansökte 64 teatrar och dramatiker om dramatikerstöd. Inom tonområdet fördelades under år 1999 för första gången en ny form av bidrag till komponister som arbetar med beställningsverk.

Den individuella visningsersättningen fördelades för första gången år 1997. Antalet sökande har ökat från 2 728 personer år 1997 till 3 117 år 1999. Antalet mottagare har ökat från 1 840 personer år 1997 till 2 128 år 1999.

Under år 1999 fördelade styrelsen för Sveriges författarfond 36 procent av tillgängliga medel i form av individuella, statistiskt beräknade ersättningar, s.k. författar- och översättarpenningar. För år 1999 var 4 657 upphovsmän berättigade till denna form av ersättning. Vidare fördelar Sveriges författarfond pensioner, stipendier och andra bidrag till enskilda upphovsmän samt bidrag till upphovsmannaorganisationer. Under år 1999 fördelades sammanlagt 786 stipendier om totalt ca 50 miljoner kronor vilket motsvarar nivån för föregående år. Antalet pensioner har dock minskat från 152 år 1998 till 137 år 1999. Regeringen anser att Sveriges författarfond inte behöver några särskilda bemyndiganden för ekonomiska förpliktelser trots att vissa pensioner och stipendier kan innebära utfästelser för tid längre än ett år.

Statens insatser för att förbättra konstnärernas villkor är en prioriterad del av kulturpolitiken. Med anledning av riksdagens ställningstagande till 2000 års ekonomiska vårproposition (prop. 1999/2000:100 s. 184, bet. 1999/2000:FiU27, rskr. 1999/2000:262) med beslut om att permanenta de tidsbegränsade stödinsatserna riktade till konstnärer som pågått under 1999 och 2000, föreslås att anslaget förstärks med 15 miljoner kronor. Satsningen sker inom ramen för de totalt 40 miljoner kronor som i enlighet med 2000 års ekonomiska vårproposition beräknas tillföras utgiftsområdet i syfte att permanenta det statliga stödet till Centumbildningarnas arbetsförmedlande verksamhet, att permanenta och utöka stödet till en tredje anställningsform inom teatern (TeaterAlliansen AB) samt att permanenta de tidsbegränsade stödinsatserna riktade till konstnärer.

I enlighet med den bedömning som regeringen redovisat under inledningen till politikområdet föreslår regeringen vidare att bidragen till bild- och formkonstnärer förstärks samt att den individuella visningsersättningen ökas. Sammantaget föreslås att stödet till bild- och formkonstnärer förstärks med 5 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 264 933 000 kronor.

Tabell 4.50 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	252 184
Permanentning av vissa stödinsatser	+ 15 000
Reformer	+ 5 000
Ökad biblioteksersättning	+ 134
Prisomräkning	+ 3 365
Tidsbegränsad medelsanvisning upphör	- 7 500
Omprioriteringar inom anslaget	- 3 250
Förslag 2001	264 933

4.9.22 28:22 Riksarkivet och landsarkiven

Tabell 4.51 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	233 097	Anslags-sparande	7 802
2000	Anslag	246 431 ¹	Utgifts-prognos	246 732
2001	Förslag	256 913		
2002	Beräknat	262 151 ²		
2003	Beräknat	267 818 ³		

¹ Anslaget har i regleringsbrevet minskats till 245 522 tkr till följd av att för hög kompensation för pensionspremier beräknats.

² Motsvarar 256 913 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Motsvarar 256 913 tkr i 2001 års prisnivå.

Riksarkivet och landsarkiven är statliga arkivmyndigheter med särskilt ansvar för den statliga arkivverksamheten och för arkivvården i landet i enlighet med vad som framgår av arkivlagen (1990:782), arkivförordningen (1991:446) och förordningen (1995:679) med instruktion för Riksarkivet och landsarkiven. Riksarkivet är central förvaltningsmyndighet för arkivfrågor och har det högsta överinseendet över den offentliga arkivverksamheten. Riksarkivet är chefsmyndighet för landsarkiven som finns i Göteborg, Härnösand, Lund, Uppsala, Vadstena, Visby och Östersund. Landsarkiven är arkivmyndigheter inom sina respektive regioner. Stockholms stadsarkiv och Värmlandsarkiv har funktion som landsarkiv inom Stockholms respektive Värmlands län.

Svensk arkivinformation (SVAR), som ingår i Riksarkivet, är en delvis avgiftsfinansierad verksamhet som på moderna medier skall bearbeta och sprida arkivinformation. SVAR riktar sig mycket tydligt till allmänheten, i första hand släktforskarna. SVAR:s verksamhet, vilken främst är förlagd till Västernorrlands län, bygger till viss del på arbetsmarknadsprojekt. Vid de olika arbetsplatserna sysselsätts drygt 115 personer, av vilka ca 45 personer är anställda med lönebidrag. Därtill har 25 personer varit anvisade inom ramen för olika arbetsmarknadsåtgärder.

ARKION ingår i Riksarkivet och är en i huvudsak avgiftsfinansierad verksamhet med syfte att med hjälp av moderna medier öka tillgängligheten till och bruket av arkiven. ARKION arbetar bl.a. med digital registrering och spridning av information ur arkivhandlingar samt med utbildning och kunskapsspridning. Detta förenas med att skapa arbetstillfällen, främst i glesbygdsområden.

Av Riksarkivets redovisning av det regionala utfallet av verksamheten framgår att arkivmyndigheterna genom landsarkivorganisationen och SVAR har en god spridning i landet.

Myndigheternas avgiftsintäkter uppgick under år 1999 till ca 34,8 miljoner kronor. Avgiftsintäkterna för år 2000 är beräknade till ca 37,8 miljoner kronor.

En jämförelse mellan budget och utfall för budgetåret 1999 visar att Riksarkivet och landsarkiven hade ett anslagssparande på ca 7,8 miljoner kronor. Regeringen har beslutat om indragning med 829 000 kronor av anslagssparandet. Enligt Riksarkivets prognos för innevarande budgetår kommer anslagssparandet att vara ca 5,8 miljoner kronor vid 2000 års slut, dvs. ca 2,3 procent av anslaget.

Regeringens överväganden

Tabell 4.52 Redovisning av vissa mätbara prestationer

Verksamhet	1997	1998	1999
Antal forskarbesök	98 571	99 269	98 877
Antal framtagna volymer	158 796	169 046	167 624
Antal besök på hemsidor	-	3 110 000	4 544 632
Antal mikrokort tillgängliga för forskning	2 987 291	3 347 244	3 987 215

Tabell 4.53 Redovisning av arkivbeståndens omfattning vid Riksarkivet och landsarkiven

Verksamhet	1997	1998	1999
Beståndens storlek papper (hyllmeter)	427 800	443 381	463 709
Antal leveranser	1 226	1 187	1 274
Leveranser av papper (hyllmeter)	20 914	15 586	21 427
Leveranser av kartor och ritningar	10 748	35 823	8 231
Leveranser av mikrofilm (antal rullar)	1 371	3 051	4 130
Lev. av ADB-upptagningar (antal databärare)	61	137	238

Inom arkivområdet genomförs omfattande åtgärder för att bygga upp och sprida kunskap om arkiven och deras hantering, bl.a. med avseende på de förändrade förhållanden som utvecklingen inom informationstekniken innebär i fråga om mottagande, vård, bevarande och tillgängliggörande av elektroniskt lagrade arkiv. Genom exempelvis utbildnings- och informationsinsatser, handböcker och rådgivning ökar arkivbildarnas medvetenhet om arkivens betydelse och om vikten av att arkiven hanteras och struktureras på ett tillfredsställande sätt.

Arkivmyndigheterna har under senare år bedrivit ett omfattande arbete för att öka överblicken över och tillgängligheten till arkiven, bl.a. genom att ta vara på de möjligheter som den snabba tekniska utvecklingen innebär. Som exempel kan nämnas digitalisering och filmning av arkivmaterial, arbete med att utveckla digitala söksystem samt fortlöpande förteckningsarbete. Andra insatser som innebär ökade möjligheter att ta del av arkivmaterial är arbetet med referensdatabaser och arbetet med att lägga ut information på Internet.

Satsningar görs för att nå nya och fler grupper av användare, exempelvis barn och ungdom, samt för att öka det allmänna intresset och förståelsen för arkiven. Det rör sig bl.a. om utställningar, konferenser och forskningsprojekt där aktuella händelser, historiska skeenden och regionala förhållanden belyses med utgångspunkt i arkiven. Arkivmyndigheterna genomför många gånger projekten i samverkan med folk rörelse- och företagsarkiven, museer och andra institutioner samt enskilda organisationer. En rad insatser har genomförts med anknytning till industrisamhällets kulturarv.

Samverkan mellan den statliga och kommunala arkivsektorn sker bl.a. inom ramen för Samrådsgruppen för kommunala arkivfrågor, som består av representanter för Riksarkivet, landsarkiven, Svenska kommunförbundet och Landsförbundet.

Riksarkivets medverkan i det internationella arbetet sker till stor del inom ramen för International Council on Archives – ICA. Det inom-europeiska samarbetet sker främst genom arbetet med arkivanknutna frågor inom EU och Europarådet. Riksarkivet har också ett omfattande samarbete med olika institutioner och myndigheter i andra länder kring frågor som rör arkiven.

Arkivmyndigheternas verksamhet leder till en höjd kvalitet på arkivhanteringen och till ökad tillgänglighet till allmänna handlingar och annat

arkivmaterial. Goda förutsättningar skapas för insyn i den offentliga förvaltningen samt för att tillgodose dels behovet av information för rättskipningen och förvaltningen, dels forskningens behov. Vidare bidrar arkivmyndigheterna genom sina insatser till att öka det allmänna intresset och förståelsen för arkivmaterialet samt till att lyfta fram arkivens potential som kunskaps- och informationskälla. Arkivens samhällsbetydelse stärks. Genom landsarkivens verksamhet tydliggörs arkivens betydelse för den regionala utvecklingen och identiteten.

Riksarkivet och landsarkiven svarar för en omfattande verksamhet som har gett goda resultat. Verksamhetens huvudinriktning bör därför behållas.

För utökade uppgifter i samband med mottagandet och förvarandet av de kyrkliga arkiven föreslås en ökning av anslaget med 500 000 kronor.

Anslaget föreslås öka med 800 000 kronor för förstärkning av bidraget till Stiftelsen för Arbetarrörelsens arkiv och bibliotek.

Vidare föreslås anslaget öka med ca 2,5 miljoner kronor, motsvarande en tillfällig minskning år 2000.

För leveranser av arkiv tillförs anslaget ca 2,4 miljoner kronor från berörda myndigheter.

För mikrofilmning av kyrkobokföringshandlingar sker en överföring på ca 1,1 miljoner kronor från utgiftsområde 3.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 256 913 000 kronor.

Tabell 4.54 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	245 522
Pris- och löneomräkning	+ 4 178
Reformmedel	+ 1 300
Återläggning av tillfällig minskning	+ 2 450
Överföring från arkivlevererande myndigheter	+ 2 366
Överföring från utgiftsområde 3	+ 1 097
Förslag 2001	256 913

4.9.23 28:23 Bidrag till regional arkivverksamhet

Tabell 4.55 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	2 982		
2000	Anslag	4 633	Utgifts- prognos	4 633
2001	Förslag	4 699		
2002	Beräknat	4 783 ¹		
2003	Beräknat	4 879 ²		

¹ Motsvarar 4 699 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 4 699 tkr i 2001 års prisnivå.

Bidrag till regional arkivverksamhet lämnas enligt förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Medel under detta anslag fördelas av Riksarkivet genom Nämnden för enskilda arkiv.

Bidrag lämnas till följande 20 regionala arkivinstitutioner, vilka före budgetåret 1998 erhöll s.k. föreståndarbidrag från Riksarkivet. Bohusläns föreningsarkiv, Dalarnas folkrörelsearkiv, Folkrörelsearkiv för Uppsala län, Folkrörelsearkivet i Blekinge, Folkrörelsearkivet i Västerbotten, Folkrörelsernas arkiv i Västernorrland, Folkrörelsernas arkiv för Värmland, Folkrörelsernas arkiv för Gävleborgs län, Folkrörelsernas arkiv i Norrbotten, Föreningsarkivet i Jämtlands län, Folkrörelsernas arkiv i Örebro län, Föreningsarkiven i Stockholms län, Föreningsarkivet i Sörmlands län, Jönköpings läns folkrörelsearkiv, Kronobergsarkivet, Skaraborgs läns folkrörelsearkiv, Skånes arkivförbund, Västmanlands läns arkivförening, Älvsborgs läns föreningsarkiv och Östergötlands läns föreningsarkiv.

Syftet med bidraget är att främja regional arkivverksamhet, att få ett nät av väl fungerande regionala arkivinstitutioner i landet och att bättre integrera folkrörelsearkiven i den regionala kulturpolitiken.

Regeringens överväganden

De regionala arkiven förvaltar betydande arkivbestånd och samlingar med stort kulturhistoriskt värde. Från att ha inriktat sig på att bevara de traditionella folkrörelsernas historia har många regionala arkiv utvidgat verksamheten till att omfatta enskilda arkiv i vidare bemärkelse, som exempelvis företagsarkiv, personarkiv och gårdsarkiv. Ett alltmer aktivt arbete genomförs för att göra samlingarna tillgängliga, bl.a. genom utställningar, kurser och andra arrangemang, olika publikationer samt presentationer via Internet. Flertalet folkrörelsearkiv driver verksamhet särskilt riktad mot skolorna.

De regionala arkiven är en resurs för såväl offentlig som privat sektor. Arkivmaterialet efterfrågas bl.a. av forskningen, inte minst släkt- och hembygdsforskningen, samt skola och övrigt kulturliv. Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 4 699 000 kronor.

Tabell 4.56 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	4 633
Pris- och löneomräkning	+ 66
Förslag 2001	4 699

4.9.24 28:24 Språk- och folkminnesinstitutet

Tabell 4.57 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	25 469	Anslags-sparande	51
2000	Anslag	25 418	Utgifts-prognos	26 204
2001	Förslag	26 489		
2002	Beräknat	27 050 ¹		
2003	Beräknat	27 648 ²		

¹ Motsvarar 26 489 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 26 489 tkr i 2001 års prisnivå.

Myndigheten har enligt förordningen (1993:654) med instruktion för Språk- och folkminnesinstitutet (SOFI) till uppgift att samla in, bevara, vetenskapligt bearbeta och ge ut material om dialekter, folkminnen, folkmusik, ortnamn och personnamn. Vidare skall institutet avge yttran

den i ärenden om fastställande av ortnamn och granska förslag till namn på allmänna kartor samt yttra sig i fråga om personnamn. Språk- och folkminnesinstitutet har en verksamhet med stor geografisk spridning. Ledning och avdelningar finns lokaliserade i Uppsala. Arkiv finns i Lund, Göteborg och Umeå. I enlighet med riksdagens beslut överfördes Svenskt visarkiv organisatoriskt till Statens musiksamlingar den 1 juli 1999.

SOFI:s avgiftsintäkter uppgick år 1999 till 489 000 kronor.

Regeringens överväganden

SOFI har under år 1999, efter att Uppsalaavdelningarna flyttat in i nya lokaler med bl.a. ett samlat bibliotek, fått ett större antal besökare. Även antalet förfrågningar till hela myndigheten, inte minst antalet förfrågningar via e-post har vuxit. Internet har också i högre utsträckning använts för att nå ut till nya grupper. Myndigheten har fortsatt att prioritera bl.a. digitalisering av samlingarna i syfte att öka tillgängligheten. Antalet färdigställda och publicerade skrifter har ökat under året och även försäljningen av dessa.

SOFI samverkar med ett flertal av landets universitet och högskolor. Myndigheten har, bl.a. i samverkan med Göteborgs universitet, arbetat för att motverka främlingsfientlighet och att stärka en demokratisk samhällsutveckling genom att i ökad utsträckning fokusera på kulturmöten och migration m.m. SOFI arbetar kontinuerligt med den samiska kulturen och har en särskild befattning som samisk arkivarie.

Språk- och folkminnesinstitutet har genom insamling, digitalisering och förmedling av arkivmaterial samt forskning inom sitt verksamhetsområde bidragit till att bevara kulturarvet. Verksamhetens inriktning bör ligga fast.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 26 489 000 kronor.

Tabell 4.58 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	26 153
Pris- och löneomräkning	+ 336
Förslag 2001	26 489

4.9.25 28:25 Svenskt biografiskt lexikon

Tabell 4.59 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	3 706	Anslags- kredit	-205
2000	Anslag	3 815	Utgifts- prognos	3 610
2001	Förslag	3 878		
2002	Beräknat	3 962 ¹		
2003	Beräknat	4 051 ²		

¹ Motsvarar 3 878 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 3 878 tkr i 2001 års prisnivå.

Myndigheten har enligt förordningen (1988:630) med instruktion för Svenskt biografiskt lexikon (SBL) till uppgift att fortsätta och slutföra utgivandet av verket Svenskt biografiskt lexikon.

SBL:s avgiftsintäkter uppgick år 1999 till 200 000 kronor vilket är en liten ökning från föregående år, men en minskning med 473 000 kronor jämfört med år 1997. En orsak är att försäljningen av CD-romskivan har minskat sedan år 1997, då många köpare utnyttjade ett introduktionserbjudande.

Anslagsöverskridandet hänförs sig till variationen av avgiftsintäkterna vilket ledde till minskade intäkter under år 1999. SBL har redovisat vilka åtgärder som vidtas med anledning av överskridandet och räknar med ett balanserat resultat vid utgången av år 2000.

Regeringens överväganden

Publikationen Svenskt biografiskt lexikon utgör ett betydande hjälpmedel för bl.a. forskarsamhället och den är ett viktigt bidrag till den vetenskapliga kunskapsuppbyggnaden. En stor användarkategori är person- och släktforskare. Med gällande vetenskaplig kvalitet skall minst ett band ges ut vartannat år, dvs. 2,5 häften per år. Slutmålet är att lexikonet skall vara färdigt år 2015. Tillgängligheten till lexikonet har sedan ett par år ökat genom att delar av materialet givits ut på CD-romskiva. CD-romproduktionen har gett lexikonet en stor spridning genom att universitet, högskolor och större bibliotek lagt ut den på interna nätverk.

SBL har på ett effektivt sätt fortsatt att genomföra utgivningen av publikationen Svenskt biografiskt lexikon. Verksamhetens inriktning bör ligga fast.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 3 878 000 kronor.

Tabell 4.60 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	3 815
Pris- och löneomräkning	+ 63
Förslag 2001	3 878

4.9.26 28:26 Riksantikvarieämbetet

Tabell 4.61 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	154 571	Anslags- kredit	- 979
2000	Anslag	166 817 ¹	Utgifts- prognos	160 709
2001	Förslag	163 934		
2002	Beräknat	167 370 ²		
2003	Beräknat	170 736 ³		

¹ Anslaget har i regleringsbrevet minskats till 161 688 tkr till följd av att för hög kompensation för pensionspremien beräknats.

² Motsvarar 163 934 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Motsvarar 163 634 tkr i 2001 års prisnivå.

Riksantikvarieämbetet (RAÄ) är central förvaltningsmyndighet för frågor om kulturmiljön och kulturarvet. Enligt förordningen (1997:1171) med instruktion för Riksantikvarieämbetet skall RAÄ bl.a. värna om kulturvärdena i bebyggelsen och i landskapet, bevaka kulturmiljöintresset vid samhällsplanering och byggande samt verka för att hoten mot kulturmiljön möts. Till RAÄ:s uppgifter hör vidare att leda och delta i arbetet med att bygga upp kunskapen om och bedriva informations- och rådgivningsverksamhet om kulturmiljöer, kulturminnen och kulturföremål. RAÄ skall också medverka i det internationella arbetet med kulturmiljön, kulturminnen och kulturföremål samt följa det regionala kulturmiljöarbetet och biträda länsstyrelserna och de regionala museerna i frågor som rör detta. Andra uppgifter är att utföra arkeologiska undersökningar och svara för konservering samt vård av kulturminnen och kulturföremål. Dessutom skall RAÄ ha ett specialbibliotek för forskning och utveckling inom områdena kulturmiljö, arkeologi, medeltidens konsthistoria och numismatik.

Myndighetens avgiftsintäkter uppgick under år 1999 till ca 141 miljoner kronor, varav ca 108 miljoner kronor avser intäkter för arkeologisk uppdragsverksamhet. RAÄ har beräknat

avgiftsintäkterna till ca 119 miljoner kronor för år 2000. Förutom intäkter för arkeologisk uppdragsverksamhet rör det sig framför allt om entré- och försäljningsintäkter samt intäkter av konserveringsverksamhet.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Den arkeologiska uppdragsverksamheten inom RAÄ innefattar undersökningar och utredningar som föranleds av lagen (1988:950) om kulturminnen m.m. och som utförs av RAÄ:s avdelning för arkeologiska undersökningar (UV) mot avgift.

Den 1 januari 1998 trädde en ny organisation för verksamheten i kraft. Inriktningen av organisationsförändringen har framför allt syftat till att ge verksamheten en stabil organisationsstorlek, med hänsyn till variationer i uppdragsvolym.

Under år 1999 minskade uppdragsvolymen kraftigt i förhållande till år 1998. Antalet fältarbetstimmar uppgick år 1998 till ca 194 000 och år 1999 till ca 45 000. Intäkterna var under år 1999 ca 108 miljoner kronor, vilket är en minskning med 71 miljoner kronor jämfört med föregående år. Mot bakgrund av den kraftigt minskade uppdragsvolymen och därmed minskade intäkter har RAÄ tvingats genomföra ytterligare omstruktureringar av verksamheten. Prognosen för UV:s verksamhet år 2000 pekar på en fortsatt låg uppdragsvolym.

Tabell 4.62 Uppdragsverksamhet

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 1999	110 515	125 122	- 14 607
Prognos 2000	110 888	112 794	- 1 906
Budget 2001	76 000	76 000	0

Regeringens överväganden

Miljömålsarbetet och arbetet med de regionala tillväxtavtalen har till stor del präglat myndighetens arbete under året.

Satsningarna på storstädernas kulturmiljövården och på industrisamhällets kulturarv har också haft stor påverkan på verksamheten. Andra

viktiga områden har varit skogens kulturlämningar, kulturvården i landskapet samt fornminnesinformationen.

Information om RAÄ:s forskningsverksamhet har lagts ut på Internet.

De idémässiga grunderna för vården av det materiella kulturarvet har utvecklats bl.a. genom de diskussioner som förts i anslutning till regeringsuppdraget Byggnadsvårdsprinciper. RAÄ har under år 1999 bedrivit kunskapsförmedling bl.a. genom publicerande av ett antal skrifter och deltagande i ett 20-tal internationella symposier eller kurser där myndighetens forskningsresultat har presenterats. Byggnadsvårdsprojekten i Estland och Polen har slutförts. Gamla Uppsala Historiskt Centrum har färdigställts och omfattande vårdinsatser har genomförts på RAÄ:s övriga fastigheter.

Intresset för att besöka de fastigheter som RAÄ förvaltar är fortsatt högt. Arbetet med att utveckla RAÄ:s publikarbete har fortsatt bl.a. genom publikundersökningar.

Tabell 4.63 Entrébelagda besök vid RAÄ:s fastigheter

	1997	1998	1999
Birka	53 000	76 000	83 000
Glimmingehus	69 000	76 000	86 000
Eketorp	66 000	65 000	56 000
Övriga	74 000	129 000	i. u.
Totalt	262 000	346 000	-

RAÄ:s verksamhet har gett ett tillfredsställande resultat i förhållande till de mål som ställts och myndighetens resurser bedöms ha använts på ett effektivt sätt. Regeringen bedömer därför att anslaget huvudinriktning inte bör ändras.

Riksdagen har beslutat om nya övergripande mål för arbetet för kulturmiljön och regeringen avser med anledning av detta att föra in de nya målen i regleringsbrevet för år 2001.

På grund av att omfattningen av större offentliga infrastruktursatsningar varierat stort de senaste åren har RAÄ:s avdelning för arkeologisk uppdragsverksamhet (UV) tvingats göra omfattande omstruktureringar. Regeringen finner det därför angeläget att genomföra en närmare analys av förutsättningarna för UV:s verksamhet.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 163 934 000 kronor.

Tabell 4.64 Beräkning av anslaget för år 2001

<i>Tusental kronor</i>	
Anslag 2000	161 688
Pris- och löneomräkning	+ 2 246
Förslag 2001	163 934

4.9.27 28:27 Bidrag till kulturmiljövård

Tabell 4.65 Anslagsutveckling

<i>Tusental kronor</i>				
1999	Utfall	327 743	Anslags- sparande	772
2000	Anslag	249 618	Utgifts- prognos	250 390
2001	Förslag	247 038		
2002	Beräknat	239 938		
2003	Beräknat	216 938		

Bidrag lämnas enligt förordningen (1993:379) om bidrag till kulturmiljövård. Bidragsbestäm-
melseerna innebär i korthet att bidrag lämnas för

byggnadsvård samt forn- och landskapsvård. Medel får även utgå bl.a. för vissa arkeologiska undersökningskostnader samt till vård och underhåll av vissa kyrkliga inventarier. Medel får även användas när det finns särskilda skäl för att täcka kostnader för att ta till vara fornfynd. Vidare lämnas också bidrag till ombyggnad, renovering och underhåll av kulturhistoriskt värdefull bostadsbebyggelse. Frågor om bidrag prövas av Riksantikvarieämbetet (RAÄ) eller, efter RAÄ:s bemyndigande, av länsstyrelsen.

Bemyndigande om ekonomiska förpliktelser

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att under år 2001, i fråga om raman-
slaget 28:27 Bidrag till kulturmiljövård, inom en ram av högst 70 miljoner kronor, besluta om bidrag som inklusive tidigare åtaganden medför utgifter efter år 2001, dock längst t.o.m. år 2004.

Tabell 4.66 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

<i>Tusental kronor</i>	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	10 000	40 000	50 000		
Nya förpliktelser	257 800	242 400	255 900		
Infriade förpliktelser*	227 800	232 400	235 900	50 000	20 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	40 000	50 000	70 000		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	40 000	50 000	70 000		

* Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Regeringens överväganden

Fördelningen av bidrag sker på nationell nivå av RAÄ och på regional nivå av respektive länsstyrelse. Vid fördelningen av bidrag till byggnadsvård utgår länsstyrelserna från de kulturhistoriska värdena och behoven. De har också möjlighet att väga in sysselsättnings-, utbildningsmässiga och regionalekonomiska motiv samt betydelsen för kulturliv och besöksnäring. Kulturmiljöområdets bidragsgivning har inneburit att andra parter ofta bidrar med ekonomiska medel såsom arbetsmarknadsmedel, regionalekonomiska medel, EU-medel samt medel från andra centrala myndigheter, kommuner, markägare m.fl. Även vid fördelningen av bidrag till fornvård- och kulturlandskapsvård har objekt av betydelse för turism och rörligt friluftsliv särskilt beaktats.

Vissa uppgifter om den regionala fördelningen av bidrag lämnas i inledningen till utgiftsområdet.

Regeringens bedömning är att anslaget ger goda resultat och att resurserna använts på ett effektivt och ändamålsenligt sätt. Anslagets huvudinriktning bör därför behållas.

För att medlen under anslaget skall utnyttjas på bästa möjliga sätt krävs ofta att vårdinsatserna genomförs successivt under några års tid enligt en uppgjord vårdplan. Detta kräver att länsstyrelserna kan garantera att utbetalningen av de bidrag som beslutats också sker successivt över en längre tidsperiod. Erfarenheten har visat att en stor andel av de beviljade bidragen utfaller till betalning ett eller flera år efter det att bidragsbeslutet har fattats. Regeringen föreslår därför att bemyndiganderamen för anslaget 28:27 Bidrag till kulturmiljövård höjs till 70 miljoner kronor fr.o.m. år 2001.

Med miljöbalken infördes möjligheten att skydda värdefulla kulturpräglade landskap som kulturresevat. Enligt RAÄ:s rapportering till regeringen finns det runt om i landet ett stort uppdämt behov av att skydda den här typen av miljöer och i dag finns det runt 60 områden som är i åtanke som kulturresevat. Av anslaget Bidrag till kulturmiljövård har sedan år 1999 5 miljoner kronor årligen avsatts för finansiering av värdering, intrångsersättning, restaureringsåtgärder samt löpande skötsel och underhåll av statligt beslutade kulturresevat. Regeringen anser mot bakgrund av det stora behov och intresse som finns för bildandet av kulturresevat att det är angeläget med en utökad satsning på

området. Inom naturvården görs just nu stora satsningar på reservatsbildning, främst skogsresevat. Ökade resurser till kulturresevat innebär också förbättrade möjligheter att utveckla samspelen mellan kulturmiljövården och naturvården. Regeringen föreslår för detta ändamål en ökning av anslaget Bidrag till kulturmiljövård med 5 miljoner kronor fr.o.m. år 2001.

För år 2001 föreslås anslaget utöver detta öka med 1 miljon kronor. Vidare minskas anslaget med den engångsanvisning på 2,4 miljoner kronor som anvisades för år 2000. För satsningar på industrisamhällets kulturarv beräknas år 2001 ett belopp på 6,1 miljoner kronor. År 2002 upphör denna 3-åriga satsning.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 247 038 000 kronor.

Tabell 4.67 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor	
Anslag 2000	249 618
Ökade medel till kulturresevat, reform	+ 5 000
Anslagsökning	+ 1 000
Minskning av medlen till Industrisamhällets kulturarv	- 6 180
Tillfällig kompensation för besparing upphör	- 2 400
Förslag 2001	247 038

4.9.28 28:28 och 28:29 Centrala museer

Tabell 4.68 Anslagsutveckling 28:28

Tusental kronor				
1999	Utfall	610 027	Anslags-sparande	42 531
2000	Anslag	641 692 ¹	Utgifts-prognos	654 440
2001	Förslag	665 966		
2002	Beräknat	682 413 ²		
2003	Beräknat	721 970 ³		

¹ Anslaget har i regleringsbrevet minskats till 638 883 tkr till följd av att för hög kompensation för pensionspremier beräknats.

² Motsvarar 669 066 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Motsvarar 693 066 tkr i 2001 års prisnivå.

Tabell 4.69 Anslagsutveckling 28:29

Tusental kronor				
1999	Utfall	172 897		
2000	Anslag	173 999	Utgifts-prognos	173 999
2001	Förslag	192 919		
2002	Beräknat	196 382 ¹		
2003	Beräknat	200 316 ²		

¹ Motsvarar 192 919 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 192 919 tkr i 2001 års prisnivå.

Tabell 4.70 Sammanställning över avgiftsinkomsterna år 1999 till de centrala museerna*Tusental kronor*

Statens historiska museer	8 452
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	66 617
Naturhistoriska riksmuseet	17 821 ¹
Statens museer för världskultur	8 633
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	11 129
Statens sjöhistoriska museer	9 214 ²
Arkitekturmuseet	5 899
Statens musiksamlingar	2 153
Statens försvarshistoriska museer	2 960
Moderna museet	12 009
Nordiska museet	32 166
Skansen	57 846
Tekniska museet	7 309
Arbetets museum	3 987
Summa	242 208

¹ Intäkterna för Cosmonovas verksamhet redovisas i tabell 11.0² Intäkterna för Vasamuseets verksamhet redovisas i tabell 11.0

De centrala museernas verksamhet redovisas samlat under denna rubrik. Medlen beräknas under två anslag, Centrala museer: Myndigheter och Centrala museer: Stiftelser. Följande centrala museer är myndigheter: Statens historiska museer, Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet, Statens sjöhistoriska museer, Arkitekturmuseet, Statens musiksamlingar, Statens försvarshistoriska museer samt Moderna museet. De specifika uppgifterna framgår av instruktionen för varje myndighet. För stiftelserna Nordiska museet, Skansen och Tekniska museet gäller stadgar som har fastställts av regeringen den 7 juni 1990, den 24 juni 1993 resp. den 30 mars 1995. För Stiftelsen Arbetets museum gäller stadgar som har fastställts av dess huvudmän. Statens historiska museum, Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet, Statens museer för världskultur, Moderna museet samt Nordiska museet har vart och ett inom sina verksamhetsområden uppgiften att vara ansvarsmuseum.

En jämförelse mellan budget och utfall för budgetåret 1999 visar att de centrala museerna

vid utgången av året hade ett samlat anslags-sparande på 42,5 miljoner kronor. En stor del av denna summa hänför sig till att Statens försvarshistoriska museer inför återöppnandet av Armémuseum i maj 2000 har byggt upp ett anslagssparande som ska användas för det nya museets kostnader. Detta anslagssparande kommer att förbrukas i och med att kapitalkostnaderna för museet belastar myndighetens anslag. Naturhistoriska riksmuseet har ett ackumulerat anslagssparande som bl.a. skall täcka ett för museet ökat åtagande för underhåll av museibygnaden. Statens museer för världskultur kommer att bygga upp ett visst anslagssparande fram tills dess att den nya museibygnaden invigs år 2003. Prognosen för år 2000 visar på ett sammanlagt sparande på anslaget 28:28 på 29,8 miljoner kronor. Regeringen har beslutat att ställa sammanlagt 4 496 000 kronor av anslagssparandet till regeringens disposition.

Utöver den avgiftsfinansierade verksamheten vid Vasamuseet och Cosmonova, som redovisas särskilt, uppgick de centrala museimyndigheternas avgiftsintäkter år 1999 till 144,9 miljoner kronor. Detta är en minskning jämfört med år 1998. Minskningen hänför sig huvudsakligen till att besökarantalet varit lägre under år 1999 än under år 1998.

Tabell 4.71 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museerna: Myndigheter*Tusental kronor*

	2000	Regeringens beräkning 2001
Statens historiska museer	63 010	68 222
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde	61 775	66 799
Naturhistoriska riksmuseet	112 983	118 307
Statens museer för världskultur	87 814	88 869
Livrustkammaren, Skoklosters slott och Hallwylska museet	29 490	29 857
Statens sjöhistoriska museer	82 767	83 580
Arkitekturmuseet	27 563	29 355
Statens musiksamlingar	35 679	36 085
Statens försvarshistoriska museer	51 584	52 007
Moderna museet	86 218	92 885
Summa	638 883	665 966

Tabell 4.72 Sammanställning över medelsfördelningen till Centrala museer: Stiftelser

Tusental kronor

	2000	Regeringens beräkning 2001
Nordiska museet	87 291	93 020
Skansen	47 965	49 355
Tekniska museet	38 743	39 203
Arbetets museum	11 114	11 341
Summa	185 113	192 919

Budget för avgiftsbelagd verksamhet**Cosmonova****Tabell 4.73 Budget för avgiftsbelagd verksamhet**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 1999	27 911	25 237	2 674
Prognos 2000	27 388	29 275	- 1 887
Budget 2001 ¹	28 727	30 315	- 1 588

¹ Cosmonovas hyreskostnad har tidigare inte ingått i summan. Fr.o.m. år 2001 ingår den delvis och på sikt skall Cosmonova nå full kostnadstäckning.

Vasamuseet**Tabell 4.74 Budget för avgiftsbelagd verksamhet**

Tusental kronor

Uppdragsverksamhet	Intäkter	Kostnader	Resultat (Intäkt - kostnad)
Utfall 1999	44 402	46 150	- 1 748
Prognos 2000	46 055	46 055	0
Budget 2001	47 000	47 000	0

Regeringens bedömning med anledning av revisionens iakttagelser

Moderna museet har för verksamhetsåret 1999 fått en revisionsberättelse med invändning på grund av att myndigheten underlåtit att kostnadsföra vissa utgifter och i stället tagit upp dessa som en immateriell tillgång i balansräkningen. Moderna museet har i en särskild skrivelse redogjort för vilka åtgärder som vidtagits med anledning av invändningen.

Under förutsättning att RRV:s rekommendationer följs bedömer regeringen att inga ytterligare åtgärder behöver vidtas.

I skilda revisionsrapporter för Moderna museet och för Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde rekommenderas myndigheterna att skyndsamt klarlägga mellanhavandena sinsemellan och att reglera eventuella skulder och fordringar. Myndigheterna har med anledning av revisionsrapporten redogjort för vilka åtgärder som vidtagits. Regeringen förutsätter att myndigheterna följer RRV:s rekommendation.

Riksrevisionsverket har också lämnat en särskild revisionsrapport för Arkitekturmuseet, där RRV bl.a. har synpunkter på myndighetens redovisning av skattepliktiga förmåner. Arkitekturmuseet har i en särskild skrivelse redogjort för vilka åtgärder som kommer att vidtas. Regeringen bedömer att denna åtgärd är tillräcklig.

Regeringens överväganden

Enligt regeringens samlade bedömning har de centrala museerna i allt väsentligt på ett ändamålsenligt sätt arbetat för att bevara kulturarvet, utvecklat och förmedlat kunskap om och upplevelser av kulturarvet och härigenom gett perspektiv på samhällsutvecklingen.

Statens historiska museer

Statens historiska museer har under de senaste åren tvingats göra stora nedskärningar i sin verksamhet och bl.a. genomfört omfattande personalneddragningar. Trots detta bedriver museerna en i många avseenden framgångsrik verksamhet som bl.a. bidragit till att öka kunskapen om vår tidigaste historia och gett många värdefulla bidrag till medvetenheten om kulturarvets betydelse för en demokratisk samhällsutveckling. För att ge Statens historiska museer förbättrade möjligheter att fortsätta sitt arbete inom detta område föreslår regeringen att anslaget till myndigheten höjs med 2 miljoner kronor fr.o.m. år 2001.

Regeringen föreslår dessutom att anslaget till Statens historiska museer höjs med 2,5 miljoner kronor inom ramen för den museipedagogiska satsning som redogörs för under anslaget 28:30 Bidrag till regionala museer.

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde

Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde har en ansträngd ekonomisk situation och en hög andel av museernas verksamhet finansieras i dag via externa medel. Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde lyckas trots sin ansträngda ekonomi uppnå goda resultat. För att ge myndigheten bättre förutsättningar att fortsätta hålla en hög kvalitet på verksamheten föreslår regeringen att myndighetens anslag höjs med 4,3 miljoner kronor fr.o.m. år 2001. Av denna summa föreslås 800 000 kronor anvisas till Prins Eugens Waldemarsudde.

Statens museer för världskultur

I samband med att Statens museer för världskultur bildades den 1 januari 1999 anvisades 29 miljoner kronor till myndigheten utöver de medel som fördes från andra anslagsposter och som avsåg Folkens museum – etnografiska, Medelhavsmuseet, Östasiatiska museet och Etnografiska museet i Göteborg. Medlen är avsedda att dels täcka kostnaderna för myndighetens ledning och för övertagandet av Etnografiska museet i Göteborg, dels för att delvis täcka kostnaderna för det nya museet som byggs i Göteborg. Regeringen har tidigare aviserat att ett förslag till en kompletterande finansiering av de ökade kostnaderna för det nya museet fr.o.m. år 2003 kommer att föreläggas riksdagen. Det är regeringens bedömning att en höjning av anslaget till Statens museer för världskultur med 28 miljoner kronor är nödvändig fr.o.m. år 2003 och har därför beräknat en ökning av anslaget med nämnda belopp.

Statens sjöhistoriska museer

Marinmuseum i Karlskrona är fortfarande i ett uppbyggnadsskede och regeringen har funnit att ytterligare resurser behövs för att utveckla en fungerande basverksamhet. Statens sjöhistoriska museer tilldelades för budgetåret 2000 en engångsvis förstärkning av anslaget med 2 miljoner kronor för detta ändamål. Regeringen menar att museet fr.o.m. år 2001 är i behov av en nivåhöjning av anslaget med motsvarande belopp.

Mot bakgrund av riksdagens tillkännagivande den 10 december 1999 avser regeringen att vidta åtgärder så att den organisationsförändring inom Statens sjöhistoriska museer som riksdagen har föreslagit kommer att genomföras.

Arkitekturmuseet

Arkitekturmuseet genomför under perioden 1999–2001 den kampanj för Arkitekturåret 2001 som regeringen tog initiativ till i propositionen Utveckling och rättvisa – en politik för storstaden på 2000-talet (prop.1997/98:165, bet. 1998/99:AU2, rskr. 1998/99:34). För ändamålet har riksdagen sedan tidigare anvisat 2 miljoner kronor per år under dessa tre år. Regeringen bedömer att 1 miljon kronor av dessa medel bör permanentas för Arkitekturmuseets verksamhet fr.o.m. år 2002. Regeringen föreslår nu att Arkitekturmuseets anslag förstärks med 1,5 miljoner kronor fr.o.m. år 2001. Medlen skall användas till att stärka museets organisation. Regeringen kommer vidare att inom anslaget omfördela medel till Arkitekturmuseet på 2 miljoner kronor under år 2000.

Moderna museet

I budgetpropositionen för 2000 (prop. 1999/2000:1, bet. 1999/2000:KrU1, rskr. 1999/2000:87) föreslog regeringen att anslaget till Moderna museet under åren 2000–2002 skall förstärkas med sammanlagt 11,5 miljoner kronor för inköp av samtida konst, varav 3,2 miljoner kronor år 2001. För att Moderna museet skall kunna behålla och vidareutveckla sin position som ledande institution inom samtidskonsten beräknar regeringen att anslaget fr.o.m. år 2002 årligen utgår med 3,2 miljoner kronor. Detta innebär en permanentning av de särskilda inköpsmedlen.

Moderna museet har under senare tid haft stora svårigheter att klara sitt uppdrag inom de nuvarande anslagsramarna. Fr.o.m. år 2000 har Moderna museets anslag ökat med 3,5 miljoner kronor. För att upprätthålla och förbättra allmänhetens tillgång till samlingarna och säkerställa en hög nivå på arbetet med bevarande och kunskapsuppbyggnad föreslår regeringen att Moderna museets anslag höjs med ytterligare 6,5 miljoner kronor fr.o.m. år 2001.

Nordiska museet

Regeringen föreslår att anslaget till Nordiska museet höjs med 2,5 miljoner kronor inom ramen för den museipedagogiska satsning som redogörs för under anslaget 28:30 Bidrag till regionala museer.

Arbetets museum

Arbetets museum bedriver en omfattande och till stora delar unik verksamhet. I arbetet med att utveckla och förstärka industrisamhällets kulturarv intar museet en aktiv roll i flera nätverk m.m. Det nationella uppdrag som museet innehaft under åren 1997–1999 har haft stor betydelse för museets utveckling av industrihistorisk kunskap. Arbetets museum har under en följd av år erhållit statliga medel inom ramen för anslaget Bidrag till vissa museer. Arbetets museum bedriver en bred verksamhet av nationellt intresse som inom sitt område kompletterar verksamheten vid centralmuseerna. Bl.a. mot bakgrund av detta föreslår regeringen att museet fr.o.m. år 2001 erhåller stöd inom ramen för anslaget Centrala museer: Stiftelser.

Slutsatser

Regeringen föreslår att anslagen Centrala museer: Myndigheter och Centrala museer: Stiftelser för år 2001 anvisas 665 966 000 kronor respektive 192 919 000 kronor.

Tabell 4.75 Beräkning av anslaget Centrala museer: Myndigheter för år 2001

<i>Tusental kronor</i>	
Anslag 2000	638 883
Pris- och löneomräkning	+ 7 083
Statens historiska museer, reform	+ 4 500
Nationalmuseum med Prins Eugens Waldemarsudde, reform	+ 4 300
Arkitekturmuseet, reform	+ 1 500
Moderna museet, reform	+ 6 500
Naturhistoriska riksmuseet, återlägg av tillfällig minskning	+ 4 000
Justering av anslaget till samtida konst	- 800
Förslag 2001	665 966

Tabell 4.76 Beräkning av anslaget Centrala museer: Stiftelser för år 2001

<i>Tusental kronor</i>	
Anslag 2000	173 999
Pris- och löneomräkning	+ 2 070
Nordiska museet, reform	+ 2 500
Arbetets museum: Överföring från anslaget 28:31 Bidrag till vissa museer	+ 11 341
Justering av premier	+ 3 009
Förslag 2001	192 919

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att kompensera för ändring i sättet att beräkna premier för de statliga avtalsförsäkringarna.

4.9.29 28:30 Bidrag till regionala museer

Tabell 4.77 Anslagsutveckling

<i>Tusental kronor</i>				
1999	Utfall	102 271		
2000	Anslag	103 416	Utgifts- prognos	103 416
2001	Förslag	117 857		
2002	Beräknat	121 636 ¹		
2003	Beräknat	125 067 ²		

¹ Motsvarar 117 857 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 117 857 tkr i 2001 års prisnivå.

Bidrag till regionala museer lämnas enligt förordningen (1996:1598) om statsbidrag till regional kulturverksamhet. Bidraget syftar till att stödja museerna i deras uppgift att samla in, bearbeta och förmedla kunskaper om regionens kulturarv, dess konstutveckling samt om samhället och miljön i övrigt. Statsbidraget skall ge museerna möjlighet att ta ansvar för sin del av det regionala kulturmiljöarbetet. För närvarande är 28 museer berättigade till statsbidrag. Bidrag fördelas, utom när det gäller kulturmiljövård i Kalmar, Skåne och Gotlands län, av Statens kulturråd efter samråd med Riksantikvarieämbetet. Bidrag för kulturmiljövård i Kalmar, Skåne och Gotlands län fördelas av Riksantikvarieämbetet efter samråd med Statens kulturråd och de regionala självstyrelseorganen.

Enligt de riktlinjer för bidragen till regionala kulturinstitutioner som riksdagen har godkänt

(prop. 1996/97:3, bet. 1996/97:KrU1, rskr. 1996/97:129) skall en viss del av stödet avsättas till riktade tidsbegränsade bidrag.

Från och med den 1 juli 1998 har försöksverksamhet inletts med regional fördelning av kulturpolitiska medel i Kalmar, Skåne och Gotlands län. Medel för ändamålet beräknas under anslaget 28:4 Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel.

Under anslaget anvisas även medel för kostnader för lönebidragsanställda vid de regionala museerna.

Regeringens överväganden

Enligt sammanställningar för år 1999 från Statens kulturråd var antalet besökare vid de regionala museerna totalt ca 2 560 000 personer, vilket är en minskning med knappt 200 000 personer jämfört med år 1998. Museernas sammanlagda intäkter var ca 645 miljoner kronor vilket är en minskning med ca 50 miljoner kronor jämfört med föregående år. Andelen anställda med lönebidrag uppgick till ca 30 procent.

De regionala museerna bedriver en omfattande publik verksamhet och bidrar därigenom till att sprida kunskap om bl.a. regionens kulturarv och samhällsutveckling.

I samband med infrastrukturplanering, samhällsplanering samt vård och underhåll av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse är museernas kunskap och kompetens viktig.

Under år 1999 användes 2 procent av bidraget till de regionala museerna för riktade tidsbegränsade insatser gällande projekt med anknytning till industrisamhällets kulturarv.

Det nationella uppdraget inom museiområdet har under perioden 2000–2002 tilldelats Kalmar läns museum och avser barn- och ungdomsverksamhet (se anslaget 28:3 Nationella uppdrag).

Kunskapsförmedlingen är en mycket viktig del av de regionala museernas arbete och samtliga museer erbjuder i dag museipedagogiska program för förskola och skola. Vissa initiativ har tagits för att utveckla verksamheten och öka erfarenhetsutbytet inom detta område, men många av museerna har ett pressat ekonomiskt läge och har därför svårt att tillgodose de stora behov som finns.

Regeringen föreslår därför att en treårig satsning genomförs för att stärka samarbetet mellan museerna och stöda projekt som syftar till att utveckla den pedagogiska verksamheten inom

museisektorn. Historiska museet och Nordiska museet har som ansvarsmuseer en viktig roll i detta sammanhang och anvisas därför särskilda medel för ändamålet. Det museipedagogiska utvecklingsarbetet skall, där så är möjligt, samordnas med övriga insatser som görs på nationell nivå. Vidare bör de erfarenheter som gjorts inom ramen för de nationella uppdragen inom museisektorn tas till vara.

Regeringen föreslår för detta ändamål att anslaget ökas med 10 miljoner kronor fr.o.m. år 2001.

För att skapa en bredare samverkan mellan organisationer och institutioner på regional och lokal nivå är det angeläget att det särskilda utvecklingsbidraget till de regionala museerna stärks. Regeringen föreslår därför att anslaget fr.o.m. år 2001 höjs med 3 miljoner kronor för detta ändamål.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 117 857 000 kronor.

Tabell 4.78 Beräkning av anslaget för år 2001

Anslag 2000	103 416
Ökning av utvecklingsbidraget, reform	+ 3 000
Museipedagogisk satsning, reform	+ 10 000
Pris- och löneomräkning	+ 1 441
Förslag 2001	117 857

4.9.30 28:31 Bidrag till vissa museer

Tabell 4.79 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	41 298	
2000	Anslag	40 689	Utgifts- prognos 40 689
2001	Förslag	30 500	
2002	Beräknat	31 047 ¹	
2003	Beräknat	31 462 ²	

¹ Motsvarar 30 500 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 30 300 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för bidrag till ett antal museer och andra institutioner, de flesta med viss formell anknytning till staten. Regeringen har fastställt stadgar för stiftelserna Dansmuseifonden (Dansmuseet), Drottningholms teatermuseum, Carl och Olga Milles Lidingöhem (Millesgården), Thielska galleriet och Föremålsvård i Kiruna. Av de övriga står stiftelserna Strindbergsmuseet och Roseum delvis under kommunalt huvudmannaskap,

medan stiftelserna Judiska museet, Röhsska museet, Bildmuseet och Zornsamlingarna har bildats av organisationer och andra intressenter.

Regeringens överväganden

Dansmuseets verksamhet har präglats av att museet flyttat till nya lokaler. Målet är att flytten skall leda till nya och större publikgrupper men det har också medfört väsentligt bättre förhållanden avseende magasinerna.

Drottningholms teatermuseum har genomfört en omfattande magasinsflytt vilket inskränkt öppethållandet under år 1999 men medfört såväl bättre tillgänglighet till samlingarna som förbättrad magasinförvaring. Drottningholms teatermuseum har sagts upp från sina nuvarande lokaler i Filmhuset fr.o.m. den 30 juni 2001.

Millesgårdens nya utställningshall har medfört betydande förbättringar i en rad avseenden, men även ekonomiska och personella påfrestningar för museet. Millesgården har också fortsatt sin satsning på barnverksamhet.

Verksamheten vid Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna påverkas i hög grad av projektet Kulturarvs-IT. Stiftelsen Föremålsvård i Kiruna skall sysselsätta 60 personer i etapp 1 i kommunerna Kiruna, Ludvika (Grängesberg) och Strömsund och den fullt utbyggda verksamheten skall sysselsätta 124 personer. Stiftelsen ser svårigheter med att sysselsätta ett så stort antal personer eftersom institutionerna av resursskäl visat sig ha problem med att leverera tillräckligt mycket material. Den anslagsförstärkning som nu föreslås för de centrala museerna, bl.a. Statens historiska museer, ger emellertid bättre förutsättningar för denna typ av leveranser.

Judiska museet skildrar judarnas liv i Sverige sedan år 1775 och sprider med unika föremål och miljöer kunskap om judendomen och judiska traditioner. Museet bedriver, trots mycket begränsade resurser en nationellt angelägen verksamhet som rönt stor uppskattning. Regeringen föreslår därför att bidraget till Judiska museet höjs med 100 000 kronor fr.o.m. år 2001.

Regeringen har under anslaget Centrala museer: Stiftelser föreslagit att bidraget till Arbetets museum fr.o.m. nästa budgetår skall beräknas under nämnda anslag. Anslaget minskar därför med 11 341 000 kronor.

Vid anslagsberäkningen har en teknisk justering gjorts av anslaget. Justeringen har genomförts för att kompensera för ändring i sättet att

beräkna premier för de statliga avtalsförsäkringarna.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 30 500 000 kronor.

Tabell 4.80 Sammanställning över medelstillelningen

Tusental kronor

	Regeringens beräkning 2001
Dansmuseet	8 147
Drottningholms teatermuseum	5 683
Millesgården	2 024
Thielska galleriet	2 430
Föremålsvård i Kiruna	7 054
Röhsska museet	1 012
Rooseum	2 050
Strindbergsmuseet	537
Judiska museet	608
Bildmuseet	750
Zornsamlingarna	205
Summa	30 500

Tabell 4.81 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	40 689
Pris- och löneomräkning	+ 728
Judiska museet, reform	+ 100
Justering av premier	+ 324
Överföring av Arbetets museum till Centrala museer: Stiftelser	- 11 341
Förslag 2001	30 500

4.9.31 28:32 Stöd till icke-statliga kulturlokaler

Tabell 4.82 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags- sparande	
1999		3 821		10 360
2000	Anslag	10 000	Utgifts- prognos	13 580
2001	Förslag	10 000		
2002	Beräknat	10 000		
2003	Beräknat	10 000		

Bidraget används enligt förordningen (1990:573) om stöd till vissa icke-statliga kulturlokaler. Det innebär att stöd kan ges i form av bidrag till ny- eller ombyggnad av musei-, teater- och konsertlokaler som tillhör någon annan än staten. Bidrag kan också ges till standardhöjande reparationer

och handikappanpassning av sådana lokaler. Beslut om bidrag fattas av Boverkets samlingslokalsdelegation efter samråd med Statens kulturråd. Det höga anslagssparandet är ett resultat av beslut om bidrag fattas innan aktuella byggnadsarbeten påbörjas och utbetalas när arbetena är avslutade, vilket kan ta flera år.

Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Regeringen föreslår att riksdagen bemyndigar regeringen att i fråga om ramanslaget Stöd till icke-statliga kulturlokaler, besluta om bidrag som, inkl. tidigare åtaganden, medför utgifter på högst 2 miljoner kronor efter år 2001, dock längst t.o.m. år 2004.

Tabell 4.83 Bemyndiganden om ekonomiska förpliktelser

Tusental kronor

	1999 utfall	2000 prognos	2001 beräknat	2002 beräknat	2003 – beräknat
Utestående förpliktelser vid årets början	2 000	2 000	2 000		
Nya förpliktelser	3 800	11 600	10 000		
Infriade förpliktelser ¹	3 800	11 600	10 000	1 000	1 000
Utestående förpliktelser vid årets slut	2 000	2 000	2 000		
Erhållen/föreslagen bemyndiganderam	2 000	2 000	2 000		

¹ Utgiftsutfall till följd av ingångna förpliktelser.

Regeringens överväganden

Boverkets resultatredovisning visar att medel fördelades till nio projekt under 1999: fyra läns-museer, två andra museer, två teatrar och en konsertlokal. Enligt Boverkets bedömning har de byggnader som uppförts med stödet har blivit förebilder och symbolbyggnader på orten.

Regeringen bedömer att resultatet av verksamheten är tillfredsställande. Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 10 miljoner kronor.

4.9.32 28:33 Riksutställningar

Tabell 4.84 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	36 302	Anslags-sparande	1 612
2000	Anslag	37 733 ¹	Utgifts-prognos	39 050
2001	Förslag	38 046		
2002	Beräknat	38 830 ²		
2003	Beräknat	39 675 ³		

¹ Anslaget har i regleringsbrevet minskats till 37 535 tkr till följd av att för hög kompensation för pensionspremier beräknats.

² Motsvarar 38 046 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Motsvarar 38 046 tkr i 2001 års prisnivå.

Riksutställningar har enligt förordning (1997:1170) med instruktion för Riksutställningar till uppgift att främja utställnings- och konstbildningsverksamheten genom att förmedla och anordna utställningar, biträda med rådgivning och annan service samt i övrigt utveckla och förnya utställningen som medium för kunskapsförmedling, debatt och upplevelse.

Riksutställningars avgiftsinkomster uppgick under år 1999 till 3 858 000 kronor.

Anslagssparandet uppgick vid utgången av år 1999 till 1 612 000 kronor. Regeringen har beslutat om indragning med 523 000 kronor av anslagssparandet.

Regeringens överväganden

Under året har Riksutställningar turnerat med 25 utställningar varav åtta nyproducerade. Utställningarna har visats på 136 platser varav 18 utanför Sverige, vilket är en ökning jämfört med år 1998. Antalet visningsdagar har ökat något sedan föregående år. De flesta av de nya produktio-

ner har skapats i samarbete, t.ex. med Bildmuseet, Samdok och Tekniska museet.

Ofta förekommande arrangörer har varit museer och konsthallar samt även bibliotek, skolor och andra samlingslokaler.

Bland nyproducerade utställningar kan nämnas Safe European Home, om unga människors liv i arbetslöshetens Europa och Kulor Krus och Kaviar, om industrisamhällets kultur och kulturell identitet. Projektet Gud har 99 Namn med turnéstart i början av år 2000 ger en inblick i olika religioner som i dag är en del av det svenska samhället.

Inriktningen på barn och unga och på samtida konst har fortsatt och av de utställningar som turnerade under år 1999 var 44 procent främst riktade mot barn och ungdomar. Ca 40 procent av utställningarna i turné har varit konstutställningar och bland dessa kan nämnas Öyvind Fahlström och Inferno & Paradiso, en fotoutställning som tar upp frågor om demokrati och tredje världen.

Expoteket har under 1999 etablerat sin roll i den kunskapsbyggande delen av Riksutställningars verksamhet.

Verksamheten ger önskade resultat och inriktningen bör därför behållas. Regeringen föreslår att 38 046 000 kronor anvisas för år 2001.

Tabell 4.85 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	37 535
Pris- och löneomräkning	+ 511
Förslag 2001	38 046

4.9.33 28:34 Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål

Tabell 4.86 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	150	Anslags-sparande	-
2000	Anslag	80	Utgifts-prognos	91
2001	Förslag	80		
2002	Beräknat	80		
2003	Beräknat	80		

Anslaget får användas för inköp av kulturföremål som har sådant konstnärligt, historiskt eller vetenskapligt värde att det är av synnerlig vikt att de införlivas med offentliga samlingar.

Systemet med statliga utställningsgarantier har funnits sedan år 1974. Enligt förordningen (1998:200) om statliga utställningsgarantier, som trädde i kraft den 1 juni 1998, kan den som anordnar en tillfällig utställning som skall visas i Sverige under vissa förutsättningar få en statlig utställningsgaranti. Utställningsgaranti får också lämnas för svenska kulturmanifestationer utomlands. Statens kulturråd prövar ansökningarna om utställningsgarantier.

Regeringens överväganden

År 1999 utnyttjades anslaget för ett bidrag till Statens historiska museer (Kungl. Myntkabinetet – Sveriges Ekonomiska museum) för inköp av en guldmedalj som tillverkades till kung Adolf Fredriks kröning år 1751.

Möjligheten för utställningsarrangörer att få utställningsgarantier innebär att förutsättningar skapas för att musei- och utställningsverksamheten får en god spridning och når publik runt om i landet.

Regeringen föreslår att 80 000 kronor anvisas för år 2001.

4.9.34 28:35 Filmstöd

Tabell 4.87 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
1999	Utfall	141 796		1 335
2000	Anslag	205 161		205 496
2001	Förslag	205 161		
2002	Beräknat	205 161		
2003	Beräknat	205 161		

Under anslaget anvisas medel för statens stöd till svensk filmproduktion m.m. samt för Konstnärskommitténs filmstöd.

Stödet till svensk filmproduktion finansierades t.o.m. år 1999 genom 1993 års finansieringsavtal för Stiftelsen Svenska Filminstitutet. Avtalet genererade 187 miljoner kronor under år 1999, varav ca 151 miljoner kronor utgick som stöd till svensk filmproduktion. Utöver detta fördelade Filminstitutet stöd till filmkulturell verksamhet samt till regionala resurscentrum för film och video, vilket finansierades helt med statliga medel. Den 1 januari 2000 trädde 2000 års filmavtal i kraft. Detta femåriga avtal mellan

staten, organisationer inom filmbranschen samt Sveriges Television AB och TV4 AB (publ) omfattar alla filmpolitiska stöd som hanteras av Filminstitutet.

Anslagssparandet hänför sig till Konstnärskommitténs anslag för stöd till produktion av kortfilm och beror på att beslutade bidrag inte rekvirerats eller betalats ut före årsskiftet.

Regeringens överväganden

Regeringen har under inledningen till politikområdet redovisat och bedömt resultaten av statens stöd till film. Regeringen föreslår att anslaget för filmstöd för år 2001 anvisas med oförändrat 205 161 000 kronor.

4.9.35 28:36 Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet

Tabell 4.88 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall	Utgifter	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
1999	Utfall	37 239		886
2000	Anslag	35 549		36 435
2001	Förslag	36 236		
2002	Beräknat	36 959 ¹		
2003	Beräknat	37 748 ²		

¹ Motsvarar 36 236 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 36 236 tkr i 2001 års prisnivå.

Medlen har använts för projekt inom Statens kulturråds, ansvarsmuseernas, Riksarkivets, Riksantikvarieämbetets och Språk- och folkminnesinstitutets ansvarsområden. Vidare belastas anslaget med del av kostnaderna för grundforskning inom naturvetenskap vid Naturhistoriska riksmuseet.

Regeringens överväganden

Riksarkivet driver flera projekt med utgångspunkt i de förutsättningar som elektronisk arkivhantering och elektroniskt informationsutbyte innebär. Vidare drivs ett antal forsknings- och utvecklingsprojekt med syfte att förbättra tillgängligheten till arkivmaterialet.

Språk- och folkminnesinstitutets forskning har under året till största delen inriktats på

projekt som bedrivits i samverkan med Linköpings universitet.

Naturhistoriska riksmuseet har en särställning bland museerna genom sin omfattande forskningverksamhet. Grundforskning och tillämpad forskning bedrivs inom zoologi, botanik, paleontologi och geologi samt i studier av interaktionen mellan människan och naturen/miljön. Verksamheten håller generellt en hög kvalitet och museet kan redovisa ett stort antal publicerade vetenskapliga manuskript, universitetsföreläsningar och medverkan i olika vetenskapliga samarbetsprojekt.

Statens kulturråd bedriver ingen egen forskningsverksamhet, men har under året lämnat bidrag till kulturpolitisk forskning. Statens kulturråd fördelar även medel för forskning och utveckling vid ansvarsmuseerna. Medlen avser forskning relaterad till museernas uppgifter att vårda samlingarna, göra dem tillgängliga för forskning, utföra dokumentationsarbete samt även bedriva utåtriktat arbete. Kulturrådets fördelning av medel grundar sig på förslag från ansvarsmuseernas forskningsnämnd. Riksantikvarieämbetets forskningsverksamhet inriktas på kulturlandskapets innehåll och förändringar och antikvarisk-teknisk forskning och utveckling. Riksantikvarieämbetet har under år 1999 fortsatt att driva en stor mängd forskningsprojekt i samverkan med universitet och högskolor, länsstyrelser, museer samt andra organisationer och myndigheter. Storstadssatsningen och satsningen på det industrihistoriska arvet har inneburit en ökad fokusering på behovet av bebyggelseforskning.

Flera av myndigheterna har ett etablerat nationellt och internationellt samarbete med universitet, högskolor och andra myndigheter. För att stimulera till ett ökat deltagande i olika internationella sammanhang, bl.a. inom ramen för EU:s ramprogram för forskning och utveckling bör resurser avsättas för resor för planering av forskningsprojekt inom kulturområdet.

Mot bakgrund av tillgänglig information drar regeringen slutsatsen att det forsknings- och utvecklingsarbete som bedrivits har mycket stor betydelse för området.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 36 236 000 kronor.

Tabell 4.89 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	35 549
Pris- och löneomräkning	+ 687
Förslag 2001	36 236

4.9.36 28:37 Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund

Tabell 4.90 Anslagsutveckling

Tusental kronor

2001	Förslag	2 500
2002	Beräknat	2 553 ¹
2003	Beräknat	2 609 ²

¹ Motsvarar 2 500 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 2 500 tkr i 2001 års prisnivå.

Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund har till uppgift att pröva frågor om statsbidrag enligt lagen (1999:932) om stöd till trossamfund och förordningen (1999:974) om statsbidrag till trossamfund, se förordningen (1999:975) med instruktion för Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund. Samarbetsnämnden har nio ledamöter med lika många ersättare. Vid nämnden finns också ett råd för samråd mellan nämnden och trossamfundet. Såväl nämnden som rådet består av representanter för de statsbidragsberättigade trossamfundet.

Regeringens överväganden

Förvaltningskostnaderna för Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund har tidigare redovisats under en särskild anslagspost under anslaget Stöd till trossamfund. Regeringen föreslår att nämndens förvaltningskostnader fr.o.m. år 2001 anvisas under ett särskilt anslag. Anslaget föreslås anvisas med 2,5 miljoner kronor.

4.9.37 28:38 Stöd till trossamfund

Tabell 4.91 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	54 700	Anslags- sparande	2
2000	Anslag	53 250	Utgifts- prognos	53 250
2001	Förslag	50 750		
2002	Beräknat	50 750		
2003	Beräknat	50 750		

För den statliga bidragsgivningen till trossamfund gällde år 1999 förordningen (1989:271) om statsbidrag till andra trossamfund än Svenska kyrkan. Från och med den 1 januari 2000 gäller i stället förordningen (1999:974) om statsbidrag till trossamfund. Enligt den förordningen kan statsbidrag lämnas i form av organisationsbidrag, verksamhetsbidrag och projektbidrag. I förordningen anges vilka samfund som är statsbidragsberättigade. För närvarande (september 2000) omfattas 19 trossamfund och 2 samverkansorgan av bidragssystemet. Statsbidraget fördelas av Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund (SST).

Regeringens överväganden

Av SST:s redovisning för år 1999 framgår att inga stora förändringar skett vad gäller fördelningen av medel på olika typer av bidrag jämfört med tidigare år.

Tabell 4.92 Fördelning av bidrag

Fördelning	1997	1998	1999
Verksamhetsbidrag, totalt	49 400	48 800	48 800
– varav organisationsbidrag	42 212	41 377	41 239
– varav andlig vård vid sjukhus	4 750	4 750	4 900
– varav etableringsbidrag	830	641	625
Utbildningsbidrag, totalt	1 494	1 490	1 500
– varav utbildning för andlig vård vid sjukhus	215	215	215
Lokalbidrag (handikappanpassningsbidrag)	2 500	2 500	2 500
Totalt bidrag per betjänad	61:10	60:62	59:80

Det antal personer som betjänas av de statsbidragsberättigade samfunden uppgick vid ingången av år 1999 till ca 883 000, vilket är en ökning med ca 12 000 personer jämfört med motsvarande tidpunkt föregående år.

Statsbidraget till trossamfund bidrar till att skapa förutsättningar för olika samfund att behålla och utveckla ett eget samfundsliv och därmed främjas den religiösa mångfalden i landet. Genom organisationsbidraget ges de bidragsberättigade samfunden enligt regeringens bedömning förutsättningar för att kunna bedriva en aktiv verksamhet. Bidragsgivningen till andlig vård inom sjukvården bidrar till att möjliggöra för personer som tillhör andra trossamfund än Svenska kyrkan att få tillgång till andlig vård i samband med exempelvis en sjukhusvistelse. Förutom bidrag till sjukhuskyrkoaktivitet, pågår projekt för att pröva hur den andliga vården skall organiseras för invandrarnas trossamfund. Genom etableringsbidraget stöds bl.a. etablering av samfund som huvudsakligen betjänar invandrade trosbekännare på nya platser i landet. Tillgängligheten till gudstjänstlokaler har ökat genom bidrag till bl.a. handikappanpassning.

Enligt regeringens bedömning har resurserna använts på ett ändamålsenligt sätt och givit goda resultat.

Regeringen har under föregående anslag till Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund föreslagit att nämndens förvaltningskostnader anvisas under nämnda anslag. Förevarande anslag minskas därför med 2,5 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas med 50 750 000 kronor.

Tabell 4.93 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	53 250
Överföring till anslaget Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund	- 2 500
Förslag 2001	50 750

5 Politikområde 27 Mediepolitik

5.1 Omfattning

Politikområdet omfattar dagspress, radio och television samt skydd av barn och ungdom från skadligt innehåll i massmedierna. Till området hör Presstödsnämnden, Taltidningsnämnden,

Radio- och TV-verket, Granskningsnämnden för radio och TV, Statens biografbyrå och Rådet mot skadliga våldsskildringar samt Sveriges Television AB, Sveriges Radio AB och Sveriges Utbildningsradio AB.

5.2 Utgiftsutveckling

Tabell 5.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet

Milljoner kronor

	Utfall 1999	Anslag 2000	Utgiftsprognos 2000	Förslag anslag 2001	Beräknat anslag 2002	Beräknat anslag 2003
<i>Anslag inom utg. omr. 17:</i>						
27:1 Statens biografbyrå	7,9	8,2	8,6	9,2	9,4	9,6
27:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland	25,4	24,9	24,9	23,5	23,9	23,6
27:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt samarbete	0,7	0,8	0,7	0,8	0,8	0,8
27:4 Forskning och dokumentation om medieutvecklingen	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
<i>Äldre anslag:</i>						
1999:15 Bidrag till Sveriges Dövas Riksförbund för produktion av videogram på teckenspråk	17,5					
Totalt utg. omr. 17	52,8	35,2	35,5	34,7	35,4	35,3
<i>Anslag inom utg. omr. 1:</i>						
27:1 Presstödsnämnden och Taltidningsnämnden	5,1	5,4	5,5	5,7	5,8	5,9
27:2 Presstöd	527,3	536,6	532,8	539,0	539,0	534,0
27:3 Radio- och kassettidningar	123,5	127,3	124,1	127,3	127,3	127,3
27:4 Radio- och TV-verket	10,7	8,2	8,8	10,8	11,5	10,9
27:5 Granskningsnämnden för radio och TV	7,0	7,4	8,0	8,2	8,9	9,1
Totalt utg. Omr. 1	673,6	684,9	679,2	691,0	692,5	687,3
Totalt politikområde 27	726,4	720,1	714,8	725,7	727,9	722,7

5.3 Mål

Regeringens förslag: Målet för mediepolitiken skall vara att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna.

Inom Regeringskansliet pågår en översyn av mål- och verksamhetsstrukturer. Inom ramen för denna översyn har regeringen kommit fram till att mediepolitiken skall vara ett särskilt politikområde med egna mål som skall beslutas av riksdagen. Regeringen föreslår att målet för mediepolitiken skall vara att stödja yttrandefrihet, mångfald, massmediernas oberoende och tillgänglighet samt att motverka skadliga inslag i massmedierna.

Massmedierna spelar en fundamental roll i det moderna samhället. De förser oss med nyheter, information, kultur och underhållning samt bidrar starkt till att forma vår uppfattning om världen och samhället. Massmedierna medverkar till den gemensamma kunskap som är en förutsättning för att vi skall kunna leva och verka tillsammans i ett demokratiskt samhälle. I dag når dagspressen, radion och televisionen praktiskt taget alla människor i Sverige. Dessa medier är sedan länge viktigast för nyhetsförmedling och debatt.

En vanlig bild är att massmedierna fungerar som ett "offentligt rum", där vi alla är närvarande och där gemensamma frågor kan belysas och diskuteras. Nya idéer kan föras fram och problem kan uppmärksammas. Genom massmedierna kan vi följa samhällsdebatten och själva bilda oss en uppfattning om tidens viktiga frågor. Vi kan också göra oss hörda via massmedierna och på så sätt påverka. Massmedierna utsätter de starka i samhället för offentlig granskning och motverkar därmed korruption, orättvisor och maktmissbruk. Om många oberoende medieföretag konkurrerar är förutsättningarna goda för att alla väsentliga frågor och meningar blir belysta.

Medieområdet kännetecknas just nu av en snabb teknisk förändring, av globalisering och av att den ekonomiska makten koncentreras till färre och större företag. Ny teknik skapar förutsättningar för nya medier, samtidigt som

ändrade maktförhållanden påverkar grundvalarna för mediernas frihet och självständighet.

De statliga åtgärderna inom mediepolitiken syftar till att stödja massmedierna i deras viktiga demokratiska uppgifter.

5.4 Politikens inriktning

I detta avsnitt redogör regeringen för de reformer som presenteras i årets budgetproposition samt för planerat och pågående arbete inom politikområdet.

Dagspressen

De grundläggande principerna för den statliga presspolitiken slogs fast redan i mitten av 1970-talet. Statens direkta insatser för dagspressen bör verka för att värna mångfalden på dagstidningsmarknaden i syfte att främja en allsidig nyhetsförmedling och opinionsbildning. Den huvudsakliga inriktningen för de nuvarande statliga insatserna för dagspressen lades fram i propositionen 1996/97:3 om kulturpolitik.

Presspolitiken bör främja konkurrens mellan dagstidningar och förekomsten av monopolbrytande kompletterande dagstidningar på framför allt den regionala marknaden samt stödja en bred spridning av dagstidningar. Statliga insatser bör också inriktas på att göra det möjligt för synskadade och vissa andra grupper av funktionshindrade att ta del av innehållet i dagstidningar.

Massmedielandskapet har förändrats sedan grunden för det nuvarande presstödssystemet lades. Dagspressen har dock fortfarande en central roll i det demokratiska systemet och stor betydelse för mångfalden. Den framtida inriktningen för de statliga insatserna ligger därför fast.

Driftsstödet

Många andratidningar har drabbats hårt av sjunkande upplagor och vikande annonsvolym. Den höjning av driftsstödet med 4,5 procent som genomfördes fr.o.m. den 1 januari 2000 har underlättat den ekonomiska situationen för många andratidningar, vilka ofta har små eller inga vinstmarginaler. Några tidningar befinner

sig dock i riskzonen för nedläggning om inte ytterligare medel tillförs. Mot denna bakgrund och i syfte att värna den publicistiska mångfalden föreslår regeringen att stödbeloppen för driftsstödet höjs med 3 procent fr.o.m. år 2001. Höjningen motsvarar totalt ca 14 miljoner kronor.

Samdistribution

Mot bakgrund av de ekonomiska svårigheter som många endagstidningar har och i syfte att stödja den mångfald som utgivningen av dessa tidningar medför föreslår regeringen att endagstidningarna ges rätt att ingå i samdistributionen enligt principen om s.k. lika pris. Rätten att ingå i samdistributionen till lika pris bör dock begränsas framförallt till endagstidningar med lokal och regional spridning. Därför föreslås att de endagstidningar som avses skall ha minst en procents hushållstäckning i den blockregion där tidningens utgivningsort är belägen. Regeringen avser att ge Presstödsnämnden i uppdrag att följa upp effekterna av förslaget.

Uppdrag till Presstödsnämnden

Framför allt en del förstetidningar har påbörjat satsningar på Internet, radio och TV. Andratidningarna saknar ofta ekonomiska resurser för detta. Regeringen avser därför att ge Presstödsnämnden i uppdrag att överväga förutsättningarna att stärka dagstidningars möjligheter att omstrukturera verksamheten med hänsyn till utvecklingen på medieområdet och den tekniska utvecklingen. I uppdraget skall ingå att utreda hur de statliga insatserna till stöd för dagspressen skulle kunna underlätta för dagstidningar att utvecklas till medieföretag med en bredare inriktning.

Uppdrag till Taltidningsnämnden

Det är viktigt för demokratin att alla medborgare ges möjlighet att ta del av information, nyheter och debatt av det slag som dagstidningar innehåller. Ersättningen till tidningsföretag som ger ut radio- och kassettidningar syftar till att bidra till att göra innehållet i dagspressen tillgängligt för synskadade och andra funktionshindrade som inte kan hålla i eller bläddra i en tidning eller som är afatiker eller dyslektiker.

Taltidningsnämnden har fått i uppdrag att följa upp den nya ersättningsmodellen som innebär att ersättningen för taltidningar baseras på en schablonmodell i stället för en nettokostnadsprincip. Nämnden skall särskilt uppmärksamma eventuella fall där den nya ersättningsmodellen

leder till att en taltidning får svårigheter att fortsätta med utgivningen. Uppdraget skall redovisas den 30 april 2001, 2002 respektive 2003.

Taltidningsnämnden har på uppdrag av regeringen gjort en förstudie (dnr Ku1999/1569/Me) om olika alternativ för hur taltidningar kan distribueras och tas emot i framtiden. Bakgrunden är bl.a. övergången från analog till digital teknik för distribution och mottagning. Taltidningsnämnden har fått ett fortsatt uppdrag att följa teknikutvecklingen på distributions- och mottagarsidan i syfte att säkra utgivningen av taltidningar. Uppdraget skall redovisas i en rapport till regeringen senast den 1 oktober 2000.

Radio och TV

Radio och TV i allmänhetens tjänst

Regeringens satsning på public service fortsätter genom att Sveriges Television AB (SVT), Sveriges Radio (SR) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR), utöver den ordinarie medelstilldelningen, föreslås tilldelas 45 miljoner kronor år 2001 för förnyelse och satsningar på ny teknik. Därutöver föreslår regeringen att SVT för år 2001 tilldelas 75 miljoner kronor för satsningar på särskilt kvalificerad programproduktion och att SR tilldelas 5 miljoner kronor för att värna kvalitet i programutbudet. Regeringen föreslår att den ordinarie medelstilldelningen för år 2001 skall uppgå till 5 298,5 miljoner kronor. Medlen föreslås fördelas med 3 209,3 miljoner kronor till SVT, 1 836,9 miljoner kronor till SR och 252,3 miljoner kronor till UR.

Public service-beredning

Public service-verksamheten – en radio och TV i allmänhetens tjänst – är ett av regeringen högt prioriterat område. SVT, SR och UR har under många år haft en mycket stark ställning, och lyckats väl med att bevara denna trots hårdnadskonkurrens till följd av en förändrad mediebild präglad av ett långt större programutbud. Public service-företagen är ensamma om att ha möjligheten att göra program utan krav på lönsamhet. En stark public service-radio och TV är en viktig beståndsdel i det demokratiska samhället. Public service-företagen har dessutom ett stort ansvar för att program görs för mindre intressegrupper, inte minst språkliga minoriteter och funktionshindrade. Det är därför av stor vikt att svensk public service-radio och TV ges goda förutsätt-

ningar att klara dessa viktiga uppgifter också i framtiden.

Riktlinjerna för public service-verksamheten slogs senast fast genom beslut av riksdagen i juni 1996. Public service-företagens sändningstillstånd upphör att gälla vid utgången av år 2001. Nu arbetar en parlamentarisk beredningsgrupp med representanter från samtliga riksdagspartier med att ta fram de riktlinjer som skall gälla för nästa tillståndspå period med början år 2002. Regeringens ambition är att beredningen av nya sändningstillstånd skall resultera i riktlinjer som ger public service-företagen goda förutsättningar för en framgångsrik verksamhet också i framtiden.

Digitala TV-sändningar

Utvecklingen av digitala TV-sändningar fortsätter. Regeringen föreslår att digitala TV-sändningar i marknät skall få byggas ut till att omfatta hela landet.

Översyn av radio- och TV-lagen m.m.

En särskild utredare skall analysera och överväga behovet av ändringar i radio- och TV-lagen (1996:844) och lagen (1989:41) om TV-avgift.

Uppdraget omfattar att överväga behovet av lagstiftning och att lägga fram förslag bl.a. när det gäller skydd av barn, avgiftspliktiga TV-mottagare, jurisdiktion samt regler om annonser och reklam. Uppdraget skall vara slutfört före utgången av maj 2001.

Övriga frågor

Skadligt medieinnehåll

Det demokratiska samhällsskicket förutsätter en vidsträckt yttrandefrihet i massmedierna. Samtidigt måste också förutsättningar finnas för att minska tillgängligheten till medieinnehåll som kan ha en skadlig inverkan på publiken. Detta gäller främst barn och unga som ännu inte hunnit skaffa den erfarenhet och kunskap som krävs för att kunna förstå och bearbeta sina intryck av vissa inslag i medierna. Hit hör våldsskildringar och pornografi.

Den snabba teknikutvecklingen och internationaliseringen har gjort att medieutbudet dramatiskt ökat i omfattning. Samtidigt har tillgängligheten till medier blivit större i och med att nya former för mediedistribution vuxit fram. Familjens medievanor har förändrats och blivit

mer differentierade. Barn tar i dag i högre utsträckning del av medier utan vuxnas sällskap – via datorer, TV-mottagare och videoapparater i sina egna rum.

Dessa faktorer utgjorde grunden för debatten om pornografisk film i betal-TV som väcktes våren 2000 genom visningen av dokumentärfilmen *Shocking Truth*. Oron gällde framför allt att pornografisk film, via TV, blivit lättillgänglig för barn och ungdomar i hemmen. I och med att abonnerade TV-tjänster förväntas bli allt vanligare i framtiden beslutade regeringen, som tidigare nämnts, att se över bestämmelserna i radio- och TV-lagen (1996:844). Utredaren skall överväga olika sätt att förbättra möjligheten att skydda barn mot olämpligt programinnehåll. Detta skulle t. ex. kunna ske genom att kräva att TV-kanaler som sänder pornografisk film skall erbjuda sina abonnenter två skilda typer av abonnemang, ett med pornografi och ett utan. Även möjligheten att lagstifta om tillgänglighet till s.k. föräldralås, dvs. teknik för kodning och blockering av vissa programkategorier, skall övervägas.

Kulturministern tog samtidigt initiativ till en översyn av behovet av att ändra eller precisera censurkriteriet "förråande" i lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram, främst när det gäller sexualskildringar. Resultatet skall redovisas den 30 november 2000.

Att följa medieutvecklingen och dess konsekvenser för barn är en fråga av hög politisk prioritet. Ändamålsenligheten i gällande lagstiftning och övriga åtgärder inom området behöver ständigt övervägas i ljuset av teknikutvecklingen och nya forskningsrön om barns mediasituation. I och med att informationen flyter allt friare över nationsgränserna ökar också behovet av internationellt erfarenhetsutbyte och samarbete.

Konvergensfrågan

Den tekniska utveckling som brukar kallas konvergens har inneburit att olika slag av innehåll kan hanteras samtidigt och förmedlas genom olika slag av elektroniska distributions-system. Tjänster som tidigare var klart åtskilda, t.ex. television och teletjänster, närmar sig varandra. Det blir möjligt att förmedla samma tjänster i olika slag av nät och att utnyttja olika slags apparater för att använda sig av tjänsterna. Utvecklingen innebär också att gränserna mellan olika branscher förskjuts.

En följd av konvergensen kan bli att de regler som gäller för olika verksamheter behöver förändras om syftet med reglerna skall kunna upprätthållas. Konvergensutredningen (dir. 1997:95) fann i betänkandet Konvergens och förändring (SOU 1999:55) att det finns ett behov att samordna lagstiftningen för radio, TV och televerksamhet. Samtidigt konstaterade utredningen att såväl den svenska yttrandefrihetsgrundlagen som EG-rätten och andra internationella förpliktelser begränsar möjligheten att lagstifta. Det fortsatta arbetet med konvergensfrågorna i Sverige måste därför enligt utredningen i stor utsträckning relateras till en utveckling som vi inte själva fullt ut råder över men däremot har möjlighet att påverka.

Förutsättningarna är emellertid på väg att förändras. Mediegrundlagsutredningen (dir. 1999:8), som har till uppgift att analysera behovet och förutsättningarna för en mer teknikberoende grundlagsreglering av yttrandefriheten, skall redovisa sitt uppdrag senast den 31 december 2000. EG-kommissionen har lagt fram förslag om en ny regelstruktur för nätverk och tjänster för elektronisk kommunikation. Förslaget innebär bl.a. att regelverket skall vara oberoende av vilka tjänster som förmedlas. Det är viktigt att nya regler som kan komma att gälla utformas med hänsyn till målen för mediepolitiken.

Ägarkoncentration

En följd av den tekniska och ekonomiska utvecklingen är att den ekonomiska makten inom medieområdet koncentreras till färre och större företag. Det ger upphov till farhågor för att grundvalarna för fria och självständiga massmedier hotas genom en alltför stark koncentration av makt och ägande.

Inom näringslivet i allmänhet sätter konkurrenslagstiftningen en gräns för möjligheterna för företag att missbruka ekonomisk makt till skada för konsumenter och andra företag. Det har emellertid ansetts oklart om dessa regler är fullt tillämpliga inom massmedieområdet på grund av det starka skydd som våra grundlagar ger för yttrandefriheten.

Mediekoncentrationskommittén (dir. 1997:136) har avgett betänkandet Yttrandefriheten och konkurrensen (SOU 1999:30). Betänkandet innehåller bl.a. förslag till en ny mediekoncentrationslag och till bestämmelser

som skall göra det klart att konkurrenslagens förbud mot konkurrensbegränsande samarbete mellan företag och mot missbruk av dominerande ställning är tillämpliga inom medieområdet. Beredning av betänkandet pågår med sikte på att ett förslag skall kunna lämnas till riksdagen under år 2001.

Reformer som rör vissa mediemyndigheter

Radio- och TV-verket har de senaste åren fått nya arbetsuppgifter. Därför föreslås att anslaget år 2001 höjs engångsvis med 1,1 miljoner kronor för arbetet med marksänd digital-TV. Nivån på anslaget föreslås också höjas med 1 miljon kronor för uppgiften att meddela föreskrifter och utöva tillsyn i frågor som rör användningen av standarder för sändning av TV-signaler. Anslaget föreslås vidare öka med 300 000 kronor under förutsättning att riksdagen beslutar om en reformering av lagstiftningen för den kommersiella lokalradion.

Granskningsnämndens arbete med utbudsstudier utgör ett viktigt led i att få fram information om mångfalden i massmedierna. Nämndens anslag för år 2001 föreslås engångsvis öka med 450 000 kronor för detta ändamål.

Mediefrågor och EU-ordförandeskapet

Att bidra till att utvidgningen förverkligas har högsta prioritet för det svenska ordförandeskapet. Ett informellt kulturministermöte kommer att äga rum i Falun den 20-22 maj 2001. I anslutning till detta möte kommer ett särskilt möte om audiovisuella frågor att hållas med kandidatländerna.

Under det svenska ordförandeskapet i EU kommer inom kulturområdet och det audiovisuella området värnandet av mångfalden att vara en prioriterad uppgift. Mediefrågor ägnas stor uppmärksamhet, bl.a. radio och TV i allmänhetens tjänst, film samt nya medier.

Barn och ungas situation i det nya medielandskapet kommer särskilt att stå i fokus. Ett seminarium med inriktning på barn och unga i det nya mediasamhället kommer att hållas i Stockholm den 12-13 februari 2001. Syftet med mötet är att bidra till det pågående arbetet inom EU med att söka upprätthålla en tillfredsställande nivå vad gäller att skydda barn från skadligt medieinnehåll i ett medielandskap präg-

lat av snabb teknikutveckling, globalisering, framväxt av nya medier och ökad tillgänglighet till medieinnehåll. Till seminariet kommer även representanter från kandidatländerna att inbjudas.

Sverige kommer på det audiovisuella området att leda förhandlingarna inom rådsarbetsgruppen för audiovisuella frågor.

5.5 Insatser

5.5.1 Statliga insatser inom politikområdet

I detta avsnitt redovisar regeringen inriktningen på de insatser som gjorts inom medieområdet.

Inledning

De statliga uppgifterna på medieområdet omfattar fastställande av regler, tillståndsgivning, registrering och kontroll i fråga om radio och television, finansiering av radio och television i allmänhetens tjänst, presstödet, stöd till radio- och kassettidningar, utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland, efterhandsgranskning av innehållet i radio och TV, förhandsgranskning av filmer och videogram som skall visas offentligt, dokumentation av utvecklingen inom medieområdet, information samt europeiskt samarbete inom medieområdet.

Dagspressen

De statliga insatserna för presstödet uppgår under år 2000 till ca 537 miljoner kronor. För taltidningsverksamheten fördelas ca 127 miljoner kronor.

Som ett bidrag till att lösa vissa ekonomiska problem hos dagstidningar med allmänt driftsstöd infördes och fördelades ett tillfälligt driftsstöd under åren 1997 och 1998 (prop. 1997/98:1, bet. 1997/98:FiU11, rskr. 1997/98:45).

Mot bakgrund av andratidningarnas svåra situation höjdes stödbeloppen för driftsstödet med 4,5 procent fr.o.m. den 1 januari 2000. För att underlätta för lågfrekventa tidningar (1–2 nr per vecka) att fortsätta sin utgivning sänktes upplagetröskeln för dessa tidningar. De lågfrekventa tidningar vars upplaga hamnar under 2 000 exemplar, men över 1 500 exemplar, får ett reducerat driftsstöd under en period av två år. Gränsen för hushållstäckning för medel- och högfrekventa tidningar sänktes från 40 till 30

procent för att se till att tidningar som i första hand är beroende av driftsstöd får del av stödet.

I syfte att få bättre kontroll över statens utgifter ändrades ersättningsprinciperna för taltidningsutgivning fr.o.m. den 1 januari 2000. Förändringen innebär att ersättningen baseras på en schablonmodell i stället för på en nettokostnadsprincip. Taltidningsnämnden beslutar om stödnivåerna inom ramen för anslaget. Vid bestämmande av stödets storlek skall nämnden ta hänsyn till skillnader mellan olika grupper av tidningsföretag. De nya ersättningsprinciperna börjar gälla fullt ut efter en övergångsperiod på två år.

Radio och TV i allmänhetens tjänst

Riksdagen fattade den 11 juni 1996 beslut om riktlinjer för radio och TV i allmänhetens tjänst för åren 1997–2001. I enlighet med riksdagens beslut den 9 april 1997 (prop. 1996/97:67, bet. 1996/97:KuU17, rskr. 1996/97:178) beslutade regeringen att betala ut särskilda medel för digitala sändningar uppgående till 100 miljoner kronor för år 1997 och 100 miljoner kronor för år 1998. Medlen har fördelats mellan bolagen enligt gällande fördelingsnyckel.

Satsningen på radio och TV i allmänhetens tjänst fortsatte under åren 1999 och 2000. Det innebär att public service-företagen dels har fått särskilda medel om 100 miljoner kronor per år för förnyelse och satsningar på ny teknik, dels att SVT fortsatt fått ett stöd om 75 miljoner kronor per år för satsningar på särskilt kvalificerad programproduktion. För år 2000 har också SR tilldelats särskilda medel om 10 miljoner kronor för att värna programkvalitet i utbudet.

För år 2000 tilldelades de tre public service-företagen enligt ordinarie medelstilldelning 5 097,6 miljoner kronor (i 1997 års prisläge). Senast kända kompensationsindex gäller år 1998 varför medelstilldelningen för år 2001 skall ske i 1998 års prisläge.

Digitala TV-sändningar

Efter förslag av regeringen beslutade riksdagen i april 1997 (prop. 1996/97:67, bet. 1996/97:KU17, rskr. 1996/97:178) att digital marksänd TV skall införas i Sverige. I en första etapp skall sändningarna inledas på ett begränsat antal orter i Sverige. Förutsättningarna skall vara sådana att krav på yttrandefrihet, tillgänglighet och mångfald tillgodoses.

Regeringen beslutade i november 1997 att sändningar skulle få inledas i fem områden,

Stockholm med Mälardalen och Uppsala, norra Östergötland, södra och nordöstra Skåne, Göteborg med omnejd samt Sundsvall och Östersund med omnejd. Den parlamentariskt sammansatta Digital-TV-kommittén skall följa verksamheten.

Efter förslag av Radio- och TV-verket meddelade regeringen i juni 1998 tillstånd till elva företag att bedriva digitala TV-sändningar i marknätet. Tillstånden ändrades i december 1998 på grund av att ytterligare en sändningsfrekvens hade blivit tillgänglig. I januari 2000 tillkom ännu en sändningsfrekvens och ytterligare tre företag meddelades tillstånd. För närvarande finns tillstånd att sända 18 TV-kanaler i marknätet.

Sändningarna i det digitala marknätet kom igång under år 1999 och i början av år 2000. Två programföretag som enligt sina tillstånd skall inleda sändningarna senast den 1 oktober 2000 har ännu inte börjat sända.

För att man skall kunna ta emot digitala TV-sändningar måste man ha en särskild avkodare, en s.k. set top-box. Antalet anslutna hushåll har ökat kraftigt sedan det i slutet av år 1999 blev möjligt att hyra boxar. Den 1 september 2000 var antalet abonnenter ca 30 000. Ökningstakten var drygt 2 000 abonnemang i veckan.

Skadligt medieinnehåll

Insatserna mot skadligt medieinnehåll utgår från behovet av en anpassning till det nya medielandskapet. I januari 1999 utvidgades yttrandefrihetsgrundlagen (YGL) till att omfatta tekniska upptagningar, dit bl.a. dator- och TV-spel räknas. YGL:s förbud mot spridning av olaga våldsskildring – skildringar av sexuellt våld eller tvång och närgångna eller utdragna skildringar av grovt våld – omfattar därmed såväl de traditionella audiovisuella medierna TV, video och film som de nya digitala spelmedierna vilka har barn och ungdomar som primär målgrupp. Det är också straffbart att hyra ut eller sälja videofilmer och andra tekniska upptagningar av rörliga bilder med ingående skildringar av verklighetstroget våld till personer under 15 år.

TV-program med ingående våldsskildringar av verklighetstrogen karaktär eller med pornografiska bilder får inte sändas vid tider när det finns en betydande risk för att barn tittar. Genom en skärpning av radio- och TV-lagen år 1999, föranledd av en ändring i EG:s TV-direktiv

(89/552/EG och 97/36/EG), skall sådana program dessutom förses med varningssignaler.

I maj 1998 trädde en ny svensk lag i kraft om ansvar för elektroniska anslagstavlor (SFS 1998:112), dvs. tjänster för elektronisk förmedling av meddelanden. Lagen slår fast att den som tillhandahåller en elektronisk anslagstavla på t.ex. Internet har ett visst ansvar för innehållet, bl. a. genom skyldigheten att ta bort vissa meddelanden som uppenbart avses i brottsbalkens bestämmelser om t.ex. barnpornografibrott och olaga våldsskildring.

Utöver lagstiftande åtgärder ger regeringen stöd till insamling och vidare spridning av forskningsrön om medieivåldets effekter. Sedan år 1997 finansierar regeringen, tillsammans med Unesco, ett forskningscentrum vid Nordicom, Göteborgs universitet – The Unesco International Clearinghouse on Children and Violence on the Screen. Motsvarande verksamhet på nationell nivå bedrivs inom Rådet mot skadliga våldsskildringar (Våldsskildringsrådet). I december 1998 beslutade regeringen att ge Våldsskildringsrådet i uppdrag att ansvara för det svenska genomförandet av EU-rekommendationen om skydd av minderåriga och den mänskliga värdigheten. Syftet med rekommendationen är att få mediebranscherna att ta ett ökat ansvar för självreglering för att skydda barn från skadligt innehåll.

Kommersiell lokalradio

I budgetpropositionen 1999/2000:1, utg. omr. 1, beräknade regeringen för åren 2001 och 2002 en ökning av anslagen för Radio- och TV-verket och Granskningsnämnden för radio och TV under förutsättning att riksdagen beslutar om en reformering av lagstiftningen för den kommersiella lokalradion. Under vintern 2000 lade regeringen fram en proposition om nya bestämmelser för den kommersiella lokalradion (prop. 1999/2000:55). Med stöd av 2 kap. 12 § regeringsformen beslutade riksdagen den 11 maj 2000 att förslaget om de nya reglerna för den kommersiella lokalradion skall vila i minst tolv månader (bet. 1999/2000:KU23). Riksdagen har därefter den 7 juni 2000 beslutat att lagen (1995:1292) om tillfälliga bestämmelser om att sända lokalradio, den s.k. stopplagen, skall fortsätta att gälla under första halvåret 2001 (bet. 1999/2000:KU12).

5.6 Resultatbedömning

I detta avsnitt redovisar regeringen resultatet av insatser inom mediepolitiken och analyserar hur väl regeringen har lyckats i strävan att nå målen. Vidare drar regeringen sina slutsatser utifrån dessa resultatanalyser.

Inledning

Regeringens resultatbedömning har gjorts gentemot de mål som redovisades i budgetpropositionen för år 2000, dvs. att stödja mångfald och reella yttrandemöjligheter, garantera massmediernas oberoende, säkerställa tillgängligheten till massmedierna, motverka skadliga inslag i massmedierna samt att främja nyskapande och tillgång till ett varierat utbud.

Dagspressen

Under år 1999 var det totala antalet dagstidningar 160 och de hade en sammanlagd upplaga på strax under 4,2 miljoner exemplar. Under året beviljades 72 dagstidningar driftsstöd, varav 49 lågfrekventa (1–2 nr/vecka) och 23 hög- och medelfrekventa (3–7 nr/vecka) tidningar. Den sammanlagda upplagan för driftsstödtidningarna var ca 720 000 exemplar. Upplagorna har under senare år sjunkit för alla tidningskategorier, men särskilt för kvällspress och andratidningar. Totalt hade driftsstödtidningarna (1–7 nr/vecka) 17 procent av dagspressens totala upplaga år 1999. Presstödet motsvarar ca 2,5 procent av branschens omsättning.

Presstödet har stor betydelse för att bevara mångfalden på dagstidningsmarknaden. I en rapport från Presstödsnämnden (dnr Ku1999/1437/Me) avseende uppdraget att bedöma presstödet effekter redovisas bl.a. att de tidningar som är i störst behov av stöd är de med svagast hushållstäckning och att presstödet bidragit till att dessa tidningar kan överleva. Rapporten visar också att presstödet har lett till en mer allsidig nyhetsförmedling och bidragit till att bevara strukturen på dagstidningsmarknaden.

Presstödsnämnden har följt upp användningen av det tillfälliga driftsstödet i en rapport till regeringen (dnr Ku1999/2160/Me). Av rapporten framgår att det tillfälliga driftsstödet kom vid en tidpunkt då det fanns ett stort behov av stöd. Uppföljningen visar att stödet i många fall användes för löpande utgifter och investeringar i teknisk utrustning. Nämnden drar i rapporten slutsatsen att tidningar med driftsstöd troligen inte, utom i enstaka undantagsfall, genom ytter-

ligare rationaliseringar etc. kan förbättra sin ekonomi och att de statliga insatserna kan behöva förstärkas. Mot denna bakgrund och i syfte att värna den publicistiska mångfalden höjdes stödbeloppen för driftsstödet med 4,5 procent fr.o.m. den 1 januari 2000.

Utvecklingen beträffande ekonomin för olika tidningsgrupper redovisas i Presstödsnämndens årliga rapport Dagspressens ekonomi. Av rapporten som avser 1999 framgår att trenden med sjunkande upplagor och vikande annonsvolymen består. Rapporten visar också att innevarande konjunkturuppgång fått mindre effekter på tidningsföretagens resultat år 1999 än väntat. Rapporten visar att endagstidningarnas resultat försämrats under år 1999.

Höjningen av driftsstödet har underlättat den ekonomiska situationen för många andratidningar. Men många andratidningar har trots detta små eller inga vinstmarginaler och befinner sig i riskzonen för nedläggning om inte ytterligare medel tillförs. Mot denna bakgrund föreslås en höjning av driftsstödet med 3 procent fr.o.m. den 1 januari 2001. Förslag om detta redovisas under utgiftsområde 1, anslag 27:2 Presstöd.

Presstödsnämnden har också redovisat sitt uppdrag att kartlägga och analysera distributionssituationen för tidningar med endagsutgivning (dnr Ku2000/1412/Me). Nämndens rapport har remissbehandlats. Mot bakgrund av nämndens rapport gör regeringen bedömningen att endagstidningar, med minst en procents hushållstäckning i den blockregion där tidningens utgivningsort är bör ges rätten att ingå i samdistributionen till s.k. lika pris. Förslag om detta redovisas under utgiftsområde 1, anslag 27:2 Presstöd.

Den snabba utvecklingen på medieområdet, bl.a. när det gäller teknisk utveckling och avreglering inom etermedier, har medfört att dagspressen som helhet nu möter allt större konkurrens från andra medier. Såväl första- som andratidningarna möter en allt svårare konkurrens på annonsmarknaden, även om andratidningarna drabbas hårdast.

Som en följd av denna utveckling har diskussioner förts bl.a. om möjligheterna för tidningsföretag att samverka i nya former samt om möjligheterna för tidningsföretag att utvecklas till mer generella medieföretag eller mediehus med inriktning mot papperstidning i kombination med exempelvis Internet och etermedier. Sådana diskussioner fördes vid ett seminarium om

presstödet i framtiden som Presstödsnämnden anordnade i april 2000.

En del tidningsföretag har redan påbörjat satsningar på Internet, radio och TV och kan på så sätt konkurrera om annonsintäkter inom dessa medier. Detta gäller framför allt förstatidningarna. Andratidningarna saknar dock ofta ekonomiska resurser för nyinvesteringar och därmed ytterligare rationaliseringsmöjligheter.

Regeringen avser att ge Presstödsnämnden i uppdrag att överväga möjligheter att stärka dagstidningarnas förutsättningar att omstrukturera verksamheten med hänsyn till utvecklingen på medieområdet och den tekniska utvecklingen.

Ersättning till tidningsföretag som ger ut radio- och kassettidningar bidrar till att synskadade och vissa andra grupper av funktionshindrade i hela landet får tillgång till innehållet i dagstidningar. Den tidigare bristen på taltidningar i Västsverige är i huvudsak täckt genom att tidningen Bohuslänningen har beslutat starta utgivning. År 1999 gavs sammanlagt 88 dagstidningar ut som taltidningar (RATS-tidningar, radiotidningar respektive kassettidningar). Ersättningen är enligt regeringens bedömning fortsatt viktigt.

Radio och TV i allmänhetens tjänst

Satsningarna på kvalitetsproduktion har inneburit att SVT kunnat öka sina insatser kraftigt vad gäller bl.a. utläggningar av produktion, samproduktioner och inköp av svenska program. Stödet har också gynnat SVT:s möjligheter att uppfylla sitt kulturansvar.

Genom den satsning på förnyelse och ny digital teknik som riksdagen fattat beslut om hittills har public service-företagen kunnat delta aktivt i utvecklingen av ny teknik för såväl distribution som programverksamhet. Det är viktigt att den goda kvalitet som präglar public service-radion och public service-televisionen kan vidmakthållas även vid ett teknikskifte. Såväl teknikskiftet som ambitionerna att värna programkvaliteten kommer att kräva ytterligare resurser också i framtiden. Mot denna bakgrund föreslår regeringen att särskilda medel skall utgå för detta ändamål också under år 2001.

Digitala TV-sändningar

För närvarande sänds digital marksänd TV i fem områden med sammanlagt omkring hälften av landets befolkning. För närvarande

finns ca 30 000 abonnenter och antalet växer med drygt 2 000 i veckan.

Den digitala televisionen står nu inför sitt genombrott i Sverige. Det gäller för såväl satellit-sändningar och marksändningar som sändningar i kabel.

En viktig förutsättning för de digitala marksändningarna är att publiken skall kunna ta del av alla program med en och samma tekniska utrustning. Användarna är inte låsta till t.ex. TV-kanaler som är knutna till en viss företagsgrupp.

Om olika distributionsformer konkurrerar får konsumenterna mera att välja på och villkoren blir bättre. Det är angeläget att invånarna i olika delar av landet under denna fas av utvecklingen kan välja mellan samtliga distributionsformer och inte är hänvisade enbart till mottagning via satellit eller kabel. Det är också väsentligt att TV-sändningar i allmänhetens tjänst når en vid spridning i alla distributionskanaler. På så sätt underlättas nedläggningen av de analoga marksändningarna så att värdefulla frekvensresurser kan frigöras för nya användningar.

Den parlamentariska Digital-TV-kommittén har föreslagit att digital marksänd TV skall få byggas ut i hela landet. Regeringen instämmer i kommitténs uppfattning och föreslår därför riksdagen att nuvarande begränsningar skall upphöra (se avsnitt om utbyggnad av digital marksänd TV).

Skadligt medieinnehåll

I strävandena att uppnå målet att motverka skadligt medieinnehåll fyller verksamheterna inom Granskningsnämnden för radio och TV, Statens biografbyrå och Våldsskildringsrådet en viktig roll.

Granskningsnämnden för radio och TV bidrar till målet genom att bl.a. övervaka att innehållet i redan sända program överensstämmer med bestämmelserna om våldsskildringar och pornografi i radio- och TV-lagen.

Samtliga filmer som visas på biograferna har granskats, godkänts och försett med åldersgränser, alternativt blivit barntillåtna, av Statens biografbyrå. Därmed minskar risken för att barn och unga tar del av filminnehåll som de kan ta psykisk skada av. Granskningen får även effekter för videohandeln eftersom den övervägande delen av de videofilmer som hyrs ut dessförinnan

visats på bioograferna och försetts med åldersgränser.

Biografbyrån utövar också tillsyn över videohandeln. Genom byråns kontrollörer informeras butikerna om gällande lagstiftning, t.ex. vad gäller otillåten utlämning och olaga våldsskildring, och verksamheten kan därför ha brottsförebyggande effekter. Ett särskilt uppsökande arbete bedrivs gentemot distributörer av pornografisk film i vars utbud videogram påträffats som bedömts som olaga våldsskildring. Vid misstankar om spridning av olaga våldsskildring rapporterar Biografbyrån detta till Justitiekanslern.

Genom dialog med mediebranscherna, framtagning av forskning samt informationsspridning till allmänhet, skolor och beslutsfattare bidrar verksamheten inom Våldsskildringsrådet till att skydda barn från skadligt medieinnehåll. I en medieutveckling präglad av globalisering och snabb teknikutveckling blir, vid sidan av nationell lagstiftning, de kunskapsspridande insatserna för att förebygga skadeverkningar samt branschernas självsanerande insatser allt viktigare.

5.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket har inte haft några invändningar i revisionsberättelsen avseende myndigheterna inom politikområdet.

5.8 Utbyggnad av digital marksänd TV

Regeringens förslag: Digital marksänd TV får byggas ut till att omfatta hela landet.

Ärendet och dess beredning: Enligt riksdagens beslut (prop. 1996/97:67, bet. 1996/97:KU17, rskr. 1996/94:178) skall digital marksänd TV införas i flera steg med möjlighet för staten att successivt ta ställning till om och på vilket sätt verksamheten skall fortsätta. I en första etapp skall sändningar inledas på ett begränsat antal orter i Sverige.

Den parlamentariska Digital-TV-kommittén (Ku 1997:06), som har i uppdrag att följa och utvärdera sändningarna under den första etap-

pen, föreslog i maj 2000 att marksänd digital TV skall få byggas ut i hela landet. Förslaget har remissbehandlats.

Digital-TV-kommitténs förslag: Riksdagen bör fatta beslut om att marksänd digital TV får byggas ut till rikstäckning. På sikt bör det digitala marknätet byggas ut till samma geografiska täckningsgrad som gäller för Sveriges Television i det analoga marknätet, dvs. till 99,8 procent. Digital-TV-kommittén har haft tillgång till en skrivelse från Teracom AB enligt vilken en befolkningstäckning på 98 procent skulle kunna uppnås vid halvårsskiftet 2002.

Remissinstansernas synpunkter: Remissinstanserna anser allmänt att digitaltekniken är överlägsen den analoga sändningstekniken och att en digitalisering av TV-sändningarna bör ske så snart som möjligt. Många remissinstanser förordar att det analoga marknätet snabbt avvecklas.

När det gäller frågan om att nu bygga ut de digitala marksändningarna finns olika meningar. Bland de remissinstanser som stöder eller inte motsätter sig Digital-TV-kommitténs förslag finns *Radio- och TV-verket*, *IT-kommissionen*, *NUTEK*, *Konkurrensverket*, *Canal +*, *Senda*, *Sveriges Television AB*, *Sveriges Utbildningsradio AB*, *TV 4* och *Teracom*. De remissinstanser som motsätter sig förslaget eller anser att ett beslut om utbyggnad bör dröja är *Statskontoret*, *Post- och telestyrelsen*, *Industriförbundet*, *Näringslivets telekommitté*, *IT-företagen*, *Svenska kabel-TV-föreningen*, *Svenska tidningsutgivareföreningen*, *Stokab*, *Telia* och *Telenordia*. Vissa av dessa remissinstanser anför att TV i framtiden bör sändas via tråd eller satellit och att markfrekvenser bör användas för telekommunikationer. IT-företagen redovisar emellertid uppfattningen att det kommer att vara omöjligt att lägga ner de analoga sändningarna utan ett ersättningsalternativ i form av digitala marksändningar.

Enligt *Teracom* finns inga praktiska svårigheter att bygga ut sändarnätet till närmare 100 procents täckning. *Post- och telestyrelsen* förordar däremot en lägre täckningsgrad vid en eventuell utbyggnad. *Sveriges Television AB* och *Sveriges Utbildningsradio AB* anser att marknätet bör byggas ut till 98 procents täckning medan övriga delar av landet bör nås med satellit.

Radio- och TV-verket, *Senda* och *Teracom* anser att även ett femte och sjätte sändarnät bör tas i bruk. *Post- och telestyrelsen* anser att en frekvensplaneringskonferens år 2005 bör avvaktas innan ställning tas till att bygga ut ytterligare sändarnät.

Några remissinstanser tar upp olika konkurrensfrågor. *NUTEK* påpekar att en snabb utbyggnad kan ge svenska företag konkurrensfördelar. *Post- och telestyrelsen* och *Svenska kabel-TV-föreningen* uppmärksammar Teracoms starka ställning. Det gör också *Konkurrensverket*, som även betonar vikten av att konkurrenshinder och hinder för konsumenterna att få tillgång till nya tjänster elimineras. *Radio- och TV-verket*, *Senda* och *Teracom* framhåller att marksändningar innebär att konkurrensen ökar mellan olika distributionsformer. *Svenska tidningsutgivareföreningen* anser att marknätet skulle gynnas om tidningsföretag fick tillstånd att bedriva sändningar.

Skälen för regeringens förslag: Det är ett viktigt demokratiskt krav att alla som bor i Sverige har tillgång till ett allsidigt TV-utbud. När TV-distributionen digitaliseras kan allmänheten få tillgång till flera TV-program och även till olika nya tjänster som blir möjliga genom digitaltekniken. Det är också väsentligt att TV-sändningar i allmänhetens tjänst är lätt tillgängliga i alla distributionskanaler. Eftersom den digitala tekniken är mer frekvenssnål än den analoga kommer frekvenser att på sikt kunna frigöras för nya användningar. Detta förutsätter givetvis att de analoga sändningarna först har upphört. Remissinstanserna anser allmänt att en digitalisering bör ske och att de analoga sändningarna bör upphöra. För att de analoga sändningarna skall kunna avvecklas krävs emellertid att det finns en fullgod ersättning så att alla invånare har minst lika goda möjligheter att ta emot TV-program som för närvarande. Det är angeläget att allmänheten har möjlighet att välja distributionslösningar där användaren inte är låst till t.ex. TV-kanaler som är knutna till en viss företagsgrupp. Även om en betydande andel av de svenska hushållen kommer att kunna ta emot TV-program via kabel eller satellit i sina permanenta bostäder, bedömer regeringen, till skillnad från vissa remissinstanser, att endast sändningar i marknätet ger tillräckligt god tillgänglighet.

Den digitala TV-distributionen står inför sitt genombrott i Sverige. Under de kommande åren förutses att antalet hushåll med utrustning för digital TV-mottagning kommer att öka kraftigt. Om olika distributionsformer konkurrerar får konsumenterna mera att välja på och villkoren blir bättre. Det är angeläget att invånarna i olika delar av landet under denna fas av utvecklingen kan välja mellan samtliga distributionsformer och inte är hänvisade enbart till mottagning via

satellit eller kabel. På så sätt underlättas en senare nedläggning av de analoga marksändningarna.

Om riksdag och regering skulle avvakta med ett beslut om utbyggnad skulle det innebära att allmänhetens allt större intresse endast kommer att kunna kanaliseras till satellit- eller kabeldistribution. Därmed skulle konkurrensen mellan olika distributionslösningar bli mindre. Dessutom skulle tillfället att på sikt ersätta de analoga marksändningarna med stor sannolikhet gå förlorat. Ett beslut om att digitala TV-sändningar i marknät skall få byggas ut till att omfatta hela landet bör därför fattas nu.

Med hänsyn till vad som har anförts från Teracom AB bedömer regeringen att åtminstone 98 procent befolkningstäckning kommer att kunna uppnås under år 2002.

5.9 Budgetförslag

5.9.1 27:1 Statens biografbyrå

Tabell 5.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Belopp
1999	Utfall	7 928		393
2000	Anslag	8 214	Utgifts-prognos	8 607
2001	Förslag	9 172		
2002	Beräknat	9 365 ¹		
2003	Beräknat	9 571 ²		

¹ Motsvarar 9 172 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 9 172 tkr i 2001 års prisnivå.

Statens biografbyrå skall enligt lagen (1990:886) om granskning och kontroll av filmer och videogram samt enligt förordningen (1990:994) med instruktion för Statens biografbyrå granska filmer och videogram som är avsedda att visas vid allmän sammankomst eller offentlig tillställning. På begäran förhandsgranskas även filmer och videogram för enskilt bruk. Biografbyrån fastställer åldersgränser och kan besluta om klipp och visningsförbud.

Vidare utövar Biografbyrån tillsyn över videogrammarknaden och efterlevnaden av bestämmelserna i 16 kap. 10 b och 10 c §§ brottsbalken om olaga våldsskildring och otillåten utlämning av teknisk upptagning när det gäller rörliga bilder. Biografbyrån skall enligt 16 kap. 19 § brottsbalken yttra sig till Justitiekanslern (JK) i åtalsärenden som rör olaga våldsskildring samt ge

medgivande till åtal som rör otillåten utlämning av teknisk upptagning.

Biografbyråns anslagssparande beror i huvudsak på att en tjänst varit vakant under år 1999. Sparade medel beräknas förbrukas under år 2000 för att bl.a. finansiera ett projekt i sam med Riksarkivet för att bevara byråns äldsta arkivmaterial.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 5.3 Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor

Offentlig- rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 1999	6 854	7 046	- 192
Prognos 2000	7 300	7 600	- 300
Budget 2001	7 300	7 200	100

För granskning av filmer och videogram tar Biografbyrån ut avgifter som skall motsvara kostnaden för granskningsverksamheten. Intäkterna redovisas på statsbudgetens inkomstsida under rubrik 2522 Avgifter för granskning av filmer och videogram. Biografbyrån får inte disponera intäkterna. Intäkterna har under tidigare år överstigit kostnaderna för verksamheten. År 1998 var resultatet (intäkter minus kostnader) 1 882 000 kronor. Genom den sänkning av avgifterna som riksdagen beslutade om fr.o.m. den 1 januari 1999 har en bättre överensstämmelse mellan intäkter och kostnader åstadkommit. Under år 1999 var intäkterna från granskningen 6 854 000 kronor, medan kostnaderna var 7 046 000 kronor. Enligt Biografbyråns prognos beräknas granskningsintäkterna till 7,2 miljoner kronor under åren 2000 och 2001.

Biografbyrån tar ut avgifter för yttranden i åtalsärenden, som också redovisas under inkomsttitel 2522. Avgiften fastställs av myndigheten och uppgår till 525 kronor per videogram. Under år 1999 har dock inga yttranden lämnats varför såväl kostnader som intäkter för denna verksamhet uteblivit. Enligt Biografbyråns prognos beräknas intäkterna från yttranden i åtalsärenden uppgå till 100 000 kronor per år under 2000 och 2001.

Regeringens överväganden

Regeringen har under inledningen till politikområdet redovisat och bedömt resultaten inom Statens biografbyrås verksamhetsområde. Nedan ges kompletterande resultatinformation.

Under år 1999 har Biografbyrån fattat beslut i totalt 774 granskningsärenden, vilket är en ökning med 61 beslut jämfört med år 1998. Av dessa avsåg 461 långfilmer, vilket innebär biograffilmer och videofilmer som är 60 minuter eller längre. Av de granskade långfilmerna var 228 biograffilmer och 233 videofilmer. Videofilmerna är i allmänhet avsedda för uthyrning eller försäljning och omfattas därmed inte av granskningsplikten. Orsaken till att distributörerna väljer att frivilligt lämna in filmerna för granskning är att de därmed undgår risken att i efterhand åtalas för brottet olaga våldsskildring. Närmare 90 procent av de granskade videofilmerna var pornografiska. Utöver långfilmer avsåg beslutsärendena kortfilmer och trailers.

Tio procent av de granskade långfilmerna fick visas för all publik, det vill säga även de minsta barnen utan vuxensällskap. Flertalet filmer åläggs dock någon form av restriktion, i allmänhet en åldersgräns. Klippingripanden gjordes i elva videogram, samtliga pornografiska. Inga klipp gjordes i biograffilmer. Ingen film, vare sig biografilm eller videofilm, förbjöds.

Antalet videogram som byrån yttrat sig över till JK har kraftigt varierat under de senaste åren. Verksamhetens omfattning är helt beroende av vilka beslag polisen gör. Under år 1999 begärde inte JK något yttrande. Året innan yttrade sig Biografbyrån i två åtalsärenden som omfattade sammanlagt 1 171 videogram.

Enligt regeringen har Statens biografbyrå på ett tillfredsställande sätt utfört sina uppgifter. Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 9 172 000 kronor.

Tabell 5.4 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	8 214
Pris- och löneomräkning	+ 958
Förslag 2001	9 172

5.9.2 27:2 Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland

Tabell 5.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	25 401		
2000	Anslag	24 932	Utgifts- prognos	24 932
2001	Förslag	23 454		
2002	Beräknat	23 885 ¹		
2003	Beräknat	23 616 ²		

¹ Motsvarar 23 454 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 23 454 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för de kostnader Teracom AB har för rundradiosändningar i Storstockholmsområdet av finländska TV-program, de kostnader Sveriges Television AB har för tillhandahållande och överföring av en svensk programkanal till Finland, de kostnader Comhem AB har för tillhandahållande av den finländska programkanalen till kabelnät på ett antal orter i Sverige samt Sverigefinska Riksförbundets kostnader i samband med utsändning av den finländska programkanalen i Sverige. De sistnämnda kostnaderna baserar sig på överenskommelser mellan riksförbundet och förhandlingsorganisationen Copyswede som företräder vissa rättighetshavarorganisationer.

Det svensk-finska televisionsutbytet bedrivs enligt en princip om ömsesidighet. Finland ansvarar för kostnaderna för utsändningen av en svensk programkanal i Finland och för överföringen av en finsk programkanal till Sverige. På motsvarande sätt ansvarar Sverige för kostnaderna för utsändningen av en finsk programkanal i Sverige och för överföringen av en svensk programkanal till Finland.

Utsändningen av finländska TV-program i Sverige sker med stöd av radio- och TV-lagen (1996:844). Regeringen har den 16 december 1999 meddelat Sverigefinska Riksförbundet tillstånd att bedriva sådana sändningar under år 2000.

Regeringens överväganden

Finlands-TV har under år 1999 distribuerats till 26 orter i Sverige enligt avtal mellan Kulturdepartementet och Comhem AB. Dessa orter har en potential av drygt en miljon hushåll vilket motsvarar över 2,5 miljoner möjliga tittare. Motsvarande kanal, SVT EUROPA, sänder i södra

Finland och har där en potential av drygt 700 000 hushåll, eller omkring 1,7 miljoner möjliga tittare.

Regeringen bedömer att verksamheten med vidareändring av en finsk programkanal i Sverige har genomförts på ett tillfredsställande sätt under år 1999.

Systemet med rundradiosändningar av den finländska programkanalen över Storstockholmsområdet och tillhandahållande av programkanalen för kabeldistribution på ett antal orter i Sverige bör bibehållas tills vidare.

Comhem AB redovisar i sitt budgetunderlag ett lägre medelsbehov för år 2001 beroende på billigare teknik och effektivare distribution.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 23 454 000 kronor. De medel som frigörs genom minskat resursbehov föreslås användas för omprioriteringar inom medieområdet.

Tabell 5.6 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	24 932
Prisomräkning	+292
Minskat resursbehov	-1 770
Förslag 2001	23 454

5.9.3 27:3 Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediesamarbete

Tabell 5.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	742	Anslags- sparande	80
2000	Anslag	821	Utgifts- prognos	713
2001	Förslag	821		
2002	Beräknat	821		
2003	Beräknat	821		

Under anslaget anvisas medel för svensk medverkan i Audiovisuella Eureka och Europeiska Audiovisuella Observatoriet.

Syftet med Audiovisuella Eureka:s verksamhet är att stärka den europeiska audiovisuella industrins konkurrenskraft och underlätta samarbete mellan EU-länder och de deltagande länder som inte är medlemmar i EU.

Europeiska Audiovisuella Observatoriet är ett forsknings- och statistikinstitut som samlar in och distribuerar information om den europeiska

film-, TV- och videoindustrin. Observatoriet driver dessutom ett utvecklingsarbete i syfte att skapa jämförbar europeisk statistik på det audiovisuella området.

Under hösten 1999 fattades beslut om Audiovisuella Eurekas fortsatta verksamhet. I en ny deklARATION beslutades att mandatet skulle förlängas i fyra år med möjlighet att utvärdera verksamheten efter ett år. Under hösten 1999 fattades också beslut om legal grund för Europeiska kommissionens fortsatta deltagande i Observatoriet.

Avgiften för år 2000 till Eureka och Observatoriet uppgår till sammanlagt 713 000 kronor.

Regeringen har beslutat om indragning av anslagssparandet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 821 000 kronor.

5.9.4 27:4 Forskning och dokumentation om medietvecklingen

Tabell 5.8 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	1 252		
2000	Anslag	1 264	Utgifts- prognos	1 264
2001	Förslag	1 288		
2002	Beräknat	1 312 ¹		
2003	Beräknat	1 339 ²		

¹ Motsvarar 1 288 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 1 288 tkr i 2001 års prisnivå.

Under anslaget anvisas medel för stöd till Nordicom-Sverige (Nordicom) vid Göteborgs universitet för information om forskningsresultat och utarbetande av mediestatistik m.m.

Regeringens överväganden

Nordicom har under år 1999 fortsatt sitt arbete med att utarbeta mediestatistik och att sprida information och kunskap om medier och kommunikation utifrån den forskning som bedrivs på området.

Från och med år 1998 svarar Nordicom för grundläggande dokumentation av ägarförhållanden i svenska massmedier.

Regeringen bedömer att verksamheten vid Nordicom utgör en viktig resurs för sammanställning och spridning av lättillgänglig information om forskning om medier och kommunikation.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 1 288 000 kronor.

Tabell 5.9 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	1 264
Pris- och löneomräkning	+ 24
Förslag 2001	1 288

5.9.5 Radio och TV i allmänhetens tjänst

Inledning

År 1999 var det tredje året av den nuvarande tillståndspérioden för radio- och TV-företagen i allmänhetens tjänst (public service) - Sveriges Radio AB (SR) (inkl. Radio Sweden), Sveriges Television AB (SVT) och Sveriges Utbildningsradio AB (UR). Enligt riksdagens beslut den 11 juni 1996 om riktlinjer för en radio och TV i allmänhetens tjänst (prop. 1995/96:161, bet. 1995/96:KrU12, rskr. 1995/96:297) skall public service-företagen, inklusive dotterbolag, under tillståndspérioden finansieras i huvudsak med TV-avgifter som riksdagen anvisar från rundradiörelsens resultatkonto (rundradiokontot). Även Granskningsnämnden för radio och TV skall delvis finansieras med TV-avgiftsmedel. Riksdagsbeslutet innebär vidare att medelstilldelningen till public service-företagen, liksom tidigare, skall värdesäkras enligt ett särskilt kompensationsindex som fastställs av regeringen.

De tre programföretagen har i mars 2000 lämnat redovisningar för hur public service-uppdraget uppfyllts. Redovisningarna gäller verksamhetsåret 1999 och utgår från tillståndsvillkor, anslagsvillkor och i förekommande fall företagens egna måldokument. Syftet med redovisningarna är bl.a. att ge staten underlag inför kommande tillståndspérioder, skärpa företagets fokus på hur uppdraget uppfyllts samt att ge allmänheten information om hur TV-avgiftsmedlen används och på så sätt stimulera till offentlig debatt.

Granskningsnämnden för radio och TV har granskat public service-redovisningarna från SVT, SR och UR för åren 1997-1999. Nämndens

uppdrag är att göra en bedömning av om företagens redovisningar ger staten och allmänheten ett tillräckligt underlag. Granskningen visar att informationsvärdet i rapporterna har ökat under dessa år. Granskningsnämnden har dock fortfarande vissa synpunkter på företagens redovisningar, bl. a. efterlyser man förtydliganden och kompletteringar av vissa uppgifter.

Vid sidan av den ordinarie medelstilldelningen har public service-företagen även fått ytterligare medel för särskilda ändamål. Det gäller dels medel för teknisk förnyelse, dels särskilda medel för kvalitetsproduktion.

SVT har tilldelats medel för digitala sändningar åren 1997–1999 med sammanlagt 184,5 miljoner kronor. Vid 1998 års utgång hade man förbrukat ca 40 miljoner kronor av de tilldelade medlen. Under år 1999 förbrukades ytterligare ca 99 miljoner kronor. Huvuddelen av denna medelsförbrukning avser driftskostnader för nyhets- och aktualitetskanalen SVT24 och investeringar och driftskostnader för de fem regionala digitala kanalerna. Under år 1999 började SVT sända SVT1 och SVT2 över det digitala nätet. Vidare startades SVT24 och fem regionala kanaler. Under åren 2000 och 2001 bedömer SVT att kostnaderna för distributionen kommer att öka i takt med att antalet använda digital-TV-boxar ökar. Driftskostnaderna beräknas kunna sänkas genom samordning och integrering med den övriga verksamheten. Under den tid som parallellsändningar måste upprätthållas anser SVT det vara nödvändigt att företaget erhåller särskild medelstilldelning för att kunna fortsätta den digitala verksamheten på nuvarande nivå. SVT bedömer att denna särskilda medelstilldelning bör vara lika stor för år 2001 som för år 2000 (i 1998 års prisläge).

År 1999 tilldelades SVT 75 miljoner kronor för särskilt kvalificerad programverksamhet av typen dokumentärer, dramatik och program för barn och ungdom. Enligt SVT har knappt hälften av medlen använts till dokumentärer, en tredjedel till drama eller långfilm och resterande medel till program för barn och ungdom.

SR har erhållit sammanlagt 142 miljoner kronor för digitala sändningar åren 1997–1999 varav 35,24 miljoner kronor tilldelats bolaget för år 1999. Enligt SR:s egna beräkningar uppgår den hittills planlagda reella kostnaden i genomsnitt till 54,3 miljoner kronor per år. SR yrkar samma medelnivå för digitala program och tjänster för år 2001 som för år 2000 (34,67 miljoner kronor i 1998 års prisläge). SR begär därutöver ett

medelstillskott på sammanlagt 40 miljoner kronor för en satsning på kvalitet.

UR har erhållit sammanlagt 14,3 miljoner kronor för förnyelse och satsning på digitala sändningar för åren 1997–1999. UR har för år 2000 tilldelats 4,76 miljoner kronor för särskilda satsningar på digital teknik. UR hemställer om att summan för satsningar på digital teknik skall vara lika stor år 2001 som år 2000 (1998 års prisläge).

Medelsberäkning för år 2001

Tabell 5.10 Ordinarie medelstilldelning

Miljoner kronor i 1998 års prisläge enligt kompensationsindex

Sveriges Television	3 209,3	60,57%
Sveriges Radio	1 836,9	34,67%
Sveriges Utbildningsradio	252,3	4,76%
Totalt	5 298,5	100%
Dövas TV	17,6	(2000 års prisläge)
Radio Sweden	40,3	

Tabell 5.11 Särskilda medel

Miljoner kronor i 1998 års prisläge enligt kompensationsindex

Sveriges Television	27,3
Sveriges Radio	15,6
Sveriges Utbildningsradio	2,1
Totalt	45,0
Sveriges Television (programproduktion)	75
Sveriges Radio (mångfald och kvalitet)	5

För år 2000 tilldelades de tre public service-företagen totalt enligt den ordinarie medelstilldelningen 5 097,6 miljoner kronor (i 1997 års prisläge). Det senast kända kompensationsindex gäller år 1998 varför medelstilldelningen för år 2001 skall ske i 1998 års prisläge. Regeringen föreslår en total medelstilldelning för år 2001 på 5 298,5 miljoner kronor (i 1998 års prisläge). Kompensationsindex innebär att företagen får en uppräknings av anslagen varje år. Index är baserat på utvecklingen av priser och löner. Definitivt index för ett år meddelas först nio månader efter årets utgång, p.g.a. sammansättningen av index. Därför sker en eftersläpning av uppräknings av bolagens medelstilldelning.

Fördelningsnyckeln mellan SVT, SR och UR ändrades senast genom riksdagens beslut om medelstilldelning för den avgiftsfinansierade radio- och TV-verksamheten för år 1997. Den

bör behållas oförändrad även år 2001. Programföretagen bör även i fortsättningen i samförstånd kunna justera fördelningen om bolagen exempelvis kommer överens om att omfördela ansvaret för vissa gemensamma funktioner.

Regeringen föreslår därför att de samlade medlen för år 2001 fördelas med 3 209,3 miljoner kronor (60,57 procent) till SVT, med 1 836,9 miljoner kronor (34,67 procent) till SR och med 252,3 miljoner kronor (4,76 procent) till UR. I enlighet med riksdagens beslut om riktlinjer för public service-verksamheten skall även Radio Swedens medelstildelning räknas upp med kompensationsindex. För år 2000 tilldelades Radio Sweden 38,8 miljoner kronor (i 1997 års prisläge). Regeringen föreslår att Radio Sweden för år 2001 tilldelas 40,3 miljoner kronor (i 1998 års prisläge). För år 2000 tilldelades SVT 17 615 000 kronor (i 2000 års prisläge) från rundradiokontot för programverksamhet för döva. Regeringen föreslår att Dövas TV inom SVT även för år 2001 tilldelas 17 615 000 kronor (i 2000 års prisläge).

Granskningsnämnden för radio och TV skall enligt riksdagens beslut om riktlinjer för public service-verksamheten, delvis finansieras över statsbudgeten och delvis med medel från rundradiokontot som anvisas till statsbudgetens inkomstsida. Regeringens förslag om medelstildelning till Granskningsnämnden lämnas under utgiftsområde 1, anslaget 27:5. Nämndens totala anslag för år 2001 föreslås uppgå till 8 164 000 kronor. Regeringen föreslår att 5 552 000 kronor skall anvisas från rundradiokontot till statsbudgetens inkomstsida.

Särskilda medel för förnyelse

I budgetpropositionen för år 1999 föreslog regeringen att public service-företagen skulle tilldelas särskilda medel för satsning på förnyelse. Medlen avsåg såväl satsningar på ny distributionsteknik som möjligheter att vidareutveckla programformer och starta nya programkanaler. Riksdagen fattade den 9 december 1998 beslut med anledning av regeringens förslag (prop. 1998/99:1, utg.omr. 17 avsnitt 12.6, bet. 1998/99:KrU1, rskr. 1998/99:55). Beslutet innebär att public service-företagen skall tilldelas särskilda medel om 245 miljoner kronor (i 1998 års prisläge) för åren 1999–2001. Medlen skall enligt beslutet fördelas med 100 miljoner kronor år 1999, 100 miljoner kronor år 2000 och 45 miljoner kronor år 2001.

Regeringen föreslår mot denna bakgrund att en särskild medelstildelning för förnyelse till SVT, SR och UR utgår med 45 miljoner kronor (i 1998 års prisläge) för år 2001. Medlen skall fördelas med 60,57 procent till SVT, 34,67 procent till SR och 4,76 procent till UR.

De särskilda medel som regeringen föreslår skall särredovisas i företagens redovisning till regeringen om medelsanvändningen.

Särskilda medel för kvalificerad produktion av TV-program

Riksdagen fattade den 9 juni 1998 beslut om tilläggsbudget till statsbudgeten för år 1998 (prop. 1997/98:150, bet. 1997/98:FiU27, rskr 1997/98:317). I beslutet ingår att SVT fr.o.m. den 1 juli 1998 skall få ett nytt årligt stöd ur rundradiokontot på 75 miljoner kronor (i 1998 års prisläge) för särskilt kvalificerad programproduktion av typen dokumentärer, dramatik och program för barn och ungdom. I budgetpropositionen för år 1999 gjorde regeringen vissa kompletteringar angående medlens användning (prop. 1998/99:1 utg. omr. 17 avsnitt 12.6, bet. 1998/99:KrU1, rskr. 1998/99:55). Regeringen föreslår mot denna bakgrund att medelstildelningen till SVT även för år 2001 ökas med 75 miljoner kronor (i 1998 års prisläge) för särskilt kvalificerad programproduktion.

Syftet med satsningen är att SVT:s ambitionsnivå för produktion av kvalitetsprogram skall höjas. Regeringen utgår därför från att SVT inte avser att minska de ordinarie resurserna för kostnadskrävande kvalitetsproduktion utan att medelförstärkningen innebär att SVT kan höja ambitionsnivån då det gäller produktionen av kvalitetsprogram (se även 1997/98:KrU5y)

De medel som regeringen föreslår skall särredovisas i SVT:s årliga redovisning till regeringen om medelstildelningen.

Särskilda medel för att värna mångfald och kvalitet i Sveriges Radios programutbud

Riksdagen fattade den 10 december 1999 beslut med anledning av regeringens förslag i budgetpropositionen för år 2000 (prop. 1999/2000:1, utg. omr. 17, bet. 1999/2000:KrU1, rskr. 1999/2000:87). I beslutet ingår att Sveriges Radio skall tilldelas ett medelstillskott ur rundradiokontot på 15 miljoner kronor (i 1998 års prisläge) fördelat med 10 miljoner kronor år 2000 och 5 miljoner kronor år 2001. Regeringen föreslår mot denna bakgrund att medelstildelningen till SR för år 2001 ökas med 5 miljoner kronor (i

1998 års prisläge) för att värna mångfalden och kvaliteten i programutbudet. De särskilda medlen skall i hög grad användas till att skapa ytterligare förutsättningar för ökad medverkan av utomstående i programverksamheten.

De medel som regeringen föreslår skall särredovisas i Sveriges Radios årliga redovisning till regeringen om medelsanvändningen.

TV-avgiften och rundradiokontot

Regeringens förslag: TV-avgiften höjs med 24 kronor per helår fr.o.m. den 1 januari 2001.

Skälen för regeringens förslag: En avgörande faktor för rundradiokontots resultat är utvecklingen av det särskilda kompensationsindexet för public service-företagen. Intäkterna på kontot påverkas bl.a. av utvecklingen av antalet TV-avgiftsbetalare samt storleken på TV-avgiften.

Antalet registrerade TV-avgifter hos Radiotjänst i Kiruna AB (RIKAB) uppgick år 1999 till i genomsnitt 3 344 000 stycken. Betalningseffektiviteten definierad som det totala antalet inbetalningar i förhållande till fakturerade TV-avgifter ligger på 97,5 procent. Rundradiorörelsens resultat för år 1999 uppgår till 48 miljoner kronor vilket är en försämring med 130,3 miljoner kronor jämfört med 1998. Det ackumulerade

resultatet på kontot uppgick vid utgången av år 1999 till 438,5 miljoner kronor.

För närvarande är TV-avgiften 1 644 kronor per år eller 411 kronor för en tremånadersperiod. SVT, i samråd med SR, UR och RIKAB, har föreslagit att TV-avgiften höjs med 60 kronor år 2001.

Regeringen har vid sina beräkningar utgått från att kompensationsindex under år 2000 inte kommer att öka med mer än 2,3 procent och att antalet avgiftsbetalare blir oförändrat. Regeringen har även beaktat att de inbetalningar som Teracom AB gjort på rundradiokontot sedan 1993 som ersättning för övertagande av investeringar, upphör under år 2000.

Regeringen föreslår att TV-avgiften höjs med 24 kronor till 1 668 kronor per helår fr. o. m. den 1 januari 2001. Regeringens förslag om TV-avgiften förutsätter en ändring i lagen (1989:41) om TV-avgift. Den föreslagna höjningen är av sådant slag att regeringen inte ansett det nödvändigt att, utöver kontakter med SVT, inhämta ytterligare upplysningar i ärendet. Förslag till lag om sådan ändring redovisas under avsnitt 2 Lagförslag. Lagförslaget berör i och för sig ett sådant ämne som avses i 8 kap. 18 § andra stycket regeringsformen. Eftersom det endast är fråga om en ändring av beloppets storlek anser regeringen att lagändringen inte är av sådan beskaffenhet att Lagrådets yttrande behöver inhämtas.

6 Politikområde 29 Ungdomspolitik

6.1 Omfattning

Den svenska ungdomspolitiken är sektorsövergripande och omfattar alla de samhälleliga beslut och åtgärder som påverkar villkoren för ungdomar. Ungdomspolitiken berör och berörs av en lång rad andra politikområden.

Uppföljningen av ungdomspolitiken samordnas av Ungdomsstyrelsen. Inom det ungdomspolitiska området finns anslagen Ungdomsstyrelsen och Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet.

6.2 Utgiftsutveckling

Tabell 29.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 1999	Anslag 2000	Utgifts- prognos 2000	Förslag anslag 2001	Beräknat anslag 2002	Beräknat anslag 2003
29:1 Ungdomsstyrelsen	13,9	15,6	15,5	16,8	18,2	18,6
29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet m.m.	98,2	94,9	96,0	89,9	88,9	88,9
<i>Äldre anslag:</i>						
1995/95: 11D2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet m.m.	0,2					
Totalt för politikområde 29 Ungdomspolitik	112,4	110,5	111,5	106,7	107,1	107,5

6.3 Mål

Riksdagen har beslutat om följande mål för den nationella ungdomspolitik (prop. 1998/99:115, bet. 1999/2000:KrU4, rskr. 1999/2000:53). Ungdomar skall ha goda förutsättningar att leva ett självständigt liv, ungdomar skall ha verklig möjlighet till inflytande och delaktighet och ungdomars engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande skall tas till vara som en resurs.

Dessa mål ingår i en målstruktur som dessutom består av delmål som beslutas av regeringen samt goda exempel som skall illustrera olika former av konkret verksamhet som bidrar till att ungdomspolitikens mål uppnås.

Under budgetåret 1999 var målet för ungdomsfrågorna att främja goda levnadsvillkor för ungdomar samt att stärka ungdomars delaktighet i samhällsutvecklingen (prop. 1993/94:135, bet. 1993/94:KrU31, rskr. 1993/94:354).

6.4 Politikens inriktning

Vid årsskiftet 1999–2000 fanns i Sverige drygt en miljon ungdomar i åldrarna 15–24 år. Ungdomsgruppen kommer att minska något under de närmaste åren för att därefter öka kraftigt.

Ungdomar betraktas i många sammanhang som en grupp med liknande intressen och förutsättningar. Det finns dock mycket som skiljer ungdomar åt, bl.a. kön, klass, etnicitet, och bostadsort, vilket innebär skilda levnadsförhållanden. I planeringen av olika insatser och åtgärder inom ungdomspolitik är det viktigt att anlägga ett könsperspektiv.

Regeringen menar att de olikheter som är resultatet av den ökande kulturella och etniska mångfalden bidrar till en dynamisk samhällsutveckling. Samtidigt ser regeringen med oro på den svaga framtidstro som finns hos vissa grupper av ungdomar.

Många ungdomars liv präglas av att de har svårt att etablera sig i samhällslivet. På grund av långa utbildningstider och svårigheter att få arbete och bostad upplevs det av många ungdomar som om tidpunkten då de blir vuxna förskjuts. Att ha arbete, en egen bostad och en egen ekonomi leder till självständighet gentemot föräldrar, andra vuxna och samhällets institutioner. Det är i flera avseenden detta som kännetecknar vuxenblivandet. Politiken bör därför underlätta

för ungdomar att successivt uppnå den självständighet som kännetecknar vuxnas liv.

Att vara ung är inte bara en väg till att bli vuxen utan också i sig en del av livet. Därför skall ungdomar ha möjlighet till inflytande över såväl den generella samhällsutvecklingen som över beslut som rör ungdomarnas egna liv. Det är viktigt att samhället också förmår möta ungdomars önskemål om nya, mer direkta former för inflytande och delaktighet. Ungdomarnas demokratiska engagemang bör på olika sätt uppmuntras av skolan.

Det statliga stödet till ungdomsorganisationerna utgör en viktig del av ungdomspolitikens då det är ett konkret sätt att stödja ungdomars eget engagemang och möjligheter till inflytande.

Många ungdomar har en stark drivkraft som gör dem till goda entreprenörer. En viktig uppgift för samhället är att ta till vara denna kraft av entreprenörskap och uppmuntra dess positiva utveckling. Ungdomar möter i dag helt andra krav på utbildning än tidigare. Ett allt mer föränderligt samhälle ställer högre och delvis nya krav på kompetens. Skolans arbetssätt måste bidra till att utveckla elevernas förmåga att lära sig och förse dem med de verktyg som behövs för att kunna skaffa nya kunskaper när behov uppstår. Särskilt nya branscher som upplevelseindustrin och IT-branschen ställer helt nya krav på kunnande och flexibilitet.

Sverige har under de senaste åren medverkat till att utveckla det internationella samarbetet på ungdomsområdet. Sverige har varit drivande för att stärka samarbetet mellan ungdomar i Östersjöländerna samt har verkat för ett ökat samarbete i ungdomsfrågor inom Barentsregionen. Inom EU pågår för närvarande en hög aktivitet på ungdomsområdet, bl.a. förbereds en vitbok om ungdomspolitik. Inom EU-samarbetet för ungdomsfrågor betonar Sverige vikten av ungdomars inflytande inom unionen och att ungdomars egna initiativ tas till vara. Vidare frågor som rör ungdomars arbetsmarknad, ungdomsutbyten och ungdomar som idag av olika skäl inte använder sig av EU:s förmåner skall uppmärksammas. Under det svenska ordförandeskapet i EU första halvåret 2001 kommer regeringen att anordna ett seminarium om ungdomars villkor i Europa.

6.5 Insatser

6.5.1 Statliga insatser inom politikområdet

Regeringen överlämnade propositionen, På ungdomars villkor Ungdomspolitik för demokrati, rättvisa och framtidstro (prop. 1998/99:115), till riksdagen i maj 1999. Riksdagen fattade den 1 december 1999 beslut om propositionen och därmed om en nationell ungdomspolitik som bygger på tre övergripande mål för ungdomspolitiken samt en sammanhållen målstruktur för denna (bet. 1999/2000:KrU4, rskr. 1999/2000:53). Därmed fastställdes en ny sektorsövergripande och målstyrd ungdomspolitik.

Effekterna av de insatser som genomförs med anknytning till ungdomspolitiken kommer att följas upp och analyseras sektorsövergripande. Mot denna bakgrund beslutade regeringen den 16 december 1999 om 41 delmål kopplade till en lång rad politikområden. Delmålen har konkretiserats i bl.a. verksamhetsmål, återrapporteringskrav och uppdrag i regleringsbrev till ett antal myndigheter. Dessa myndigheter kommer att återrapportera resultatet till Ungdomsstyrelsen. Ungdomsstyrelsen kommer, årligen fr.o.m. våren 2001, att till regeringen redovisa en sammanställning av hur mål och delmål uppfyllts utifrån de redovisningar m.m. som myndigheten samlat in. Dessutom skall Ungdomsstyrelsen vart fjärde år till regeringen lämna en fördjupad analys av ungas levnadsförhållanden i förhållande till målen för den nationella ungdomspolitiken.

Ungdomsstyrelsen har under år 2000 verkat för att bygga upp ett system för kontinuerlig uppföljning av målen för den nationella ungdomspolitiken liksom ett system för uppföljning av ungdomspolitiken i kommunerna, bl.a. genom ett nätverk av externa utvärderare. Ungdomsstyrelsen har också under året redovisat ett uppdrag avseende en metod för att identifiera, presentera och sprida goda exempel.

I syfte att stimulera kommunernas planering och genomförande av en genomtänkt ungdomspolitik utser Ungdomsstyrelsen årligen Årets Ungdomskommun. År 1999 fick Ludvika kommun denna utmärkelse.

Regeringen inrättade 1999 Ungdomsdelegationen (Ku 1999:05), vars syfte är att utgöra ett stöd för regeringen i genomförandet och uppföljningen av den nationella ungdomspolitiken. Delegationen har bl.a. arbetat med frågor kring

ungas utanförskap, ungas möjlighet till inflytande samt hur man kan understödja ungas entreprenörskap. För att därutöver skapa möjligheter till dialog mellan regeringen och unga har det under såväl 1999 som 2000 genomförts ett Ungdomsforum. Ett nytt Ungdomsforum kommer att genomföras år 2001.

Ungdomar besitter ofta specifik kompetens, som bygger på erfarenheten av att vara ung i dagens samhälle, som äldre generationer saknar. Det är därför angeläget att ungdomars medverkan inte koncentreras enbart till de områden som är att betrakta som specifik ungdomspolitik. Det är bl.a. av denna anledning viktigt att öka ungdomars representation i offentliga beslutsorgan. Regeringen eftersträvar att förbättra åldersspridningen i centrala myndigheters styrelser och de statliga kommittéerna.

Som aviserats i propositionen På ungdomars villkor har ett utredningsarbete genomförts om ungdomars möjlighet till inflytande och delaktighet i såväl sina egna miljöer som i politiska sammanhang. Utredningsarbetet har genomförts av Ungdomarnas Demokratikommission. I juni 2000 presenterades slutrapporten, vari bl.a. konstateras att 97 procent av Sveriges unga anser att det är viktigt att unga människor deltar i och påverkar debatten om och planeringen av samhället. Samtidigt anser två av tre att de har små möjligheter att göra det. För att föryngrå politiken föreslår kommissionen bl.a. sänkt rösträttsålder och att skolan på ett bättre sätt tränar unga människor i demokrati. Man vill också förbättra ungas inflytande i internationella sammanhang samt uppmuntra ung medieproduktion. Slutrapporten remissbehandlas för närvarande.

För att belysa ungdomars kunskaper och attityder i demokratifrågor genomförs projektet Ung i demokratin, som leds av Skolverket med stöd av Statskontoret. Syftet är även att belysa skolans roll i att fostra barn och ungdomar i demokratisk anda. Projektet ingår i en omfattande internationell utvärdering av ungdomars demokratiska kompetens (IEA Civic Education Study). Den svenska delen av projektet kompletteras med en särskild studie av ungdomar som befinner sig utanför skolan, vilken genomförs av Ungdomsstyrelsen. Denna studie skall redovisas under våren 2001.

Ungdomars möjligheter till utbildning, arbete och bostäder är centrala områden för att förverkliga målen för den nationella ungdomspolitiken.

Inom utbildningspolitiken prioriteras frågor om skolans kvalitet och ungas inflytande. Regeringen verkar för att öka ungas möjlighet att påverka i skolan. Erfarenheter från den pågående försöksverksamheten med lokala styrelser med elevmajoritet inom gymnasieskolan sprids och skolval och elevrådsarbete uppmuntras i skolorna. Ett kontinuerligt arbete pågår för att förbättra skolans kvalitet samt minska antalet avhopp från gymnasieskolan. Antalet antagningsplatser i högskolan har byggts ut i syfte att fler unga skall beredas plats inom högskolan.

Arbetsmarknadssituationen för ungdomar har förbättrats under de senaste åren. Alltför många unga har dock fortfarande svårt att få arbete. Den kommunala utvecklingsgarantin är en insats gentemot arbetslösa ungdomar som syftar till att kommunerna skall erbjuda långtidsarbetslösa ungdomar i åldern 20–24 år en aktiverande och kompetensutvecklande verksamhet. För att förbättra ungdomars möjligheter på arbetsmarknaden har Ungdomsstyrelsen på regeringens uppdrag bistått kommunerna i arbetet med att utveckla former och innehåll i den kommunala utvecklingsgarantin och liknande åtgärder.

För att förbättra ungdomars möjligheter att flytta hemifrån har regeringen tagit beslut om ett särskilt investeringsbidrag för studentlägenheter, men fortfarande kvarstår stora problem för ungdomar som inte studerar. Huvudansvaret för bostadsförsörjningen ligger på de enskilda kommunerna.

På uppdrag från regeringen tog Boverket fram rapporten Bostad sökes (dnr In98/1116/IFU) i vilken presenteras en mängd olika idéer om bostäder för unga som finns ute i kommunerna. Även i fortsättningen bör ett aktivt arbete bedrivas för att sprida de goda exempel som finns på området.

Inom ramen för Europarådets samarbete på ungdomsområdet genomfördes under 1998–1999 en internationell utvärdering av svensk ungdomspolitik. På regeringens uppdrag utarbetade Ungdomsstyrelsen en nationell rapport som underlag för denna bedömning. Ett länderförhör genomfördes i Budapest den 14 oktober 1999, vid vilket den svenska delegationen fick möjlighet att besvara frågor och informera om den framtida svenska ungdomspolitik.

Regeringen har haft en aktiv roll i ungdomsfrågornas beredning inom EU. Aktiviteten inom ungdomsområdet har ökat markant de senaste åren. Regeringens insatser har bl.a. koncentrerats till framtagnandet av det nya EU-programmet

Ungdom som antogs under våren 2000 samt deltagandet i förberedelsearbetet inför den planerade vitboken om ungdomspolitik. Det nya EU-programmet Ungdom innebär att omkring 12 miljoner kronor av EU-medel kommer att fördelas till olika ungdomsverksamheter i Sverige för europeiska samverkansprojekt av olika slag. Ungdomsstyrelsen är utsett till nationellt kontor för programmet och kommer därmed att svara för fördelning av medlen samt kontakter och koordinering med övriga länder.

Regeringen ger också Landsrådet för Sveriges Ungdomsorganisationer (LSU) stöd för nationell och internationell ungdomsverksamhet. Därutöver har särskilda medel avsatts till LSU för att öka ungdomars delaktighet i europeiskt samarbete.

Ungdomsstyrelsen presenterade i mars 2000 utvärderingsrapporten Stöd till svensk ungdomsforskning (dnr Ku2000/1201/IFU) av vilken framgår att ungdomsforskningen haft en positiv utveckling under de senaste åren.

6.5.2 Övriga insatser

Av stor betydelse för politikområdet är även de insatser som görs av kommuner och landsting. Detta gäller inte minst ungdomars möjligheter till eget boende samt till meningsfulla fritidsaktiviteter och träffpunkter.

Regeringen har avsatt särskilda medel ur Allmänna arvsfonden till Ungdomsstyrelsen för stöd till en rad olika utvecklingsprojekt. Bland dessa kan särskilt nämnas stöd till projekt som stimulerar förnyelse av mötesplatser, träffpunkter och annan fritidsverksamhet för ungdomar, stöd till projekt som syftar till att utveckla ungdomars egen organisering samt stöd till projekt för att stimulera utvecklingen av ungdomars egna kulturverksamheter. Därutöver har Ungdomsstyrelsen bl.a. gett stöd till projekt, som syftar till att öka samordningen av insatser för utsatta ungdomar i ett antal små och medelstora kommuner eller kommundelar, att stärka flickors fritidsverksamhet och att synliggöra ungas visioner inför 2000-talet.

Regeringen har vidare avsatt särskilda medel ur Allmänna arvsfonden för utveckling av ungdomsföreningars lokala insatser mot rasism, främlingsfientlighet och diskriminering.

En viktig förstärkning av det statliga bidraget till ungdomsorganisationerna utgörs av medel från AB Svenska Spels värdeautomatspel. Av AB

Svenska Spels överskott från värdeautomatspel har Ungdomsstyrelsen under år 2000 fått 23,3 miljoner kronor att fördela till barn- och ungdomsorganisationernas lokala verksamheter. Ungdomsstyrelsen har i en särskild skrivelse (dnr Ku 2000/977/IFU) föreslagit att 90 procent av medlen skall fördelas till den lokala verksamheten i de statsbidragsrättigade ungdomsorganisationerna och att dessa medel skall fördelas i december i samband med fördelningen av grundbidrag för år 2001. Resterande 10 procent föreslås avsättas till nya ungdomsföreningar och verksamhetsformer och fördelas löpande under åren 2000 och 2001.

Regeringen delar Ungdomsstyrelsens bedömning, att medlen bör fördelas för kommande år, och anser att Ungdomsstyrelsens förslag även i övrigt innebär en lämplig avvägning. Eftersom dessa resurser till lokal barn- och ungdomsverksamhet också kommer att öka under kommande år avser regeringen att noggrant följa frågan.

6.6 Resultatbedömning

6.6.1 Resultat

De övergripande målen för ungdomspolitikerna har under de senaste åren varit att främja goda uppväxtvillkor för unga samt att verka för att unga människor görs delaktiga i samhällsutvecklingen.

De tre nya målen för den nationella ungdomspolitikerna gäller från och med 2000 och är följande

1. Ungdomar skall ha goda förutsättningar att leva ett självständigt liv.
2. Ungdomar skall ha verklig möjlighet till inflytande och delaktighet.
3. Ungdomars engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande skall tas till vara som en resurs.

Inom ramen för ett nytt initiativ med ungdomspolitiska länderförhör har Europarådet låtit en internationell expertgrupp utvärdera svensk ungdomspolitik. Expertgruppen har presenterat sin bedömning i rapporten Svensk ungdomspolitik – En internationell bedömning gjord av Europarådet (dnr Ku1999/3255/IFU). Expertgruppen anser att kritiska frågor i den svenska ungdomspolitikerna bl.a. är länens svaga ställning, den klivna roll som LSU har samt den gällande

ordningen som innebär att statsbidragen prioriterar organiserade ungdomar. I rapporten pekas också på att ungdomars inflytande i skolan är begränsat samt att det saknas möjligheter för ungdomar att bo för sig själva. I rapporten rekommenderas Sverige att utvärdera sina ungdomspolitiska åtgärder inte endast nationellt utan också i ett europeiskt perspektiv.

Arbetslösheten har under det senaste året minskat bland ungdomar framför allt beroende på en allmänt minskad arbetslöshet. Särskilt har antalet långtidsarbetslösa ungdomar minskat. I maj 2000 var totalt 25 595 ungdomar i åldern 18–24 år arbetslösa jämfört med 32 226 arbetslösa ungdomar i maj 1999.

Ungdomar har svårigheter att finna en egen bostad. Särskilt i storstäderna flyttar ungdomar sent från föräldrahemmet. Åtgärder har vidtagits för att stimulera tillgången på studentbostäder, bl.a. mot bakgrund av att avsaknad av bostad innebär ett hinder för många att sätta i gång med högskolestudier. Även ungdomar som inte studerar har problem att finna en egen bostad åtminstone i mer tätbebyggda områden.

Inom högskolan har antalet antagningsplatser byggts ut för att ytterligare utöka antalet högskolestuderande. Antalet yngre studerande har dock inte ökat under de senaste åren. För närvarande är 24 procent av befolkningen i åldern 21–24 år högskolestuderande. Utbyggnaden av högskolan bidrar till att rekrytera nya grupper. Det är dock vanligast att ungdomar vars föräldrar själva bedrivit eftergymnasiala studier fortsätter till högskolan vilket medför att den sociala snedrekryteringen till högskolan kvarstår.

Elevinflytandet i skolan varierar. Den kunskap som i dag finns gäller främst det formaliserade inflytandet. Enligt Statens skolverks attitydundersökning från 1997 beträffande grundskolan och gymnasieskolan ser sig eleverna ha störst inflytande över vilka arbetsätt de använder, medan möjligheterna att påverka sin situation i skolan och att planera undervisningens innehåll upplevs som mindre.

Ungdomars engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande tas i alltför liten grad till vara som en resurs inom olika samhällsområden. Kartläggningar av antalet ungdomar som har kommunala förtroendeuppdrag och uppdrag i statliga myndighetsstyrelser och kommittéer visar att representationen av unga i åldern 18 till 30 år är mycket låg i förhållande till de ungas andel av befolkningen. Regeringen följer utvecklingen av ålderssammansättningen i statliga stra-

tegiska organ genom att årligen göra en kartläggning av ålderssammansättningen liksom könssammansättningen i centrala myndigheters styrelser och i det statliga kommittéväsendet.

Ungas engagemang tas inte heller till vara i kommunpolitiken. Unga mellan 18 och 30 år har 6 procent av de kommunala förtroendeuppdragen efter valet år 1998. Gruppens andel av den valbara befolkningen utgör dock hela 19 procent. Fyrtioåringarna dominerar inom kommunalpolitiken; 34 procent av uppdragen innehas av personer mellan 50 och 59 år.

Ungdomsstyrelsens värderingsstudie från 1998 visar att 60 procent av unga människor mellan 16 och 29 år kan tänka sig att gå med i ett politiskt parti. Samtidigt har andelen ungdomar mellan 16 och 24 år som är medlemmar i något politiskt parti sjunkit från runt 10 procent i början av 80-talet till 3 procent i slutet av 90-talet.

Många ungdomar är medlemmar i olika föreningar. Hösten 1995 uppgav 80 procent av ungdomar i åldern 13–25 år att de var medlemmar i någon förening eller organisation. Organiserade ungdomar har större möjligheter till delaktighet än icke organiserade ungdomar.

Målen för statsbidraget till ungdomsorganisationerna är att främja barns och ungdomars demokratiska fostran, att främja jämställdhet och jämlikhet, att ge barn och ungdomar en meningsfull fritid samt att engagera fler ungdomar i föreningslivet. År 1999 fördelade Ungdomsstyrelsen grundbidrag till 63 ungdomsorganisationer samt särskilt bidrag till 34 ungdomsorganisationer. De ungdomsorganisationer som fick grundbidrag omfattade totalt 594 112 medlemmar. Motsvarande antal var 597 562 medlemmar år 1998 och 597 025 medlemmar år 1997.

Antalet forum för ungdomsinflytande i landets kommuner har ökat mycket stadigt. År 1997 fanns 84 lokala eller regionala inflytandeforum jämfört med 102 år 1998 och 117 år 1999. Ett inflytandeforum för ungdomar skall syfta till att ett ungdomsperspektiv anläggs på lokala samhällsfrågor och innebära att en kontinuerlig dialog förs mellan ungdomar och kommunpolitiker och kommunala beslutsfattare. Utöver de 117 kommuner som har inrättat inflytandeforum för ungdomar arbetar 26 kommuner aktivt med inflytande för ungdomar på andra sätt.

6.6.2 Analys och slutsatser

Genom den målstyrningsmodell som antagits efter regeringens ungdomspolitiska proposition ökar möjligheterna att få ett starkare och mer systematiskt genomslag för ungdomsperspektivet inom en rad olika områden. Ungdomspolitiken är per definition sektorsövergripande. Nästan alla politikområden påverkar unga människor och deras möjligheter. Genom att konkretisera de tre övergripande målen för den nationella ungdomspolitiken i 41 delmål blir det för första gången möjligt att samlat utvärdera ungdomspolitiken. Den nya målstyrningsmodellen tydliggör och förstärker Ungdomsstyrelsens koordinerande roll inom ungdomspolitiken.

Av Sveriges befolkning är knappt en tredjedel under 25 år. Drygt 1 miljon är ungdomar mellan 15–24 år. Dessa ungdomar är en socialt, etniskt och kulturellt heterogen grupp, med olika förutsättningar och villkor. De allra flesta har en positiv tro på framtiden. Det finns dock en mindre grupp ungdomar som ser pessimistiskt på framtiden. Det är i sig allvarligt.

De flesta ungdomar vill dock vara med och påverka, bestämma och ta ansvar för sina liv och sin framtid. Problemet är fortfarande att många ungdomar upplever att de inte släpps in där makten finns. Det är dock positivt att det tas en mängd egna initiativ bland unga som skapar nya och mer direkta metoder för inflytande.

Den starka tillväxten i Sverige har förbättrat situationen även för ungdomarna. Särskilt syns det på arbetslöshetssiffrorna som för första gången sedan början på 1990-talet är på väg neråt. Statistiken visar också att antalet långtidsarbetslösa ungdomar minskat.

När det gäller ungdomars bostadssituation är dessvärre läget oförändrat. Fortfarande rapporterar framförallt kommunerna i tillväxtregionerna om en skriande brist på lägenheter, vilket i hög utsträckning drabbar ungdomar. Början av decenniet kommer att präglas av en kraftig ökning av antalet tonåringar. Detta kommer att ställa en mängd krav framför allt på kommunerna vad gäller t.ex. resurser för fritid och kultur. Samtidigt som antalet tonåringar ökar kommer antalet ungdomar i åldern 20–25 år att minska kraftigt.

6.7 Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) har uttalat att årsredovisningen för 1999 avseende Ungdomsstyrelsen har upprättats i enlighet med förordningen om myndigheters årsredovisning m.m., regleringsbrev och övriga beslut för myndigheten. RRV bedömer att årsredovisningen i allt väsentligt är rättvisande.

6.7.1 29:1 Ungdomsstyrelsen

Tabell 29.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslagskredit	
1999		13 910		- 85
2000	Anslag	15 599	Utgiftsprognos	15 514
2001	Förslag	16 829		
2002	Beräknat	18 192 ¹		
2003	Beräknat	18 584 ²		

¹Motsvarar 17 829 tkr i 2001 års prisnivå.

²Motsvarar 17 829 tkr i 2001 års prisnivå.

Ungdomsstyrelsen är en central myndighet inom ungdomsområdet med uppgift att verka för att målen för den nationella ungdomspolitikerna uppfylls, vilket fastslogs genom riksdagens beslut om den nya nationella ungdomspolitikerna under hösten 1999 (prop. 1998/99:115, bet. 1999/2000 KrU4, rskr. 1999/2000:53).

Regeringens överväganden

Regeringen bedömer att Ungdomsstyrelsen har god förmåga att genomföra de uppdrag som myndigheten får av regeringen. Ungdomsstyrelsens underlag har i allmänhet en god kvalitet och utgör ett bra stöd för beslut på såväl statlig som kommunal nivå. Ungdomsstyrelsen har också varit framgångsrik i sin uppgift att stimulera utvecklingen av den kommunala ungdomspolitikerna. Regeringen noterar att allt fler centrala myndigheter och organisationer konsulterar Ungdomsstyrelsen i olika sammanhang. Ungdomsstyrelsens arbete med internationella samt EU-relaterade frågor har fungerat bra. Regeringen anser att Ungdomsstyrelsen på ett aktivt sätt förberett genomförandet av den nationella ungdomspolitikerna. Det är dock angeläget att myndighetens insatser utvecklas när det gäller att identifiera, presentera och sprida goda exempel.

Genom riksdagens beslut om propositionen På ungdomars villkor (prop. 1998/1999:115, bet. 1999/2000:KrU4, rskr. 1999/2000:53) har Ungdomsstyrelsen fått en viktig roll för uppföljning och analys av ungdomspolitikerna. Denna ambitionshöjning av myndighetens verksamhet ledde till vissa resursförstärkningar i anslaget för Ungdomsstyrelsen redan i föregående budgetproposition. Anslaget föreslås öka med 1 miljon kronor 2001. Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 16 829 000 kronor.

Tabell 29.3 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	15 599
Pris- och löneomräkning	+ 230
Ökade verksamhetsmedel	+ 1 000
Förslag 2001	16 829

6.7.2 29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet m.m.

Tabell 29.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Utfall		Anslags-sparande	
1999		98 280		1 349
2000	Anslag	94 889	Utgiftsprognos	95 982
2001	Förslag	89 889		
2002	Beräknat	88 889		
2003	Beräknat	88 889		

Anslaget disponeras för statsbidrag till ungdomsorganisationer enligt förordningen (1994:641) om statsbidrag till ungdomsorganisationer samt för stöd till nationell och internationell ungdomsverksamhet.

Regeringens överväganden

Det statliga stödet till ungdomsorganisationerna utgör en viktig del av ungdomspolitikerna då det är ett konkret sätt att stödja ungdomars eget engagemang och möjligheter till inflytande. Statsbidraget består av ett grundbidrag och ett särskilt bidrag. Grundbidrag fördelas efter ansökan till rikstäckande ungdomsorganisationer för reguljär verksamhet. De organisationer som får bidrag måste dels uppfylla vissa formella krav, dels bedriva en verksamhet i enlighet med vissa

övergripande mål såsom att främja barns och ungdomars demokratiska fostran.

Det särskilda bidraget, som minskades inför år 1999, har främst fördelats som reguljärt verksamhetsbidrag till ungdomsorganisationer som inte uppfyller de formella kraven för grundbidrag. Detta har inneburit att det under året inte kunnat fördelas några medel inom ramen för särskilt bidrag för förnyelse och utveckling inom föreningslivet. Organisationerna har istället kunnat söka stöd ur Allmänna arvsfonden för detta ändamål.

De nya formerna för ungdomsorganisationernas bidragsprövning som infördes under år 1999 har fungerat bra och inneburit att Ungdomsstyrelsen fått ökad kunskap om ungdomsorganisationernas verksamhet. Regeringen gör bedömningen att bidragsgivningen till ungdomsorganisationerna har skett i enlighet med fastställd inriktning och att bidragen inneburit en positiv utveckling av ungdomsverksamheterna.

Den utvärdering av det målrelaterade bidragssystemet som gjordes år 1997 visar emellertid att vissa regler i bidragssystemet i viss mån hämmar föreningslivets utveckling. Nya organisationer har t.ex. svårt att nå de medlemsantal och den utbredning som krävs för att uppfylla de ställda kraven för grundbidrag. Ungdomsstyrelsen fick därför i regleringsbrevet för år 1998 i uppdrag att göra en översyn av regelsystemet och att särskilt beakta konflikten mellan mål och regler. Översynen redovisades till regeringen den 31 mars 1999. I rapporten Förslag till förändrade bidragsregler (dnr Ku1999/1239/IFU) föreslås att grundbidraget ersätts av ett nytt sammanhållet bidragssystem i tre nivåer, med syftet att göra det lättare för nya ungdomsorganisationer att komma i fråga för bidrag. Dessutom föreslås att ett

nytt bidrag införs för generationsövergripande verksamheter. Ungdomsstyrelsens förslag till förändrade bidragsregler har remissbehandlats och inom regeringskansliet har en remissammanställning tagits fram.

Remissutfallet har varit blandat. Av de inkomna yttrandena har fler varit positiva än negativa. Flera remissinstanser har varit kritiska mot delar av förslaget.

Regeringens bedömning är att Ungdomsstyrelsens förslag till regelförändringar i bidragssystemet i huvudsak är relevanta. Bidragsgivningen skall bygga på de mål som riksdagen beslutade våren 1994. En justering av regelverket bör dock göras med inriktningen att nya regler skall kunna börja tillämpas fr.o.m. år 2002. Frågan bereds nu vidare i Regeringskansliet.

Ungdomsstyrelsen tillställs härutöver 4 miljoner kronor under anslaget 30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler för fördelning av bidrag till samlingslokalorganisationerna för utredningsarbete och informationsinsatser som avser ungdomars nyttjande av samlingslokaler för olika verksamheter.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 89 889 000 kronor.

Tabell 29.5 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	94 889
Överförs till anslaget 29:1 Ungdomsstyrelsen	- 1 000
Överförs till anslaget 30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	- 4 000
Förslag 2001	89 889

7 Politikområde 30 Folkrörelsepolitik

7.1 Omfattning

Folkrörelsepolitiken omfattar generella frågor kring bidragsgivning till organisationer, villkor för föreningar och folkrörelser vad gäller lagstiftning och finansiering, regeringens och statsförvaltningens dialog och samverkan med föreningar och folkrörelseorganisationer samt statistik, forskning och övrig kunskapsbildning om folkrörelser och föreningar.

Idrottspolitik ingår som ett verksamhetsområde i folkrörelsepolitiken. Idrottspolitik inrymmer verksamhet som främjar idrott och motion och som dessutom bidrar till en förbättrad folkhälsa. Idrottspolitik berör

således även andra politikområden som exempelvis folkhälsopolitiken. Staten anger de mål och syften som staten har med sin bidragsgivning över anslaget 30:1 Stöd till idrotten. Sveriges Riksidrottsförbund prövar frågor om fördelning av statsbidrag till idrottsverksamhet i enlighet med vad regeringen bestämmer.

Folkrörelsepolitiken omfattar vidare anslagen för stöd till allmänna samlingslokaler, kvinnoorganisationer samt friluftorganisationer. Därutöver berörs anslag inom ett antal andra politikområden.

7.2 Utgiftsutvecklingen

Tabell 7.1 Utgiftsutvecklingen inom politikområdet

Miljoner kronor

	Utfall 1999	Anslag 2000	Utgifts- prognos 2000	Förslag anslag 2001	Beräknat anslag 2002	Beräknat anslag 2003
30:1 Stöd till idrotten	469,6	462,2	460,3	457,2	457,2	457,2
30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler	21,3	15,0	19,0	19,0	19,0	19,0
30:3 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet	-	3,4	3,4	3,4	3,4	3,4
30:4 Stöd till friluftorganisationer	-	13,0	13,0	13,0	13,0	13,0
<i>Äldre anslag:</i>						
1997:17N2 Stöd till demokratiutveckling	1,3	-	0,6			
Totalt för politikområde Folkrörelse	492,3	493,7	496,3	492,7	492,7	492,7

7.3 Mål

Regeringens förslag: Målet för folkrörelsepolitiken skall vara att människor skall ha bästa möjliga förutsättningar att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar.

Folkrörelsepolitiken skall vara ett eget politikområde. Regeringen föreslår att målet för folkrörelsepolitiken skall vara att människor skall ha bästa möjliga förutsättningar att bilda och delta i olika typer av folkrörelser och föreningar.

7.4 Politikens inriktning

Folkrörelsepolitiken inriktas på att stödja, uppmuntra och skapa förutsättningar för olika grupper att bilda och delta i föreningar och liknande sammanslutningar för att tillgodose gemensamma behov och intressen. Folkrörelsepolitiken är därigenom ett komplement till ett stort antal andra politikområden, exempelvis miljöpolitiken, folkhälsopolitiken och kulturpolitiken som stödjer organisationer i sådan verksamhet som främjar en hållbar utveckling, folkhälsan respektive de kulturpolitiska målen. Genom en aktiv folkrörelsepolitik vill regeringen bidra till att stärka den sociala ekonomin i samhället och till att utveckla, fördjupa och bredda demokratin.

Folkrörelsepolitiken inrättas som politikområde i syfte att skapa ett samlat synsätt och agerande från statens sida vad gäller relationer till folkrörelser och föreningsliv av olika slag samt villkor och förutsättningar för deras verksamhet.

En central roll för svenska folkrörelser är och har varit att ge röst åt olika gruppers behov, värderingar och intressen. I dag uppmärksammas samtidigt folkrörelsernas förmåga att organisera tjänster och service, som bland annat visar sig i att de själva i allt större utsträckning tillhandahåller den service som medlemmarna efterfrågar. Detta pekar på förändrade roller och uppgifter för folkrörelser och föreningar. Studier visar att antalet arbetstillfällen under 1980-talet och första halvan av 1990-talet i flera europeiska länder har ökat betydligt snabbare i föreningar och stiftelser än totalt på arbetsmarknaden. Annan forskning pekar på den stora indirekta effekt på företagande och sysselsättning som ideell och kooperativ verksamhet sannolikt har, genom att värden som skapas i verksamheterna kommer

den allmänna ekonomiska utvecklingen till godo. Social ekonomi utvecklas i hög grad i glesbygden och på landsbygden med stor betydelse för byars och bygders överlevnad och utveckling. Ungefär hälften av Sveriges vuxna befolkning arbetar ideellt för någon förening. Andelen har ökat under 1990-talet.

Demokratiutredningen har lyft fram de lokala medborgarsammanslutningarnas betydelse för att förnya och vitalisera det politiska systemet. Från regeringens sida finns också en grundläggande önskan om dialog med det självständiga organisationslivet. Regeringen ser föreningar, folkrörelser och liknande sammanslutningar som viktiga företrädare för olika medborgargrupper och intressen i samhället. En bred dialog och samverkan med sådana sammanslutningar är därför central för demokratin. Viktigt i sammanhanget är att små, nya och okonventionella, ibland löst organiserade, sammanslutningar bereds tillfälle att delta. Inte minst sådana kan ge viktiga signaler om nya behov i samhället och om hur de kan tillgodoses.

Folkrörelsepolitiken omfattar generella frågor kring bidragsprinciper, bidragssystem samt uppföljning och utvärdering av statsbidrag till föreningar och folkrörelser.

En förutsättning för att såväl den sociala ekonomin som den lokala demokratin skall kunna utvecklas och stärkas är att det erbjuds goda möjligheter för människor att sluta sig samman och mötas i lokala föreningar och grupper. Ett viktigt inslag i regeringens folkrörelsepolitik är därför att bidra till att skapa tillgång till bra och ändamålsenliga samlingslokaler för föreningsengagemang och för möten i övrigt mellan människor.

En viktig uppgift inom politikområdet är vidare att medverka till att lagstiftning och finansiella villkor för föreningslivet och folkrörelserna utformas på ett ändamålsenligt sätt. Detta görs genom initiativ till utredningar samt i det interna beredningsarbetet i Regeringskansliet. Ett viktigt komplement är att sprida information inom statsförvaltningen om föreningarnas och folkrörelsernas villkor samt stimulera diskussion om de olika departementens och myndigheternas hållning. Här ingår också att föra dialog i lämpliga former med föreningarna och folkrörelserna kring dessa frågor.

Grundläggande värden för folkrörelsepolitiken är sammanslutningarnas självständighet och oberoende, såväl gentemot det offentliga som gentemot det privata näringslivet. Rege-

ringen vill bidra till att värna och stärka dessa värden genom att inom ramen för folkrorelsepolitiken bevaka villkoren för och möjligheterna till självfinansiering samt tillgången till externt kapital. Villkoren för insamlingsverksamhet och problemet med oseriösa insamlingar är här ett viktigt bevakningsområde. Detsamma gäller den ökade betydelsen av så kallade ideella fonder och möjligheterna för föreningslivet att dra nytta av sådana.

När det gäller den del av föreningslivet som får inkomster från spelmarknaden gjorde regeringen i propositionen Kasinospel i Sverige m.m. (prop. 1998/99:80) bedömningen att en utredning borde tillsättas med uppdrag att föreslå hur föreningslivets ställning på den svenska spel- och lotterimarknaden kan stärkas. Den nya spel- och lotteriutredningen har lämnat sina förslag i slutbetänkandet Föreningslivet på Spel- och lotteriemarknaden (SOU 2000:9). Betänkandet remissbehandlas för närvarande.

Staten samverkar och samråder med föreningar och folkrörelser, i deras roll av företrädare för medborgargrupper och som aktörer med verksamhet som svarar mot olika politikområden. En del av folkrorelsepolitikens uppgift är att utveckla och stärka formerna för detta samarbete vad gäller möten och referensgrupper samt representation i statliga utredningar, kommittéer och delegationer.

En annan uppgift för folkrorelsepolitiken är att bidra till att kunskaperna i statsförvaltningen och samhället om föreningar, folkrörelser och liknande sammanslutningar ökar.

Politiken skall syfta till att föreningarnas och folkrörelsernas samhällsroll uppmärksammas och erkänns. I detta sammanhang är det enligt regeringens uppfattning grundläggande att utveckla en statistik som synliggör verksamheterna och erbjuder relevanta kvantitativa mått på deras betydelse i samhället. Inom ramen för folkrorelsepolitiken pågår arbete med att utveckla system och metoder för en rättvisande statistik över den tredje sektorn, vilken, utöver ideella föreningar, även inkluderar stiftelser, kooperativ och liknande sammanslutningar. Detta ger också förutsättningar för utökad forskning på området.

Regeringen anser att begreppen "den sociala ekonomin", "det civila samhället" och "den tredje sektorn" är viktiga för att i olika sammanhang fokusera och diskutera samhällsrollen. Begreppen kan inom folkrorelsepolitiken användas som utgångspunkt för att identifiera, beskriva och analysera sådana delar av samhället och ekono-

min som faller utanför såväl den privata som den offentliga sektorn och där föreningar, folkrörelser och liknande sammanslutningar är centrala aktörer.

Inom EU diskuteras och bereds frågor som på olika sätt har eller kommer att få betydelse för föreningarnas och folkrörelsernas villkor i Sverige. I den svenska folkrorelsepolitiken ingår att delta aktivt i detta EU-arbete.

I juni 2001 arrangerar regeringen i samverkan med svenska och europeiska organisationer den sjunde europeiska konferensen om social ekonomi. Regeringen har inrättat en nationalkommitté (Ku 1999:07) med uppgift att vara samordnande organ för förberedelser och genomförande av konferensen. I nationalkommitténs arbetsplan anges konferensens syfte vara att öka kunskapen om den sociala ekonomins roll i det europeiska samhället, att ge tillfälle till kontakt, erfarenhetsutbyte och kunskapsinhämtning, att följa upp tidigare konferenser samt att diskutera den sociala ekonomins utveckling under de kommande åren. Konferensen bör enligt arbetsplanen samla 800–1000 deltagare från EU-länder samt kandidatländer.

År 2001 är FN:s internationella frivilligår. Inom folkrorelsepolitiken kommer detta att användas som en utgångspunkt för att på olika sätt uppmärksamma villkoren för det ideella arbetet och de enskilda personer som gör ideella insatser.

Idrottspolitiken

Ett verksamhetsområde inom folkrorelsepolitiken är idrottspolitiken. Regeringen har i april 1999 överlämnat propositionen En idrottspolitik för 2000-talet (1998/99:107) till riksdagen. Riksdagen har den 1 december 1999 fattat beslut avseende de förslag som regeringen presenterat i propositionen (bet. 1999/2000:KrU3, rskr. 1999/2000:52).

En god folkhälsa är i många avseenden en betydelsefull komponent för välfärden i vårt samhälle. Det är viktigt att barn och ungdomar tidigt skaffar sig motionsvanor som varar hela livet. Vidare är det väsentligt att äldre människors och funktionshindrades behov av motion uppmärksammas. Det är hela samhällets ansvar och intresse att möjligheter skapas för alla människor att utöva motion och idrott regelbundet. Förutsättningar måste finnas för hela befolkningen att bedriva olika former av idrott och motion och

förutsättningarna måste anpassas till olika människors intressen och fysiska förmåga.

Staten, kommunerna och idrottsrörelsen måste i samverkan pröva nya former för att bryta den utveckling i samhället som innebär att många människor i olika åldrar inte motionerar i tillräcklig omfattning, vilket på sikt leder till sämre hälsa. Regeringen anser att det är av stor vikt att i samhällsplaneringen, i skolans arbete och i andra sammanhang uppmuntra och ge möjligheter till människors motion och idrott.

Den svenska folkrörelseidrotten med dess många lokala föreningar och omfattande ideella engagemang har lagt grunden för idrottens utveckling i vårt land. För de flesta människor och för samhället i sin helhet, har idrotten sitt stora värde genom att skapa sunda motionsvanor, bidra till en god folkhälsa och en demokratisk fostran.

Det statliga stödet till idrotten har under hela 1900-talet motiverats främst utifrån behovet av att stödja idrottens breddverksamhet. En fri och självständig idrottsrörelse byggd på ideellt engagemang och som bedriver en bred verksamhet bör även i framtiden ges ett aktivt stöd. Detta bör vara inriktat på sådan verksamhet som främjar bredd- och motionsidrott, värnar om god etik och ger lika förutsättningar för kvinnor och män med olika social bakgrund och ekonomiska förutsättningar. Syftet skall också vara att främja demokrati, aktivt eftersträva integration och god tillgänglighet för funktionshindrade samt en god folkhälsa.

Underhållningsidrotten har sitt värde främst genom att den skapar förströelse och glädje för många idrottsintresserade människor i vårt land. Elitidrottsutövare är betydelsefulla förebilder för många unga människor och kan därigenom inspirera dem till att börja idrotta.

Underhållningsidrotten agerar på en marknad i konkurrens med annan underhållning och bör därför bedrivas på konkurrensneutrala villkor, dvs. inte bli föremål för offentliga bidrag eller andra subventioner.

Idrotten har sedan 1980-talet varit föremål för ett kraftigt ökat kommersiellt intresse. Dessutom har det under senare år uppdagats flera fall av tivelaktigt agerande i fråga om skatter och sociala avgifter. Det är därför bl.a. en avgörande trovärdighetsfråga för idrotten att det ideella perspektivet kan balansera det kommersiella så att folkrörelsens karaktär inte går förlorad. Det är vidare angeläget att idrotten hanterar mötet mellan det ideella och det kommersiella på ett

sådant sätt att det är tydligt vilken verksamhet som är ideell respektive kommersiell. En sammanblandning riskerar att skada såväl idrottens egen identitet som dess relationer med omvärlden. Gentemot olika aktörer i samhället, främst bidragsgivande myndigheter och lokala skattemyndigheter, bör det vara tydligt om den aktuella sammanslutningen uppträder som antingen en huvudsakligen ideell eller kommersiell aktör. Om detta inte kan tillgodoses riskeras möjligheten till offentliga bidrag, eftersom rätten att ge statsstöd till verksamheter som skall konkurrera på en marknad är begränsad.

En av idrottens mest självklara ideal handlar om rent spel och tävling på lika villkor. Under senare år har denna bild skadats av problem med dopning. Den svenska idrottsrörelsen gör redan i dag omfattande insatser för att bekämpa dopningen inom idrotten. Även internationellt har Sverige gått i spetsen för ett mer aktivt samarbete i kampen mot dopning, senast genom Sveriges engagemang inom IADA (the International Anti-Doping Arrangement). Regeringen gav i februari 1998 Riksidrottsförbundet i uppdrag att vara genomförande instans för detta avtal.

Idrottens förmåga att komma till rätta med problemen med dopning är av helt avgörande betydelse för främst elitidrottens framtida trovärdighet. Detta gäller såväl på nationell nivå som på det internationella planet. Regeringen sätter stort värde på idrottsrörelsens egna insatser mot dopning och är under kommande år beredd att öka stödet till dessa bl.a. inom ramen för anslaget Stöd till idrotten.

Regeringen avser vidare att tillsammans med idrottsrörelsen upprätta en handlingsplan för att motverka dopning inom idrotten. Dessutom avser regeringen att vidta behövliga åtgärder för att främja utvecklingen av ett ökat internationellt samarbete i kampen mot dopning inom idrotten såsom genom världsantidopningsbyrån WADA (World Anti Doping Agency).

Idrotten är i många avseenden en spegling av samhället i övrigt. De förändringar av normer och attityder som sker påverkar även idrotten. Samtidigt förknippas idrottsverksamhet i hög grad med god moral och positiv normbildning genom begrepp som rent spel. I och med att idrotten tydligt tar avstånd från fusk i alla dess former blir det en viktig signal också till andra delar av samhället. Inom idrotten skapas många förebilder för främst barn och ungdomar.

Supportervåld i samband med idrottsevenemang har under många år utgjort ett allvarligt

hot mot idrottens trovärdighet och ställning som positiv familjeunderhållning. Även om problemet i första hand berör ett fåtal föreningars elitverksamhet kastar incidenter av detta slag en skugga över hela idrottsrörelsen. Det är en viktig uppgift för idrottsrörelsen att fortsätta det arbete som har lett till minskade ordningsstörningar i samband med idrott.

Svensk idrott handlar i stor utsträckning om allas rätt att vara med. Samtidigt visar såväl utredningar som en rad erfarenheter att vi ännu inte uppnått att exempelvis flickor har lika stora möjligheter som pojkar att delta i organiserad idrottsverksamhet utifrån sina olika intressen och förutsättningar. Utan tvekan har idrottsrörelsen under senare år gjort åtskilliga framsteg när det gäller strävan efter jämställdhet, inte minst tack vare ett eget offensivt program, men alltjämt är det en viktig trovärdighetsfråga att idrotten lyckas ta ytterligare ett antal steg mot jämställdhet, såväl i styrelserummen som i den praktiska vardagsverksamheten. Regeringen vill även understryka vikten av att idrotten kan utföras jämlikt. Detta innebär exempelvis att människor med funktionshinder bör ges bästa möjliga förutsättningar till motion och social samvaro.

Idrotten är även en viktig resurs för integration. Idrotten är till sin karaktär starkt internationell och dessutom en vardaglig mötesplats för personer med olika etnisk och kulturell bakgrund. Idrotten är också unik i sin förmåga att underlätta kommunikation mellan människor som har erfarenhet av idrottsverksamhet i olika kulturer men inte lika enkelt behärskar varandras språk. Även på detta område har idrotten redan visat sig kunna bidra med positiva insatser och värden. Det är viktigt att detta fortsätter och ges goda möjligheter att utvecklas ytterligare. Under det svenska ordförandeskapet i EU första halvåret 2001 kommer regeringen att anordna ett högnivåmöte för idrottsansvariga direktörer och ett utvidgat expertmöte om dopning.

7.5 Insatser

7.5.1 Statliga insatser inom politikområdet

Inom politikområdet stödjer staten idrotten genom bidrag och lotterimedel. Vidare ges bidrag

till kvinnoorganisationer, friluftorganisationer och allmänna samlingslokaler.

Regeringen avser att under hösten 2000 uppdraga åt en särskild utredare att kartlägga hur lagstiftning inom olika områden specifikt påverkar de ideella föreningarna. Avsikten är att ge en samlad bild och bedömning av de rättsliga villkoren för föreningarna.

Ett utvecklingsarbete om gemensamma principer för statlig bidragsgivning till föreningar och folkrörelser avses inledas under hösten 2000.

Inom politikområdet har medel som under år 1999 anslogs av regeringen för statistikutveckling inom Statistiska Centralbyrån (SCB) under år 2000 kompletterats med medel från ett antal myndigheter. Detta har möjliggjort SCB:s deltagande i ett internationellt projekt som syftar till att utveckla en gemensam standard för statistik över den sektor av samhället där folkrörelserna och föreningslivet hör hemma.

En arbetsgrupp för samråd kring frågor om folkrörelser och social ekonomi, med representanter för berörda departement, avses inrättas under hösten 2000. Gruppen kommer även att ges till uppgift att organisera och följa vissa gemensamma insatser inom området.

SCB genomför under år 2000 inom ramen för Undersökningarna om levnadsförhållanden (ULF) och med finansiering från Regeringskansliet en särskild kartläggning av svenskarnas engagemang i ideella och ekonomiska föreningar.

Ungdomsstyrelsen redovisar i rapporten Föreningslivets lokaler för ungdomsverksamhet att de flesta ungdomsföreningarna har tillgång till en lokal som är lämplig för verksamheten. I storstäderna är det dock bara hälften som har tillgång till lämplig lokal samtidigt som väntetiden för att få lokal är lång. Genomsnittligt sex av tio ungdomsföreningar slipper att betala lokalhyra medan endast var tionde förening för ungdomar med invandrabakgrund har hyresfria lokaler. Endast 10 procent av ungdomsföreningarna har för närvarande sin verksamhet i en allmän samlingslokal.

En särskild utredare har sett över statsbidraget till kvinnoorganisationerna och i mars 2000 överlämnades betänkandet Statligt stöd till kvinnoorganisationer och jämställdhet (SOU 2000:18) till regeringen. Utredarens förslag remissbehandlas för närvarande och skall beredas vidare under hösten. Regeringen avser att återkomma till riksdagen i dessa frågor. Intill dess bedömer regeringen att fördelning av medlen för år 2001 bör ske enligt nuvarande principer.

Under 1999 har en arbetsgrupp inom Regeringskansliet genomfört en översyn av statens stöd till friluftorganisationer. Arbetsgruppens förslag redovisas i betänkandet Statens stöd till friluftsliv och främjandeorganisationer (Ds 1999:78). Arbetsgruppen föreslår bland annat att statligt friluftsstöd i fortsättningen skall kunna utgå till ideella organisationer som bedriver eller främjar friluftsliv och i övrigt fyller de villkor som ställs. Det statliga stödet bör i första hand ges i form av organisationsbidrag. Organisationerna skall själva lägga fast målen för sin verksamhet. I de fall staten och organisationerna är överens om att viss verksamhet är särskilt angelägen att driva bör staten även kunna ge verksamhetsbidrag.

Arbetsgruppen föreslår vidare att bidrag också skall kunna utgå till samarbetsorgan bildat av sådana organisationer som kan komma i fråga för stöd. Bidragen till de berörda organisationerna föreslås fördelas av Naturvårdsverket. Naturvårdsverkets beslut i bidragsfrågor bör beredas av ett för ändamålet särskilt inrättat friluftsråd, med bl.a. företrädare för berörda myndigheter.

Arbetsgruppen hänvisar vidare till budgetpropositionen för 1993/94 där regeringen angav att friluftorganisationernas lokala ungdomsverksamhet är att jämställa med annan ungdomsverksamhet på idrottens område. Av främst administrativa skäl valde dock regeringen att inkludera bidraget till lokal ungdomsverksamhet i organisationsbidraget.

När sedan AB Svenska Spels värdeautomatspel infördes med syfte att överskottet främst skulle gå till det lokala föreningslivets barn- och ungdomsverksamhet så borde, enligt arbetsgruppens bedömning, även friluftorganisationernas barn- och ungdomsverksamhet kunna avses med detta. Arbetsgruppen ser det som angeläget att friluftorganisationer i detta sammanhang får samma ställning som idrotts- och ungdomsföreningar. Gruppen föreslår därför att det föreslagna vinstdelningssystemet bör utformas så att även de friluftorganisationer som är berättigade till stöd över anslaget Stöd till friluftorganisationer kan få del av AB Svenska Spels totala överskott. Genom detta tillskott av medel bedömer arbetsgruppen att det inom ramen för anslaget Stöd till friluftorganisationer kan skapas utrymme för att finansiera Naturvårdsverkets merkostnader för administrationen av bidragsfördelningen samt ett särskilt organisationsbidrag till FRISAM.

Förslagen från arbetsgruppen har remissbehandlats under våren 2000. Frågorna bereds vidare inom Regeringskansliet. Fördelningen av medel för år 2001 skall ske enligt nuvarande principer.

Den nya Spel- och lotteriutredningen har i sitt slutbetänkande Föreningslivet på Spel- och lotterimarknaden (SOU 2000:9) föreslagit att överskottet från värdeautomat-spelet och kasinoverksamheten hos AB Svenska Spel tillförs folkrörelserna. Dessa medel bör kunna fördelas till fler ideella organisationer som t.ex. främjande- och friluftorganisationer. Utredningens förslag remissbehandlas för närvarande.

Färre ungdomar deltar i dag aktivt i friluftslivet. Regeringen har därför, i sin skrivelse till riksdagen med redovisning av fördelning av medel från Allmänna arvsfonden under budgetåret 1999, angivit att man under kommande år avser att ägna särskild uppmärksamhet åt projekt som skapar nya former för aktiviteter som når och engagerar de ungdomar som normalt inte deltar i friluftsliv- och främjandeverksamheten.

Regeringen angav i den idrottspolitiska propositionen (1998/99:107) att ett antal frågor av stor betydelse för idrottens trovärdighet har aktualiserats under senare år. Frågor om bredd- och elitverksamhet, ideellt engagemang i relation till kommersiella intressen, dopning, etik och moral samt jämställdhet, jämlikhet och integration har under 2000 avhandlats i framtidsseminarier som Riksidrottsförbundet har arrangerat i samarbete med regeringen.

Regeringen har 1999 och 2000 beslutat att till Riksidrottsförbundet betala ut 10 miljoner kronor per år som ett bidrag till en talangsatsning inom svensk idrott som sträcker sig över sju år. En förutsättning för att medlen betalas ut är att näringslivet ställer upp med ett bidrag av minst samma storlek. Sveriges Olympiska Kommitté (SOK) har ansvaret för genomförandet av satsningen.

I idrottspropositionen uttalade regeringen vidare att Sverige inom EU bör verka för en större medvetenhet om idrottens sociala, kulturella och demokratiutvecklande betydelse. På regeringens uppdrag har en arbetsgrupp inrättats med uppgift att bistå Regeringskansliet i frågor som kan bidra till att stärka idrottens sociala, kulturella och demokratiutvecklande betydelse inom EU-samarbetet.

Regeringen har gett Riksidrottsförbundet i uppdrag att göra en kartläggning av olika kampposter och dess eventuella skadliga inverkan.

Riksidrottsförbundets kartläggning har därefter översänts till ett antal kampsportsorganisationer inom och utanför Riksidrottsförbundet. För att få en allsidig belysning av frågor rörande olika kampsporter och kartläggningen har Regeringskansliet genomfört en hearing med bl.a. dessa organisationer.

I idrottspropositionen angav regeringen att man övervägde att tillsammans med främst Svenska Kommunförbundet och Riksidrottsförbundet bilda ett gemensamt råd som skulle verka för en rättvis fördelning av fritidsresurser. Regeringen har därefter gett Riksidrottsförbundet i uppdrag att leda ett planerat treårigt projekt vars övergripande syfte skall vara att verka för en rättvis fördelning av samhällets samlade resurser för olika idrottsverksamheter såväl inom som utom den organiserade idrotten.

Riksidrottsförbundet medverkar sedan 20 år vid idrottsledarutbildning inom invandrarorganisationerna. Under 1999 har Riksidrottsförbundet och Regeringskansliet i samarbete med övriga nordiska länder genomfört två konferenser på temat idrott-integration-storstad. Konferenserna hade som främsta syfte att genom erfarenhetsutbyte och nätverksuppbyggnad öka engagemanget för integrationsfrågorna inom den nordiska idrotten. Riksidrottsförbundet och SISU samverkar vidare kring olika integrationsprojekt som engagerar distrikten och många föreningar. Vid ett möte, på initiativ från Riksidrottsförbundet, med de kommuner som medverkar i regeringens storstadssatsning har idrottens möjligheter diskuterats att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen i storstäderna.

Regeringen har under 1999 beslutat om att höja kvaliteten och omfattningen av det nationella antidopningsarbetet. Genom ökade resurser garanteras en fortsatt verksamhet vid Dopningslaboratoriet och Dopningsjouren vid Huddinge Universitetssjukhus.

Regeringen beslöt i september 1998 att avsätta medel ur Allmänna arvsfonden för utveckling och förnyelse av idrottsverksamhet främst på lokal nivå. Satsningen vänder sig till föreningslivets idrottsverksamhet för barn, ungdomar och funktionshindrade. Regeringens avsikt är att genomföra satsningen under tre projektår.

7.5.2 Insatser utanför politikområdet

Ett stort antal statliga myndigheter samt några samarbetsorganisationer som tilldelats vissa myndighetsfunktioner delar ut bidrag till föreningar och folkrörelser. En typ av bidrag, i regel kallad organisationsbidrag, syftar till att underlätta för föreningar och folkrörelser att fungera just som sådana och främjar därmed målen inom folkrörelsepolitiken. En annan typ är renodlade projektbidrag, som används som instrument för att främja mål inom andra politikområden. Mellan dessa båda renodlade former finns bidrag som kan sägas främja mål både inom folkrörelsepolitiken och inom andra politikområden.

Kommunerna är viktiga som finansörer av verksamhet i föreningar och folkrörelser. Bidrag och transfereringar samt betalning för köpta tjänster till föreningar och stiftelser omfattade 1999 enligt uppgifter från SCB 3,6 respektive 5,1 miljarder kronor. Ett betydande stöd ges också genom kommunernas lokalsubventioner, vars värde Statskontoret år 1995 uppskattade till 5–6 miljarder kronor årligen.

Vid AB Svenska Spels bolagsstämma 2000 har beslut fattats om ett stöd till idrotten i form av ett bidrag på 60 miljoner kronor. Vid samma tillfälle fattades beslut om att 93 miljoner kronor av överskottet från det värdeautomatspel som AB Svenska Spel har koncession på att driva betalas ut till idrottsrörelsens lokala barn- och ungdomsverksamhet via Riksidrottsförbundet och 23 miljoner kronor till ungdomsorganisationerna via Ungdomsstyrelsen. Totalt har 116 miljoner kronor av överskottet från värdeautomatspelet betalats ut till det lokala föreningslivets barn- och ungdomsverksamhet.

En reform som påverkar den ideella sektorns storlek och struktur är omvandlingen av relationerna mellan Svenska kyrkan och staten. Sedan årsskiftet 1999/2000 kan Svenska kyrkans ställning närmast liknas vid en självständig folkrörelse. Den nya associationsformen registrerat trossamfund är en form av ideell förening.

Inom utbildningspolitiken avsätts varje år drygt 2,5 miljarder kronor för folkbildningsverksamhet i folkhögskolor och studieförbund.

Inom arbetsmarknads-, närings- och regionalpolitiken görs insatser bl.a. i samband med EU:s strukturfonder som har en inriktning mot att utveckla social ekonomi. I programmet för det nya mål 3 inom Europeiska socialfonden har nya möjligheter för lokal social ekonomi skapats inom ramen för så kallad lokal utveckling. Inom

näringspolitiken fördelas statsbidrag till kostnadsfri information och rådgivning om kooperativt företagande. Under hösten 1999 och våren 2000 genomförde Regeringskansliet i samarbete med Föreningen Kooperativ Utveckling i Sverige en särskild informationssatsning om den kooperativa företagsformen under namnet Starta eget tillsammans.

Ett viktigt exempel på andra insatser är att cirka tjugofem ideella organisationer under år 1999 bildade nätverket Ideell Arena för ledarskaps- och organisationsutveckling.

Ett annat exempel är projektet FriKom som drivs i samverkan mellan Svenska Kommunförbundet, Forum för frivilligt socialt arbete, Sköndalsinstitutet och Svenska Röda Korset. Syftet är bland annat att öka och utveckla samverkan mellan kommuner och frivilligorganisationer. Projektet avslutas under 2000.

7.6 Resultatbedömning

Under 1999 redovisades inom Demokratiutredningen forskningsresultat som visar att andelen av befolkningen som arbetar ideellt i föreningslivet har ökat under 1990-talet, från 48 procent 1992 till 52 procent 1998. Kvinnorna har mer än männen bidragit till denna ökning. Det sociala engagemanget i föreningslivet har samtidigt ökat.

Inom statliga utredningar och i Regeringskansliets arbete på en rad olika områden tas frågeställningar kring villkoren för föreningar, kooperativ och liknande sammanslutningar upp. Dialogen med organisationerna utvecklas inom departement och myndigheter.

Ett stort antal konferenser har anordnats runt om i landet på temat social ekonomi, med rapporterna från Arbetsgruppen om den sociala ekonomin och dess utveckling (In 1998:A) som en utgångspunkt. Representanter från organisationer, projekt och offentliga organ har diskuterat aktuella frågor kring verksamheternas samhällsroll och villkor, relationerna mellan offentlig sektor och den sociala ekonomin m.m.

Ett samarbete har etablerats mellan regeringen och folkrörelseorganisationer för att gemensamt förbereda och genomföra den sjunde europeiska konferensen om social ekonomi i Gävle den 7–9 juni 2001. En nationalkommitté med företrädare för föreningsliv och Kooperation har inrättats med statsrådet Ulrica Messing som ordförande.

Idrottspolitiken

Antalet medlemmar i åldern 7–70 år inom idrottsrörelsen uppskattas till 3,2 miljoner varav ca 2,2 miljoner är aktiva medlemmar. Antalet ledare i åldern 7–70 år är drygt 600 000 personer varav nära 200 000 i åldern 7–29 år.

Enligt statistik från Riksidrottsförbundet motiverar 71 procent av befolkningen i åldern 7–70 år minst en gång per vecka. I åldern 15–29 år är motsvarande siffra 74,2 procent vilket innebär att var fjärde människa i denna ålder motiverar mindre än en gång varje vecka.

Av bidraget till idrottsverksamhet av gemensam natur fördelas uppskattningsvis 48 procent till tävlingsverksamhet, 17 procent till bredd- och motionsverksamhet samt 35 procent till administration. 80 procent fördelas till specialidrottsförbunden, 12 procent till Riksidrottsförbundets centrala administration och 8 procent till den regionala distrikten. Specialidrottsförbundens självfinansieringsgrad varierar från 17 procent till 95 procent.

Stödet till lokal ungdomsverksamhet skapar förutsättningar för barn och ungdomar att delta i nära sju miljoner sammankomster årligen. Andelen flickor som är aktiva uppskattas till 40 procent av antalet idrottande barn och ungdomar.

Målet för idrottsrörelsens eget jämställdhetsarbete är att nå en jämställd idrott. År 1989 antog idrottsrörelsen Idrottens jämställdhetsplan inför 1990-talet. En utvärdering av verksamheten visar att andelen kvinnor i specialidrottsförbundets styrelser har ökat från i genomsnitt 15 procent 1989 till 27 procent 1998. Riksidrottsförbundet understryker att ett förverkligande av målet En jämställd idrott kräver ett fortsatt medvetet jämställdhetsarbete på alla nivåer. Metoder och arbetssätt skall utvecklas för att systematiskt arbeta, utvärdera och följa upp jämställdhetsarbetet på alla nivåer.

Idrottens etiksatsning Starta Vågen har under 1999 inriktats mot att finna former för hur frågorna på sikt skall kunna integreras i den ordinarie verksamheten. Även i distrikt och föreningar har arbetet gått vidare och en omfattande verksamhet har genomförts i hela landet. Samarbete har bedrivits med bl.a. Skandia och Vägverket.

Under andra hälften av 1990-talet har idrottsrörelsen ökat sitt engagemang för en bra supporterkultur och bra publika matcharrangemang. Riksidrottsförbundets arbetsgrupp för supporterkultur, i vilken företrädare för Regeringskansliet ingår, syftar till att ge övergripande

service och stöd till föreningarna i samverkan med berörda specialidrottsförbund. Bland annat sker en fortlöpande utbildning av föreningarnas publikvärdar. Riksidrottsförbundet och Svenska Kommunförbundet har tillsammans arrangerat regionala konferenser rörande säkerheten på idrottsanläggningar. Dessa insatser sammantaget har medfört att antalet ordningsstörningar vid idrottsarrangemang har minskat väsentligt.

7.6.1 Analys och slutsatser

Regeringen bedömer att såväl inom stat och kommuner som i forskning och offentlig debatt har betydelsen av folkrörelsesektorn, den sociala ekonomin etc. fått allt större utrymme. Samtidigt finns tecken på att medborgarnas engagemang i verksamheter av det slaget spelar en stark och förnyad roll, vilket framgår av föregående avsnitt. Statens insatser har sannolikt bidragit till att öka uppmärksamheten på föreningarnas och folkrörelsernas roll och situation. Ett långsiktigt arbete med syftet att förbättra villkoren och förutsättningarna för dessa verksamheter har intensifierats. Regeringens slutsats är att det är angeläget att driva en aktiv folkrörelsepolitik och att denna under 2001 bör ha den inriktning och innehålla de insatser som redovisas i det föregående.

Vad gäller idrottspolitiken bedömer regeringen att stödet till idrotten väl fyller de välfärdspolitiska målen för vårt samhälle och även är ett värdefullt stöd för att uppnå idrottsrörelsens egna verksamhetsmål. Den breda folkrörelseidrotten är även i framtiden en värdefull resurs för att möjliggöra för alla medborgare oberoende av ålder och kön att utöva motion och idrott. Då de lokala föreningarnas möjligheter att få intäkter är begränsade anser regeringen att denna verksamhet även i framtiden är i behov av ett statligt stöd i minst samma omfattning som i dag.

7.6.2 30:1 Stöd till idrotten

Tabell 7.2 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	469 640	Anslags-sparande	988
2000	Anslag	462 240	Utgifts-prognos	460 270
2001	Förslag	457 240		
2002	Beräknat	457 240		
2003	Beräknat	457 240		

De övergripande syftena med statsbidraget är att stödja verksamhet som

- bidrar till att utveckla barns och ungdomars intresse och benägenhet för motion och idrott samt deras möjligheter att utöva inflytande över och ta ansvar för sitt idrottande,
- gör det möjligt för alla människor att utöva idrott och motion,
- syftar till att ge kvinnor och män lika förutsättningar att delta i idrottsverksamhet,
- främjar integration och god etik,
- bidrar till att väcka ett livslångt intresse för motion och därmed främja en god hälsa hos alla människor (prop. 1998/99:107, bet. 1999/2000:KrU3, rskr. 1999/2000:52).

Under 1999 har ett överskott genererats från det värdeautomatspel som AB Svenska Spel har koncession på att bedriva. Av uppkommet överskott har 93 miljoner kronor tillförts idrottsrörelsen under år 2000. Vidare har 60 miljoner kronor betalats ut från AB Svenska Spel som ett stöd till idrotten i form av ett bidrag.

Regeringen har beslutat om indragning med 458 000 kronor av anslagssparandet.

Regeringens överväganden

Stödet till idrotten bidrar till välfärden genom att skapa möjligheter till motionsverksamhet av varierande slag för människor i alla åldrar. Idrotten spelar en viktig roll i många barns och ungdomars uppväxt. Stödet bidrar även till att svenska idrottsutövare på elitnivå kan tävla på nationell och internationell nivå.

Riksidrottsförbundet företräder hela den samlade svenska idrottsrörelsen. Merparten av statens stöd till idrotten fördelas också sedan länge av Riksidrottsförbundet.

Riksidrottsförbundet har begärt att en övre åldersgräns på 20 år införs för det lokala statliga aktivitetsstödet till idrotten. Regeringen avser att genomföra en sådan ändring så att de nya reglerna kan tillämpas från år 2001. Regeringen bedömer att det därigenom uppstår ett behov av en särskild satsning på ungdomar i åldern 21–25 år. Ett viktigt område är då att öka insatserna för att kunna uppmuntra dem att verka som ungdomsledare. I en sådan satsning bör idrottsrörelsens egen studieorganisation SISU kunna spela en viktig roll.

Centrum för idrottsforskning (CIF) har till uppgift att initiera, samordna och stödja forskning inom idrottsområdet.

Mot bakgrund av att folkhälsan riskerar att försämrans hos många människor i framtiden får studier av idrotten som en välfärdsfaktor en ökad betydelse. Under senare år har nya behov av forskning med anknytning till idrottsverksamhet aktualiserats som exempelvis idrottsjuridik och idrottsekonomi samt behovet av fysisk aktivitet för främst ungdomar, åldringar och funktionshindrade.

För att tillmötesgå behovet av förstärkta insatser och resurser inom idrottsforskningen bör ökade resurser tillföras idrottsforskningen inom ramen för anslaget Statens stöd till idrotten. Regeringen avser att under kommande år fördubbla medlen till idrottsforskningen, i första hand genom att ställa ökade medel till CIF:s disposition för forskningsprojekt.

De ökade resurserna skall främja en geografisk spridning av forskningen i landet och medverka till en jämnare fördelning mellan kvinnor och män som är verksamma inom idrottsforskningen.

I enlighet med vad som angavs i den idrottspolitiska propositionen bedömer regeringen att det inom ramen för anslaget Stöd till idrotten kan skapas utrymme från och med 2001 för en årlig reservation för svensk medverkan i framtida olympiska spel och Paralympics.

Statens bidrag till SOK fördelas, i likhet med statsbidragen till specialidrottsförbunden, av Riksidrottsförbundet. SOK skiljer sig dock från dessa genom att vara en paraplyorganisation och därmed till sin karaktär mer lik Riksidrottsförbundet. Dessutom är SOK ansvarig för vissa verksamheter som finansieras av medel från anslaget, främst svenskt deltagande i OS samt den talangsatsning som genomförs i samverkan mellan SOK, staten och näringslivet. Mot denna bakgrund bedömer regeringen att det finns skäl att överväga att fortsättningsvis ställa medel direkt till SOK för dessa ändamål. Regeringen avser att under hösten 2000 samråda med Riksidrottsförbundet och SOK i dessa frågor.

Regeringen föreslår att anslaget för 2001 anvisas 457 240 000 kronor, vilket är en minskning med den engångsanvisning på 5 miljoner kronor som anvisades för 2000. För 2002 och 2003 beräknas anslaget uppgå till oförändrad nivå i förhållande till 2001.

Regeringen föreslår vidare att riksdagen godkänner att regeringen på AB Svenska Spels bolagsstämma år 2001 verkar för att bolagsstämman beslutar om ett stöd till idrotten i form av ett bidrag på 60 miljoner kronor.

Tabell 7.3 Beräkning av anslaget för år 2001

<i>Tusental kronor</i>	
Anslag 2000	462 270
Engångsanvisning	- 5 000
Förslag 2001	457 240

7.6.3 30:2 Bidrag till allmänna samlingslokaler

Tabell 7.4 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	21 288	Anslags-sparande	23 237
2000	Anslag	15 000	Utgifts-prognos	19 000
2001	Förslag	19 000		
2002	Beräknat	19 000		
2003	Beräknat	19 000		

Enligt förordningen (1996:1593) om bidrag till allmänna samlingslokaler får bidrag lämnas till allmänna samlingslokaler för köp, ny och ombyggnad, standardhöjande reparationer samt för handikappanpassning som utförs utan samband med andra bidragsberättigande åtgärder. Boverkets samlingslokaldelegation fördelar de medel som är tillgängliga. Inom anslaget avsätts dessutom medel till ungdomsstyrelsen för fördelning av bidrag för informationsinsatser och utredningsarbete..

Anslagssparandet beror till stor del på att bidragsformen är så konstruerad att det kan förflyta lång tid mellan beslut och utbetalning. Beslut om samtliga tillgängliga medel fattas under 2000.

Regeringens överväganden

Tillgängliga anslagsmedel har fördelats så att de skall ge så stort utbyte som möjligt i form av upprustade eller nya lokaler. Ramanslaget för 1999 på 15 miljoner kronor fördelades till 34 av 169 ansökningar. Alla län utom Södermanland, Västmanland och Gotland fick bidrag till minst ett projekt. Under 1997 fördelades anslaget på 51 projekt samt under 1998 till 71 projekt.

Samlingslokalstödet är väsentligt ur ett lokalt men även regionalt utvecklingsperspektiv. Detta såväl för den service samlingslokaler erbjuder som regionalpolitiskt och ur sysselsättningssynpunkt.

Regeringens bedömning är att bidrag till allmänna samlingslokaler fyller en viktig funktion när det gäller att säkerställa tillgång till bra lokaler för mötesverksamhet och andra föreningsaktiviteter. Regeringen ser allvarigt på de brister beträffande ungdomsföreningarnas tillgång till lokaler i vissa storstadsområden som Ungdomsstyrelsen har redovisat i en särskild utredning av

frågan. Genom informationsinsatser och ett ökat samarbete mellan samlingslokalorganisationerna och ungdomsföreningarna bör ungdomars generella användning av samlingslokalerna kunna ökas.

Regeringen föreslår att 4 miljoner kronor som tidigare anvisats under anslaget 29:2 Bidrag till nationell och internationell ungdomsverksamhet m.m. för bidrag till samlingslokalorganisationerna för informationsinsatser och utredningsarbete som avser ungdomars nyttjande av samlingslokaler år 2001 anvisas under detta anslag. Medlen anvisas Ungdomsstyrelsen som skall fördela bidraget.

Regeringen föreslår att anslaget för 2001 anvisas 19 miljoner kronor.

Tabell 7.5 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	15 000
Överföring från anslaget 29:2	+ 4 000
Förslag 2001	19 000

7.6.4 30:3 Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet

Tabell 7.6 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	3 432		
2000	Anslag	3 432	Utgifts-prognos	3 432
2001	Förslag	3 432		
2002	Beräknat	3 432		
2003	Beräknat	3 432		

Bidraget skall användas till kostnader för kvinnoorganisationernas centrala verksamhet samt till förnyelse och utveckling av verksamheten. Bidragsbestämmelserna finns i förordningen (1982:865) om statsbidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet.

Regeringens överväganden

Det övergripande målet för statsbidraget är att stärka kvinnornas ställning i samhället i syfte att uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män.

Stödet består av ett grundbidrag och ett rörligt bidrag. Grundbidraget är viktigt för att flera av organisationerna skall kunna upprätthålla verk-

samhet på riksnivå. Det rörliga bidraget skall stimulera till förnyelse och utveckling av kvinnoorganisationernas arbete.

Genom att exempelvis sätta fokus på genusrelationerna i samhället samt information och opinionsbildning arbetar kvinnoorganisationerna för att stärka kvinnors ställning i samhället och för jämställdhet.

Regeringen föreslår att anslaget för 2001 anvisas 3 432 000 kronor.

7.6.5 30:4 Stöd till friluftorganisationer

Tabell 7.7 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	-		
2000	Anslag	13 000	Utgifts- prognos	13 000
2001	Förslag	13 000		
2002	Beräknat	13 000		
2003	Beräknat	13 000		

Stödet till friluftorganisationerna ingick till och med 1999 som en del av anslaget Stöd till idrotten. Från och med 2000 utgör statens stöd ett eget anslag riktat direkt till främjandeverksamheten. Under 2000 har stöd utgått till Friluftsförbundet, Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund, Svenska Livräddningssällskapet-Simfrämjandet, Svenska Pistolskytteförbundet, Svenska Båtunionen och Cykelfrämjandet.

Regeringens överväganden

Regeringen föreslår att anslaget för 2001 anvisas 13 miljoner kronor. För 2002 och 2003 beräknas anslaget uppgå till oförändrad nivå i förhållande till 2001.

8 Politikområde 25 Utbildningspolitik under utgiftsområde 17

8.1 Budgetförslag

8.1.1 25:1 Bidrag till folkbildningen

Tabell 8.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	2 493 811	Anslags- sparande	-
2000	Anslag	2 489 073	Utgifts- prognos	2 489 073
2001	Förslag	2 513 068		
2002	Beräknat	2 541 313 ¹		
2003	Beräknat	2 531 522 ²		

¹ Motsvarar 2 476 058 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 2 406 528 tkr i 2001 års prisnivå.

Statsbidrag utbetalas till Folkbildningsrådet (FBR) som ett samlat finansiellt stöd till folkbildningen. Enligt förordningen (1991:977) om statsbidrag till folkbildningen lämnar Folkbildningsrådet statsbidrag till folkhögskolor och studieförbund. Folkbildningsrådet beslutar vilka studieförbund och folkhögskolor som skall tilldelas statsbidrag samt fördelar tillgängliga medel till dem.

Utöver Folkbildningsrådet utbetalas även medel till Nordiska folkhögskolan i Genève samt till verksamhet som syftar till att stärka deltagarnas inflytande över undervisningen.

Revisionens iakttagelser

Riksrevisionsverket (RRV) har på regeringens uppdrag granskat folkbildningen. Granskningen har inriktats på frågor om styrning och kontroll.

RRV gör bland annat bedömningen att de fördelningsmodeller som Folkbildningsrådet tillämpar i stor utsträckning är inriktade på kvantiteter, dvs. hur mycket verksamhet som anordnas samt för vilka målgrupper. Fördelningsmodellerna tar ringa hänsyn till innehållet i verksamheten eller hur väl den genomförs. Regeringen har i riktlinjerna för statsbidraget angett att Folkbildningsrådet senast den 1 oktober 2000 skall redovisa sin syn på RRV:s rapport och vilka åtgärder rådet anser befogade att vidta bl.a. för att utveckla redovisnings- och uppföljningssystemet inom folkbildningen.

Revisionen har i övrigt inget att anmärka på Folkbildningsrådet.

Regeringens överväganden

Enligt regeringens mening har folkhögskolorna och studieförbunden bedrivit en verksamhet som väl uppfyller de syften som uppställts för statsbidrag till folkbildningen för budgetåret 1999. Motsvarande gäller för de särskilda resurser som anvisats till folkhögskolorna inom ramen för den särskilda utbildningssatsningen, kunskapslyftet.

I de två senaste folkbildningspropositionerna (prop. 1990/91:82 och 1997/98:115) har regeringen utgått från att även kommuner och landsting har ett ansvar för finansieringen av folkbildningen. Regeringen har erfarit att vissa kommuner har dragit ner betydligt på anslagen till folkbildningen. Folkbildningen är ett nationellt ansvar för såväl staten som kommuner och landsting. En fungerande folkbildning är en för-

utsättning för att medborgare oavsett bostadsort får en höjd bildningsnivå och därigenom skapar förutsättningar för utveckling och framsteg i hela landet. Uteblivna eller kraftigt sänkta bidrag minskar i hög grad folkbildningens möjligheter att fullgöra sina uppgifter. Regeringen har mot bakgrund av detta givit rådet i uppdrag att redovisa samt kommentera utvecklingstendenserna för kommunernas och landstingens bidrag till studieförbund och folkhögskolor.

Regeringen har utsett Folkbildningsrådet att representera Sverige i en arbetsgrupp inom ramen för Baltic21-samarbetet eftersom folkbildningen har en viktig roll att spela för utvecklingen av ett hållbart samhälle.

Regeringen avser att återkomma till riksdagen med förslag om vuxnas lärande. Därvid kommer även aspekter som berör folkbildningen att tas upp.

Regeringen föreslår att det i lagen (1976:1046) om överlämnande av förvaltningsuppgifter inom Utbildningsdepartementets verksamhetsområdet införs en bestämmelse som ger Folkbildningsrådet rätt att pröva frågor om fördelning av statsbidrag mellan studerandeorganisationer inom folkhögskolan. Skälen för förslaget redovisas under Utg.omr. 16.

Regeringen föreslog i folkbildningspropositionen (prop. 1990/91:82) att staten skulle genomföra en fristående utvärdering av folkbildningen vart tredje år. Det är nu drygt 5 år sedan den senaste utvärderingen av folkbildningen slutfördes. Regeringen gör därför bedömningen att det är dags för en ny statlig utvärdering av folkbildningen. Regeringen avser att i propositionen om vuxnas lärande i slutet av detta år redovisa formerna för en sådan utvärdering.

Sedan 1997 fördelar Folkbildningsrådet medel motsvarande drygt 9 procent av kunskapslyftet, eller 10 000 årsstudieplatser till folkhögskolorna. Av skäl som redovisas under det i utgiftsområde 16 redovisade anslaget 25:16 bör en minskning av omfattningen av kunskapslyftet inledas 2001. Neddragningen bör ske så att folkhögskolornas andel av kunskapslyftet ökar något. Medel har beräknats för ca 9 300 platser för andra halvåret 2001.

Till utvecklings- och försöksverksamhet inom folkhögskolor och studieförbund beräknar regeringen 10 000 000 kronor.

Till föreningen Nordisk folkhögskola i Genève föreslås medel motsvarande föregående års tilldelning.

Anslaget för 2001 beräknas till 2 513 068 000 kronor.

Tabell 8.2 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor	
Anslag 2000	2 489 073
Pris- och löneomräkning	+ 35 798
Föreslagen volymminskning av kunskapslyftet	- 11 803
Förslag 2001	2 513 068

8.1.2 25:2 Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen

Tabell 8.3 Anslagsutveckling

Tusental kronor				
1999	Utfall	66 665	Anslags-sparande	-
2000	Anslag	72 377	Utgifts-prognos	72 377
2001	Förslag	73 422		
2002	Beräknat	74 953 ¹		
2003	Beräknat	76 582 ²		

¹ Motsvarar 73 422 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 73 422 tkr i 2001 års prisnivå.

Från anslaget utbetalas statsbidrag till Statens institut för särskilt utbildningsstöd (Sisus) för vissa handikappåtgärder inom folkbildningen. De övergripande målen för Sisus verksamhet är att förbättra förutsättningarna för utbildning och studier för i första hand unga och vuxna personer med funktionshinder samt att administrera och utveckla olika stöd som behövs i och omkring studiesituationen.

Tolk- och Översättarinstitutet (TÖI) vid Stockholms Universitet ansvarar för fördelningen av statsbidrag till folkhögskoleförlagd teckenspråksutbildning, tolkutbildning för döva, dövblinda och vuxendöva samt teckenspråkslärarutbildning. Dessa utbildningar skall planeras i samråd med berörda handikapporganisationer.

Regeringens överväganden

Enligt Sisus årsredovisning har anslaget under flera år varit mycket ansträngt. De ansökningar som kom in 1999 omfattade drygt 75 miljoner varav 62 miljoner täcktes dels av Folkbildningsrådets förstärkningsbidrag och dels av bidraget till Sisus. Utöver dessa bidrag finns det möjlighet att få ersättning för assistans från det s.k. vårdar-

tjänstanslaget 16:3 (tidigare Utg.omr. 9, B3), vilket inte utnyttjats helt.

För att öka möjligheterna till folkhögskolestudier avser regeringen att ändra reglerna för vårdartjänstanslaget så att anslaget kan finansiera assistansinsatser för samtliga studerande inom folkhögskolan som har behov av assistans, oavsett diagnos. Detta sker i enlighet med regeringens proposition (prop. 1999/2000:79, bet. 1999/2000:SoU14, rskr. 1999/2000:240) Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken som riksdagen har godkänt.

För åren 2002 och 2003 beräknas anslaget uppgå till oförändrad nivå i förhållande till 2001.

Tabell 8.4 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	72 377
Pris- och löneomräkning	+ 1 045
Förslag 2001	73 422

8.1.3 25:3 Bidrag till kontakttolkutbildning

Tabell 8.5 Anslagsutveckling

Tusental kronor

1999	Utfall	9 032	Anslags-sparande	-
2000	Anslag	9 106	Utgifts-prognos	9 106
2001	Förslag	9 237		
2002	Beräknat	9 413 ¹		
2003	Beräknat	9 607 ²		

¹ Motsvarar 9 237 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 9 237 tkr i 2001 års prisnivå.

Anslaget disponeras av Stockholms Universitet som utbetalar medlen till studieförbund och folkhögskolor enligt särskilt beslut av Tolk- och översättarinstitutet vid Stockholms universitet (TÖI). TÖI fördelar statsbidrag för kontakttolkutbildning till folkhögskolor och studieförbund enligt förordningen (1991:976) om statsbidrag till kontakttolkutbildning.

Regeringens överväganden

Regeringen beräknar oförändrad nivå på anslaget för 2001. För åren 2002 och 2003 beräknas anslaget att uppgå till oförändrad nivå i förhållande till 2001.

Tabell 8.6 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	9 106
Pris- och löneomräkning	+ 131
Förslag 2001	9 237

9 Politikområde 26 Forskning under utgiftsområde 17

9.1 Budgetförslag

9.1.1 26:1 Statens ljud- och bildarkiv

Tabell 9.1 Anslagsutvecklingen för Statens ljud- och bildarkiv

1999	Utfall	28 325	Anslags-sparande	239
2000	Anslag	27 732	Utgifts-prognos	27 689
2001	Förslag	35 092		
2002	Beräknat	35 821 ¹		
2003	Beräknat	36 604 ²		

¹ Motsvarar 35 092 tkr i 2001 års prisnivå.

² Motsvarar 35 092 tkr i 2001 års prisnivå.

Arkivet för ljud och bild (ALB) skall möjliggöra forskning i svensk kultur och samhälle genom att samla in, bevara och tillhandahålla den del av mediautbudet i Sverige som offentliggörs i form av ljudupptagningar och rörliga bilder. Myndighetens uppgifter framgår lagen (1993:1392) om pliktexemplar av dokument. Fr.o.m den 1 januari 2001 byter myndigheten namn till Statens ljud- och bildarkiv i enlighet med tidigare fattade beslut (prop. 1999/2000:100)

En jämförelse mellan budget och utfall år 1999 visar ett anslagssparande på ca 239 000 kronor. Anslagssparandet avses förbrukas under år 2001 på utveckling av bl.a. automatiserade arkivrutiner inför den vidgade IT-användningen.

Regeringens överväganden

ALB:s samlingar är enligt lagen (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk normalt endast tillgängliga för forskningsändamål. Merparten av användarna är studerande vid universitet och högskolor. För forskare utanför Stockholmsområdet finns avtal om lån av studiekopior som omfattar ett trettiotal bibliotek. Vissa databaser med förteckning över ALB:s material finns sedan år 1997 sökbara på Internet.

ALB:s katalogisering av utbudet från andra producenter än den statliga radion och televisionen kan dock förbättras, vilket är av stor betydelse för att underlätta användningen av det insamlade materialet. Myndigheten arbetar med denna fråga under år 2000 och arbetet bör prioriteras även under följande budgetår.

ALB:s huvuduppgift, att säkra det långsiktiga bevarandet, har blivit alltmer problematiskt. Myndigheten rapporterar att det i allt större utsträckning uppträder åldringssymptom på ALB:s insamlade material.

ALB:s verksamhet påverkas fr.o.m. budgetåret 1999 av att regeringen gett elva TV-bolag rätt att starta digitala sändningar. Dessa sändningar faller under lagen om pliktexemplar av dokument och materialet skall därför levereras till ALB. Myndigheten har i sitt budgetunderlag för åren

2001–2003 uppskattat de årliga kostnaderna för tio nya digitala kanaler till 1,5 miljoner kronor. Regeringen anser att kostnaderna för utvecklings- och bevarande uppgår till ca 5 miljoner kronor. Under perioden kommer myndigheten ha behov av ytterligare en arkivlokal. Regeringen gör bedömningen att ALB inte kan klara dessa kostnader inom ramen för det nuvarande anslaget. Regeringen beräknar därför en höjning av anslaget med 7 miljoner kronor.

Regeringen föreslår att anslaget för år 2001 anvisas 35 092 000 kronor.

Tabell 9.2 Beräkning av anslaget för år 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	27 732
Pris- och löneomräkning	+ 360
Överföring till anslaget	+ 7 000
Förslag 2001	35 092

10 Politikområdet 2 Finansiella system och tillsyn under utgiftsområde 2

10.1 Omfattning

Lotteriinspektionen omfattas av politikområdet Finansiella system och tillsyn under utgiftsområde 2.

10.2 Budgetförslag

10.2.1 2:1 Lotteriinspektionen

Tabell 10.1 Anslagsutveckling

Tusental kronor

År	Slagslag	Belopp	Anslags-sparande	Utgifts-prognos
1999	Utfall	21 769	3 763	
2000	Anslag	26 459 ¹		28 450
2001	Förslag	28 878		
2002	Beräknat	29 483 ²		
2003	Beräknat	30 131 ³		

¹ Inklusivt en minskning med 2 000 tkr på tilläggsbudget i samband med den ekonomiska vårpropositionen.

² Motsvarar 28 878 tkr i 2001 års prisnivå.

³ Motsvarar 28 878 tkr i 2001 års prisnivå.

Lotteriinspektionen är central förvaltningsmyndighet för tillsyn av spel- och lotterimarknaden. Verksamheten finansieras i sin helhet med avgifter. Myndigheten disponerar ett ramanslag och levererar in avgiftsinkomster mot inkomsttitel. Lotteriinspektionen hade vid utgången av 1999 ett anslagssparande på 3,7 miljoner kronor. Regeringen minskade inspektionens anslagssparande med 1,5 miljoner kronor under våren 2000 med hänvisning till § 11a Anslagsförordningen. Lotteriinspektionen planerar att utnyttja resterande anslagssparande för verksamhetsanalys och kvalitetsförbättring, märkning av automater, ut-

redning av marknadsföringen av spel och lotterier, utvärdering av försök med Internetspel, utökad kontroll av automatspel och EU-frågor.

Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tabell 10.2 Budget för avgiftsbelagd verksamhet

Tusental kronor

Offentlig-rättslig verksamhet	Intäkter till inkomsttitel (Som inte får disponeras)	Intäkter som får disponeras	Kostnader	Resultat (intäkt - kostnad)
Utfall 1999	22 705	72	22 101	676
Prognos 2000	22 700	200	26 459	-3 559
Budget 2001	24 600	300	24 600	300

Målet är att det skall råda balans mellan intäkter och kostnader, både på total nivå och inom varje verksamhetsgren. Under budgetåret 1999 har Lotteriinspektionen levererat in ca 23 miljoner kronor och förbrukat ca 22 miljoner kronor.

Regeringens överväganden

Tabell 10.3 Beräkning av anslaget för 2001

Tusental kronor

Anslag 2000	28 459
Pris- och löneomräkning	+ 419
Förslag 2001	28 878

Regeringen föreslår att anslaget för 2001 uppgår till 28 878 000 kronor. För 2002 och 2003 har anslaget beräknats till 29 483 000 kronor respektive 30 131 000 kronor.

Bilaga 1

Nya anslagsbenämningar

Nya anslagsbenämningar

Av tabellen nedan framgår benämningen på anslagen åren 2000 och 2001. Syftet med tabellen är att underlätta övergången till de nya benämningar som följer av att politikområden införts.

Tabell 1.1 Anslagsbenämningar 2000 och 2001

Benämning 2000	Benämning 2001	Anslagets namn
<i>Finansiella system och tillsyn</i>		
N2	2:1	Lotteriinspektionen
<i>Utbildningspolitik</i>		
L1	25:1	Bidrag till folkbildningen
L2	25:2	Bidrag till vissa handikappåtgärder inom folkbildningen
L3	25:3	Bidrag till kontakttolkutbildning
<i>Forskningspolitik</i>		
F5	26:1	Statens ljud- och bildarkiv
<i>Mediepolitik</i>		
I2	27:1	Statens biografbyrå
I3	27:2	Utbyte av TV-sändningar mellan Sverige och Finland
I4	27:3	Bidrag till dokumentation om den mediepolitiska utvecklingen och till europeiskt mediasamarbete
J2	27:4	Forskning och dokumentation om medieutvecklingen
<i>Kulturpolitik</i>		
A1	28:1	Statens kulturråd
A2	28:2	Bidrag till allmän kulturverksamhet, utveckling samt internationellt kulturutbyte och samarbete
A3	28:3	Nationella uppdrag
A4	28:4	Försöksverksamhet med ändrad regional fördelning av kulturpolitiska medel
B1	28:5	Bidrag till Riksteatern, Operan, Dramaten, Dansens Hus och Svenska rikskonserter
B2	28:6	Bidrag till regional musikverksamhet samt regionala och lokala teater-, dans- och musikinstitutioner

B3	28:7	Bidrag till vissa teater-, dans- och musikändamål
C1	28:8	Bidrag till regional biblioteksverksamhet
C2	28:9	Litteraturstöd
C3	28:10	Stöd till kulturtidskrifter
C4	28:11	Stöd till bokhandeln
C5	28:12	Talboks- och punktskriftsbiblioteket
C6	28:13	Bidrag till Stiftelsen för lättläst nyhetsinformation och litteratur
C7	28:14	Bidrag till Svenska språknämnden och Sverigefinska språknämnden
D1	28:15	Statens konstråd
D2	28:16	Konstnärlig gestaltning av den gemensamma miljön
D3	28:17	Nämnden för hemslöjdsfrågor
D4	28:18	Främjande av hemslöjden
D5	28:19	Bidrag till bild- och formområdet
E1	28:20	Konstnärnsämnden
E2	28:21	Ersättningar och bidrag till konstnärer
F1	28:22	Riksarkivet och landsarkiven
F2	28:23	Bidrag till regional arkivverksamhet
F3	28:24	Språk- och folkminnesinstitutet
F4	28:25	Svenskt biografiskt lexikon
G1	28:26	Riksantikvarieämbetet
G2	28:27	Bidrag till kulturmiljövård
H1	28:28	Centrala museer: Myndigheter
H2	28:29	Centrala museer: Stiftelser
H3	28:30	Bidrag till regionala museer
H4	28:31	Bidrag till vissa museer
H5	28:32	Stöd till icke-statliga kulturlokaler
H6	28:33	Riksutställningar
H7	28:34	Statliga utställningsgarantier och inköp av vissa kulturföremål
I1	28:35	Filmstöd
J1	28:36	Forsknings- och utvecklingsinsatser inom kulturområdet
-	28:37	Samarbetsnämnden för statsbidrag till trossamfund
K1	28:38	Stöd till trossamfund
<i>Folkrörelsepolitik</i>		
N1	30:1	Stöd till idrotten
N3	30:2	Bidrag till allmänna samlingslokaler
N4	30:3	Bidrag till kvinnoorganisationernas centrala verksamhet
N5	30:4	Stöd till friluftorganisationer